

Tilinpäätös 2019

Valtuusto 11.6.2020

TILINPÄÄTÖKSEN SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS

0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA	1
1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	3
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	3
1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen tilanne	14
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	17
1.4.1 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa	17
1.4.2 Kaupungin tuloperustaan vaikuttavat muutokset	17
1.4.3 Muutokset vuoden 2019 talousarvioon	18
1.5. Talouden tasapainottamisohjelmat	21
1.6. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	29
1.7 Kaupungin henkilöstö	30
1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	32
1.9 Ympäristötekijät	38
2.0 Muut ei-taloudelliset asiat	39
2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	40
3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	42
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	42
3.2 Toiminnan rahoitus	51
4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	54
5 KOKONAISTULOT JA -MENOT	57
6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	58
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	58
6.2 Konsernirakenne	58
6.3 Konsernin toiminnan ohjaus	59
6.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	59
6.5 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	60
6.6 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	61
6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	63
7 KESKEISET LIITETIEDOT	66
8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASA-PAINOTTAMISTOIMENPITEET	67
8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	67
8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	67

TOTEUTUMISVERTAILU

9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	68
9.1 Keskusvaalilautakunta	68
9.1.1 Vaalit	68
9.2 Tarkastuslautakunta	70
9.2.1 Tarkastustoimi	70
9.3 Kaupunginhallitus	72
9.3.1 Hallintopalvelut	72
9.4 Elinvoimalautakunta	79
9.4.1 Kaupunkikehityspalvelut	79
9.5 Perusturvalautakunta ja perusturvavaliokunta	83
9.5.1 Sosiaalityö	83
9.5.2 Vanhus- ja vammaispalvelut	91
9.5.3 Terveysthuolto	98
9.6 Sivistyslautakunta	108
9.6.1 Kasvatus- ja opetuspalvelut	108
9.6.2 Vapaa-aikapalvelut	115
9.7 Tekninen lautakunta	123
9.7.1 Teknisen toimen hallinto	123
9.7.2 Tilahallinto	127
9.7.3 Siivous- ja ruokapalvelut	130
9.7.4 Alueiden kunnossapito	134
9.8 Konsernitavoitteiden toteutuminen	138
9.8.1 Kunnan 100 % omistamat tytäryhteisöt	138
9.8.1.1 Akaan Vuokra-asunnot Oy	138
9.8.1.2 Kiinteistö Oy Aravaniitty	141
9.8.2. Kunnan muut tytäryhtiöt	143
9.8.2.1 Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo	143
9.8.2.2 Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	145
9.8.2.3 Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	148
10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	151
10.1 Käyttötalouden toteutuminen	151
10.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	164
10.3 Investointiosan toteutuminen	167
10.4 Rahoitusosan toteutuminen	174
10.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	175

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11 TULOSLASKELMA	178
12 RAHOITUSLASKELMA	179
13 TASE	180
14 KONSERNILASKELMAT	181

LIITETIEDOT

15 LIITETIEDOT 184

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 198

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS 202

18 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ 203

LUETTELOT JA SELVITYKSET

**19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA
SEKÄ 20 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ 204**

LIITTEET

HENKILÖSTÖKERTOMUS

TOIMINTAKERTOMUS

0 PERUSTIETOA KAUPUNGISTA

Toijalan kaupunki ja Viialan kunta lakkasivat ja muodostivat Akaan kaupungin 1.1.2007 alkaen. Vuoden 2011 alussa Kylmäkosken kunta lakkasi ja liittyi Akaan kaupunkiin.

Sijainti

Akaan kaupunki sijaitsee Etelä-Pirkanmaalla Tampereen läheisyydessä. Se muodostuu kolmesta taajamasta Toijalasta, Viialasta ja Kylmäkoskesta. Yhdessä Valkeakosken kaupungin ja Urjalan kunnan kanssa Akaa muodostaa Etelä-Pirkanmaan seutukunnan.

Kaupungin sijaintietuna on hyvät liikenneyhteydet mm. Tampere-Helsinki –moottoritie, Tampere-Turku –valtatie sekä päärata. Myös laaja Vanajaveden vesistö sivuaa Akaata. Yhteydet valtakunnan keskuksiin ovatkin tärkeitä Akaan kehittämisen ja vetovoiman kannalta.

Väestö

Akaan väkiluku oli vuoden 2018 lopussa 16.611. Vuoden 2019 aikana väkiluku väheni 136 henkilöllä ja oli vuoden lopussa 16.475.

Väkiluku ikäryhmittäin 31.12.	2018	2019
0-14	2 948	2 839
15-64	9 867	9 765
65-74	2 238	2 312
75-	1 558	1 559
Yhteensä	16 611	16 475

Lähde: Tilastokeskus: Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980-2019

Verrattaessa vuoden 2018 lopun väkilukuun vuonna 2019 ikäryhmä 0-14 -vuotiaat väheni 109 henkilöllä, ikäryhmä 15-64 -vuotiaat väheni 102 henkilöllä, ikäryhmä 65-74 -vuotiaat kasvoi 74 henkilöllä ja ikäryhmä yli 75-vuotiaat kasvoi 1 henkilöllä.

Koulutusaste 31.12.2018	15-v. täyttänyt väestö	Tutkinnon suorittaneiden osuus	Keskiasteen tutkinnot	Korkea-asteen tutkinnot
Akaa	13 663	70,6 %	45,5 %	25,1 %
Etelä-Pirkanmaa	35 524	71,2 %	45,7 %	25,5 %
Pirkanmaa	432 635	75,7 %	43,0 %	32,7 %
Koko Suomi	4 635 685	73,3 %	41,6 %	31,7 %

Lähde: Tilastokeskus: 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970-2018

Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla on tutkinnon suorittaneita vähemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Työpaikat ja työvoima

Akaan työllinen työvoima oli yhteensä 6.852 henkilöä 31.12.2017. Akaan työpaikkojen määrä oli samana ajankohtana 4.652, joten työpaikkaomavaraisuus oli 67,9 prosenttia.

Työpaikkojen toimiala 31.12.2017	Maa-, metsä- ja kalatalous	Kaivos toiminta, teollisuus ja rakentaminen	Yksityiset ja julkiset palvelut	Muu tai tuntematon
Akaa	3,4 %	36,8 %	58,0 %	1,8 %
Etelä-Pirkanmaa	3,5 %	35,7 %	58,9 %	1,9 %
Pirkanmaa	2,0 %	23,2 %	73,1 %	1,7 %
Koko Suomi	2,9 %	21,0 %	74,3 %	1,8 %

Lähde: Tilastokeskus: Työpaikat toimialan (TOL 2008) mukaan alueittain 2007-2017

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan työpaikkoja on kaivostoiminnan, teollisuuden ja rakentamisen -toimialalla enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Vuonna 2018 Akaan keskimääräinen työttömyysaste oli 8,4 prosenttia. Vuonna 2019 keskimääräinen työttömyysaste laski 7,8 prosenttiin. Työttöminä oli keskimäärin 592 henkilöä. Näistä alle 25-vuotiaita oli 87 ja yli 50-vuotiaita 230. Yli vuoden työttöminä olleita henkilöitä oli keskimäärin 109.

Keskimääräinen työttömyysaste	2018	2019
Akaa	8,4	7,8
Etelä-Pirkanmaa	8,8	8,6
Pirkanmaa	9,5	9,2
Koko Suomi	9,6	9,2

Lähde: Pirkanmaan Ely-keskus: Pirkanmaan työllisyyskatsaukset 1-12/2018-2019, Työllisyyskatsaus 1-12/2018-2019 (koko maa)

Akaan ja Etelä-Pirkanmaan keskimääräinen työttömyysaste oli matalampi kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Asuminen

Akaan maapinta-ala on 293,14 km². Asukkaita/ maakm² on 56,20.

Talotyypit 31.12.2018	Talotyypit yhteensä	Erilliset pientalot	Rivi- ja ketjutalot	Asuinkerros- talot	Muu tai tuntematon
Akaa	7 805	58,3 %	14,3 %	25,3 %	2,1 %
Etelä-Pirkanmaa	20 583	51,9 %	12,7 %	33,5 %	1,9 %
Pirkanmaa	256 522	34,7 %	13,4 %	49,9 %	2,0 %
Koko Suomi	2 705 499	39,0 %	13,6 %	45,8 %	1,6 %

Tilastokeskus: Asuntokunnat koon ja asunnon talotyypin mukaan 1985-2018

Akaan ja koko Etelä-Pirkanmaan asuntokannasta on erillisiä pientaloja enemmän kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

Asuntokunnat 31.12.2018	Asuntokuntia yhteensä	Henkilöitä/ Asuntokunta	Omistus- asunnot	Vuokra-asunnot	Muu (sis. asumis-oikeus.) tai tuntematon
Akaa	7 805	2,09	77,2 %	21,3 %	1,5 %
Etelä-Pirkanmaa	20 583	2,02	75,4 %	23,0 %	1,6 %
Pirkanmaa	256 522	1,96	61,9 %	34,3 %	3,8 %
Koko Suomi	2 705 499	1,99	63,1 %	33,3 %	3,6 %

Lähde: Tilastokeskus: Asuntokunnat ja asuntoväestö asuntokunnan koon ja hallintaperusteen mukaan 2005-2018

Akaassa on henkilöitä/ asuntokunta enemmän kuin keskimäärin Etelä-Pirkanmaalla, Pirkanmaalla ja koko Suomessa. Akaassa ja Etelä-Pirkanmaalla asuntokunnista asuu omistusasunnossa useampi kuin keskimäärin Pirkanmaalla ja koko Suomessa.

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2019 oli Akaan kaupungilla monilta osin toiminnantäyteinen ja monissa kaupungin strategian kannalta tärkeissä asioissa otettiin askeleita eteenpäin. Myös talouden näkökulmasta vuosi toteutui hyvin. Kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös oli ylijäämäinen 0,04 Me. Myös emo-kaupungin lainamäärää pieneni n. 0,49 Me. Tulos on erittäin hyvä huomioiden sen, että vuoden 2019 luvut pitivät sisällään noin 2,2 Me koulujen väistötilojen vuokra- ja ylläpitokustannuksia sekä noin 1,45 Me vanhojen rakennusten alaskirjauksia. Näitä kompensoi osittain toki myös valtiolta saatu 1 Me:n harkinnanvarainen avustus. Akaan hyvän tuloksen arvoa nostaa myös se, että valtakunnalliset verokortt uudistus- ja tulorekisteriongelmien vaikutus myös Akaan verotulopohjaan sitä heikentävästi. Akaan ulkoisten toimintamenojen kasvu oli 1,4 % ja toimintakatteen alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta vain 0,6 %.

Vuosi 2019 oli yleisesti kuntakentälle erittäin vaikea ja kuntatalouden tila heikkenikin voimakkaasti. Valtakunnallisten kuntien tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta tekee negatiivisen tuloksen. Manner-Suomen kuntien oli ennakkotietojen valossa negatiivinen -200 Me ja tämäkin sisälsi Helsingin kaupungin n. 400 Me:n positiivisen tulosenusteen.

Akaan osalta vuosi 2019 kuitenkin meni erittäin hienosti ja haluankin tässä yhteydessä kiittää siitä henkilöstöä sekä poliittisia päättäjiä. Talouden osalta hyvä tulos ei kuitenkaan tullut täysin yllätyksenä, koska vuoden 2019 aikana Akaan kaupungin taloudentilaa analysoitiin monipuolisesti: Akaa tuottaa palvelunsa varsin kustannustehokkaasti ja kuten tilinpäätöksen luvutkin osaltaan osoittavat, niin ongelmat ovat olleet vanhassa alijäämässä ja sen kattamisessa nopealla aikataululla.

Talouden haasteet tulevat väestön ikääntyessä ja palvelutarpeen kasvaessa olemaan jatkossakin kovat, mutta vuoden 2019 tilinpäätös antaa siihen hyvän pohjan: isoja negatiivisia yllätyksiä ei talouden näkökulmasta kaupungin toiminnassa tullut.

Myös kaupungin keskeiset kärkihankkeet etenivät vuonna 2019 hyvin. Vuoden aikana päästiin hyvään vauhtiin kouluverkon uudistamisen kanssa: Viialan uuden yhtenäiskoulun osalta tehtiin päätökset samalla kun päätettiin uuden liikuntahalli-ratkaisun toteuttamisesta sekä kaupungin keittiöverkosta ja sen edellyttämästä keskuskeittiöinvestoinnista. Myös Kylmäkosken uusi koulu otettiin käyttöön ja vihkiäisissä juhlapuheen piti pääministeri Sanna Marin. Toijalankin pään kouluverkon osalta tehtiin vuoden aikana alustavaa tarkastelua ja se työ etenee lopullisia linjauksia varten kevään ja alkusyksyn aikana.

Merkittäviä askeleita otettiin myös sosiaali- ja terveydenhuollon puolella. Ministeriöltä saatiin uusi poikkeuslupa uuden hyvinvointikeskuksen rakentamiseen Toijalan aseman kupeeseen ja hanke onkin edennyt hyvin yhteistyössä NCC:n kanssa. Merkittävät päätökset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkonkin osalta on näin ollen Akaassa jo tehty.

Alkusyksystä 2019 varmistui valtion noin 8,6 Me rahoitus Akaa pointin yritysalueelle tulevalle raakapuuterminaalille. Päätös merkitsee sitä, että yritysalueelle saadaan raakapuuterminaali pääradalle ulottuvalla pistoraideyhteydellä. Rakennustyöt raakapuuterminaalin osalta alkavat kesäkuussa 2020. Vuoden 2019 aikana saatiin yritysalueelle ensimmäinen toimija ja parhaillaan on meneillään neuvotteluja useiden toimijoiden kanssa.

Positiivista kehitystä tapahtui myös muilla mittareilla tarkasteltuna. Työttömien työnhakijoiden määrä väheni suhteellisesti ja myös henkilömäärässä mitattuna Akaassa eniten koko Pirkanmaalla. Vuonna 2016 alkanut hyvä kehitys sai siis jatkoa. Uusien yritysten nettolisäys oli noin 50 kpl. Myös syntyvyys piristyi Akaassa suhteellisesti eniten koko Pirkanmaalla, kasvua oli vuoden takaisesta lähes kolmannes.

Tätä katsausta kirjoittaessani on Korona-virus noussut maailmanlaajuiseksi haasteeksi ja tilanne koko Suomessa on myös huolestuttava. Valmiuslain käyttöönoton seurauksena olemme poikkeusoloissa ja kaupungin valmiusjohtoryhmä on työskennellyt tiiviisti tilanteen hallitsemiseksi. Toimintoja on supistettu ja on siirrytty mm. etätyöskentelyyn opetuksessa, kunnallisessa päätöksenteossa sekä monessa muussakin perustehtävässä. On selvää että Korona-virus tulee vaikuttamaan ennen näkemättömällä tavalla maailmantalouteen ja myös koko Suomen julkiseen talouteen. Hyvin varo- vaiiset Kuntaliiton arviot kuntatalouden osalta ovat vähintään 1,5 Mrd euroa. Ongelma on meille kaikille yhteinen ja meidän on kaupunkina tehtävä parhaamme, että me turvaamme kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden ja palvelut sekä kaupungin kehittämisen myös poikkeusoloissa.

Haluan tässä kohtaa vielä kiittää lämpimästi koko henkilöstä vuodesta 2019 erittäin hienosta työstä. Kiitokset kuuluvat myös kaupungin luottamushenkilöille. Tärkeitä asioita on saatu vietyä eteenpäin hyvässä yhteistyössä. Työ jatkuu ja isoja asioita tulee linjattavaksi myös tänä vuonna mm. Toijalan pään kouluverkon sekä taajamien kehittämisen osalta. Myös jo päätetyt investoinnit tulee viedä onnistuneesti eteenpäin. Yhteistyön sujuvuus tulee korostumaan myös tulevaisuudessa haasteiden koventuessa, jotta saamme kehitettyä kaupunkiamme kohti strategiassa asetettuja yhteisiä tavoitteita. Hyvää kevättä ja kesän odotusta kaikille.

Antti Peltola
kaupunginjohtaja

1.2 KAUPUNGIN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Akaan kaupungin organisaatio

Vuoden 2019 aikana kaupungin organisaatiossa ei tehty merkittäviä muutoksia.

Akaan valtuuston poliittiset voimasuhteet vuonna 2019

<u>puolue</u>	<u>paikkaluku</u>
Suomen Sosialidemokraattinen puolue	12
Kansallinen Kokoomus	8
Vasemmistoliitto	4
Vaaliliitto	5
- Suomen Keskusta 4	
- Suomen Kristillisdemokraatit 1	
- Liberaalit 0	
Perussuomalaiset	2
Vihreä liitto	3
Sininen tulevaisuus	1
Yhteensä	35

Akaan valtuusto vuosina 2017 - 2021 (1.6.2017 lukien)

Ahonen Jukka	Kesk.	Pulkkinen Mervi	Kesk.
Bister Salla	SDP	Puomila Janita	Kok.
Einola-Virtanen Heli	PS	Rajala Sami	Kok.
Heinonen Hilkkka	SDP	Rekola Janika (26.9.2018 asti)	PS
Humaloja Matti	Vas.	Ritari Mirva (19.6.2019 asti)	Kok.
Joronen Hanni	Vihr.	Roininen Saija	SDP
Järvinen Hannu	SDP	Rupponen Mika	SDP
Kallioinen Saila	SDP	Rämö Harri	SDP
Kivi Marko (26.9.2018 alkaen)	PS	Rytkönen Jouko (19.6.2019 alkaen)	Kok.
Knuutila Heikki	SDP	Saari Jukka	Vas.
Kuusisto Kati (30.10.2019 alkaen)	Vihr.	Saarinen Timo	SDP
Lapinleimu Sari	Kok.	Salminen Brita (30.10.2019 asti)	Vihr.
Leinonen Jaakko	Kok.	Salminen Jukka (19.6.2019 asti)	Kok.
Liehu Vesa	Kesk.	Salonen Jouni	SDP
Nord-Sarkola Kirsi	SDP	Saramies Jaana	Vihr.
Pajasmaa Mika	Kok.	Setälä Mika	KD
Peltola Marko (19.6.2019 alkaen)	Kok.	Toivonen Maija	Kok.
Piirainen Heli	Vas. (Vihr. 25.9.2018 asti)	Toivonen-Perttunen Tuija	Vas.
		Turja Sauli	Sin.
		Vaittinen Jouni	Kesk.
		Vaittinen Kirsi	SDP

Valtuuston puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Puomila Janita (19.6.2019 alkaen)
Puheenjohtaja	Leinonen Jaakko (19.6.2019 asti)
I varapuheenjohtaja	Timo Saarinen
II varapuheenjohtaja	Vaittinen Jouni

Kaupunginhallitus 2019 (19.6.2019 alkaen)*Jäsen*

Bister Salla
Joronen Hanni
Järvinen Hannu
Kivistö Tapio
Leinonen Jaakko
Loppi Inka
Pulkkinen Mervi
Rajala Sami
Rämö Harri
Rytkönen Jouko
Toivonen-Perttunen Tuija

Henkilökohtainen varajäsen

Vaittinen Kirsi
Naakka Jaakko
Lehtinen Arto
Einola-Virtanen Heli
Lapinleimu Sari
Roininen Saija
Ahonen Jukka
Pulkkinen Timo
Halmela-Taberman Hannele
Kuusisto Kati
Saari Jukka

Kaupunginhallitus 2019 (19.6.2019 asti)

Jäsen

Bister Salla
Järvinen Hannu
Joronen Hanni
Loppi Inka
Puomila Janita
Rajala Sami
Rämö Harri
Räsänen Tiina
Saari Jukka
Salminen Jukka
Turja Sauli

Henkilökohtainen varajäsen

Vaittinen Kirsi
Lehtinen Arto
Naakka Jaakko
Roininen Saija
Lapinleimu Sari
Pajasmaa Mika
Halmela-Taberman Hannele
Ahonen Jukka
Toivonen-Perttunen Tuija
Rytkönen Jouko
Einola-Virtanen Heli

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat

Puheenjohtaja	Rämö Harri
I varapuheenjohtaja	Leinonen Jaakko (19.6.2019 alkaen)
I varapuheenjohtaja	Salminen Jukka (19.6.2019 asti)
II varapuheenjohtaja	Pulkkinen Mervi (19.6.2019 alkaen)
II varapuheenjohtaja	Joronen Hanni (19.6.2019 asti)

Kaupunginhallituksen esittelijä

Kaupunginjohtaja	Peltola Antti (1.4.2019 alkaen)
Va. kaupunginjohtaja	Sinivuori Briitta-Liisa (31.3.2019 asti)

Toimielimet ja niiden jäsenet ja esittelijät

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto 2019 (3.9.2019 alkaen)

Jäsen

Jara Juhani
Järvinen Hannu
Kuusisto Kati
Leinonen Jaakko
Mäki Tero
Räsänen Tiina
Toivonen Raija

Henkilökohtainen varajäsen

Jussila Leila
Saarinen Timo
Toivonen-Alastalo Hilu
Rytkönen Jouko
Jurvanen Reino
Ahonen Jukka
Kauranen Elisa

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto 2019 (3.9.2019 asti)

Jäsen

Jara Juhani
Järvinen Hannu
Kuusisto Kati
Mäki Tero
Pulkkinen Mervi
Salminen Jukka
Toivonen Raija

Henkilökohtainen varajäsen

Jussila Leila
Saarinen Timo
Toivonen-Alastalo Hilu
Jurvanen Reino
Kylmälä Pasi
Rytkönen Jouko
Kauranen Elisa

Henkilöstöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja Järvinen Hannu
Varapuheenjohtaja Leinonen Jaakko (3.9.2019 alkaen)
Varapuheenjohtaja Salminen Jukka (3.9.2019 asti)

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston esittelijä

Henkilöstöjohtaja Sinivuori Briitta-Liisa

Elinvoimalautakunta 2019

Jäsen

Inkinen Heli
Kallioinen Saila
Kivi Jorma
Kivistö Tapio (25.9.2019 asti)
Koivuniemi Sirkka
Liehu Vesa

Pahlanen Anssi
Pajasmaa Mika
Sakala Markku (25.9.2019 alkaen)
Toivonen-Alastalo Hilu
Vikman Anttijussi

Weltzien Nina

Henkilökohtainen varajäsen

Rintala Petri
Tromstedt Seija
Soininen Suvi
Sakala Markku (25.9.2019 asti)
Räsänen Tiina
Vesänen Pertti (30.10.2019 asti)
Peltola Kim (30.10.2019 alkaen)
Heikkinen Petri
Vehka-aho Jani
Riekkinen Juhana (25.9.2019 alkaen)
Salovaara Anu
Sulin Niko (25.9.2019 asti)
Peltola Marko (25.9.2019 alkaen)
Saxberg Susanna

Elinvoimalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Kallioinen Saila
Varapuheenjohtaja Pajasmaa Mika

Elinvoimalautakunnan esittelijät

Kaupunkikehitysjohtaja Sarkkinen Jyri
Elinkeinopäällikkö Jokinen Jari
Rakennustarkastaja Nina Lindberg (31.3.2019 asti)
Rakennustarkastaja Pauliina Heinonen (10.6.2019 alkaen)

Yhteistoiminta-alueen perusturvalautakunta 2019

Jäsen

Anttila Markku
Inkinen Heli
Joronen Hanni (25.9.2019 asti)
Kivi Jorma
Knuutila Heikki
Lahdensivu Johanna
Lapinleimu Sari (25.9.2019 alkaen)
Orava Antti (25.9.2019 alkaen)
Rytkönen Jouko (25.9.2019 asti)
Salonen Jouni
Weltzien Nina

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Juhana Riekkinen
Toivonen-Alastalo Hilu (25.9.2019 asti)
Soininen Suvi
Toivonen Raija
Jaakkola Timo
Vikman Anttijussi
Saramies Jaana (25.9.2019 alkaen)
Vikman Anttijussi
Lehtinen Arto
Lapinleimu Sari (30.10.2019 asti)
Toivonen Maija (30.10.2019 alkaen)

Urjalan edustajat

Jäsen

Rydenfelt-Kurtti Mari
Saari Janne
Uotila Mikko
Westerbacka Jussi
Virtanen Paula

Henkilökohtainen varajäsen

Joutsela Sanna
Rytty Turo
Suonpää Janne
Susijärvi Jami
Pakkanen Mari

Perusturvalautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Saari Janne (19.6.2019 alkaen)
Puheenjohtaja Salonen Jouni (19.6.2019 asti)
I varapuheenjohtaja Salonen Jouni (19.6.2019 alkaen)
I varapuheenjohtaja Saari Janne (19.6.2019 asti)
II varapuheenjohtaja Anttila Markku (19.6.2019 asti)

Perusturvalautakunnan esittelijä

Ma. Perusturvajohtaja Anttila Elina

Perusturvalautakunnan yksilöjaosto 2019

Jäsen

Anttila Markku
Joronen Hanni (25.9.2019 asti)
Knuutila Heikki
Lahdensivu Johanna
Orava Antti (25.9.2019 alkaen)
Rytkönen Jouko (25.9.2019 asti)
Lapinleimu Sari (25.9.2019 alkaen)

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Toivonen-Alastalo Hilu (25.9.2019 asti)
Inkinen Heli
Jaakkola Timo
Saramies Jaana (25.9.2019 alkaen)
Vikman Anttijussi
Vikman Anttijussi

Yksilöjaoston puheenjohtajat

Puheenjohtaja Anttila Markku
Varapuheenjohtaja Knuutila Heikki

Perusturvalautakunnan yksilöjaoston esittelijä

Sosiaalityöntekijä Virtanen Teija

Perusturvavaliokunta 2019

Jäsen

Anttila Markku
Inkinen Heli
Joronen Hanni (25.9.2019 asti)
Kivi Jorma
Knuutila Heikki
Lahdensivu Johanna
Lapinleimu Sari (25.9.2019 alkaen)
Orava Antti (25.9.2019 alkaen)
Rytkönen Jouko (25.9.2019 asti)
Salonen Jouni
Weltzien Nina

Henkilökohtainen varajäsen

Murola Anton
Riekkinen Juhana
Toivonen-Alastalo Hilu (25.9.2019 asti)
Soininen Suvi
Toivonen Raija
Jaakkola Timo
Vikman Anttijuusi
Saramies Jaana (25.9.2019 alkaen)
Vikman Anttijuusi
Lehtinen Arto
Lapinleimu Sari (30.10.2019 asti)
Toivonen Maija (30.10.2019 alkaen)

Perusturvavaliokunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Salonen Jouni
Varapuheenjohtaja Anttila Markku

Perusturvavaliokunnan esittelijä

Ma. Perusturvajohtaja Anttila Elina

Sivistyslautakunta 2019

Jäsen

Alastalo Hannu (13.11.2019 asti)
Einola-Virtanen Heli
Kuusisto Katri (30.10.2019 alkaen)
Lapinleimu Sari
Nord-Sarkola Kirsi
Pulkkinen Mervi (25.9.2019 asti)
Pulkkinen Timo (13.11.2019 alkaen)
Rantala Harri
Rupponen Mika
Räsänen Tiina (25.9.2019 alkaen)
Salminen Brita (30.10.2019 asti)
Setälä Mika
Soininen Suvi (25.9.2019 alkaen)
Taberman Kari
Toivonen-Perttunen Tuija (25.9.2019 asti)

Henkilökohtainen varajäsen

Salovaara Anu (13.11.2019 asti)
Kivi Marko
Koivuniemi Maria (30.10.2019 alkaen)
Närkki Tuomo
Toivonen Raija
Kontio Timo
Lindholm Elina (13.11.2019 alkaen)
Nieminen Sakari
Tromstedt Seija
Kontio Timo
Saramies Jaana (30.10.2019 asti)
Kaajala-Selkama Sari
Laihia Jari
Mäntysalo Mikko
Laihia Jari

Sivistyslautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Setälä Mika
Varapuheenjohtaja Nord-Sarkola Kirsi

Sivistyslautakunnan esittelijä

Sivistysjohtaja Kuusisto Tero

Tekninen lautakunta 2019

Jäsen

Aarnio Petri
Jara Juhani
Jaakkola Timo
Peltola Marko
Rehuttu Ilkka
Roininen Saija
Salovaara Anu
Talonen Elina
Tammisto Timo
Toivonen Maija

Vaittinen Kirsi

Henkilökohtainen varajäsen

Hänninen Matti
Seppi Pirkko
Koppinen Veikko
Pulkinen Timo
Peltola Kim
Heino Jaana
Kuusisto Kati
Kivi Marko
Palm Henri
Puomila Janita (25.9.2019 asti)
Weltzien Nina (25.9.2019 alkaen)
Nieminen Sari

Teknisen lautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Toivonen Maija
Varapuheenjohtaja Roininen Saija

Teknisen lautakunnan esittelijä

Tekninen johtaja Koota Jaana

Tarkastuslautakunta 2019

Jäsen

Heinonen Hilikka
Humaloja Matti
Huuhtanen Pirjo
Juutilainen Petri
Koistinen Tomi
Lintunen Virpi
Mattjus Sinikka (19.6.2019 alkaen)
Palander Jarno (19.6.2019 asti)

Henkilökohtainen varajäsen

Lehtinen Lauri
Soininen Suvi
Nieminen Johanna
Koivuniemi Maria
Smått Tuomo
Lehtonen Sanna
Nieminen Sakari
Nieminen Sakari

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Humaloja Matti
Varapuheenjohtaja Heinonen Hilikka

Keskusvaalilautakunta 2019

Jäsen

Kariluoma Eija
Pola Janne
Rantanen Pasi
Turja Eija
Uhlenius Paula

Varajäsen sijaantulojärjestyksessä

Kuusinen Jorma
Laaksonen Aila
Murola Anton
Talonen Elina
Törmä Matti

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja Kariluoma Eija
Varapuheenjohtaja Pola Janne

Vaikuttamistoimielimet ja muut toimielimet

Kaupunginhallituksen asettaman vanhus- ja vammaisneuvoston toimikausi vaihtui 1.6.2019. Akaalaiset vanhus- ja eläkeläisjärjestöt sekä vammaisjärjestöt valitsivat neuvostoon keskuudestaan yhdeksän varsinaista jäsentä ja kahdeksan henkilökohtaista varajäsentä. Kaupungin edustajana neuvostossa toimii hyvinvointikoordinaattori ja sihteerinä perusturvatoimen hallintosihteeri.

Nuorisovaltuuston toimikausi vaihtui 1.6.2019. Nuorisovaltuustoon valittiin 11 jäsentä. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat valtuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien (lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa ja keskusvaalilautakuntaa) kokouksiin.

Puheenjohtajakoalition jäseniä ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajistot sekä valtuustoryhmien puheenjohtajat. Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat toimivat myös puheenjohtajakoalition puheenjohtajistona.

Vuoden 2019 aikana Kylmäkosken koulun rakennustoimikunnan työskentely päättyi uuden koulun valmistuttua. Vuoden aikana perustettiin Viialan yhtenäiskoulun rakennustoimikunta, jonka tehtäviin lisättiin myös Viialan liikuntatilaratkaisuun liittyvät rakennustoimikunnan tehtävät. Vuonna 2018 perustettu hyvinvointikeskuksen rakennuttamisen rakennustoimikunta jatkoi työskentelyään vuonna 2019.

Yt-toimikunnassa on edustaja jokaisesta ammattiyhdistyksestä, joiden jäseniä on Akaan kaupungin palveluksessa. Kaupunginhallitus on päättänyt, että työnantajaa toimikunnassa edustavat henkilöstöjaoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, kaupunginjohtaja, henkilöstöjohtaja ja kaupunginjohtajan päätöksellä vuorovuosin yksi toimialajohtajista. Vuonna 2019 toimialajohtajista sivistysjohtaja kuului työnantajan edustajiin.

Johtoryhmä

Peltola Antti	kaupunginjohtaja (1.4.2019 alkaen)
Anttila Elina	ma. perusturvajohtaja
Grönlund Juhani	johtava ylilääkäri
Koota Jaana	tekninen johtaja
Kuusisto Tero	sivistysjohtaja
Mäkinen Asko (27.6.2019 alkaen)	tietohallintopäällikkö
Puhka-Susi Mari	talousjohtaja
Saari-Männistö Salla	hallintopäällikkö
Sarkkinen Jyri	kaupunkikehitysjohtaja
Sinivuori Briitta-Liisa	henkilöstöjohtaja,
	va. kaupunginjohtaja (31.3.2019 asti)
Kettula Anu (31.8.2019 asti)	johdon sihteeri sij.
Selkämaa Kati (2.9.2019 alkaen)	hallintosihteeri

Tehtäväaluejohtajat

Hallintopalvelut	Sinivuori Briitta-Liisa	henkilöstöjohtaja
Kaupunkikehityspalvelut	Sarkkinen Jyri	kaavoituspäällikkö
Sosiaalityö	Anttila Elina	ma. perusturvajohtaja
Vanhus- ja vammaispalvelut	Kiiski Eveliina	vanhus- ja vammaistyönjohtaja
Terveystenhoito	Grönlund Juhani	johtava ylilääkäri
Kasvatus- ja opetuspalvelut	Kuusisto Tero	sivistysjohtaja
Vapaa-aikapalvelut	Kuusisto Tero	sivistysjohtaja
Teknisen toimen hallinto	Koota Jaana	tekninen johtaja
Tilahallinto	Kortteisto Laura (3.3.2019 asti)	vs. kiinteistöpäällikkö
	Rajantaus Jaana (4.3.2019 alkaen)	kiinteistöpäällikkö
Siivous- ja ruokapalvelut	Matilainen Taina	ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö
Alueiden kunnossapito	Savolainen Vesa	kunnossapitopäällikkö

1.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN TILANNE

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2019 kansantalouden tuotantoa kuvaava bruttokansantuote oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi 1,0 prosenttia. Vuonna 2020 kokonaistuotannon ennustetaan kasvavan 1,1 prosenttia.

Vuonna 2019 kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 1,1 prosenttia. Vuonna 2020 kuluttajahintojen nousun arvioidaan olevan 1,3 prosenttia.

Vuonna 2019 työttömyysaste oli Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimäärin 9,2 prosenttia. Työttömyysasteen arvioidaan hieman alentuvan vuonna 2020.

Kuntien taloudellinen tilanne

Vuonna 2019 Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,8 miljardia euroa, joten vuosikate heikkeni 12,8 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuosikate asukasta kohden oli kunnissa 327 euroa, edellisenä vuonna 376 euroa. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 56, edellisenä vuonna 43. Vuosikate kattoi poistoista 80 prosenttia, edellisenä vuonna 94 prosenttia. Poistonalaiset investoinnit olivat 623 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 584 euroa/ asukas. Negatiivisen tuloksen kuntia oli 225, edellisenä vuonna 200. Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuosikate kasvaa vuonna 2020.

Kuntien toimintakate oli -30,30 miljardia euroa vuonna 2019. Toimintakate heikkeni 1,2 miljardia euroa eli 4,1 prosenttia edellisvuodesta. Vuonna 2020 Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkenee.

Toimintakatteen sisällä toimintakulut kasvoivat noin 0,9 mrd. euroa ja toimintatuotot vähenivät peräti 0,6 mrd. euroa.

Kuntien verorahoitus eli valtionosuudet ja verotulot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 2,5 prosenttia eli noin 0,77 miljardia euroa. Kuntien verotulot olivat 22,90 miljardia euroa ja valtionosuudet noin 8,64 miljardia euroa. Verotulot kasvoivat 2,6 prosenttia eli noin 0,58 miljardia euroa ja valtionosuudet kasvoivat 2,1 prosenttia eli 0,18 miljardia euroa. Verotulojen kasvua hidasti verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Verotulojen tilitysvajeen vuoksi kunnilta jäi saamatta arvion mukaan peräti 400 miljoonaa euroa verotuloja. Vuodelta 2020 vuodelle 2019 aikaistettu valtionosuuksien maksatus, 237 miljoonaa euroa, ei aivan riittänyt korvaamaan verotulojen siirtymistä. Vuonna 2020 Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien verorahoitus kasvaa tasapainottaen käyttötaloutta.

Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien lainakanta vuoden 2019 lopussa oli 18,44 miljardia euroa eli keskimäärin 3.360 euroa/ asukas. Lainakanta nousi edelliseen vuoteen verrattuna 10,2 prosenttia eli keskimäärin 312 euroa/ asukas. Tilastokeskuksen keräämien talousarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien lainakannan arvioidaan kasvavan vuonna 2020.

Nettoinvestointeihin kunnat käyttivät rahaa 1,1 prosenttia edellisvuotta enemmän, yhteensä 2,81 miljardia euroa. Vuonna 2020 investointien arvioidaan kasvavan.

Kuntien talouden sopeuttamispaineet eivät kuitenkaan ole poistuneet. Vanhat alijäämät on katettava ja sopeuttamistoimia on siten jatkettava systemaattisesti. Ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttää kunnilta mittavia sopeutustoimia. Kuntien tulee edelleen huolehtia menojen kestävästä hallinnasta sekä muutettava palvelurakenteita ja kehitettävä toimintatapoja vastaamaan entistä paremmin muuttuvia olosuhteita. Kuntatalouden kestävyys takaaminen edellyttää myös koko maan talouskehityksen selvää toipumista.

Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat suuresti. Maakuntakeskuksissa ja muissa suurissa kaupungeissa on palvelutarpeen lisääntymisestä johtuvia investointipaineita. Muissa kunnissa investointipaineet liittyvät usein korjausvelkaan.

Verotulot (Kuntaliiton arvion, koko maa, mukaan)

Vuonna 2019 kuntien verotulojen tilitykset kasvoivat 2,6 prosenttia, noin 590 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 kuntien verotulojen tilitysten arvioidaan kasvavan 4,9 prosenttia.

Vuonna 2019 kunnallisveron tilitykset kasvoivat 2,6 prosenttia, noin 480 miljoonaa euroa. Tuloveroprosenttiaan vuodelle 2019 korotti 46 kuntaa ja laski 5 kuntaa. Korotukset toivat kunnille noin 30 miljoonaa euroa lisäverotuloja. Veroperustemuutokset laskivat kunnallisveroja noin 224 miljoonaa euroa. Vuoden aikana kuukausikohtaiset verotilitykset olivat vaikeasti seurattavia verotuksen joustavan valmistumisen, verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönottoon liittyneiden ongelmien ja verojen kertymistä lykänneiden tekijöiden vuoksi. Vuositulorajaan perustuvan verokorttiuudistuksen arvioidaan lykänneen kunnallisverokertymiä vuoden 2020 puolelle noin 400 miljoonan euron edestä. Vuonna 2020 kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan 5,5 prosenttia.

Vuonna 2019 kuntien yhteisöveron tilitykset kasvoivat 2,8 prosenttia, noin 50 miljoonaa euroa. Muutaman suuren yhtiön vaikutuksista johtuen, yhteisöjen ennakkoerot kääntyivät lokakuussa laskuun. Yhteisöveron jakojärjestelmän mukaan yhteisövero määräytyy kunnassa toimivien yritysten maksaman yhteisöveron perusteella. Monikuntaisten yritysten osalta yhteisövero jaetaan kunta-kohtaisten työpaikkamäärien suhteessa. Vuoden 2019 yhteisöveron lopulliset kunnittaiset jakosuudet määräytyivät vuosien 2016 ja 2017 keskiarvona. Vuonna 2019 kuntaryhmän yhteisöverosuus oli 31,30 prosenttia. Vuonna 2020 kuntien yhteisöveron tilitysten arvioidaan kasvavan 0,1 prosenttia.

Vuonna 2019 kuntien kiinteistöveron tilitykset kasvoivat 3,1 prosenttia, noin 60 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroprosenttikorotuksien vaikutus oli noin 20 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 kuntien kiinteistöveron tilitysten arvioidaan kasvavan 3,2 prosenttia.

Valtionosuudet

Vuonna 2019 muutosten jälkeen kunnille myönnettiin valtionosuutta yhteensä 8.632 miljoonaa euroa (8.459 milj. euroa vuonna 2018). Valtionosuudet lisääntyivät 2,1 prosenttia, noin 174 miljoonaa euroa. Valtionosuuden muutokseen vaikuttivat kertaluonteisen valtionosuuskompensaation (+237 miljoonaa euroa) lisäksi mm. vuodelle 2019 tehtävä kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus (-231 miljoonaa euroa) ja valtionosuuden kautta kunnille maksettavien veromenetysten kompensatiot (+224 miljoonaa euroa). Kilpailukyky sopimuksen (kiky) takia kuntien valtionosuutta vähennettiin vuonna 2019 yhteensä -497 miljoonaa euroa (-91 euroa/asukas). Lisäksi hallitusohjelman mukaisten indeksijäädytysten takia kunnilta jäi peruspalvelujen valtionosuutta saamatta -92 miljoonaa euroa vuonna 2019. Peruspalvelujen hintaindeksin arvo vuodelle 2019 oli 1,3 %. Yhteensä hallituskautta eli vuosia 2016-2019 koskevista indeksijäädytyksistä johtuen peruspalvelujen valtionosuus on -243 miljoonaa euroa alemmalla tasolla mitä se olisi ollut, jos indeksikorotuksia ei olisi jäädytetty.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousi 0,03 prosenttiyksikköä ja oli 25,37 vuonna 2019 (25,34 vuonna 2018). Samassa yhteydessä valtionosuuksien kanssa maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset.

Valtiovarainministeriö myönsi 21.11.2019 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 21 kunnalle 10 miljoonaa euroa. Korotusta haki 89 kuntaa yhteensä noin 100 miljoonaa euroa. Korotus myönnettiin valtionavustuksena, joka kirjataan vuoden 2019 tilinpäätökseen.

Oman alueen taloudellinen tilanne

Pirkanmaan työllisyyskatsausten mukaan keskimääräinen työttömyysaste Pirkanmaalla oli 9,2 prosenttia vuonna 2019.

Vuonna 2019 Pirkanmaan kuntien vuosikate oli tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan 299 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 248 euroa/ asukas. Vuosikate parani edellisestä vuodesta 51 euroa/ asukas. Vuosikate kattoi 71 prosenttia poistoista, edellisenä vuonna 60 prosenttia. Tilikauden tulos oli -117 euroa/ asukas, edellisenä vuonna -160 euroa/ asukas. Tilikauden tulos oli 43 euroa/ asukas parempi kuin edellisenä vuonna. Negatiivisen tulosten kuntia oli 20, edellisenä vuonna 16. Lainakanta oli 3.178 euroa/ asukas, edellisenä vuonna 2.732 euroa. Lainakanta kasvoi edellisestä vuodesta 446 euroa/ asukas. Verrattuna muihin maakuntiin Pirkanmaan kuntien velka-
taakka oli kuudenneksi kevyin.

1.4 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.4.1 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA

Kaupungin toiminnassa ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuonna 2019.

Vuoden 2019 talousarviossa oletettiin Mäntymäen vanhainkodin toiminnan siirtyneen Esperi Care Oy:lle. Sopimukset Esperi Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut. 16.4.2019 Esperi Care Oy ilmoitti lopullisesti, ettei se allekirjoita hankintamenettelyn perusteella neuvoteltuja sopimuksia. Em. johdosta kaupungilla on vahingonkorvausvaatimus Esperi Care Oy:lle käräjäoikeuskäsittelyssä.

1.4.2 KUNNAN TULOPERUSTAAN VAIKUTTAVAT MUUTOKSET

Verotulot

Vuonna 2019 Akaan tuloveroprosentti oli 22,25, mikä oli 0,50-prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöveroprosentit olivat yleinen 1,10, vakituinen asuinrakennus 0,65, muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,25, rakentamaton rakennuspaikka 6,00, yleishyödylliset yhteisöt 0,00 ja voimalaitokset 3,10. Vakituisen asuinrakennuksen veroprosenttia nostettiin 0,05-prosenttiyksiköllä vuodelle 2019. Muut kiinteistöveroprosentit olivat samat kuin edellisenä vuonna.

Akaan kaupungin vuoden 2019 verotulot olivat yhteensä 62.993.000 euroa. Arvioidut verotulot alituitivat 41.700 euroa verrattuna vuoden 2019 muutettuun talousarvioon ja 945.000 euroa verrattuna vuoden 2019 alkuperäiseen talousarvioon.

Valtionosuudet

Akaan kaupungin vuoden 2019 valtionosuudet olivat yhteensä 31.449.100 euroa. Arvioidut valtionosuudet ylittyivät 25.100 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2019 talousarvioon ja 1.675.100 euroa verrattuna alkuperäiseen vuoden 2019 talousarvioon. Valtionosuuksiin sisältyy harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, 1.000.000 euroa. Valtionosuuslaskelmien yhteydessä määritellyt kotikuntakorvaukset kirjautuivat käyttötalouteen. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kirjautui kotikuntakorvauksia yhteensä 922.700 euron nettomenon verran. ”Valtionosuuslaskelmakokonaisuus” ylittyi 25.100 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2019 talousarvioon ja 1.675.100 euroa verrattuna vuoden 2019 alkuperäiseen talousarvioon.

1.4.3 MUUTOKSET VUODEN 2019 TALOUSARVIOON

Alkuperäisen vuoden 2019 talousarvion tuloslaskelmaosan mukaan vuosikate oli 4.557.500 euroa positiivinen, 4.626.500 euron poistojen jälkeen tilikauden tulos 69.000 euroa alijäämäinen ja 26.600 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden alijäämä 42.400 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 9.985.200 euroa. Rahoitusosan mukaan talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen oli 1.600 euroa positiivinen.

Vuonna 2019 valtuusto teki kolme muutosta talousarvioon. Vuoden 2019 talousarvion 1. muutos tehtiin kesäkuussa. Käyttötalousosassa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 42.800 euroa arvioitua pienemmät ja toimintakulujen 134.500 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin Viialan taajaman koulujen Parmaco-siirtorakennusten vuokra- ja ylläpitokustannusten kohdentuminen eri tehtävätasolle toimijoiden käytön mukaisesti vastaavasti kuin tilinpäätösvaiheessa 2018, nettovaikutus 0 euroa.
- Huomioitiin vaalien tehtävätasolla, että sote- ja maakuntauudistuksen kaatumisesta johtuen maakuntavaaleja ei järjestetä vuoden 2019 aikana, nettovaikutus 0 euroa.
- Huomioitiin perusturvalautakunnan 28.5.2019 § 53, elinvoimalautakunnan 5.6.2019 § 36, ja teknisen lautakunnan 22.5.2019 § 102 pohjalta Mäntymäki-asiakokonaisuuden johdosta aiheutuvat muutokset toiminnan jatkuessa ennallaan. Em. johdosta kaupungin tasolla ulkoiset nettomenot lisääntyivät 170.700 euroa (ja poistot lisääntyivät 57.100 euroa eli vaikutus tilikauden yli-/alijäämään -227.800 euroa).
- Huomioitiin perusturvalautakunnan 28.5.2019 § 51 pohjalta Espero Care Oy:n Reikonlinnan yksikön siirtyminen palvelusetelijärjestelmän piiriin 1.3.2019 lukien aiheuttamat tili- ja kustannuspaikkamuutokset.
- Huomioitiin kaupunginhallituksen päätöksen 23.4.2019 § 96 pohjalta sivistyslautakunnan esittämät Viialan yhtenäiskoulun ja Rasin koulun sisäliikuntajakson toteuttamisen edellyttämät tilavuokrat ja oppilaskuljetukset, yhteensä 23.000 euroa.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä -177.300 euroa. Poistoihin huomioitiin Mäntymäki-asiakokonaisuuden johdosta 57.100 euron lisäys. Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä -234.400 euroa.

Investointiosassa nettomenot vähenivät 53.900 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin Kylmäkosken kouluhankkeen kustannuksia kohdentuvan 53.900 euroa aiemmin arvioitua vähemmän vuodelle 2019.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 22.5.2019 § 102 vahvistaa teknisen toimen käyttösuunnitelmamuutokset Kiinteät rakenteet ja laitteet -hankeryhmän sisällä liittyen Opintie peruskorjaukseen ja kohdistamattomiin kunnallisteknisiin töihin ja hulevesitöihin.

Rahoitusosassa rahoitustoiminnan vaikutus maksuvalmiuteen heikkeni em. muutosten jälkeen 123.400 euroa.

Lokakuussa tehtiin vuoden 2019 talousarvion 2. muutos. Käyttötalousosassa ulkoisten toimintatuottojen arvioitiin olevan 10.700 euroa arvioitua suuremmat ja toimintakulujen 266.200 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin vaalien tehtävätasolla, että eduskunta- ja EU-vaaleista on saatu tulokorvauksia yhteensä 10.700 euroa arvioitua enemmän sekä menoja kertynyt noin 7.800 euroa arvioitua vähemmän, nettotulot 18.500 euroa.
- Huomioitiin Akaan portin vastikkeiden kohdentuminen uudelleen 1.8.2019 lukien (Kylmäkosken koulun väistötilakäytön loppumisen johdosta) kaupunkikehitystoimen ja sivistystoimen sopiman jaon mukaan, nettovaikutus 0 euroa.

- Huomioitiin valtuuston päätös 25.9.2019 § 46 myöntää kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle seuraavat määrärahojen lisäykset:
  - Esittelytekstin mukaiset henkilöstöjaoston 16.4.2019 ja 12.6.2019 päättämien täysin uusien vakanssien täyttöluvat: yhteensä 16 määräaikaista vakanssia ja 3 vakituista vakanssia, kustannusvaikutus yhteensä 233.900 euroa vuodelle 2019.
  - Esittelytekstin mukaiset henkilöstöjaostossa 19.9.2019 käsiteltävien täysin uusien vakanssien täyttöluvat, jos henkilöstöjaosto tekee myönteiset täyttölupapäätökset: yhteensä 3 määräaikaista vakanssia, kustannusvaikutus yhteensä 21.600 euroa vuodelle 2019.

Verotulojen arvioitiin olevan 903.300 euroa arvioitua pienemmät johtuen erityisesti verokorttiuudistuksen ja tulorekisteri-ilmoittamisen teknisten ongelmien aiheuttamasta kunnallisverojen kertymävajeesta.

Valtionosuuksien arvioitiin olevan 650.000 euroa arvioitua suuremmat johtuen valtion budjettiriihen 17.9.2019 päätöksestä aikaistaa kunnille maksettava kertaluonteinen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäys vuodelta 2020 vuodelle 2019 mm. helpotuksena erityisesti verokorttiuudistuksesta johtuvaan verokertymävajeeseen vuonna 2019 ja arvioidusta negatiivisesta tasauslaskutuksesta mm. lukion oppilasmäärän pientymisestä johtuen.

Korkotuotoissa ja muissa rahoitustuotoissa huomioitiin, että valtuusto päätti 25.9.2019 § 47 ehdottaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle, että 30.6.2019 erääntynyt 7.219.238 euron bullet-laina sekä lainan ehdot uudistetaan ja myönsi Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle 7.219.238 euron laina seuraavilla ehdoilla: lainan laina-aika on 7 vuotta ja se erääntyy 30.6.2026. Lainan kokonaiskustannus on 4,6 % vuodessa 1.7.2019 alkaen muodostuen 3,6 %:n korosta ja 1,0 %:n takausmaksusta. Em. johdosta korkotuottoja on vähennetty 46.600 euroa ja muita rahoitustuottoja on lisätty 36.100 euroa, nettovaikutus -10.500 euroa. Lisäksi korkotuotoissa ja muissa rahoitustuotoissa huomioitiin, että muita korkotuottoja oli kertynyt yhteensä 17.300 euroa arvioitua enemmän ja muita rahoitustuottoja oli kertynyt yhteensä 26.500 arvioitua enemmän.

Korkokuluja arvioitiin kertyvän 220.000 euroa arvioitua vähemmän johtuen mm. alhaisen korkotason jatkumisesta ja kuntatodistusohjelman käytöstä.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen, tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä -255.500 euroa.

Investointiosassa nettomenot vähenivät 4.950.000 euroa. Muutoksina oli mm.

- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 21.10.2019 § 175 esittää, että Akaan hyvinvointikeskus -hankkeen vuoden 2019 määrärahasta poistetaan 4.650.000 euroa.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 21.10.2019 § 175 esittää, että Virastotalon perus- ja/tai sisäilmakorjaukset (9530 9529) vuoden 2019 määrärahasta poistetaan 100.000 euroa.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 21.10.2019 § 175 esittää, että hankekohtaisen Ryödintie-Hämeentien + Satamatien-Hämeentien liittymät ja kevyenliikenteen väylät vuoden 2019 määrärahasta poistetaan 200.000 euroa.
- Huomioitiin teknisen lautakunnan päätös 21.10.2019 § 175 vahvistaa teknisen toimen käyttösuunnitelmamuutokset Kiinteät rakenteet ja laitteet –hankeryhmän sisällä liittyen, Opintien peruskorjaukseen, Ajulantien kevyenliikenteen väyläosuuteen ja Savolantien kevyenliikenteen väylän jatkamiseen ja Sontulan koulun lähiliikuntapaikkaan.

Rahoitustoiminnan rahavirrassa huomioitiin pitkäaikaisten lainojen lisäyksen vähennys 5.128.500 euroa ja pitkäaikaisten lainojen vähennyksen pienennys 178.500 euroa, joten lainakannan nettovähennys oli 4.950.000 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen heikkeni 255.500 euroa.

Joulukuussa tehtiin vuoden 2019 talousarvion 3. muutos. Käyttötalouso- sassa ulkoisten toimintatuot- tojen arvioitiin olevan 679.600 euroa arvioitua pienemmät ja toimintakulujen 6.900 euroa arvioitua suuremmat. Muutoksina oli mm.

- Hallintopalvelujen tehtävätasolla huomioitiin mm. pysyvien vastaavien myyntivoittojen vähen- nys 350.000 euroa, koska ao. myyntivoittoja ei saada vuonna 2019. (Kaupunginhallitus päätti 17.9.2019 § 213 hyväksyä 15.9.2019 saapuneen ostotarjouksen ja myydä kiinteistön (020-415- 1-13) Vainionlahti 250.000 eurolla. Ostajat ilmoittivat 5.12.2019, että eivät voi ostaa ao. kiin- teistöä.). Lisäksi palvelujen ostoihin huomioitiin lisäystä yhteensä 65.000 euroa johtuen mm. la- kiasiantuntijapalveluiden ja muiden asiantuntijapalveluiden ostoista, Akaa-Volley ja Akaa (aik. Leijona)-Futsalin kanssa tehdyistä uusista yhteistyösopimuksista, painatuksista ja ilmoituksista sekä majoitus- ja ravitsemispalveluista.
- Huomioitiin elinvoimalautakunnan päätös 27.11.2019 § 67 esittää, että maankäyttö- ja kaavoit- tuspalvelujen tulosalueella vähennetään pysyvien vastaavien myyntivoittoja 200.000 euroa ja maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen, rakennusvalvonnan ja elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalueen henkilöstökustannuksia vähennetään yhteensä 44.000 euroa, jolloin nettomenojen li- säys on 156.000 euroa.
- Huomioitiin teknisen toimen hallinnon tehtävätasolla ympäristönsuojelussa palvelujen ostoihin/ muihin yhteistoimintakorvauksiin vähennyksenä vuodelle 2019 kirjautunut Valkeakosken kau- pungin ympäristönsuojelun maksuosuuden palautus vuodelta 2018, 14.100 euroa.
- Huomioitiin tekninen lautakunnan päätös 27.11.2019 § 178 vahvistaa teknisen toimen käyttö- suunnitelmamuutos koskien tilahallinnon tehtävätasoa.
- Huomioitiin tilahallinnon tehtävätasolla kiinteistönhoidossa muiden rakennusten vuokratuloihin 21.900 euron vähennys johtuen Finlab Oy:n Toijalan terveystiloihin liittyvän pääoma- vuokran päättymisestä.
- Huomioitiin alueiden kunnossapidon tehtävätasolla varovaisuuden johdosta hulevesituloarvioon 107.000 euroa vähennys pohjautuen vuoden 2018 tilinpäätökseen.

Valtionosuuksia arvioitiin kertyvän 1.000.000 euroa arvioitua enemmän johtuen kaupungille myön- netystä harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta.

Kokonaisuutena muutosten vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä +313.500 euroa. Poistoihin huo- mioitiin kertaluonteisia poistoja yhteensä 1.097.700 euroa johtuen Hirvialhon koulun tasearvon 31.12.2019 alaskirjauksesta. Kokonaisuutena muutosten vaikutus tilikauden tulokseen ja tilikauden alijäämään oli yhteensä -784.200 euroa.

Investointiosassa nettomenot kasvoivat 570.000 euroa. Muutoksina oli mm.

- Investointituloissa huomioitiin omaisuuden myyntitulojen/ maa-alueet vähennystä 220.000 euroa ja omaisuuden myyntituloja/ rakennukset vähennystä yhteensä 350.000 euroa.

Rahoitustoiminnan rahavirrassa huomioitiin pitkäaikaisten lainojen lisäyksen vähennys 6.836.500 euroa ja lyhytaikaisten lainojen muutos +6.836.500 euroa, joten lainakannan nettomuutos oli 0 euroa. Vaikutus maksuvalmiuteen parani 293.500 euroa.

Valtuuston talousarvioon tekemien muutosten jälkeen tuloslaskelmaosan vuosikatteen määrä oli 4.539.100 euroa positiivinen, 5.781.300 euron poistojen jälkeen tilikauden tulos 1.242.200 euroa alijäämäinen ja 26.600 euron poistoeron vähennyksen jälkeen tilikauden alijäämä 1.215.600 euroa. Investointiosan mukaan nettoinvestoinnit olivat 5.551.300 euroa. Rahoitusosan mukaan talousar- vion vaikutus maksuvalmiuteen oli 17.100 euroa positiivinen.

1.5 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMAT

Talouden tasapainottamisohjelma 2013

Valtuusto hyväksyi 28.8.2013 § 64 talouden tasapainottamisohjelman, johon sisältyi käyttötalouden, tuloslaskelmaan ja investointeihin liittyviä talouden tasapainottamiskeinoja. Talouden tasapainottamista haettiin mm. kustannussäästöillä, tuloja lisäämällä, tekemällä rakenteellisia muutoksia ja henkilöstösäästöillä.

Talouden tasapainottamisohjelman seuranta ja raportointi merkittiin tiedoksi valtuustossa 27.5.2015 § 22. Lähtökohtaisesti talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti on toimittu. Muuttuneet olosuhteet esim. asiakaskunnassa ja henkilöstössä ovat aiheuttaneet joitakin poikkeamia suunnitelmiin ja toteutuneisiin euroihin. Osa suunnitelmista on toteutunut vaihtoehtoisella tavalla. Talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista jatketaan edelleen ja tavoitellaan ennakkoluulotonta uusien toimintatapojen ideointia ja käyttöönottoa toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden kehittämiseksi.

Talouden tasapainottamisohjelma 2015

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelman 17.6.2015 § 41. Ohjelman mukaan vuoden 2015 kustannustasosta säästetään vuoden 2019 loppuun mennessä 5,5 miljoonaa euroa (menojen vähennykset ja tulojen lisäykset yhteensä). Ohjelman henkilöstövaikutukset ovat 58,5 henkilötyövuotta (tarkentuneet 57 henkilötyövuoteen). Lisäksi ohjelman teksteissä olevien kehittämistoimenpiteiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

BDO Oy:n tarkastaja Matti Riekkilä laati vastuullisen JHTT-tarkastaja Jorma Kesän toimeksiannosta tilintarkastuksen tueksi ”Talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seuranta ja arviointi 2015” -raportin tavoitteena muodostaa yleiskuva Akaan kaupungin talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanon käynnistymisestä vuonna 2015 ja tehdä katsaus asetettujen tasapainottamiskeinojen toteutumisen edellytyksiin tulevina vuosina. Arviointi toteutettiin johtoryhmälle toimitetulla webropol-kyselyllä, haastatteluilla sekä mm. päätösaineistojen tarkastelulla. Haastattelujen ja kyselyn erityisenä painopisteenä oli vuosille 2015-2016 asetetut tavoitteet.

Arvion perusteella ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen ei ole havaittavissa normaalia poikkeavia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Arvioinnissa syntyneen käsityksen perusteella tasapainottamisohjelman toimenpiteiden valmisteluun ja toteuttamiseen on tartuttu aktiivisesti. Jo tasapainottamisohjelman valmistelussa suunnitelmaan pyrittiin ohjausryhmätyön kautta kirjaamaan realistisia ja toteutettavissa olevia tavoitteita. Kustannusvaikutuksiltaan merkittävimmät yksittäiset epävarmuustekijät liittyvät arvioiden mukana terveydenhuoltopalveluista tehtäviin ratkaisuihin Akaan kunnan sisällä ja valtakunnallisesti sekä erikoissairaanhoidon kustannustason kehitykseen. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys on myös päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötoivoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla (irtiottojen välttäminen). Onnistumisen edellytyksenä on mm. tasapainottamisohjelman toteutuminen ja hallittu loppuunsaattaminen edellyttää erittäin johdonmukaista poliittista ja operatiivista päätöksentekoa sekä jatkuvaa tilannekuvan arviointia ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Valtuusto merkitsi raportin tiedoksi 23.3.2016 § 14.

Keväällä 2020 on tehty talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seurantaraportti koskien vuosia 2015-2019 käsiteltäväksi lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

YHTEENVETO

Nettomuutokset	Htv*	2015 TOT 2015	Htv 2015	2016 TOT 2016	Htv 2016	2017 TOT 2017	Htv 2017
Yleiset keinot	-2,00	100 000	183 300	318 200	846 400	358 200	872 900
Hallinto	-5,00	29 600	4 000	180 300	186 200	197 900	235 300
Perusturva/ Sosiaalityö	-4,00	50 000	871 000	408 000	521 900	483 000	341 500
Perusturva/ Vanhus- ja vammaistyö	-15,00	149 000	367 900	1 197 000	609 874	1 319 000	818 991
Perusturva/ Terveydenhuolto	0,00	31 000	615 700	796 000	80 000	796 000	175 097
Sivistys	-28,50	10 000	0	857 000	457 100	1 137 000	832 200
Tekninen	-4,00	106 750	11 262	406 520	317 617	499 650	505 761
Yhteensä	-58,50	476 350	2 053 162	4 163 020	3 019 091	4 790 750	3 781 749

Nettomuutokset	Htv*	2018 TOT 2018	Htv 2018	2019 TOT 2019	Htv 2019	Yht. tavoitteet	Yht. toteum	Htv, yht.
Yleiset keinot	-2,00	358 200	844 700	358 200	808 200	1 492 800	3 555 500	0
Hallinto	-5,00	269 400	298 000	269 400	266 700	946 600	990 200	-4,9483
Perusturva/ Sosiaalityö	-4,00	1 093 000	529 700	1 093 000	650 200	3 127 000	2 914 300	-3,5
Perusturva/ Vanhus- ja vammaistyö	-15,00	1 319 000	612 836	1 319 000	849 336	5 303 000	3 258 937	-10
Perusturva/ Terveydenhuolto	0,00	796 000	157 864	796 000	201 500	3 215 000	1 230 161	0
Sivistys	-28,50	1 242 000	836 400	1 242 000	662 600	4 488 000	2 788 300	-14,4
Tekninen	-4,00	633 620	500 608	649 020	600 560	2 295 560	1 935 808	-3
Yhteensä	-58,50	5 711 220	3 780 108	5 726 620	4 039 096	20 867 960	16 673 206	-35,8483

* tarkentunut myöhemmin 57 htv:n

ero tavoitteeseen -4 194 754 -22,6517
-21,1517

Yleisten toimenpiteiden osalta suunniteltuja toimenpiteitä on pääsääntöisesti toteutettu. Mm. toimenpiteiden toteuttamiseksi on annettu lisäohjeistusta toimialoille ja henkilöstöön liittyvien toimenpiteiden osalta henkilöstöjaoston päätöksillä on annettu ohjeistusta esimiehille. Seuturekryn palvelu- ja yhteistyösopimus sijaisvälityksestä päättyi 1.7.2016 lukien, mutta käyttöä minimoitiin jo syksystä 2015 lähtien. Palveluprosessien läpikäyntiä ja kehittämistä on tehty mm. vuonna 2016 Tampereen kesäyliopiston vetämänä kehittäen seuraavia prosesseja: potilaiden vastaanotto, kotisairaala ja tuntiperusteinen päivähoitomaksu ja lisäksi esim. sivistystoimissa on keskitetty tilavaraukset yhteen paikkaan hallintosihteerille. Kaupunkikehitystoimissa pilotoitiin Lean 5 Europe Oy -yrityksen kanssa rakennusvalvonnan laskutusprosessin kehittämistä Leanin avulla syksyllä 2017. Sähköistä asiointia on kehitetty mm. ottamalla käyttöön rakennusvalvonnassa sähköinen järjestelmä Lupapiste 1.3.2016 lukien, laajentuen alueiden kunnossapidon lupamaksuihin vuonna 2019, varhaiskasvatuksessa hoitoaikaperusteinen laskutus ja siihen liittyvät järjestelmät 1.8.2016 lukien ja terveydenhuollossa Klinik Pro, digitaalinen hoidon tarpeen arviointi- ja asiointijärjestelmä vastaanotoille, neuvoloihin ja fysioterapiaan marraskuussa 2018, laajentuen suun terveydenhuoltoon tammikuussa 2020. Uuden valtuustokauden alkaessa 1.6.2017 kaupunginhallitus siirtyi sähköiseen kokousmateriaaliin ja loppuvuodesta 2018 muut toimielimet lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa. Yleiset toimenpiteet ovat pääosin jatkuvaa prosessia. Lähipalvelukriteereitä on määriteltävä lähinnä hyvinvointikeskussuunnittelun yhteydessä. Vuoden 2019 aikana Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy teki Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan välisen yhteistoimintasopimuksen oikeudellisen ja taloudellisen selvityksen, jonka johtopäätöksenä todettiin toimitun asianmukaisesti ja mallin olevan kustannusneutraali.

Hallinnon osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Toimisto- ja talouspalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennyksiä. Henkilöstöpalveluissa palkkasihteerin vakanssi oli 60 %:sti täytettynä ajalla 1.1.2016 - 3.3.2019. Henkilöstöjaosto on tehnyt päätöksiä mm. muistamisääntöön liittyen. Työllisyydenhoito keskitettiin perusturvaan hallinnollisesti 1.1.2016 lukien, mutta toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin tiiviisti perusturvan kanssa jo vuonna 2015. Asuntoasioiden osalta muutokset konkretisoituivat vuonna 2017 asuntosihteerin siirtyessä kokonaan hallintosihteerin toimeen ja Kiinteistö Oy Aravaniityn ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon isännöinnin ja Kiinteistö Oy Aravaniityn asukasvalinnan siirryttyä sivutoimiluvalla Viialan Asuntotuotanto Oy:n toimitusjohtajan hoidettavaksi 1.4.2017 lukien. Välitystilien hoitamista ei ole lakkautettu neuvotte- luista huolimatta. Työterveydenhuollon korvausluokan 2 kustannusten keventäminen toteutui vuonna 2017 ja 2018 ja ainakin kokonaisuutena kustannukset vähenivät vuonna 2019. Työterveyspalvelut tuottaa kilpailutuksen jälkeen Suomen Terveystalo Oy 1.1.2017 lukien.

Kaupunkikehityksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Rakennusvalvonnassa ja paikkatietopalveluissa on tapahtunut henkilöstövähennyksiä. Elinkeinopalveluissa ei ollut yritysasiamiehen vakanssia, kunnes talousarvion 2019 yhteydessä valtuusto päätti uudesta yrityskoordinaattorin toimesta 1.1.2019 lukien. Ao. toimi täytettiin 6.5.2019 lukien. Kiinteistöverotulojen kasvattamiseksi tähtäävää kiinteistörekisterin tietojen oikeellisuuden varmistamistyötä (tavoite 30.4.2016 mennessä) ei käytössä olevin resurssein ole koko kunnan osalta saatu toteutettua. Loppuvuodesta 2018 konsultti laati esiselvityksen, jonka perusteella tuottopotentiaalia arvioitiin. Selvitys jatkui vuonna 2019 tehdyllä pilottiprojektilla Toijalan Pätsiniemen alueella. Saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida, että koko kunnan osalta tulojen lisäys olisi noin 10 %:n luokkaa. Selvitystyö jatkuu vuonna 2020 tehtävillä uusilla selvityksillä verotulon lisäämiseksi. Veroviranomaisen ohjeistuksen mukaan kiinteistöveron tietojen oikeellisuudesta on vastuussa verovelvollinen itse.

Perusturvan osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Perusturvassa on olennaista kokonaisuuden hallinta ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja toteuttaminen, jolloin kustannustehokkuus ja taloudellisuus saadaan toteutettua parhaiten. Perusturvassa palvelut ovat harvoin toisistaan riippumattomia tai vaikutuksiltaan koskisivat vain yhtä toimijaa. Siten talouden tasapainottamisessakin on yksittäisten toimenpiteiden kohdalla pystyttävä arvioimaan vaikutuksia muihin toimijoihin ja minimoitava säästöjä tehdessä kustannusten kasvu muissa yksiköissä. Niinpä yksittäisen tavoitteen toteuttaminen ei voi aina olla päämääränä, vaan tavoitteena on kokonaiskustannusten alenema. Ohjelmaa noudatettaessa on samalla kuitenkin tarkkaan seurattava, miten ohjelman noudattaminen vaikuttaa kokonaiskustannuksiin ja seurattava riskikokonaisuuksia.

Perusturvassa on yleisesti nostettu maksutuottoja ja vuokria kaikissa mahdollisissa palveluissa ja niistä saadut tulot ovat lisääntyneet. Myös ostopalveluja on kautta linjan pyritty vähentämään.

Sosiaalityössä uudelleenorganisointi on toistaiseksi osoittautunut aiempaa johtamismallia kustannustehokkaammaksi ja toimivammaksi ratkaisuksi. Lastensuojelun kustannuksia on saatu vähennettyä vuoden 2014 tasosta. Sijaishuollossa olevien lasten määrä on vähentynyt ja lastensuojelun avoimuuden työtä on tehty ostopalvelujen sijaan entistä enemmän itse.

Asumispalveluissa sijoitusperusteita tarkisteltiin jo vuonna 2015 ja osa sijoituksista päättyi silloin. Kaupungin oman tuetun asumisen ohjaajan myötä voitiin tarjota laajemmin avoimuuden palveluja ja niiden tuella kotona asuminen mahdollistui. Kaivannon sairaalan toiminnan päättymisen myötä sijoitustarpeet asumispalveluihin kuitenkin lisääntyivät jonkin verran. Vaikka osa saatiin sairaalahoitosta onnistuneesti muuttamaan takaisin kotiin, oli osa sijoitettava asumispalveluihin, mikä lisäsi kustannuksia. Säästöjä tehdään edelleen hoitoketjuissa eli asumispalvelusijoituksia laitoshoidon sijaan. Kokonaisuutena kuitenkin mielenterveyspalvelujen kustannukset ovat vähentyneet selvästi vuoden 2014 tasosta.

Työllisyydenhoidossa aktivointia on lisätty selvästi ja siten vaikutetaan sekä työmarkkinatukimien että kuntouttavasta työtoiminnasta saataviin tuloihin. Vuonna 2015 työmarkkinatukimienot lisääntyivät selvästi, koska lakimuutos lisäsi kunnan maksuvelvollisuutta. Muutos oli kuitenkin odotettua pienempi oman toiminnan ja aktivoinnin kasvun myötä. Vuosina 2016 - 2018 työmarkkinatukimienot kääntyivät laskuun, mutta vuonna 2019 suunta hieman kääntyi.

Toimeentulotuen soveltamisohje uusittiin keväällä 2016 ja ohjeessa tiukennettiin toimeentulotuen saamisen kriteerejä. Toimeentulotuessa täydentävästä toimeentulotuesta päättää harvempi etuus käsittelijä, kun vuoden 2017 alussa perustoimeentulotuen Kelaan siirtymisen myötä vakanssit vähentyivät.

Vanhus- ja vammaispalvelujen toimintaan tasapainotusohjelma on vaikuttanut suuresti. Vuonna 2016 vanhustenhuollossa henkilöstömitoitus pienennettiin 0,55:n. Henkilöstömitoituksen tasapai-

nottamiseksi tehtiin yksiköiden välisiä sisäisiä henkilöstösiirtoja. Henkilöstövähennykset saatiin pääosin toteutettua. Sijaisia jouduttiin pääasiassa hankkimaan muualta kuin omista yksiköistä johtuen henkilöstömitoituksen tasosta. Talousarvion 2019 yhteydessä valtuusto päätti uudesta lähihoitajan toimesta Torkonkartanoon 1.4.2019 lukien.

Tehostetuksi palveluasumiseksi muuttui mm. Havulinna 1.2.2016 lukien ja myös Mäntymäestä muuttui lisää paikkoja tehostetuksi palveluasumiseksi vuoden 2016 aikana. Lisäksi valtuusto päätti 22.2.2017 (§ 14), että Mäntymäen tehostetun palveluasumisen palvelut kilpailutetaan ja kilpailutus toteutetaan päätöksen liitteen mukaisilla periaatteilla. Kaupunginhallitus päätti 21.11.2017 (§ 417) valita Akaan kaupungin tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinta -tarjouskilpailun voittajaksi Esperi Care Oy:n liitteenä olleen hankintapäätöksen mukaisesti. Hankintaan sisältyi tehostetun palveluasumisen palveluiden tuottaminen nykyisille Mäntymäen vanhainkodin asukkaille, Mäntymäen vanhainkotirakennuksen osto ja hoitohenkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksena palveluntuottajalle. Syyskuussa 2018 kaupungin päätökset tehostetun palveluasumisen palveluiden hankinnasta (Mäntymäki) saivat lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi asiaan liittyvät valitukset. Sopimukset Esperi Care Oy:n kanssa oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta kaupungista riippumattomista syistä tämä aikataulu ei kuitenkaan toteutunut. 16.4.2019 Esperi Care Oy ilmoitti lopullisesti, ettei se allekirjoita hankintamenettelyn perusteella neuvoteltuja sopimuksia. Em. johdosta kaupungilla on vahingonkorvausvaatimus Esperi Care Oy:lle käräjäoikeuskäsittelyssä. Mäntymäki muuttui kokonaan tehostetun palveluasumisen yksiköksi 1.10.2019 lukien.

Viialan päiväkeskus Päivikki lakkautettiin 1.1.2016 lukien. Päiväkeskustoiminnan lopettaminen näkyy kasvavana kotihoidon tarpeena. Omaishoidon ja tehostetun palveluasumisen kriteereitä on tiukennettu. Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen päätökset on keskitetty moniammatilliseen SAP-työryhmään, johon kuuluu palveluvastaava, sosiaalityöntekijä, geriatri ja kotiutushoitaja. Omaishoidon tuen matalampi taso saattaa olla vaikuttamassa siihen, että esim. kalliimpien asumispalvelujen tarpeet lisääntyvät ja siten kustannukset lisääntyvät kokonaisuutena. Valtuuston 24.10.2018 § 85 hyväksymässä uudessa talouden tasapainotusohjelmassa 2018 - 2023 päädyttiin nostamaan omaishoidon tuen määrärahoja sekä lisäksi jatkamaan kauppalpalvelua.

Vammaispalveluissa toinen sosiaalityöntekijän vakanssi jätettiin täyttämättä 1.3.2016 lukien ja samassa yhteydessä palveluvastaavan tehtäviin sisällytettiin vammaispalvelujen kokonaisvastuuta. Vammaispalveluiden sosiaalityössä asiakastyö on ruuhkautunut, joten väliaikaista työpanosta on ostettu ruuhkan purkamiseksi. Viialan ryhmäkoti lakkautettiin ja uuden Savolakodin toiminta käynnistyi 1.7.2016 lukien. Viialan toimintakeskuksen siirto omiin tiloihin toteutui toukokuussa 2017 toiminnan siirtyessä entisen Aseman koulun tiloihin.

Tasapainotusohjelma on vaikuttanut vanhus- ja vammaispalveluiden toimintaan ja mm. hoidon laatuun, palveluiden myöntämisen aikaan ja henkilökunnan jaksamiseen. Haasteista huolimatta vanhus- ja vammaispalveluita on voimakkaasti kehitetty ennaltaehkäisevään ja asiakaslähtöiseen suuntaan. Tulevaisuuden kehittämiskohteena ja taloutta tasapainottavina tekijöinä nähdään, että kunta-laisten hyvä matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus on ensiarvoisen tärkeää. Myös ns. etsivää vanhustyötä tulisi olla, jotta riskiryhmässä olevat tunnistettaisiin ja pystyttäisiin ohjaamaan tarvitsemiensa palveluiden piiriin.

Kotihoidon asiakasmäärä on kokonaisuudessaan noussut runsaasti parin viimeisen vuoden aikana ja asiakkaiden toimintakyky laskenut. Päiväkeskuspalvelun puute alkaa näkyä Akaassa lisääntyvänä kotihoidon kysyntänä ja ennenaikaisena palveluasumiseen ajautumisena. Akaan kotihoitoyksikköjen yhdistyminen alkuvuonna 2017 ja Akaan kotihoidon henkilöstöressurssien vahvistaminen vuonna 2018 ja 2019 on merkittävästi edesauttanut tilanteesta selviämistä. Kotihoidon edelleen kehittäminen on tulevaisuuden keskeinen painopistealue, millä ehkäistään suurempien taloudellisten kustannusten syntyminen.

Terveydenhuollossa ostopalvelulääkäritoiminta on saatu loppumaan lukuun ottamatta hammashuoltoa ja osa-aikaista lastenpsykiatria. Erilaisten vapaaehtoisten palkattomien vapaiden johdosta on saatu henkilöstösäästöjä. Sijaisia on ensisijaisesti rekrytoitu omista yksiköistä ja vasta toissijaisesti muualta, mutta myös ulkopuolisia sijaisia joudutaan käyttämään sekä palveluiden että potilasturvallisuuden turvaamiseksi.

Vuodelle 2016 suunniteltu Urjalan vuodeosaston lakkauttaminen ja korvaaminen muilla palveluilla tavoitteena 300.000 euron säästö ei toteutunut. Valtuusto kuitenkin päätti 22.6.2016 (§ 43), että Akaan yhteistoiminta-alueen vuodeosastopalvelut keskitetään Etelä-Pirkanmaan yhteiselle vuodeosastolle Valkeakoskelle ja että rahoitusmallina on kiinteistöyhtiö, josta Valkeakoski omistaa 50 %, Akaa 35 % ja Urjala 15 %. Vuodeosastopalvelujen keskittäminen tapahtuu toukokuussa 2020. Vuoden 2019 aikana Akaan ja Urjalan vuodeosastoilta vähennettiin paikkoja muutokseen valmistautumisen johdosta. Lisäksi valtuusto päätti 24.8.2016 (§ 55), että hyvinvointikeskuksen toiminnallinen kokonaisuus toteutetaan uudisrakennuksena ja että valtuusto varaa siihen tarvittavan määrärahan talousarvioon. Valtuusto päätti 13.3.2019 (§ 16) mm. hyväksyä hyvinvointikeskuksen tavoitehintatarjouksen ja käynnistää hankkeen toteutuksen, mikäli hankkeelle myönnetään uusi poikkeuslupa. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi poikkeusluvan 5.7.2019. Urakka alkoi joulukuussa 2019. Uusi hyvinvointikeskus ollee käyttökunnossa syyskuussa 2021.

Vuonna 2015 erikoissairaanhoidon kustannukset vähentyivät, mutta vuonna 2016 tasapainotusohjelman toteuttamisessa epäonnistuttiin erityisesti erikoissairaanhoidossa kustannusten lisääntyessä hallitsemattomasti. Vuoden 2017 aikana erikoissairaanhoidon kustannukset kääntyivät hieman laskuun edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2018 erikoissairaanhoidon kustannukset olivat hieman edellisvuotta pienemmät. Vuonna 2019 erikoissairaanhoidon kustannukset olivat jonkin verran edellisvuotta suuremmat.

Sivistyksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Kasvatus- ja opetuspalveluissa koulutuksen henkilöstövähennyksiä toteutui 1.8.2016 lukien mm. ala- ja yläkoulujen perusrühmäkokojen nostamisen myötä. Ryhmäkokojen tavoitteelliseksi jakoperustaksi asetettiin vuosiluokilla 1 - 2 enintään 25 oppilasta ja vuosiluokilla 3 - 9 enintään 32 oppilasta. Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta aloitettiin valtuuston päätöksellä uudelleen syksyllä 2018. JOPO-luokan oppilasmäärä oli suurimmillaan vain 10 henkilöä ja opetuksesta vastasivat opettaja sekä koulunkäynninohjaaja. Tuntikehys laskettiin minimiin 1.8.2016 lukien. Lukion rehtorin virka päätettiin edelleen säilyttää talousarvion 2017 yhteydessä muuttuneiden olosuhteiden johdosta. Vuoden 2019 aikana avustavan henkilöstön määrä lisääntyi, joten henkilöstösäästöjä jäi saavuttamatta. Sivistystoimissa kouluverkkopäätöksillä on suuri merkitys talouden tulevan tasapainottamisen kannalta. Viialan ja Kylmäkosken taajaman osalta päätöksiä on tehty ja vielä on tulossa päätökset Toijalan taajaman osalta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset toteutuivat. Perhepäivähoitajien uusi paikallinen sopimus tuli voimaan 1.2.2017 lukien, mutta palkkausjärjestelmän muutoksen johdosta asialla ei ollut kustannusvaikutusta. Hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksujärjestelmään siirryttiin kokonaisuudessaan 1.8.2016 lukien. Uusi ostopalvelupäiväkoti Onni aloitti toimintansa 1.8.2017 ja samalla päättyi Pirtinkulman päiväkodin vuokrasopimus. Ostopalvelusopimus päiväkotitoivon osalta jatkui kilpailutuksen jälkeen 1.8.2018 lukien. Sahurin vuorohoitoyksikössä ei ole tarjottu yöhoitoa kuin yksittäisiä kertoja. Uusi varhaiskasvatuslaki muutti tilannetta 1.9.2018 lukien ja yöhoitoa on tarjottava.

Vapaa-aikapalveluissa kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden henkilöstövähennykset toteutuivat suunnitellusti. Vuonna 2018 perustettiin kuitenkin määräaikaisesti ja osa-aikaisesti uusi kulttuurikoordinaattorin vakanssi ajalle 1.9.2018-31.7.2019 ja jatkoajalle 1.8.-31.12.2019, joka täytettiin sisäisin henkilöstöjärjestelyin (2 pv/vko). Monitoimihalli hoidettiin omana työnä helmi-heinäkuu

2016 ja kilpailutuksen voittajat 1.8.2016 lukien sopimuksella 3+1 vuotta. Monitoimihallin kiinteistöhoito otettiin kaupungin omaksi toiminnaksi vuoden 2019 aikana.

Teknisen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2016 yhdyskuntatekniikan päällikön toimi lakkautettiin ja kunnossapitotyöntekijän toimi jätettiin täyttämättä. Lokakuussa 2016 henkilöstöjaosto myönsi täyttöluvan ruoka- ja siivouspalvelupäällikön virkaan 1.8.2017 lukien ja lisäksi ao. viranhaltijan työpanosta myytiin 40 % Urjalan kunnalle 31.3.2017 asti. Toijalan paloaseman korjaamon vuokrasopimus päättyi 1.9.2016 lukien. Ao. toiminto siirtyi Viialan taajamaan kaupungin omiin korjaamotiloihin. Varastointijärjestelmä otettiin käyttöön 1.11.2015 lukien. Uusittujen tekniikoiden avulla saadaan säästöä kiinteistöjen energiamenoissa. Tarpeettomia kiinteistöjä on saatu myytyä, mm. vuoden 2018 alussa toteutui ns. Silpolan omakotitalon myynti, jonka myyntipäätös oli tehty loppuvuodesta 2017 ja lisäksi vuoden aikana myytiin ns. Vyhtelän kiinteistö. Vuoden 2019 aikana tehtiin myyntipäätös ns. Vainionlahdesta, mutta ostajat peruivat kaupan.

Yhteenvetona voidaan todeta, että lähtökohtaisesti on toimittu talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys talouden tasapainottamisen onnistumisessa on edelleen päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla, valmistelijoiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin sekä jatkuva tilannekuvan arviointi ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Huomioitavaa on, että talouden tasapainoa edesauttavia muutoksia tehdään jatkuvasti myös ohjelman ulkopuolella. Vanhuspalveluissa mm. kotihoitoyksiköt ovat yhdistyneet Akaan osalta Puskuritielle helmikuussa 2017 ja teknisessä toimessa mm. irtainta omaisuutta on myyty ja kasvatettu metsänhakkuiden myyntituloja. Vuonna 2018 laadittiin myös uusi talouden tasapainottamisohjelma 2018 - 2023, joka hyväksyttiin valtuustossa 24.10.2018 § 84. Lisäksi valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Olennaista on jatkossakin toimia talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti sekä pitää maltillinen linja ns. vapaachtoisissa/ valinnanvaraisissa henkilöstö- ja menolisäyksissä.

Talouden tasapainottamisohjelma 2018

Valtuusto hyväksyi uuden talouden tasapainottamisohjelma 24.10.2018 § 85. Ohjelman mukaan ajalla 2018-2023 tulojen lisäys on 1,62 miljoonaa euroa ja menojen vähennys 11,97 miljoonaa euroa eli nettovaikutukseltaan 13,6 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjelman teksteissä olevien muiden toimenpiteiden ja lisäselvitettävien asioiden avulla on mahdollisuus saavuttaa säästöjä.

Keväällä 2020 on tehty talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen seurantaraportti koskien vuosia 2018-2019 käsiteltäväksi lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa.

YHTEENVETO, NETTO	2018	TOT 2018	2019	TOT 2019	YHTEENSÄ 2018-2019	YHTEENSÄ TOT 2018- 2019
Hallinto ja talous	0	0	88 013	127 900	88 013	127 900
Kaupunkikehitys	0	0	60 000	2 600	60 000	2 600
Perusturvan toimialan hallinto ja yleiset keinot	0	0	0	0	0	0
Sosiaalityö	0	0	500	100	500	100
Vanhus- ja vammaispalvelut	0	0	860 944	146 800	860 944	146 800
Terveystieteiden palvelut	0	0	0	0	0	0
Kasvatus- ja opetuspalvelut	0	86 600	249 600	230 300	249 600	316 900
Vapaa-aikapalvelut	0	0	0	0	0	0
Teknisen toimialan hallinto ja yleiset keinot	0	0	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilahallinto	0	0	405 500	105 900	405 500	105 900
Siivous- ja ruokapalvelut	0	0	54 000	52 000	54 000	52 000
Alueiden kunnossapito	0	0	34 600	52 400	34 600	52 400
YHTEENSÄ	0	86 600	1 758 157	723 000	1 758 157	809 600

Hallinnon osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2019 kaupungin sairauspoissaolopäivät vähenivät noin 3,5 päivää vuodesta 2018. Vuonna 2019 päivitettiin varhaisen tuen malli sekä otettiin käyttöön tuunatun työn malli ja etätyömahdollisuus. Vakanssien täyttölupaprosessia kevennettiin keväällä 2019 siten, että lautakunnan käsittelyvaihe jätettiin pois. Täyttöluvan hakee esimiehen esityksestä toimialajohtaja ja sen myöntää joko kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto tai henkilöstöjohtaja niiden vakanssien osalta, joiden palkkamääräraha-vaara sisältyy hyväksytyyn talousarvioon. Vuoden 2019 talousarviossa kaupungin toiminta-avustuksia vähennettiin 5 prosenttia. Loppuvuodesta 2018 lukien kaikki kaupungin viralliset toimielimet lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa käyttävät sähköistä kokousmateriaalia. Vuoden 2019 aikana kaupungin jäsenyydet yhdistyksissä tarkasteltiin, mutta yhdestäkään jäsenyydestä ei päätetty luopua vaan aiempien lisäksi tuli viisi uutta jäsenyyttä loppuvuonna 2018 - alkuvuonna 2020.

Kaupunkikehityksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuonna 2019 tonttikaupan kasvattamiseksi osan omakotitalotonteista (Männikön alue) hintoja alennettiin 50 %. Lisäksi digimarkkinointia tehostettiin sisältömarkkinointikampanjalla. Alkuvuonna 2019 kaupunki oli myös mukana rakentamisen messuilla, joihin tonttiesite päivitettiin. Em. toimenpiteet eivät johdaneet myynnin lisäykseen, vaan tonttikauppa väheni aiemmasta.

Vuonna 2019 kiinteistöveropohjan selvittämiseen ja kiinteistöverotulojen kasvuun liittyen tehtiin pilottiprojekti Toijalan Pätsiniemen alueella. Saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida, että koko kunnan osalta tulojen lisäys olisi noin 10 %:n luokkaa. Selvitystyö jatkuu vuonna 2020 tehtävillä uusilla selvityksillä verotuoton lisäämiseksi.

Vuonna 2019 yritysten määrän nettolisäys Akaassa oli noin 50 kpl. Viestintä ja markkinointiresursseina tarvitaan sekä omaa että ostopalvelua. Viestinnän ja markkinoinnin rooli on painottunut digi- ja someviestintään, jossa jatkuva läsnäolo olisi tarpeellista.

Rakennustarkastuksen osalta selvitettiin naapurikuntien mahdollisuutta resurssin jakamiseen, mutta vuonna 2019 tähän ei nähty mahdollisuutta. Vuonna 2019 organisaatiomuutokset toteutettiin suunnitellusti mittaryhmän ja kaavoituksen osalta.

Perusturvan osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Asumispalvelujen asiakasmaksuja yhdenmukaistettiin julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä ja lisäksi maksuihin lisättiin peruspalvelumaksu 1.3.2019 lukien. Kaikki asumispalvelut myös kilpailutettiin syksyllä 2018 ja menoja on sen vuoksi saatu hieman vähennettyä. Mäntymäen kiinteistön myyntiin ja palvelutuotannon ulkoistamiseen liittyvät säästöt jäivät kokonaan toteutumatta, koska 16.4.2019 Espero Care Oy ilmoitti lopullisesti, ettei se allekirjoita hankintamenettelyn perusteella neuvoteltuja sopimuksia. Loppuvuonna 2018 tarkasteltiin Havulinna-vaakrasopimusta ja tehtyjen päivitysten johdosta tilavuokrasta saadaan säästöä 1.3.2019 lukien.

Perusturvassa on olennaista kokonaisuuden hallinta ja palvelujen yhteinen suunnittelu ja toteuttaminen, jolloin kustannustehokkuus ja taloudellisuus saadaan toteutettua parhaiten. Perusturvassa palvelut harvoin ovat toisistaan riippumattomia tai vaikutuksiltaan koskisi vain yhtä toimijaa. Siten talouden tasapainottamisessakin on yksittäisten toimenpiteiden kohdalla pystyttävä arvioimaan vaikutuksia muihin toimijoihin ja minimoitava säästöjä tehdessä kustannusten kasvu muissa yksiköissä. Niinpä yksittäisen tavoitteen toteuttaminen ei voi aina olla päämääränä vaan tavoitteena on kokonaiskustannusten alenema. Kaikissa sote-palveluissa kustannuskehitystä pyritään hillitsemään vahvistamalla ehkäiseviä palveluja ja siten vähentämään kalliimpien palvelujen tarvetta.

Monet perusturvan tavoitteista liittyvät hyvinvointikeskuksen rakentamiseen ja palvelutuotannon keskittymiseen niihin tiloihin. Sekä tiloihin että toiminnallisten prosessien sujuvuuteen ja sähköisiin

palveluihin liittyvät säästöt ovat siten saavutettavissa vasta hyvinvointikeskuksen valmistumisen jälkeen. Uusi hyvinvointikeskus ollee käyttökunnossa syyskuussa 2021.

Tulevaisuuden kehittämiskohteena ja taloutta tasapainottavina tekijöinä nähdään, että kuntalaisten hyvä matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus on ensiarvoisen tärkeää kaikilla soten osa-alueilla. Hyvinvointikeskuksessa tuotettavien palvelujen moniammatillinen kehittäminen on erityisen tärkeää, jotta palveluja saadaan kohdennettua kuntalaisille varhaisemmassa vaiheessa ja siten kustannukset pidettyä paremmin hallinnassa. Tulevaisuuden sote-palvelujen kehittämistä tulee ohjaamaan myös Sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustukset ja niiden avulla rahoitettavat hankkeet Pirkanmaalla. Hankehakemuksia ja kehitettäviä osa-alueita on valmisteltu jo vuoden 2019 aikana ja hankehakemukset jätetään kevään 2020 aikana.

Sivistyksen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Vuosina 2018-2019 varhaiskasvatuksessa tapahtui henkilöstövähennyksiä ja myös tarvikeostot ja matkakustannukset vähenivät. Ostopalvelun uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2018 lukien.

Kouluverkkoratkaisun valmistelu on käynnissä ja yksi osa on konkretisoitunut Kylmäkosken koulun valmistuttua syyslukukaudeksi 2019, toinen Viialan yhtenäiskoulun uudisrakennusratkaisussa kesällä 2019. Kehitysvammaisten oppilaiden opetus päätettiin ottaa itselle. Sopimus Valkeakosken kanssa on kuitenkin vielä toiminnassa, koska tilat eivät riitä ennen uuden Viialan yhtenäiskoulun valmistumista. Vuonna 2019 koulukuljetukset kilpailutettiin ja uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2019.

Lukion oppilasmäärän kasvu ei toteutunut, lukiossa aloitti vain 36 uutta opiskelijaa syksyllä 2019. Opiskelupaikkaa hakeneille 9. luokan oppilaille suoritettiin kysely, jonka tulosten pohjalta aloitettiin Akaan lukion markkinoinnin suunnittelu seuraavaa lukukautta varten. Akaan lukio toimii yhteistyössä Vantaan Sotungin etälukion kanssa.

Teknisen osalta suunnitellut toimenpiteet on pääsääntöisesti toteutettu. Tilahallinnossa on pudotettu tyhjien kiinteistöjen osalta lämmöt peruslämmölle ja ilmanvaihto on pois päältä/ osateholla. Hirvialhon koulun lämmöt, sähköt ja ilmanvaihto katkaistiin syksyllä 2019. Vuoden 2019 aikana monitoimitalon kiinteistönhoito otettiin omaan hoitoon. Kiinteistönhoidon toimintamallia on kehitetty. Talotekniikan seurantapalveluista ei ole luovuttu ja asiantuntijapalvelujen tarve on ollut arvioitua suurempi. Teknisen toimen kokonaisulkoistusta/ toimintamallin muutosta ei ole selvitetty. Vuoden 2019 aikana tehtiin myyntipäätös ns. Vainionlahdesta, mutta ostajat peruivat kaupan, joten yhtään kiinteistöä ei myyty.

Siivous- ja ruokapalvelujen organisaation muutoksen johdosta mm. ruokapuolen lähiesimiesten määrä on vähentynyt. Vuoden 2019 alusta ulkoistettiin Akaan alueen kotipalveluateriat ja vuoden 2019 lopussa kilpailutettiin ruokakuljetukset ja uusi sopimuskausi alkoi 1.1.2020. Vuoden 2019 lopussa valtuusto päätti, että Akaan kaupungin ruokapalveluiden uusi palvelutuotantomalli muodostuu uudesta keskuskeittiöstä sekä käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan teollisuudelta ja elintarviketuottajilta ostettavista raaka-aineista lähiruoka huomioiden. Vuonna 2019 Atopmitoituksia tarkistettiin koulujen ja päiväkotien osalta.

Vuoden 2019 aikana alueiden kunnossapidon käytöstä poistettuja välineitä on huutokaupattu. Katuvalaistuksessa on vaihdettu led-valaisimiin investointimäärärahojen puitteissa. Vuoden 2019 aikana talvikunnossapito kilpailutettiin ja omana työnä tehtävät alueet tarkasteltiin samassa yhteydessä. Uusi sopimuskausi alkoi 1.11.2019. Vuonna 2019 otettiin alueiden kunnossapidossa käyttöön lupapiste.fi -palvelu lupamaksuihin liittyen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että lähtökohtaisesti on toimittu talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti. Kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys talouden tasapainottamisen onnistumis-

sa on edelleen päätöksenteon johdonmukaisuus ja säästötavoitteisiin sitoutuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla, valmistelijoiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin sekä jatkuva tilannekuvan arviointi ja seuranta kokonaisuutena ja toimialoittain. Huomioitavaa on, että talouden tasapainoa edesauttavia muutoksia tehdään jatkuvasti myös ohjelman ulkopuolella. Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä. Olennaista on jatkossakin toimia talouden tasapainottamisohjelman suuntaisesti sekä pitää maltillinen linja ns. vapaaehtoisissa/ valinnanvaraisissa henkilöstö- ja menolisäyksissä.

1.6 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Akaan kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös muodostui 1.255.600 euroa ennakoitua paremmaksi olleen 40.000 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2019 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on alijäämää yhteensä 8.845.800 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2020 talousarvio on lähtökohdaltaan 788.300 euroa ylijäämäinen ja koko taloussuunnitelmakausi 2020-2024 on 5.332.799 euroa ylijäämäinen. Lähtökohtaisesti talousarvioon 2020 ja taloussuunnitelmaan 2020-2024 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet. Lisäksi talousarvioon 2020 ja taloussuunnitelmaan 2020-2024 sisältyy uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä, joiden arvioitu vaikutus vuodelle 2020 on 2.254.600 euroa, vuodelle 2021 845.000 euroa, vuodelle 2022 423.700 euroa, vuodelle 2023 ja 2024 1.057.900 euroa.

Huomioitavaa on, että kuntalain määräajan mukaan Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertynyt alijäämä, 8.186.202,61 euroa, tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Vuoden 2020 talousarvion lähtötilanteen mukaan taseen alijäämää ei saada katettua vielä ao. vuoden aikana. Tavoitteena on kuitenkin edelleen löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja alijäämän kattamiseksi ja kaupungin tulevaisuuden turvaamiseksi.

1.7 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä

Akaassa jatkettiin vuonna 2019 talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi monia palvelurakenteisiin ja palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti henkilöstömääriin ja menoihin. Henkilötyövuosien tarkentuneesta säästöta-voitteesta 57 htv, toteutui kertomusvuoden loppuun mennessä 46,75. Kertymä oli ennen kertomus- vuotta huomattavasti suurempi, mutta sitä pienensi lähinnä sivistystoimen avustavan henkilöstön lisääminen. Euromääräinen säästö henkilöstökuluissa oli kertomusvuoden päättyessä 6.694.600 euroa, tavoitteeksi oli asetettu 6.954.700 euroa. Tulos on varsin hyvä, vaikka tavoitteesta jäätiinkin noin 260.000 euroa.

Talouden tasapainottaminen edellytti, että vuoden 2019 toiminta on painottunut vahvasti toiminnan kehittämiseen ja muuttamiseen sekä uusien toimintatapojen ja johtamismallien- ja käytäntöjen omaksumiseen.

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 1.024 (31.12.2018 1.021), henkilötyövuosina 969 (986). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 789 henkilöä (799). Suo- rassa vertailussa kaupungin henkilöstön kokonaismäärä lisääntyi 3 henkilöllä. Vakinaisen henkilös- tön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 10 henkilöllä (-35). Määräaikaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä oli 21,5 % (20 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli edelleen 12,9 prosenttia.

Henkilöstön määrän ja henkilötyövuosien kehitys vuosina 2016 - 2019

Henkilöstön määrä	2016	2017	2018	2019
Vakinaiset	841	834	799	789
Määräaikaiset	192	194	206	220
Tukityöllistetyt ja oppisopi- mus	17	18	16	15
YHTEENSÄ	1.050	1.046	1021	1024
HTV	1.074	1.034	986,8	969,6

Henkilöstön rakenne

Kaupungin koko henkilöstöstä naisia on 89,3 prosenttia (87,7 %). Kertomusvuonna naisten määrä lisääntyi lähes kahdella prosentilla.

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,3 vuotta (48,1). Koko henki- löstö on keski-ikältään noin kaksi vuotta nuorempaa. Naisten ja miesten keski-ikässä ei ole olennaista eroa.

Eläköityminen

Kertomusvuonna kaupungin palveluksesta jäi eläkkeelle 31 (36) henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle jäävien määrä oli 15 (22) henkilöä. Akaan kaupungin eläköityminen vastaa edelleen kunta-alan keskimääräisiä eläköitymisiä.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannusten kehitys vuosina 2016 - 2019

	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Palkat sivukuluineen (1.000 euroina)	46,979	45,492	44,088	44,818
Osuus toimintakuluista (%:na)	43,1	42,79	40	40,54
Muutos henkilöstökuluissa	-0,89	-3,17	-3	1,74

Sairauspoissaolot

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohden oli keskimäärin 20,51 kalenteripäivää, työpäiviksi muutettuna noin 14 - 15 päivää. Niiden määrä on vuoteen 2018 verrattuna on vähentynyt noin 3,5 päivällä. Lyhyiden sairauspoissaolojen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esimiehen luvalla) puolestaan ovat lisääntyneet noin 2,5 %:lla edellisestä vuodesta.

Sairauspoissaolojen kehitys vuosina 2016 - 2019

	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Sairauspoissaolopäiviä (kalenteripäivinä) yhteensä	24.392	23.473	25.673	20.610
Sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi (kalenteripäivinä) yhteensä	22,70	22,01	24,04	20,51

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan puuttumisen ja varhaisen tuen mallin käyttöä tehostamalla. Yhteistyössä työterveyshuollon, esimiesten, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa selvitetään, miten työssä selviytymistä voidaan tukea pitkien poissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voi osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen.

Henkilöstön kehittäminen

Koulutuspäiviä henkilöstöä kohden oli keskimäärin 3,98 päivää (4,0). Koulutuspäivien määrässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Koulutuspäivien määrän kehitys vuosina 2016 - 2019

	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Ammatillisen henkilöstökoulutuksen koulutuspäiviä/henkilö	4,0	3,8	4,0	3,98

1.8 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 11 luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat pykälät. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48. Ohjeessa huomioidaan yhtenä osana myös riskienhallinnan järjestäminen. Riskienhallinta on tietoista, suunniteltua ja jatkuvaa työtä kaupungin toimintoja uhkaavien riskien tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi 30.5.2018 (§ 50) kaupungille uuden seuraavanlaisen strategian VIKSU AKAA:

Akaa on aktiivinen hyvien yhteyksien kaupunki Suomen kasvukolmiossa.

Slogan: Kasvun keskiössä

Arvot: Turvallisuus – Aktiivinen avoimuus ja vuorovaikutus – Yhteisöllisyys – Asukaskeskeisyys – Kestävä kehitys

Strategiset painopisteet ja päämäärät:

AKAA ON VIREÄ

1. Akaa on elinvoimakunta
2. Akaa on tapahtumarikas kunta

AKAA ON INNOVATIIVINEN

3. Akaassa asioidaan sähköisesti
4. Akaan kirjastot ovat informaatiokeskuksia

AKAA ON KAUNIS

5. Akaa on viihtyisä ja tunnettu kaupunki
6. Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy

AKAA ON SAAVUTETTAVA

7. Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista
8. Akaa edistää sujuvampaa liikkumista

AKAA ON UUDISTUVA

9. Akaan henkilöstö viihtyy työssään
10. Akaa on hyvä kumppani.

Uusi strategia kertoo suunnat, joilla Akaa katsoo tulevaisuuteen ja antaa viestin, että Akaa on hyvä paikka asua ja elää myös tulevaisuudessa. Strategiaan ei ole kirjattu esimerkiksi jo lainsäädännön suoraan velvoittamia asioita tai konkreettisia yksittäisten asioiden toimenpiteitä. Ne ilmenevät strategian jälkeen valmisteltuihin toimenpideohjelmiin.

Kaupunkistrategiaa toteutetaan toimenpideohjelmien avulla, jotka omistajapolitiikkaa lukuun ottamatta hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2018 (§ 102). Ohjelmia on viisi:

- Omistajapolitiikkaohjelma, jossa määritellään kunnan pääoman ja omaisuuserien omistamiseen, hankintaan ja käyttöön liittyvän päätöksenteon puitteet. Linjausten tavoitteena on turvata päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja sen ansiosta pääomien käytön tehokkuus.
- Hyvinvointiohjelma, joka toteuttaa kaupunkistrategiaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta. Hyvinvointiohjelma perustuu hyvinvointikertomukseen sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja Suunnitelmaan ikääntyneen väestön tukemiseksi 2017–2019.
- Elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelma, jonka keskeiset teemat ovat elinkeinojen kehittäminen, alueiden kehittäminen ja palvelujen kehittäminen. Elinvoima- ja kaupunkiympäristöohjelma on keskeinen kaupungin elinvoiman ja kehittymisen varmistamisessa.

- Henkilöstöohjelma, jonka päätavoite on varmistaa henkilöstön viihtyminen työssään, lisätä työhyvinvointia ja parantaa työnantajakuva. Henkilöstöohjelman avulla edistetään yhdenvertaista ja avointa johtamiskulttuuria.
- Sivistysohjelma, jonka avulla varmistetaan lapsille ja nuorille laadukas kasvun- ja opinpolku sekä edistetään kaikenikäisten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Kaupunkistrategiasta ja toimenpideohjelmista johdetaan talousarvion ja suunnitelmakauden sitovat tavoitteet, joita seurataan vuosittain talousraportoinnin ja henkilöstökertomuksen yhteydessä.

Strategian linjausten mukaan Akaan henkilöstö viihtyy työssään. Henkilöstöön liittyvät kriittiset menestystekijät ovat

- henkilöstön määrä ja osaaminen on palvelutarvetta vastaava
- esimiestyötä ja päivittäistä johtamista kehitetään niin, että esimies osaa johtaa ja ”valmentaa” niin alaisiaan kuin itseäänkin
- työhyvinvointi lisääntyy
- palkkausjärjestelmään sisällytetään hyvistä työsuorituksista ja tuloksista palkitseminen.

Valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymät talouden tasapainottamisohjelmat ohjaavat sekä strategisella tasolla että yksittäisten toimenpiteiden kautta kiinnittämään erityistä huomiota kustannustehokkuuteen. Strategian jalkauttaminen ja käytäntöön vieminen vaatii esimiehiltä aktiivista työpanosta. Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä.

Merkittävä kunnallistaloudellinen riski liittyy Suomen elinkeinoelämän kehitykseen jatkossa. Elinkeinoelämän tilanteen vaikutukset työllisyyteen, verotuloihin ja sosiaalimenoihin koskettavat kuntaa. Merkittävä riski kohdistuu myös siihen, kykenevätkö maan hallitus ja eduskunta vähentämään kuntien tehtäviä luvattulla tavalla.

Merkittäviä investointipäätöksiä on jouduttu tekemään tietämättä ns. sote- ja maakuntauudistuksesta mitään varmaa. Kiinteistöjen kunto, erityisesti sisäilmaongelmat sekä mahdollisesti tarvittavien väistötilojen puute on merkittävä toimintaan liittyvä riski. Kaupungilla on myös riski olla huolehtimatta (olla investoimatta) toimitilojensa kunnosta ja käytettävyydestä palveluihin. Tässä tapauksessa riskinä on mm. palveluiden mahdollinen siirtyminen etäämmälle kuntalaisista.

Taloudelliset riskit

Vuoden 2019 lopussa kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä on 8,8 miljoonaa euroa. Huomioitavaa on, että Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertynyt alijäämä, 8,2 miljoonaa euroa, tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Talouden tasapainottamisohjelmien mukaisten toimenpiteiden toteuttamisessa onnistuminen onkin keskeistä. Vuoden aikana taloudellisia riskejä arvioidaan ja ehkäistään seuraamalla talouden toteumaa säännöllisesti ja puuttamalla negatiivisiin poikkeamiin. Vuoden 2020 talousarvio on 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen, joten lähtötilanteen mukaan taseen alijäämää ei saada katettua vielä ao. vuoden aikana. Tavoitteena on kuitenkin edelleen löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja alijäämän kattamiseksi ja kaupungin tulevaisuuden turvaamiseksi.

Vuoden 2019 tilinpäätökseen alaskirjattiin Viialan taajamassa sijaitsevan Hirvialhon koulun ja Kylmäkosken taajamassa sijaitsevan Kirkonkylän koulun tasearvo, yhteensä 1.449.441,04 euroa. Vuoden 2019 lopussa muiden opetuskäytöstä poistuneiden koulujen tasearvot ovat seuraavat: Viialan taajamassa Keskustan koulun 6.417.438,58 euroa (sis. liikuntahallin osuuden 144.216,95 euroa), Rasin koulun 225.590,22 euroa ja päiväkodin 300.969,47 euroa, yhteensä em. tasearvot 6.943.998,38 euroa. Akaan kaupunki on yhdessä IdeaScout Oy:n kanssa käynnistänyt hankkeen, jossa valtakunnallisten ja paikallisten toimijoiden kanssa ideoidaan Keskustan koululle

uutta käyttöä ja vastaavaa konseptia mietitään Rasin koululle. Jos ao. kiinteistöille ei löydy muuta käyttöä, on riskinä tasearvojen alaskirjaus.

Akaan kaupungin tilinpäätöksiin 2017-2019 on sisältynyt merkittäviä Viialan ja Kylmäkosken taajaman koulujen sisäilmaongelmista ja niiden aiheuttamista väistötilatarpeista aiheutuneita kustannuksia. Viialan taajaman osalta väistötiloista aiheutuu kustannuksia uuden yhtenäiskoulun valmistamiseen asti.

Kaupungilla on myös eri oikeusasteissa vireillä muutostenhakuihin liittyviä asioita, joista voi tulla taloudellisia seuraamuksia.

Kaupungin poistotasoon on vaikuttanut merkittävästi vuoden 2013 alusta voimassa ollut poistosuunnitelma, jonka mukaan hallinto- ja laitosrakennusten poisto-aika on 20 vuotta. Vanhan rakennuskannan lisäksi viime vuosille on ajoittunut isoja rakennushankkeita ja myös voimassa oleva taloussuunnitelma sisältää rakennusinvestointeja mm. Akaan uusi hyvinvointikeskus ja Viialan yhtenäiskoulu. Valtuusto hyväksyi 18.12.2019 § 77 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä myös uusia tasapainottamistoimenpiteitä, joihin sisältyy myös poistosuunnitelman muutoksia tietyissä kohteissa, mutta niiden toteutuminen edellyttää valtuuston erillispäätöksiä teknisen toimen laatimien perusteiden pohjalta.

Vuoden 2019 lopussa kaupungin lainakanta on 53,6 miljoonaa euroa eli noin 3.254 euroa/ asukas. Manner-Suomen kuntien lainakanta on 3.360 euroa/ asukas, joten kaupungin lainakanta on 106 euroa/ asukas vähemmän. Vuoden 2020 talousarvion mukaan kaupungin lainakanta kasvaa merkittävästi mm. suurien investointien johdosta.

Vuoden 2019 lopussa kaupungin lainakannasta on kiinteäkorkoisia lainoja noin 31 prosenttia ja vaihtuvakorkoisia lainoja noin 69 prosenttia. Vuoden 2019 lopussa kaupungilla oli kuntatodistusohjelman mukaista, korkotasoltaan erittäin alhaista, lyhytaikaista luottoa 15 miljoonaa euroa. Uusimmat pitkäaikaiset lainat on otettu vaihtuvakorkoisina. Korkosuojausyksillä on nostettu lainasalkun suojausastetta.

Kaupungilla on maksuvalmiusriskin hallintatoimenpiteinä 2,0 miljoonan euron luottolimiitti konsernitilissä ja 20 miljoonan euron kuntatodistusohjelma. Vuoden 2020 aikana niiden rajoja korotetaan.

Akaan kaupungilla on omavelkaisia takauksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä 5.605.390,08 euroa 31.12.2019 tilanteessa: Akaan Vuokra-asunnot Oy 712.816,23 euroa, Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä 342.573,85 euroa ja uutena takauksena Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy takaus 4.550.000,00 euroa. Akaan Vuokra-asunnot Oy:n toimintaan vaikuttaa olennaisesti vuokra-asuntojen käyttöaste.

Kaupungilla ei ole tällä hetkellä lunastussopimuksia teollisuushalleja koskien. Vuonna 2014 Puskuritie 6:n halli siirtyi lunastussopimuksen purkamisen johdosta kaupungin omistamaksi ja hallinnoimaksi rakennukseksi ja on tällä hetkellä pääosin vuokrattuna SSAB Oy:lle. Alkuvuonna 2015 valmistui Elematic Oy:lle sopimuksen mukaisesti rakennettu ja pitkäaikaisesti, 15 vuodeksi, vuokrattu teollisuushalli. Elematic Oy:n ns. vanhan hallin vuokrasopimusta jatkettiin viidellä vuodella 1.1.2017 lukien.

Toiminnalliset riskit

Akaan kaupunki on oman kaupungin perustoiminnan lisäksi vastuussa isäntäkuntamallilla tuotettavien palvelujen järjestämisestä. Urjalan kunnalle järjestetään perusterveydenhuollon ja eräät vammaishuollon palvelut (vammapalvelulain mukaiset palvelut ja kehitysvammahuollon avopalvelut)

sekä erikoissairaanhoidon tilaamiseen liittyvät lääketieteelliset asiantuntijapalvelut, vanhustenhuollon palvelut ja perhekeskuksen palvelut. Tämä lisää osaltaan haasteita vastata palvelutarpeiden kasvuun ja muutoksiin, henkilöstön saatavuus- ja osaamiskysymyksiin sekä talouden asettamiin vaatimuksiin. Toisaalta samalla tämä antaa osaltaan mahdollisuuksia toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden parantamiseen.

Henkilöstöriskit liittyvät koko palvelussuhteen elinkaareen:

- rekrytointiin eli miten hoidetaan: työhön ottaminen, työhön perehdytys, työhön opastaminen, koulutus, työssä eteneminen, urakierto, erityisosaaminen, avainhenkilöt, palvelussuhteen päätyminen
- palvelussuhteeseen liittyen: onko olemassa ohjeet ja toimintaperiaatteet turvallisuus- ja tietoturvasuhteesta, onko vastuut määritetty ja tiedostettu, onko ohjeet liike- ja ammattialaisuuksista ja tietoineiston luokittelusta, sijaisuusjärjestelyistä ja avainhenkilöistä, tilapäistyövoiman käytöstä
- työyhteisön toimintaan
- osaamiseen ja avainhenkilöihin
- turvalliseen työpaikkaan
- matkustamiseen
- työkyvyn ylläpitoon ja työhyvinvointiin
- rikollisuuden ja vahingontekojen ehkäisyyn
- palvelussuhteen päättymiseen.

Henkilöstöä koskien noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, virka- ja työehtosopimuksia, kaupungin hallintosääntöä ja muita henkilöstöasioita koskevia määräyksiä, ohjeita ja päätöksiä.

Henkilöstöpalvelut-yksikössä koordinoidaan työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa, kaupungin henkilöstövoimavarojen hallintaa, osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia sekä johdetaan virka- ja työehtosopimusten tulkinta-, sopimus- ja neuvottelutoimintaa. Kaupunginjohtajalla ja henkilöstöjohtajalla on erityinen valvontavastuu henkilöstötyön osalta. Toimialojen operatiivinen johto vastaa prosessien toimivuudesta, kehittämisestä, ohjeistamisesta ja seurannasta. Kaikki henkilöstöhallintoa koskevat ohjeistukset löytyvät kaupungin intranetista.

Henkilöstön rakenne ja määrä mitoitetaan vastaamaan asetettuja tavoitteita. Tehtävät muuttuvat palvelutarpeen muuttuessa - työnantajalähtöisesti organisaatiomuutosten ja työjärjestelyjen takia sekä työntekijälähtöisesti työuralla uusiin tai vapautuviin työtehtäviin siirtymisten vuoksi. Jatkossa erittäin tärkeä kysymys on, miten kaupunki onnistuu vastaamaan palveluiden tuottamisen ja monipuolistumisen haasteisiin pitäen samalla huolta siitä, että henkilöstömäärä on asetettujen tavoitteiden mukainen.

Kaupungin heikentyneeseen taloustilanteeseen perustuen täytyy henkilöstösäästöjen aikaansaamiseksi toteuttaa erilaisia rakenteellisia ratkaisuja. Toimintatavat vaativat monipuolista kehittämistä ja tehostamista, jotta henkilöstömäärä on hallittua. Henkilöstöresurssit tulee kohdentaa oikein, mikä edellyttää joustavampia toimintatapoja, henkilöstön osaamisen monipuolisuutta ja laaja-alaisuutta ja sen hyödyntämistä, tehtäväkuvamuutoksia ja työnjaon uudelleen organisoimista sekä henkilöstön mahdollisuutta ja halua siirtyä tarpeen mukaan yksiköstä toiseen. Hyvä suunnittelu vähentää henkilöstövähennysriskejä oleellisesti.

Tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan täysin kaikissa organisaatioissa Euroopassa. Lisäksi tietosuojalaki (1050/2019) tuli Suomessa voimaan 1.1.2019. Lailla täsmennetään ja täydennetään toukokuussa 2018 sovellettavaksi tulleen yleisen tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679) sääntelyä. Samalla kumottiin vanha henkilötietodirektiiviin perustuva henkilötietolaki. Samanaikaisesti tietosuojalain kanssa astui voimaan laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa (1054/2018), jota sovelletaan toimivaltaisten viranomaisien käsitellessä henkilötietoja rikosasiassa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 15.11.2011 § 330 tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen tietoturvaohjeineen. Kaupunginhallitus hyväksyi 27.3.2012 § 102 tietoturvaohjeisiin reagoimisen toimintatavan ja sen organisaation osalta päivitetyn tietoturvastrategian liitteen 1 tietoturva-

poikkeamiin reagoiminen 16.12.2014 § 317. Akaassa tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä. Jokaiselta toimialalta on edustus tässä ryhmässä. Kaikille toimialoille on nimetty oma tietosuojavastaava. Tietosuojavastaava perehtyy tietosuoja-asetukseen ja -lakiin, sen lisäksi hän ymmärtää toimialan toimintaa säätelevää lainsäädäntöä. Tämä ryhmä käsittelee tietoturva- sekä tietosuojapoikkeamat. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksikköjen tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturvavaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta.

Vahinkoriskit

Vuoden 2015 loppuvaiheessa Novum Oy kilpailutti Akaan kaupungin vakuutusturvan ja kilpailutuksen perusteella uusina vakuutusyhtiöinä vuonna 2016 aloittivat LähiTapiola keskinäinen vakuutusyhtiö ja Protector Forsikring ASA (Protector Vakuutus) LähiTapiola hoiti lakisääteisen tapaturmavakuuttamisen, vapaaehtoiset henkilövakuutukset ja virkamatkavakuutukset. Protector Forsikring puolestaan hoiti omaisuusvakuutukset ja ajoneuvovakuutukset. LähiTapiolan kanssa asiointi tapahtui sähköisesti. Vuoden 2016 alussa järjestettiin esimiehille infotilaisuus lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta sekä sivistystoimen henkilövakuutuksista. Vakuutuksista on tarkemmin ohjeistettu kaupungin intrassa (Tapaturman sattuessa).

Vuonna 2017 tehdyllä kaupunginhallituksen päätöksellä laajennettiin vastuuvakuutusturvaa vuodelle 2018 laajemmalla kansainvälisellä Howden-vastuuvakuutuksella. Laaja hallinnon vastuuvakuutus kattaa julkisyhteisön johdon, viranhaltijoiden johtoasemassaan tekemien virheiden johdosta aiheutuneet vahingot ja niiden puolustuskustannukset. Howden-vastuuvakuutus uusittiin vuonna 2018 niin että vakuutus oli voimassa myös toimintavuonna 2019.

Vuonna 2018 toiminnan vastuuvakuutusta laajennettiin niin, että kaupungin vakuutusehtoihin on kirjattu erityisehto kaupungin vapaaehtoistyöntekijöistä: Toiminnan vastuuvakuutus korvaa vakuutetussa toiminnassa vapaaehtoistyöntekijöiden aiheuttaman vahingon toiminnan vastuuvakuutusehdon mukaisesti silloin kun henkilö- tai esinevahinko on aiheutettu vakuutuksenottajan lukuun tehtävässä työssä. Omavastuu on 2.000 euroa.

Vuonna 2019 hyväksyttiin Novum Oy:n tarjous meklarivaltuutuksesta ja toimeksiantosopimuksesta. Uusi sopimuskausi on voimassa 13.10.2019 - 31.12.2023. Kesällä 2019 Novum Oy:n toimesta kilpailutettiin kaupungin vakuutusturva. Kilpailutuksen tuloksena vuoden 2020 alusta lukien Akaan kaupungin henkilövakuutusturvan tuottaa Fennia Oy ja omaisuuden, toiminnan ja ajoneuvojen vakuutusturvan tuottaa IF Oy.

Kilpailutuksen yhteydessä tehtiin myös parannuksia vakuutusturvaan:

- julkisyhteisön vakuutusturvaan lisättiin tapahtumajärjestäjän vastuuvakuutus
- ryhmätapaturmavakuutuksen kuolinkorvaus nostettiin 5.000 euroon
- lisättiin vammaisten ja kehitysvammaisten päivätoiminnalle, avotyössä oleville henkilöille ja kehitysvammaisten työtoiminnan asiakkaille (jos lakisääteinen vakuutus ei ole korvaa) ryhmätapaturmavakuutus
- lisättiin tukiperheissä oleville lapsille ja nuorille ryhmätapaturmavakuutus
- lisättiin huostassa oleville ja avohuollon sijoituksessa oleville lapsille ja nuorille ryhmätapaturmavakuutus
- ajoneuvojen omavastuita ja turvan laajuutta yhtenäistettiin.

Vakuutusten ajan- ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan ja ylläpidetään jatkuvasti. Vakuutusmeklarin ja valittujen vakuutusyhtiöiden kanssa käydään vuosittain läpi vahinkotilastot. Tilastoja vahingoista/ tapaturmista käytetään mm. arvioitaessa omavastuita sekä materiaalina työsuojelu- ja vahinkoriskejä koskevilla koulutuksissa. Jokaisesta tapaturmasta/vahingosta tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle riippumatta vahingon suuruudesta. Tällä varmistetaan tilastotiedon saatavuus.

Potilasvahinkoriskit ovat terveydenhuollossa pysyviä riskejä, joita yritetään pitää vähäisinä ammatitaitoisella henkilöstöllä ja hyvällä perehdytyksellä.

Työturvallisuuden osalta työturvallisuuslain mukainen vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi tehdään työyksikötasolla työssä ilmenevien vaaratekijöiden tunnistamiseksi ja niiden merkitsevyyden arvioimiseksi sekä niiden pienentämiseksi/poistamiseksi. Tämä on osa henkilöstön työsuojelutoimintaa, mutta myös yksikön tuottaman palvelun turvaamista sekä toimintaan liittyvien vaaratilanteiden ennakointia.

Henkilöstölle on järjestetty tarpeellista ajankohtaisiin teemoihin liittyvää koulutusta.

1.9 YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Rakennuskiinteistöt

Vuonna 2019 Kylmäkosken uusi koulu valmistui kaupungin taseeseen. Akaan Hyvinvointikeskuksen rakentaminen aloitettiin.

Vesihuoltotoiminta

Vesihuollosta Akaassa vastaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy sekä Asemanseudun ja Sotkian-Kurisjärven alueilla vesiosuuskunnat

Verkostoyksikkö

Akaan alueella vesihuoltoverkoston operatiivista osaa hoitaa putkimestari ja 7 asentajaa.

Rakentaminen

Uudisrakentaminen on toteutettu kiinteänä yhteistyönä teknisen toimen kanssa ns. kolmikantasopimukseen perustuvana kokonaisurakointina. Johtolinjamateriaalit on hankittu yhtiön puitesopimusten nojalla ja paineellisten verkostojen liittämiset sekä tonttijohtojen kytkentätyöt on hoidettu yhtiön toimesta.

Investoinnit

AkaaPoint-teollisuusalueen rakentaminen jatkui Vaunutien rakentamisen aloittamisella.

Vesijohtoverkosto

Vedenjakelu on varmistettu toteuttamalla varavesiyhteydet Valkeakosken ja Lempäälän suuntaan. Vesi- ja viemärlaitosten toiminta-alueiden päivitykset vahvistettiin vuonna 2016. Vesihuollon kehittämissuunnitelma on edelleen työn alla.

Jätevesiverkosto

Viemäriverkon kuntoa on tutkittu kuvaamalla vanhaa verkostoa ja kaikki uudisrakennuskohteet on kuvattu valmistuttuaan. Akaan verkostoalueella muodostuu paljon vuotovesiä ja erityisesti Viialan alueella kyseessä on huomattava ongelma. Vuotovesien vähentämiseen tähtäävää kunnossapitoa, tutkimusta ja verkoston saneerausta toteutetaan koko ajan.

Jätevedenpuhdistamo

Uusi lupa tuli voimaan 28.1.2013. Lupa mahdollisti entisen Kalvolan kunnan jätevesien johtamiseen Akaan puhdistamolle, mikä toteutettiin HHIT-vesihuoltolinjan myötä 2014.

Vuotovesistä johtuen puhdistamo ei sulamisvesien aikaan ole täyttänyt kaikilta osin sille asetettuja puhdistusvaatimuksia. Vuotovesien pienentämiseen tähtäävät toimenpiteitä on aloitettu mm. isojen valtaojien perkaamisella Viialassa. Loppuvuodesta 2019 Toijalan puhdistamolle valmistui ohitusvesien käsittelylaitos, joka pystyy käsittelemään mm. sulamisvesien virtaamahuiput.

2.0 MUUT EI-TALOUELLISET ASIAT

Muiden ei-taloudellisten asioiden osalta tuodaan esille mm. miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta ja ihmisoikeusasioista.

Kuntalain 84 §:n mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on valittu tehtäväänsä. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Akaan kaupungin hallintosäännön 84 §:n mukaan tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitettujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla. Lisäksi tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa. Valtuusto merkitsi päivitetyn sidonnaisuusrekisterin tiedoksi 18.12.2019.

Kuntalain 97 §:n mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään. Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27—30 §:ssä. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitelty tai muuten vastaavalla tavalla käsitelty asiaa, hän on kuitenkin esteellinen. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa. Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

Akaan kaupungin hallintosäännön 74 §:n mukaan hankintaperiaatteina on ”Hankintojen suorittamisen edellytys on, että hankintaa varten on talousarviossa myönnetty perusteltu määräraha. Hankinnat on suoritettava mahdollisimman taloudellisesti, suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioiden. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuosuhteet sekä noudatettava avoimuuden, tasapuolisuuden, syrjimättömyyden ja suhteellisuuden periaatetta.”

Akaan kaupungin hallintosäännön 50 §:n mukaan ”Sivutoimiluvan myöntämisestä sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä päättää kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien osalta kaupunginhallitus ja muun henkilöstön osalta kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto.” Lisäksi Akaan kaupungin hallintosäännössä käsitellään myös mm. kaupungille osoitettujen lahjoitusten vastaanottamista, irtaimen omaisuuden myymistä sekä kiinteän omaisuuden ostamista, myymistä, vaihtamista, vuokraamista ja lunastamista.

2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelma-kaudella.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä operatiivista johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään

- varmistamaan kuntakonsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus
- varmistamaan omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
- varmistamaan taloutta ja toimintaa koskevan tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus
- varmistamaan tehokas ja taloudellinen toiminta.

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 11 luku sisältää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat pykälät koskien mm. kaupunginhallituksen, valiokunnan ja lautakuntien sekä viranhaltijoiden ja esimiesten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä. Akaan kaupungin sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.3.2010 § 48.

Selontekoa varten toimialajohtajat laativat oman vastuualueensa osalta selonteon sisäisen valvonnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Selonteot käsitellään lautakunnissa. Kaupungin sisäisen valvonnan ohjeen mukaan selonteossa on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa oleviin tehtävälajeisiin ainakin siinä tapauksessa, että niissä on vuoden aikana havaittu puutteita.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

- Kaupungin johtoryhmässä käsitellään koko kaupunkia koskevia merkittävimpiä ajankohtaisia asioita ja päätöksiä ja toimialojen johtoryhmissä erityisesti toimialaa koskevia asioita. Tämä on osa operatiivista johtamista ja valvontaa. Henkilöstöjohtajan vetämänä pidetään kesäkuukausia lukuun ottamatta joka kuukausi kaikille esimiehille nk. esimiesinfo, jossa käsitellään ajankoh- taisten asioiden lisäksi yhteisiä toimintaohjeita ja linjauksia ja annetaan ohjeistus niiden täy- täntöönpanoon. Henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan mm. lainsäädännön uu- distuessa, mm. EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Uusi hallintosääntö tuli voimaan uuden val- tuustokauden aluksi 1.6.2017 lukien. Vuoden aikana toiminta on pääsääntöisesti ollut säännös- ten, määräysten ja päätösten mukaista.

Varojen käytön valvonta

- Talouden tiukkuutta ja varojen käytön valvontaa on korostettu koko organisaatiossa. Esimiehillä on käytössään talouden seurantaan varten raportointiohjelma ja heitä on ohjeistettu sen sään- nönmukaiseen hyödyntämiseen. Kaupungin johtoryhmässä ja toimialojen johtoryhmissä käsi- tellään talouden toteumaa säännöllisesti kiinnittäen erityishuomiota havaittuihin merkittäviin positiivisiin/ negatiivisiin poikkeamiin sekä suunniteltuihin negatiivisten poikkeamien aiheut- tamiin korjaustoimenpiteisiin. Vuoden aikana tehtiin valtuustolle talouskatsaus tammi- kesäkuulta ja kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toteumaraportti lähtökohtaisesti kuukausit- ain. Toimialajohtajat yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa vastaavat vastuualueensa osalta talouskatsauksen ja toteumaraportin perustaksi tuotettavasta talouteen painottuvasta seu- ranta-analyysistä. Talouden tasapainotusohjelman hyväksymisen jälkeen taloutta seurataan erit- täin tarkasti, jotta samalla voidaan arvioida tasapainotusohjelmassa sovittujen toimenpiteiden onnistumista.

Riskienhallinnan järjestäminen

- Riskienhallintaa on toteutettu osana päivittäistä toimintaa ja päätöksentekoa. Riskejä pyritään arvioimaan etukäteen ja niitä pyritään aktiivisesti minimoimaan päätöksenteossa. Toiminnallisten riskien välttämiseksi henkilöstölle järjestetään koulutusta tarpeen mukaan erityisesti lainsäädännön muuttuessa. Taloudellisten riskien valvonta liittyy varojen käytön valvontaan. Rahoitusriskejä pyritään hallitsemaan lainasalkun rakenteella. Vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä on kartoitettu kaupungin riskit. Myös työturvallisuuslain mukainen vaarojen arviointityö on suoritettu ja dokumentoitu. Henkilöstöriskejä vältetään mm. noudattamalla henkilöstöjaoston ja henkilöstöjohtajan toimeenpano-ohjeistusta. Tietoturvan osalta kaupungilla on nimetty tietoturva-vaastaava ja perusturvatoimen tietosuojavastaava sekä kaupunginhallitus on hyväksynyt tietoturvastrategian, käyttäjän tietoturvaohjeen sekä tietoturvaperiaatteet. Tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain soveltamista valvoo tietoturvatyöryhmä, jossa on edustus jokaiselta toimialalta. Ryhmä vastaa kaupungin eri yksikköjen tietoturvallisuuden ohjeistamisesta, yleisten tietoturva-vaatimusten määrittämisestä sekä valvonnasta. Vuoden aikana päivitettiin kaupungin valmiussuunnitelmia ja järjestettiin tarvittavaa valmiuskoulutusta yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

- Kaupungin perustehtävien hoidon kannalta tarpeetonta kiinteistöomaisuutta on myyty ja myyjä pyritään jatkamaan edelleen kuitenkin niin, että hintataso on oikea. Kaupunginhallitus päättää myynneistä. Maakauppojen osalta myynnit tehdään joko kaupunginhallituksen vahvistamilla hinnoilla tai tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi. Maaomaisuuden hoito on osittain vuokratilajelijöillä, metsien osalta tekninen toimi ja kaupunginpuutarhuri/ metsänhoitoyhdistys. Irtaimistoa on myyty huutokaupassa. Hankintalain säännösten ja sen nojalla annettujen ohjeiden noudattamiseen on kiinnitetty huomiota. Poikkeuksellisten, erityisosaamista vaativien asioiden kohdalla on hyödynnetty myös lakiasiantuntijapalvelujen ostoa.

Sopimukset

- Sopimusten laadinta, hyväksyminen ja valvonta on toimialoilla pääsääntöisesti asianmukaisesti hoidettu. Sopimuskauden aikaiseen sopimusten hallintaan ja seurantaan on hyvä kiinnittää aktiivista huomiota. Sopimusten ehtoihin kaupungin edun mukaisesti on kiinnitetty huomiota. Vuoden aikana aloitettiin sopimusten hallintaan liittyvän ohjelman käyttöönotto.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja tulokset

- Toimialoilla ei pääsääntöisesti ole tehty erillistä erityistä sisäistä tarkastusta. Sisäistä tarkastusta on pääsääntöisesti suoritettu ns. normaalin työn ohessa mm. viranhaltijapäätöksiä valvomalla, sisäisiä kassoja tarkistamalla ja toimintayksiköissä vierailemalla. Vuoden aikana Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy teki Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan välisen yhteistoimintasopimuksen oikeudellisen ja taloudellisen selvityksen, jonka johtopäätöksenä todettiin toimintun asianmukaisesti ja mallin olevan kustannusneutraali. Lisäksi BDO Oy teki selvityksen metsänmyyntituloista ja metsänhoitokuluista, jonka johtopäätöksen todettiin asiat kirjatun oikein ja annettiin suositus metsänmyyntikäytäntöihin liittyen.

Yhteenveto ja johtopäätökset

- Yhteenvetona voidaan todeta, että kaupungin sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Kokonaisuuden kehittämistoimenpiteinä voidaan todeta, että kireä taloudellinen toimintaympäristö asettaa selvät haasteet yhä taloudellisempien toimintatapojen kehittämiseksi. Aktiivinen sisäinen valvonta on edellytys talouden tasapainottamisohjelmien toteutumisen varmistamisessa. Suunnitelmissa on myös sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen. Vuonna 2020 tehdään talouskatsaukset jälleen tammi-maaliskuulta, tammi-kesäkuulta ja tammi-syyskuulta.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

TULOSLASKELMA, 1000 e

	2019	2018
Toimintatuotot	21 732,7	20 750,6
Valmistus omaan käyttöön	17,5	0,8
Toimintakulut	-110 541,4	-108 993,6
Toimintakate	-88 791,2	-88 242,2
Verotulot	62 993,0	59 624,8
Valtionosuudet	31 449,1	29 904,7
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	341,0	384,4
Muut rahoitustuotot	324,3	883,4
Korkokulut	-256,4	-322,2
Muut rahoituskulut	-3,3	-4,8
Vuosikate	6 056,5	2 228,1
Poistot ja arvonalentumiset	-6 043,1	-4 577,1
Tilikauden tulos	13,4	-2 349,0
Tilinpäätössiirrot	26,6	27,3
Tilikauden yli-/alijäämä	40,0	-2 321,7

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	19,7	19,0
Vuosikate/Poistot, %	100,2	48,7
Vuosikate, e/asukas	367,6	134,1
Asukasmäärä	16 475	16 611

Tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulorahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verorahoituksella eli verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Mikäli kunnan vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten tai rahastojen vähentäminen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$= 100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista -tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Tunnuslukuvertailussa kuntien kesken on otettava huomioon eroja aiheuttavina tekijöinä muun muassa kunnan koko sekä kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Vuosikate prosenttia poistoista

$= 100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Kun vuosikate prosenttia poistoista -tunnusluvun arvo on 100 prosenttia, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ja palvelutuotannon laajuus ovat tekijöistä, jotka vaikuttavat vuosikate-tavoitteen määrittämiseen kunnassa. Lisäksi erityisesti silloin kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot olivat yhteensä 21.732.700 euroa, mikä oli 982.100 euroa ja 4,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

Toimintatuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 508.300 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.219.100 euroa.

Myyntituottoja kertyi 11.786.100 euroa, mikä oli 942.600 euroa ja 8,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Muita yhteistoimintakorvauksia kertyi 9.525.300 euroa, mikä oli 511.100 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vanhus- ja vammaispalveluissa ao. tulot olivat 5.825.500 euroa, mikä oli 101.100 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Terveystieteidenhuollossa ao. tulot olivat 3.596.600 euroa, mikä oli 406.900 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Sosiaalityössä ao. tulot olivat 93.900 euroa, mikä oli 6.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Metsänmyyntituotot olivat 83.400 euroa, mikä oli 16.300 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Ulkoisia hulevesimyyntituottoja oli 363.100 euroa, mikä oli 59.800 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muita korvauksia kertyi 661.500 euroa, mikä oli 487.700 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Mm. Valtiokonttorin käytäntö korvauksista muuttui lisäten ao. tuloja.
- Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvaustulot olivat 190.100 euroa, mikä oli 160.300 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Myyntituotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 539.600 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 900.100 euroa.

Maksutuottoja kertyi 6.751.500 euroa, mikä oli 360.800 euroa ja 5,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Vanhus- ja vammaistyön tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 3.266.700 euroa, mikä oli 398.200 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Terveystieteidenhuollon tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 1.722.400 euroa, mikä oli 61.700 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla maksutuottoja kertyi 1.262.400 euroa, mikä oli 44.400 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Maksutuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 643.900 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 498.500 euroa.

Tukia ja avustuksia kertyi 932.300 euroa, mikä oli 165.600 euroa ja 15,1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Työllistämistuki oli 165.800 euroa, mikä oli 3.700 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta oli 149.900 euroa, mikä oli 19.100 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna
- Muut tuet ja avustukset valtiolta olivat 378.300 euroa, mikä oli 112.000 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Muut tuet ja avustukset olivat 238.300 euroa, mikä oli 30.800 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Tuet ja avustukset alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 66.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 66.300 euroa.

Muut toimintatuotot/ vuokratuotot olivat 1.958.700 euroa, mikä oli 55.000 euroa ja 2,7 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Muiden rakennusten vuokrat olivat 878.800 euroa, mikä oli 13.000 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuodelle 2018 sisältyy Elematic-teollisuushallin rakentamisen loppuselvitykseen liittyvä taksuslaskutus 32.072,92 euroa ja vuodelle 2019 sen päivitys 10.187,57 euroa. Vuodelle 2019 sisältyy myös Finlab Oy:n Toijalan terveyskeskustiloihin liittyvän pääomavuokran päättymiseen liittyvä palautus, 20.113,06 euroa, liittyen vuosiin 2018-2019.
- Asuntojen vuokrat olivat 905.500 euroa, mikä oli 33.800 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Maa-alueiden vuokrat olivat 141.400 euroa, mikä oli 1.200 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.

Vuokratuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 20.600 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 33.500 euroa.

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot olivat 304.100 euroa, mikä oli 100.800 euroa ja 24,9 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Pysyvien vastaavien myyntivoitot olivat 149.000 euroa, mikä oli 154.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kiinteistöjen ja osakkeiden osuus oli 0 euroa ja tonttien 149.000 euroa, edellisellä vuonna kiinteistöjen ja osakkeiden 17.600 euroa ja tonttien 396.600 euroa.

Muut toimintatuotot/ Muut tuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 629.700 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 79.700 euroa.

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön oli 17.500 euroa, mikä oli 16.700 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Toimintakulut

Toimintakulut olivat yhteensä 110.541.400 euroa, mikä oli 1.547.800 euroa ja 1,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Toimintakulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 89.500 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 218.100 euroa.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 44.817.700 euroa, mikä oli 764.600 euroa ja 1,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

- Vakinaisten palkat, tilapäisten palkat ja sijaispalkat olivat yhteensä noin 38.865.200 euroa, mikä oli noin 733.700 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Erilliskorvaukset sivukuluineen olivat noin 3.763.000 euroa, mikä oli noin 162.100 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vanhus- ja vammaistyön tehtävätasolla erilliskorvaukset sivukuluineen olivat noin 107.100 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla erilliskorvauksia sivukuluineen oli noin 47.200 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Työllistämispalkat sivukuluineen olivat yhteensä 384.100 euroa, mikä oli 26.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Jaksotetut palkat sivukuluineen olivat yhteensä menonlisäystä 548.100 euroa, edellisellä vuonna menonvähennystä 37.200 euroa eli menonlisäystä oli 585.300 euroa edelliseen vuoteen. Vuoden 2018 jaksotettuihin palkkoihin vaikutti lomarahaleikkaus, 30 % (voimassa vuosina 2017-2019). Vuoden 2019 jaksotettuihin palkkoihin vaikutti lomarahaleikkauksen poistuminen, josta 75 % kohdentui vuodelle 2019.
- Henkilöstökorvaukset sivukuluineen olivat noin 589.700 euroa, mikä oli noin 95.600 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Eläkekuluissa eläkemenoperusteinen kuel-maksu oli 1.624.500 euroa, mikä oli 98.800 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Varhe-maksu oli palautusta 9.600 euroa, edellisellä vuonna maksu 432.300 euroa, mikä oli 441.800 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Vuodelle 2018 kirjautuneen kertaluonteisen tuloksellisuuserän vaikutus oli 261.500 euroa. Vuonna 2018 henkilöstökuluissa vaikutti kunta-alan uusien sopimusten myötä tullut palkankorotuksen vaikutus: KVTES ja TS keskimäärin 0,86 prosenttia, OVTES keskimäärin 0,78 prosenttia ja LS (TK, TH) keskimäärin 1,7 prosenttia. Sopimuskauden toinen yleiskorotus tehtiin 1.4.2019, jonka suuruus oli KVTES:n osalta 1,0 %, OVTES:n osalta 0,99 %, LS:n osalta 2,1 prosenttia terveyskeskuslääkäreille ja -hammaslääkäreille, 1,0 prosenttia sairaalalääkäreille ja -hammaslääkäreille sekä 1,0 prosenttia eläinlääkäreille ja TS:n osalta 1,0 prosenttia.
- Vuonna 2018 henkilösivukuluihin vaikutti alentavasti eläkemenoperusteisen kuel-maksun pienennys 0,30 prosenttiyksikköä, työnantajan työttömyysvakuutusmaksun pienennys noin 0,67-prosenttiyksikköä ja sairausvakuutusmaksuprosentin pienennys 0,22 prosenttiyksikköä. Vuonna 2019 henkilösivukuluihin vaikutti alentavasti erityisesti sairausvakuutusmaksuprosentin pienennys 0,19 -prosenttiyksikköä ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksuprosentin pienennys noin 0,53-prosenttiyksikköä

Henkilöstökulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.132.800 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 555.700 euroa.

Palvelujen ostot/ Asiakaspalvelujen ostot olivat 36.591.800 euroa, mikä oli 1.100 euroa ja 0,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Asiakaspalvelujen ostot kunnilta olivat 3.152.800 euroa, mikä oli 241.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolla valtionosuuslaskelmiin liittyvät kotikuntakorvausmenot olivat 1.112.800 euroa, mikä oli 178.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä olivat 21.522.400 euroa, mikä oli 232.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Terveysthuollossa erikoissairaanhoidon ostot sairaanhoitopiiriltä sisältäen ensihoidon olivat 20.861.100 euroa, mikä oli 377.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. (Lisäksi vuonna 2018 perusterveydenhuollon puolelle kirjattu osto-osuus oli 238.000 euroa, joten huomioiden tämä kokonaisuus oli 139.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.) Vanhus- ja vammaispalveluissa kehitysvammahuollon laitoshoidon kustannukset olivat 559.000 euroa, mikä oli 324.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Asiakaspalvelujen ostot muilta olivat 11.436.400 euroa, mikä oli 31.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalityössä ao. ostot olivat 3.696.100 euroa, mikä oli 49.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. lastensuojelun tulosalueella ao. ostot olivat 44.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna ja aikuissosiaalityön tulosalueella 71.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Terveysthuollossa ao. ostot olivat yhteensä 1.117.000 euroa, mikä oli 407.000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vanhus- ja vammaistyössä ao. ostot olivat 5.184.100 euroa, mikä oli 260.700 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. 1.2.2019 lukien vanhainkoti Reikonlinna siirtyi Esperri Care Oy:n toiminnaksi ja ao. kustannukset vähenivät 1.464.100 euroa siirryttäessä palveluseteliin 1.3.2019 lukien, vammaispalvelujen osalta ao. kustannukset kasvoivat kokonaisuutena 794.600 euroa ja muiden asumispalveluiden kustannukset olivat 455.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Asiakaspalvelujen ostot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2.443.700 euroa ja ylittivät muutettuun talousarvioon verrattuna 276.100 euroa.

Muiden palvelujen ostot olivat 12.788.200 euroa, mikä oli 1.204.500 euroa ja 8,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Toimisto- ja asiantuntijapalvelut olivat 1.162.100 euroa, mikä oli 96.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- ICT-palvelut olivat 2.230.400 euroa, mikä oli 200.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työvoiman vuokraus oli 297.300 euroa, mikä oli 63.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut olivat 1.969.500 euroa, mikä oli 68.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. kasvatus- ja opetuspalvelujen kustannukset vähenivät 95.500 euroa johtuen mm. väistöilakuljetusten vähentymisestä ja vanhus- ja vammaispalvelujen kustannukset kasvoivat 27.400 euroa.
- Puhtaanapito- ja pesulapalvelut olivat 678.500 euroa, mikä oli 170.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2019 ao. kustannuksiin sisältyy HS-Vesi Oy:n hulevesiverkoston käyttökorvaus 217.900 euroa, mikä oli 10.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 kustannuksia aiheutui sisäilmaongelmaisten kohteiden kaluston yms. puhdistustöistä.
- Alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut olivat 727.100 euroa, mikä oli 461.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Metsänmyyntiin liittyvät ao. menot olivat 15.500 euroa, mikä oli 40.800 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2019 hulevesijärjestelmään liittyvät ao. menot olivat 16.400 euroa, mikä oli 20.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 ao. tilille kirjautui siirtorakennusten perustamiskustannuksia noin 640.000 euroa.
- Rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalvelut olivat 449.100 euroa, mikä oli 611.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Osuus verotuskustannuksiin oli 365.900 euroa, mikä oli 28.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Koneiden ja kaluston kunnossapitokustannukset olivat 285.100 euroa, mikä oli 5.200 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Majoitus- ja ravitsemispalvelut olivat 275.200 euroa, mikä oli 1.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Viialan taajaman koulu oli väistötiloissa Lempoisten koululla ja Virta-kampuksella Lempäälässä kevään 2018 ja tästä aiheutui ulkopuolisia ravitsemiskustannuksia 37.800 euroa vuonna 2018. Vuoden 2019 syksystä lukien Akaan kotipalveluateriat ulkoistettiin ja niistä kertyi ao. tilille kustannuksia 62.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Sosiaali- ja terveyspalvelut olivat 1.756.500 euroa, mikä oli 76.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Mm. terveydenhuollon tehtävätasolla kustannukset vähenivät 35.900 euroa ja työterveyshuollon menot vähenivät, 10.500 euroa.

- Muut yhteistoimintaosuudet olivat 1.895.100 euroa, mikä oli 106.200 euroa vähemmän kuin ed. vuonna.
  - Muut palvelut olivat 171.800 euroa, mikä oli 15.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muiden palvelujen ostot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 54.100 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 168.700 euroa.

Aineet, tarvikkeet, tavarat olivat 5.934.500 euroa, mikä oli 55.600 euroa ja 0,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Koulu-, askartelu- ja leikkitarvikkeet olivat 125.000 euroa, mikä oli 102.600 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin kustannuksiin sisältyy väistötiloihin hankittuja uusia tarvikkeita.
- Elintarvikkeet olivat 776.600 euroa, mikä oli 60.900 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Lääkkeet olivat yhteensä 281.000 euroa, mikä oli 26.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Hoitotarvikkeet olivat yhteensä 1.290.500 euroa, mikä oli 116.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Puhdistusaineet ja -tarvikkeet olivat 142.100 euroa, mikä oli 13.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Sähkökustannukset olivat 1.158.100 euroa, mikä oli 155.300 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lämmityskustannukset olivat 822.100 euroa, mikä oli 71.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kalustokustannukset olivat 352.600 euroa, mikä oli 28.300 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rakennus-, korjaus- ja muu materiaali olivat yhteensä 421.400 euroa, mikä oli 129.500 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 437.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 258.700 euroa.

Avustukset olivat 5.876.700 euroa, mikä oli 1.200.500 euroa ja 25,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen kustannukset olivat yhteensä 667.200 euroa, mikä oli 141.100 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Omaishoidon tuen kustannukset olivat 760.100 euroa (ilman sivukuluja), mikä oli 141.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Tarveharkintaisen ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen kustannukset olivat yhteensä 98.200 euroa, mikä oli 34.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Kuntouttavan työtoimintaan liittyvät avustuskulut olivat yhteensä 52.200 euroa, mikä oli 10.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Vammaisille annettujen avustusten kustannukset olivat 1.230.200 euroa, mikä oli 132.800 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Palvelusetelimenot/ palveluasuminen olivat 2.334.500 euroa, mikä oli 1.056.900 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. 1.2.2019 lukien vanhainkoti Reikonlinna siirtyi Esperin Care Oy:n toiminnaksi ja ao. toiminta näkyi palvelusetelimennoissa 1.3.2019 lukien.
- Muut avustukset kotitalouksille olivat 64.700 euroa, mikä oli 5.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 511.300 euroa, mikä oli 33.700 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Avustukset ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 902.200 euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 22.700 euroa.

Muut toimintakulut/ Vuokrat olivat 4.319.500 euroa, mikä oli 731.400 euroa ja 20,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Rakennusten ja huoneistojen vuokrat olivat 3.474.200 euroa, mikä oli 752.100 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
  - Vuodelle 2018 sisältyi Viialan taajaman koulujen väistötilojen vuokratilauksia mm. seuraavasti: ns. Vahalan siirtorakennus 45.800 euroa 31.8.2018 asti, Lassila ja Tikanojan bajamajat, 15.200 euroa noin kevään 2018 aikana, Multicar Oy:n säilytystilat, 5.500 euroa noin kevään 2018 aikana, Akaan seurakunnan tilat, 20.200 euroa kevään 2018 aikana, Yrjö ja Hanna säätiön ns. Karpinmäen tilat, 16.800 euroa kevään 2018 aikana, Lemppälän Lempoisten koulun ja Virta-kampuksen tilat 115.000 euroa kevään 2018 aikana ja merkittävimpana vaihteittain käyttöön tulleiden Parmacon siirtorakennusten vuokratilaukset yhteensä 994.600 euroa.

- Vuodelle 2019 sisältyi Viialan taajaman koulujen väistötilojen, Parmacon siirtorakennusten, vuokratustannuksia 1.979.300 euroa ja Ideaparkin tilavuokria, sisäliikunta, 15.550 euroa sekä Aseman yhteisötilan vuokria 4.800 euroa.
  - Koneiden ja laitteiden vuokrat olivat 698.200 euroa, mikä oli 16.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
  - Muut vuokrat olivat 143.700, mikä oli 2.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Muut toimintakulut/ Vuokratulot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 98.200 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna alittuivat 110.900 euroa.

Muut toimintakulut/ Muut kulut olivat 213.000 euroa, mikä 800 euroa ja 0,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Mm.

- Muut kulut olivat 93.700 euroa, mikä oli 10.600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Luottotappiot olivat 104.800 euroa, mikä oli 4.900 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Pysyvien vastaavien myyntitappiot olivat 0 euroa, mikä oli 7.400 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Muut toimintakulut/ Muut kulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 105.200 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 105.100 euroa.

Toimintakate

Toimintakate muodostui 88.791.200 euroa negatiiviseksi, mikä oli 549.000 euroa eli 0,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

Toimintakate muodostui alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 436.300 euroa paremmaksi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.454.700 euroa paremmaksi.

Verotulot

Verotulot olivat yhteensä 62.993.000 euroa, mikä oli 3.368.200 euroa ja 5,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

- Kunnallisveroa kertyi 57.840.100 euroa, mikä oli 3.146.700 euroa ja 5,8 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Osuus yhteisöveron tuotosta oli 1.595.700 euroa, mikä oli 17.000 euroa ja 1,1 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna
- Kiinteistöveroa kertyi 3.557.200 euroa, mikä oli 238.500 euroa ja 7,2 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Verotulot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 945.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 41.700 euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuudet olivat yhteensä 31.449.100 euroa, mikä oli 1.544.400 euroa ja 5,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Valtionosuuksiin sisältyy harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, 1.000.000 euroa. Ilman sitä valtionosuudet olivat 544.400 euroa ja 1,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Valtion budjettiriihessä 17.9.2019 päätettiin aikaistaa kunnille maksettava kertaluonteinen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäys vuodelta 2020 vuodelle 2019, jonka toivottiin toimivan pienenä helpotuksena erityisesti verokorttiuudistuksesta johtuneeseen verokertymävajeesseen vuonna 2019. Akaan kaupungin osuus oli 724.800 euroa.

Valtionosuudet ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.675.100 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 25.100 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 341.000 euroa, mikä oli 43.400 euroa ja 11,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018.

- Vuodelle 2018 sisältyi HS-Vesi Oy:ltä saatavia korkotuottoja 353.000 euroa ja vuodelle 2019 306.500 euroa. Valtuusto päätti 25.9.2019 § 47 ehdottaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle, että 30.6.2019 erääntynyt 7.219.238 euron bullet-laina sekä lainan ehdot uudistetaan ja myönsi Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle 7.219.238 euron laina seuraavilla ehdoilla: lainan laina-aika on 7 vuotta ja se erääntyy 30.6.2026. Lainan kokonaiskustannus on 4,6 % vuodessa 1.7.2019 alkaen muodostuen 3,6 %:n korosta ja 1,0 %:n takausmaksusta.

Korkotuotot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 29.000 euroa ja ylittyivät muutettuun talousarvioon verrattuna 300 euroa.

Muut rahoitustuotot olivat 324.300 euroa, mikä oli 559.100 euroa ja 63,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018.

- Vuonna 2017 ja 2018 muihin rahoitustuottoihin sisältyi Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä saatu 628.950 euron ylijäämän palautus liittyen sairaanhoitopiirin päätökseen palauttaa molempina vuosina edellisten vuosien taseeseen kertynyttä ylijäämää sairaanhoitopiirin jäsenkunnille 15.000.000 euroa peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa. Vuonna 2018 muihin rahoitustuottoihin sisältyi myös Pirkanmaan liitolta saatu 7.958,16 euron ylijäämän palautus liittyen Pirkanmaan maakuntavaltuuston päätökseen palauttaa taseeseen kertynyttä ylijäämää Pirkanmaan liiton jäsenkunnille peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa.
- Vuodelle 2019 sisältyi HS-Vesi Oy:ltä saatua takausprovisiota 36.100 euroa. Valtuusto päätti 25.9.2019 § 47 ehdottaa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle, että 30.6.2019 erääntynyt 7.219.238 euron bullet-laina sekä lainan ehdot uudistetaan ja myönsi Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:lle 7.219.238 euron laina seuraavilla ehdoilla: lainan laina-aika on 7 vuotta ja se erääntyy 30.6.2026. Lainan kokonaiskustannus on 4,6 % vuodessa 1.7.2019 alkaen muodostuen 3,6 %:n korosta ja 1,0 %:n takausmaksusta. Vuodelle 2019 sisältyy Etelä-Pirkanmaan palvelukiinteistöt Oy:ltä saatua takausprovisiota 45.500 euroa.

Muut rahoitustuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 114.300 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 51.700 euroa.

Korkokulut olivat 256.400 euroa, mikä oli 65.800 euroa eli 20,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Korkokuluihin on vaikuttanut erityisesti alhaisen korkotason jatkuminen sekä aktiivinen kuntatodistusohjelman käyttö. Vuonna 2018 saatiin myös alennettua kolmen lainan marginaalia.

Korkokulut alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 243.600 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 23.600 euroa.

Muut rahoituskulut olivat 3.300 euroa, mikä oli 1.500 euroa ja 31,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018.

Muut rahoituskulut alittuivat alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna 3.700 euroa.

Vuosikate

Vuosikate on 6.056.500 euroa, mikä 3.828.400 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Vuosikate on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.499.000 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.517.400 euroa enemmän.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 4.593.700 euroa, mikä oli 16.600 euroa ja 0,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

Suunnitelman mukaiset poistot alittuivat alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 32.800 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 89.900 euroa.

Kertaluonteiset poistot olivat 1.449.400 euroa, mikä oli em. verran enemmän kuin vuonna 2018. Kertaluonteisiin poistoihin sisältyi Hirvialhon koulun tasearvon 31.12.2019 alaskirjaus, 1.097.700 euroa ja Kylmäkosken Kirkonkylän koulun tasearvon 31.12.2019 alaskirjaus, 351.800 euroa.

Kertaluonteiset poistot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1.449.400 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 351.700 euroa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on 13.400 euroa ylijäämäinen, mikä on 2.362.400 euroa parempi kuin vuoden 2018 alijäämä 2.349.000 euroa. Tilikauden tulos on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 82.400 euroa parempi kuin arvioitu 69.000 euron alijäämä ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.255.600 euroa parempi kuin arvioitu 1.242.200 euron alijäämä.

Poistoeron vähennys

Poistoeron vähennys on 26.600 euroa, mikä on 700 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Poistoeron vähennys toteutui suunnitellusti.

Tilikauden yli-/ alijäämä

Tilikauden ylijäämä on 40.000 euroa, mikä on 2.361.700 euroa parempi kuin vuoden 2018 alijäämä 2.321.700 euroa. Tilikauden ylijäämä on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 82.400 euroa parempi kuin arvioitu 42.400 euron alijäämä ja muutettuun talousarvioon verrattuna 1.255.600 euroa parempi kuin arvioitu 1.215.600 euron alijäämä.

3.2 TOIMINNAN RAHOITUS

RAHOITUSLASKELMA, 1000 e

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	6 056,5	2 228,1
Tulorahoituksen korjaukset	-149,0	-295,8
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 323,4	-3 772,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin	33,8	130,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	159,6	353,7
Toiminnan ja investointien rahavirta	777,5	-1 356,5
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		-420,0
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		7 500,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 507,2	-5 988,2
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 020,5	-56,1
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 477,2	939,3
Rahoituksen rahavirta	-1 963,9	1 975,0
Rahavarojen muutos	-1 186,4	618,5
Rahavarat 31.12.	2 943,9	4 130,0
Rahavarat 1.1.	4 130,0	3 511,8

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-68,5	-14 893,5
Investointien tulorahoitus, %	114,50	61,17
Lainanhoitokate	1,10	0,40
Kassan riittävyys, pv	8,84	12,62
Asukasmäärä	16 475	16 611

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten se käytetään.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

(Investointien omahankintameno tarkoittaa rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.)

Investointien tulorahoitus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoito

Lainanhoitokate

$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

(Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kassasta maksut koostuvat seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä: tuloslaskelmasta: toimintakulut – valmistus omaan käyttöön, korkokulut ja muut rahoituskulut, rahoituslaskelmasta: investointimenot, antolainojen lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset).)

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta oli 5.907.500 euroa positiivinen, mikä oli 3.975.200 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti vuosikatteen paraneminen. Vuosikate oli 6.056.500 euroa positiivinen, mikä oli 3.828.400 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Tulorahoituksen korjauserät olivat 149.000 euroa negatiivinen, mikä oli 146.800 euroa vähemmän negatiivinen kuin edellisenä vuonna.

Investointien rahavirta oli 5.130.000 euroa negatiivinen, mikä oli 1.841.200 euroa heikompi kuin vuonna 2018.

- Muutoksen taustalla oli erityisesti investointimenojen kasvaminen. Investointimenot olivat 5.323.400 euroa, mikä oli 1.550.900 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 33.800 euroa, mikä oli 96.200 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Pysyvien vastaavien luovutustulot olivat 159.600 euroa, mikä oli 194.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 777.500 euroa positiivinen, mikä oli 2.134.000 euroa parempi kuin vuoden 2018 1.356.500 euron negatiivinen rahavirta.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset olivat 0 euroa, mikä oli 420.000 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 antolainojen lisäys 420.000 euroa.

Lainakannan muutokset olivat vähennystä 486.700 euroa, mikä oli 1.942.400 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 lisäys 1.455.700 euroa.

- Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 0 euroa, mikä oli 7.500.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys oli 5.507.200 euroa, mikä oli 481.000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2018 pitkäaikaisten lainojen vähennykseen sisältyi yhden lainan ylimääräinen lyhennys, 368.000 euroa.
- Lyhytaikaisten lainojen muutos oli lisäystä 5.020.500 euroa, mikä oli 5.076.600 euroa enemmän kuin edellisen vuoden vähennys 56.100 euroa.

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat vähennystä 1.477.200 euroa, mikä oli 2.416.500 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 lisäys 939.300 euroa.

Rahoituksen rahavirta oli 1.963.900 euroa negatiivinen, mikä oli 3.938.900 euroa enemmän kuin vuoden 2018 1.975.000 euron positiivinen rahavirta.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos oli vähennystä 1.186.400 euroa, mikä oli 1.804.900 euroa enemmän kuin vuoden 2018 lisäys 618.500 euroa.

Rahavarat olivat 2.943.900 euroa 31.12.2019, mikä oli 1.186.000 euroa vähemmän kuin 31.12.2018.

4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE, 1000 e

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	84 638,7	85 402,7	OMA PÄÄOMA	23 983,2	23 943,2
Aineettomat hyödykkeet	0,0	0,0	Peruspääoma	32 829,0	32 829,0
Muut pitkävaikutteiset menot	0,0	0,0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-8 885,8	-6 564,1
Aineelliset hyödykkeet	56 290,2	57 054,2	Tilikauden yli-/alijäämä	40,0	-2 321,7
Maa- ja vesialueet	9 195,8	9 029,7	POISTOERO JA VAP.EHT. VARAUKS.	40,5	67,1
Rakennukset	32 012,1	33 654,0	Poistoero	40,5	67,1
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 509,0	11 792,3	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	222,1	170,9	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	102,9	242,6
Muut aineelliset hyödykkeet	30,3	30,3	Valtion toimeksiannot		
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	3 320,9	2 377,0	Lahjoitusrahastojen pääomat	102,9	240,4
Sijoitukset	28 348,5	28 348,5	Muut toimeksiantojen pääomat		2,2
Osakkeet ja osuudet	20 693,3	20 693,3	VIERAS PÄÄOMA	68 701,7	68 776,0
Muut lainasaamiset	7 639,2	7 639,2	Pitkäaikainen	34 004,9	39 076,5
Muut saamiset	16,0	16,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	33 212,4	38 270,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,0	Lainat julkisyhteisöiltä	186,2	199,3
Valtion toimeksiannot			Saadut ennakot	45,7	45,7
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,0	0,0	Liittymismaksut ja muut velat	560,6	560,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 189,6	7 626,2	Lyhytaikainen	34 696,8	29 699,5
Vaihto-omaisuus	0,0	0,0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 153,3	15 589,0
Saamiset	5 245,7	3 495,9	Lainat julkisyhteisöiltä	13,1	12,9
Pitkäaikaiset saamiset	126,1	57,2	Lainat muilta luotonantajilta	45,0	24,5
Myyntisaamiset	68,9		Saadut ennakot	23,7	28,5
Lainasaamiset	52,2	52,2	Ostovelat	7 219,4	5 706,2
Muut saamiset	5,0	5,0	Liittymismaksut ja muut velat	587,3	762,9
Lyhytaikaiset saamiset	5 119,6	3 438,7	Siirtovelat	6 655,0	7 575,5
Myyntisaamiset	1 943,4	1 361,1	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	92 828,3	93 028,9
Lainasaamiset	128,2	0,0			
Muut saamiset	1 945,3	1 390,9	TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Siirtosaamiset	1 102,7	686,7	Omavaraisuusaste, %	25,9	25,8
Rahoitusomaisuusarvopaperit	0,0	0,0	Suhteellinen velkaantuneisuus,-%	59,1	62,3
Rahat ja pankkisaamiset	2 943,9	4 130,3	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-8 845,8	-8 885,8
VASTAAVAA YHTEENSÄ	92 828,3	93 028,9	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	-537	-535
			Lainakanta 31.12., 1000 e	53 609,9	54 096,6
			Lainakanta 31.12., e /asukas	3 254	3 257
			Lainasaamiset 31.12., 1000 e	7 639,2	7 639,2
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 e	61 991,0	60 954,8
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., e/ asukas	3 763	3 670
			Asukasmääriä	16 475	16 611

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti pääomaeriin.

Taseen tunnusluvut

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$= 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

(Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Omavaraisuusaste, % -tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$= 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

(Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, uudelleenarvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

$= \text{edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}$

Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas

$= (\text{edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{asukasmäärä (tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukainen kunnan asukasmäärä)}$

Lainakanta 31.12.

$= \text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$= \text{sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Tase

Taseen vastaavaa ja vastattavaa oli yhteensä 92.828.300 euroa, mikä oli 200.600 euroa vähemmän kuin vuonna 2018.

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat olivat 84.638.700 euroa, mikä oli 764.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018.

- Aineettomat hyödykkeet olivat 0 euroa, mikä 0 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna.
- Aineelliset hyödykkeet olivat 56.290.200 euroa, mikä oli 764.200 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Aineellisten hyödykkeiden muutos johtuu vuoden aikana tehdyistä investoinneista sekä investointien suunnitelman mukaisista poistoista.
- Sijoitukset olivat 28.348.600 euroa, mikä oli sama kuin edellisellä vuonna.

Toimeksiantojen varat olivat 0 euroa, mikä oli sama kuin vuonna 2018.

Vaihtuvat vastaavat olivat 8.189.600 euroa, mikä oli 563.400 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

- Saamiset olivat 5.245.700 euroa, mikä oli 1.749.800 euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.
- Rahat ja pankkisaamiset olivat 2.943.900 euroa, mikä oli 1.186.400 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyy 83.300 euroa konsernitilillä olevien tytäryhtiöiden velkaa.

Vastattavaa

Oma pääoma oli yhteensä 23.983.200 euroa, mikä oli 40.000 euroa enemmän kuin vuonna 2018. Muutos johtuu vuoden 2019 tilikauden ylijäämästä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset olivat 40.500 euroa, mikä oli 26.600 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Muutos johtuu poistoeron suunnitelmallisesta muutoksesta.

Toimeksiantojen pääomat olivat 102.900 euroa, mikä oli 137.600 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Muutos johtuu valtionperintöjen muutoksesta.

Vieras pääoma oli 68.701.700 euroa, mikä oli 74.300 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

- Kaupungin lainakanta oli 53.609.900 euroa 31.12.2019, mikä oli 486.700 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Ao. summaan sisältyi konsernitilivelkaa tytäryhtiöille 45.000 euroa. Lainakanta oli 3.254 euroa/asukas, mikä on 106 euroa vähemmän kuin Manner-Suomessa keskimäärin.

5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KOKONAISTULOT JA -MENOT VUONNA 2019

TULOT	1000 e	%
Toiminta		
Toimintatuotot	21 732,7	17,8 %
Verotulot	62 993,0	51,7 %
Valtionosuudet	31 449,1	25,8 %
Korkotuotot	341,0	0,3 %
Muut rahoitustuotot	324,3	0,3 %
Satunnaiset tuotot		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-149,0	-0,1 %
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	33,8	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	159,6	0,1 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	5 020,5	4,1 %
Oman pääoman lisäykset		0,0 %
Kokonaistulot yhteensä	121 905,0	100,0 %
MENOT	1000 e	%
Toiminta		
Toimintakulut	110 541,4	90,9 %
- Valmistus omaan käyttöön	-17,5	0,0 %
Korkokulut	256,4	0,2 %
Muut rahoituskulut	3,3	0,0 %
Satunnaiset kulut		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät		0,0 %
+/- Pakollisten varausten muutos		0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot		0,0 %
Investoinnit		
Investointimenot	5 323,4	4,4 %
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 507,2	4,5 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0 %
Oman pääoman vähennykset		0,0 %
Kokonaismenot yhteensä	121 614,2	100,0 %

6 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Yhdistely konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty, kpl	Ei-yhdistelty, kpl
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	5	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt		
Muut yhtiöt		
Osuuskunnat		
Yhdistykset		
Säätiöt		
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt	2	
Muut omistusyhteisyhteisöt		
Yhteensä	11	

6.2 KONSERNIRAKENNE

Akaan kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt	Omistusosuus
Akaan Vuokra-asunnot (aik. Viialan Asuntotuotanto Oy)	100,00 %
Kiinteistö Oy Aravaniitty	100,00 %
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo	82,00 %
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	77,10 %
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä	71,93 %
Akaan konsernitilinpäätökseen sisältyvät kuntayhtymät	Osuus peruspääomasta
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	26,13 %
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	4,19 %
Pirkanmaan liitto ky	3,18 %
Koulutuskuntayhtymä Tavastia	0,46 %
Akaan konsernitilinpäätökseen sisältyvät osakkuusyhteisöt	Omistusosuus
Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3	49 %
Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteistöt Oy	35 %

6.3 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS

Akaan kaupungin valtuuston 31.5.2017 § 53 hyväksymän hallintosäännön 21 §:n mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja sekä kaupungin johtoryhmä. Hallintosäännön 22 §:n mukaan konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako on seuraava:

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittamisestä ja valmistelusta valtuustolle
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisesta työnjaosta
4. antaa valtuustolle raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehityksestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä neljännesvuosittain
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa
6. käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa
7. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä
8. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista
9. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Akaan kaupungin konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 25.3.2009 § 36. Konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

6.4 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT

Tytäryhteisöt

Akaan Vuokra-asunnot Oy, omistusosuus 100 %

Viialan Asuntotuotanto Oy muutti nimensä Akaan Vuokra-asunnot Oy:ksi 1.4.2019 lukien.

Vuokrausaste oli 80 %. Asuntojen vuokrausaste on pienentynyt ja varsinkin isot asunnot ovat muodostuneet ongelmallisiksi. Vuokrauksen suurimpana haasteena ovat kolmiot, joihin ei tahdo saada vuokralaisia. Taimelan (Keskuskatu 16) käyttövesi- ja viemäriremontti, joka suoritettiin kassavaroilla, oli taloudellisesti kannattava. Kiinteistössä on enää tyhjänä kaksi kolmiota. Viialan koulutilanne näkyy Viialassa ja Kylmäkosken koulutilanne näkyy siellä parempana vuokrausasteena.

Akaan Vuokra-asunnot on neuvotellut ARA-lainan uusiksi valtiokonttorin kanssa. Tämä antaa mahdollisuuden jatkossa laajempaan korjausinvestointien toteuttamiseen.

Vuonna 2019 Akaan kaupungin ja Akaan Vuokra-asuntojen välillä allekirjoitettiin Wiiala-taloon liittyen uusi maanvuokrasopimus ja tilojen vuokrasopimus.

Kiinteistö Oy Aravaniitty, omistusosuus 100 %

Asuntojen vuokrausaste oli 90 %. Asukasvaihtuvuus on pienentynyt ja kaikki kolmiot ja yksiöt ovat täynnä. 4 kaksiota on vapaana vuoden 2019 päättyessä. Vuokrausaste on saatu nousemaan tehtyjen huoneistokorjauksien johdosta. Kahteen kaksioon on tehtävä perusteellisempi remontti ennen vuokrausta.

Yhtiö on velkasaneerauksessa 28.2.2035 saakka.

Kaupungin muut tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo, omistusosuus 82 %

Akaan kaupunki on päättänyt myydä omistamansa Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon osakkeet. Myynti ei ole toistaiseksi toteutunut.

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä, omistusosuus 71,93 %

Kiinteistön liiketilat ovat kokonaan käytössä. Akaan Kaupungin koulujen väistötilatoiminta on toistaiseksi siirtynyt pois kiinteistöstä. Vastaavat tilat kiinteistöstä, poislukien piha-alue, ovat vuokratuina, yksityisen yrityksen omien korjausrakennustoimien ajaksi, tilapäistoimitiloiksi. Tavoite pitää koko kiinteistön liiketilakapasiteetti käytössä on edelleen toteutunut.

Tiedossa olleet ilmanvaihdon korjauskustannukset kohdistuivat tilikaudelle ja heijastuvat vielä seuraavan tilikauden puolelle. Tilikaudelle kohdistui myöskin vesitasausmaksu ja sähkönkulutuksen nousu talotekniikan ja valaistuksen käytön lisääntymisen myötä.

Investointisuunnitelma on saatu toteutettua. Tontin osto Akaan Kaupungilta toteutui osamaksukauppana. Investointi ei tarvitse ulkopuolista rahoitusta.

Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus, omistusosuus 77,1 %

Kiinteistön ylläpitokulut ovat pysytelleet alkuvuoteen 2018 asti tavanomaisina, mutta kiinteistön ikääntyminen sekä toimenpiteet työolojen parantamiseksi (erityisesti ilmastointi ja muut altistumisien aiheuttamat tutkimukset) ovat kasvattaneet hoitokuluja. Suoritettuihin korjauksiin on jouduttu ottamaan hoitolaina. Hoitokulujen kasvaminen koetetaan kuitenkin pitää hallittuna siitä huolimatta, että talotekniikan ikääntymisen ohella energia-, kiinteistö- ja arvonlisäverotuksen kehittyminen aiheuttaa tälle haasteita. Uusimmat tutkimusraportit kuitenkin edellyttävät tulevaisuudessa yhä enemmän korjauksia.

6.5 ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Konsernin rakenteessa, erityisesti tytäryhtiöiden kohdalla, on tapahtunut viime vuosina toimintaa selkeyttäviä muutoksia ja vielä on vireillä mm. Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon osakkeiden myynti. Maaliskuussa 2019 elinvoimalautakunta päätti valtuuttaa kaupunkikehitysjohtajan ja elinkeinopäällikön valmistelevaan esitystä Akaa Point Yritystilat Oy:n perustamiseksi jatkotoimenpiteitä varten. Talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman 2020-2024 yhteydessä oli käsittelyssä erilaisia yhtiöittämisasioita, mutta valtuuston hyväksymään talousarvioon ja –suunnitelmaan niitä ei sisälly.

6.6 SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että

- kaupunkikonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Konsernivalvonnan järjestämisen selontekoa varten on otettava kantaa esimerkiksi seuraavassa yhteenvedossa esitettyihin konsernivalvonnan kohdealueisiin.

Säännöt ja ohjeet

- Kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa on toimintaa ohjaavia määräytyksiä.

Edustajien ohjeistaminen

- Kaupunkia tytäryhteisöissä edustavat ovat hankkineet tarvittaessa ohjeistusta ja selvittäneet kaupungin kantaa käsiteltäviin asioihin. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat ohjeistaneet kaupungin edustajia kaupungin puhe- ja äänivallan käyttämisessä.

Raportointi, seuranta ja arviointi

- Tytäryhtiöt ovat olleet huomioituna talousarviossa ja talouskatsausten yhteydessä on seurattu toteutumista. Tytäryhteisöt ovat raportoineet poikkeamista ja tavoitteiden saavuttamisen vaarantumisesta kaupungin hallintoa tarvittaessa nopeasti. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta ja taloudellisen aseman seuranta ja analysointia on tehty sekä tytäryhteisöissä että kaupungilla.

Keskitettyt konsernitoiminnot

- Konserniohjeessa edellytetään keskitettyjen konsernitoimintojen käyttöä. Tilintarkastuksen kilpailuttaminen tytäryhtiöille on tehty samalla kuin kaupungille. Myös pankkipalvelut on kilpailutettu, jossa Akaan Vuokra-asunnot Oy on ollut mukana jo kilpailutusvaiheessa. Myös Toijalan Virastokeskus, Kiinteistö Oy Aravaniitty ja Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästöalo ovat olleet mukana konsernitilissä. Akaan Vuokra-asunnot Oy:llä on ollut 130.000 euron luottolimiitti konsernitiliin maksuvalmiuden turvaamiseksi. Vuoden 2019 aikana oli sekä tilintarkastus- että pankkipalvelukilpailutus. Tilintarkastussopimus on vuosille 2019-2022, optiovuodesta 2023 päätetään erikseen. Uusi pankkipalvelusopimus on ajalle 1.1.2020-31.12.2024. Henkilöstöhallinnossa yhtiöt noudattavat kaupungin henkilöstö- ja palkkapolitiikkaa soveltuvin osin ja saavat toimintaohjeita kaupungin henkilöstöjohtajalta.

Riskienhallinta

- Riskienhallinta on osa tytäryhtiöiden jokapäiväistä toimintaa - tiedostetaan ja minimoidaan toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä. Akaan kaupunginhallitus päätti 28.3.2019 § 68 Wiialataloon liittyen seuraavaa:
  - 1) hyväksyä liitteenä olleen maanvuokrasopimuksen ja tilojen vuokrasopimuksen, jotka korvaavat kokonaisuudessaan 26.3.2008 allekirjoitetun maanvuokrasopimuksen ja 15.5.2008 allekirjoitetun tilojen vuokrasopimuksen.
  - 2) hyväksyä liitteenä olleen sopimuksen liittyen Wiiala-talon nuorisotilojen remonttiin saatuun valtiovastuuseen.
  - 3) antaa Akaan kaupungille ja Viialan Asuntotuotanto Oy:lle oikeuden aloittaa prosessi Wiiala-talon myymisestä ulkopuoliselle sisältäen kiinteistön vuokraamisen/myymisen.Akaan Vuokra-asunnot Oy hyväksyi osaltaan sopimukset. Ao. sopimukset on allekirjoitettu.

Akaan kaupungin konsernirakenne

- Akaan kaupungin kaupunkikonserni ei ole kovin laaja eikä rakenteeltaan monimutkainen. Tämä antaa hyvän lähtökohdan konsernivalvonnan järjestämiselle. Kaupunkikonsernin merkittävin tytäryhteisö on Akaan Vuokra-asunnot Oy. Sen tarkoitus ja tehtävät sekä taloudelliset vastuut ovat kaupungin kannalta merkittäviä.

Em. perusteella voidaan todeta, että kaupungin konsernivalvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty. Uusi konserniohje on valmistelussa.

6.7 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

	2019	2018
Toimintatuotot	64 619,6	61 885,2
Toimintakulut	-153 015,0	-150 217,2
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/ tappiosta	-4,4	8,8
Toimintakate	-88 399,8	-88 323,2
Verotulot	62 993,0	59 624,8
Valtionosuudet	33 974,3	32 456,0
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	354,4	395,6
Muut rahoitustuotot	422,1	928,8
Korkokulut	-433,7	-462,4
Muut rahoituskulut	-195,0	-164,1
Vuosikate	8 715,3	4 455,5
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 959,7	-7 025,9
Omistuksen eliminointierot	-4,8	
Arvonalentumiset	-1 499,4	
Satunnaiset erät	0,0	0,0
Tilikauden tulos	251,4	-2 570,4
Tilinpäätössiirrot	0,0	1,6
Tilikauden verot	-70,1	-93,9
Laskennalliset verot	-43,8	-34,9
Vähemmistöosuudet	-101,9	-86,8
Tilikauden yli-/alijäämä	35,6	-2 784,4

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVU

	2019	2018
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	42,2	41,2
Vuosikate/Poistot, %	103,0	63,4
Vuosikate, e/asukas	529,0	268,2
Asukasmäärä	16 475	16 611

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 715,2	4 455,5
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-70,1	-93,1
Tulorahoituksen korjauserät	-729,1	-12,3
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-9 836,7	-9 405,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34,6	130,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	253,4	364,1
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 632,7	-4 561,1
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-10,4	-420,0
Antolainasaamisten vähennykset	4,7	4,7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 803,7	12 126,2
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 369,2	-6 662,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 960,1	-139,3
Oman pääoman muutokset	27,5	-655,5
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-224,3	4,8
Vaihto-omaisuuden muutos	-17,3	-31,4
Saamisten muutokset	-198,2	-1 182,7
Korottomien velkojen muutokset	315,9	1 515,9
Rahoituksen rahavirta	2 292,5	4 560,7
Rahavarojen muutos	659,8	-0,4
Rahavarat 31.12.	7 088,9	6 441,4
Rahavarat 1.1.	6 429,1	6 441,8

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, e	-8 666,8	-20 398,7
Investointien tulorahoitus, %	88,90	48,04
Lainanhoitokate	1,34	0,69
Kassan riittävyys, pv	15,23	14,05

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1.000 e

VASTAAVAA	2019	2018	VASTATTAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	106 061,1	104 670,4	OMA PÄÄOMA	22 980,5	22 939,7
Aineettomat hyödykkeet	1 117,9	1 026,3	Peruspääoma	32 829,0	32 829,0
Aineettomat oikeudet	110,8	113,4	Säästöiden ja yhdistysten peruspääomat	9,3	9,3
Muut pitkävaikutteiset menot	874,2	901,5	Arvonkorotusrahasto	22,6	22,6
Ennakkomaksut	132,9	11,4	Muut omat rahastot	11,6	11,8
Aineelliset hyödykkeet	87 035,7	85 375,7	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-9 927,6	-7 148,5
Maa- ja vesialueet	10 110,7	9 918,0	Tilikauden yli-/alijäämä	35,6	-2 784,5
Rakennukset	52 149,4	51 622,3	VÄHEMMISTÖOSUUDET	906,0	709,2
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 288,1	12 260,1	PAKOLLISET VARAUKSET	1 179,8	1 686,6
Koneet ja kalusto	2 144,1	1 990,5	Eläkevaraukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	44,2	43,6	Muut pakolliset varaukset	1 179,8	1 686,6
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn.	10 299,2	9 541,2	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	485,8	762,8
Sijoitukset	17 907,5	18 268,4	VIERAS PÄÄOMA	97 952,2	95 196,6
Osakkuusyhteisöosuudet	288,1	267,2	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	52 049,5	54 487,7
Osakkeet ja osuudet	9 884,0	10 271,5	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	785,2	825,2
Joukkovelkakirjasäästöt			Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	21 482,5	16 649,7
Muut lainasaamiset	7 682,0	7 686,7	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 635,0	23 234,0
Muut saamiset	53,4	43,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	123 504,3	121 294,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	265,9	318,6	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 177,3	16 305,9	Omavaraisuusaste, %	19,4	19,5
Vaihto-omaisuus	501,4	484,1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	60,6	62,9
Saamiset	9 587,0	9 380,4	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-9 892,0	-9 933,0
Pitkäaikaiset saamiset	170,9	98,5	Kertynyt yli-/alijäämä, e/ asukas	-600	-598
Lyhytaikaiset saamiset	9 416,1	9 281,9	Konsernin lainat, e/asukas	4 463	4 283
Rahoitusarvopaperit	115,4	146,1	Konsernin lainakanta 31.12., 1000 e	73 532	71 137
Rahat ja pankkisaamiset	6 973,5	6 295,3	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 e	7 682,0	7 686,7
VASTAAVAA YHTEENSÄ	123 504,3	121 294,9	Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 e	86 072,7	81 851,1
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., e/ asukas	5 224	4 928
			Kunnan asukas määrä	16 475	16 611

Konsernin omavaraisuusaste prosentteina lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti:

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma + saadut ennakot)

(Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa.)

Muutoin konsernitaseen tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut.

7 KESKEISET LIITETIEDOT

	Kaupunki		Konserni	
	2019	2018	2019	2018
	euro	euro	euro	euro
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset				0
Takuuvaraus				
Muut pakolliset varaukset			1.179.793	1.686.579
Vastuusitoumukset				
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Takaukset	5.605.390	1.213.708	5.605.390	1.213.708
Muut vastuusitoumukset				
Takaukset muiden puolesta	5.414.460	5.863.240	5.414.460	5.863.681
Muut taloudelliset vastuut				
Täytetakaukset	876.318	1.028.298	1.028.298	1.028.298
Muut liitetiedot				

8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

8.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilikauden 2019 tulos on 13.437,27 euroa ylijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 26.562,73 euroa, josta 22.220,34 euroa on Viialan kirjaston rakentamiseen kohdistuvaa poistoeron vähennystä ja 4.342,39 euroa Toijalan Moottoritien sisääntulon rakentamiseen kohdistuvaa poistoeron vähennystä.
- tilikauden ylijäämä 40.000,00 euroa kirjataan taseessa oman pääoman erään tilikauden yli-/alijäämä.

8.2 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Vuoden 2019 alussa taseen yli-/alijäämätilillä on edellisiltä tilikausilta alijäämää 8.885.763,75 euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen jälkeen taseen yli-/alijäämätilillä on alijäämää yhteensä 8.845.763,75 euroa.

Akaan kaupungin vuoden 2020 talousarvio on lähtökohdaltaan 788.300 euroa ylijäämäinen ja koko taloussuunnitelmakausi 2020-2024 on 5.332.799 euroa ylijäämäinen. Lähtökohtaisesti talousarvioon 2020 ja taloussuunnitelmaan 2020-2024 on sisällytetty valtuuston 28.8.2013 § 64, 17.6.2015 § 41 ja 24.10.2018 § 85 hyväksymien talouden tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet. Lisäksi talousarvioon 2020 ja taloussuunnitelmaan 2020-2024 sisältyy uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä, joiden arvioitu vaikutus vuodelle 2020 on 2.254.600 euroa, vuodelle 2021 845.000 euroa, vuodelle 2022 423.700 euroa, vuodelle 2023 ja 2024 1.057.900 euroa.

Huomioitavaa on, että kuntalain määräajan mukaan Akaan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätökseen kertynyt alijäämä, 8.186.202,61 euroa, tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Vuoden 2020 talousarvion lähtötilanteen mukaan taseen alijäämää ei saada katettua vielä ao. vuoden aikana. Tavoitteena on kuitenkin edelleen löytää ja toteuttaa kestäviä ratkaisuja alijäämän kattamiseksi ja kaupungin tulevaisuuden turvaamiseksi.

9 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.1 TOIMIELIN: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

9.1.1 TEHTÄVÄ: VAALIT

Vastuuhenkilö: Hallintopäällikkö

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien järjestämisestä.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Vaalijärjestelyjen onnistuneisuus	Vaalien vahvistaminen	Luotettava vaalitulokset	Tavoite toteutui

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	9	1	6	4

Perustelut

Vuonna 2019 järjestettiin sekä eduskuntavaalit että europarlamenttivaalit kustannustehokkaasti valtiolta saatavaan korvaukseen nähden. Eduskuntavaalien varsinainen vaalipäivä oli sunnuntaina 14.4.2019 ja europarlamenttivaalien sunnuntaina 26.5.2019. Keskusvaalilautakunta kokoontui neljä kertaa kaksien vaalien aikana.

Sote- ja maakuntauudistuksen kaatumisesta johtuen maakuntavaaleja ei järjestetty vuoden 2019 aikana.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1100 VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	62 600	-6 100	56 500	56 476	99,96%	24
0 Ulkoiset	62 600	-6 100	56 500	56 476	99,96%	24
TOIMINTAKULUT	-62 600	24 600	-38 000	-35 253	92,77%	-2 747
0 Ulkoiset	-62 600	24 600	-38 000	-35 208	92,65%	-2 792
1 Sisäiset	0	0	0	-45		45
TOIMINTAKATE	0	18 500	18 500	21 223	114,72%	-2 723
0 Ulkoiset	0	18 500	18 500	21 268	114,96%	-2 768
1 Sisäiset	0	0	0	-45		45

Vaalien tehtävätason ulkoiset nettotulot ylittyivät 2.800 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna nettotuloa kertyi 21.300 euroa).

9.2 TOIMIELIN: TARKASTUSLAUTAKUNTA

9.2.1 TEHTÄVÄ: TARKASTUSTOIMI

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Tarkastuslautakunnan tehtävätaso käsittää tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toiminnan.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tarkastus	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus ja tilintarkastajan tilintarkastuskertomus	Tarkastustyön tulokset osoittavat kertomukset ovat aikataulussa ja asianmukaisesti laadittu.	JHTT-tilintarkastaja Jorma Kesä jätti tilintarkastuskertomuksensa 6.5.2019. Tarkastuslautakunta jätti arviointikertomuksensa 4.6.2019 § 23.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Tarkastuslautakunnan kokoukset	7	11	6	6
Tarkastuspäivät	35,5, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 25,3	53,95, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 38,4	35, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 27	12,6, joista vastuunalaisen JHTT-tarkastajan päiviä 8,7 n. 14,3, joista vastuunalaisen JHT-tarkastajan päiviä n. 6

Perustelut

Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty Kuntalain (410/2015) 14. luvussa.

Tilintarkastajat

Valtuuston päätöksen 20.12.2017 § 152 mukaan Akaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut vuodelle 2018 hankittiin BDO Audiator Oy:ltä. BDO Audiator Oy oli nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT-tilintarkastaja Jorma Kesän.

Valtuuston päätti 20.2.2019 § 10 valita Akaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksesta vuosille 2019-2022 vastaavaksi tilintarkastusyhteisöksi kokonaistaloudellisesti edullisimpana PWC Julkistarkastus Oy:n. Yhtiö on nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT Topi Katajalan. Optiovuoden 2023 käytöstä päätetään erikseen. KPMG Oy Ab osti PwC Julkistarkastus Oy:n keväällä 2019. Kaupan myötä yhtiö toimii nimellä KPMG Julkistarkastus Oy. Tilintarkastajien tehtävät on määritelty Kuntalain (410/2015) 14. luvussa.

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2100 TARKASTUSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTAKULUT	-41 600	800	-40 800	-28 010	68,65%	-12 790
0 Ulkoiset	-33 000	0	-33 000	-20 325	61,59%	-12 675
1 Sisäiset	-8 600	800	-7 800	-7 685	98,52%	-115
TOIMINTAKATE	-41 600	800	-40 800	-28 010	68,65%	-12 790
0 Ulkoiset	-33 000	0	-33 000	-20 325	61,59%	-12 675
1 Sisäiset	-8 600	800	-7 800	-7 685	98,52%	-115

Tarkastustoimen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 12.700 euroa.

9.3 TOIMIELIN: KAUPUNGINHALLITUS

9.3.1 TEHTÄVÄ: HALLINTOPALVELUT

Vastuuhenkilö: Henkilöstöjohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Hallintopalvelujen tehtävätaso käsittää luottamustoimielimien, toimistopalvelujen, tietohallintopalvelujen, talouspalvelujen, henkilöstöpalvelujen sekä hallintopalvelujen projektien tulosalueet.

Luottamustoimielimet

Luottamustoimielinten tulosalue käsittää kaupungin toimielinten ja kaupunginjohtajan toiminnan. Akaan kaupungin toimielimiä ovat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto, elinvoimalautakunta, perusturvavaliokunta, yhteistoiminta-alueen perusturvalautakunta, perusturvavaliokunnan yksilöjaosto, sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta. Lisäksi Akaan kaupungissa toimii vaikuttamistoimieliminä vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto.

Toimistopalvelut

Toimistopalvelujen tulosalue käsittää päätösten valmistelun ja täytäntöönpanon sekä keskitetyt toimistopalvelut sisältäen koko kaupungin toimistopalvelut.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelujen tulosalue käsittää kaupungin tietohallinnon yhteistyön sopimuskumppaneiden kanssa, mm. Valkeakosken kaupunki, oman sisäverkon ylläpidon sekä perusturvan ja terveydenhuollon operatiivisten ohjelmien pääkäyttäjätöiminnan. Valkeakosken kaupungin tietohallinto tuottaa tietohallintopalvelut koko seutukunnalle. Seutukunnan kunnat ovat sitoutuneet sopimuksella ottamaan käyttöönsä Valkeakosken kaupungin kanssa yhteiset tietojärjestelmät.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tulosalue käsittää taloussuunnittelun, talouden seurannan ja raportoinnin, rahoituksen sekä keskitetysti hoidettavan kirjanpidon, osto- ja myyntilaskutuksen, maksuliikenteen ja perintätoimen hoidon sekä talouspalveluihin ja kilpailuttamiseen liittyvän ohjeistuksen ja neuvonnan.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen tulosalue käsittää henkilöstöhallinnon ja palkkatoimiston, jotka tuottavat keskitetysti henkilöstöhallinnolliset tukipalvelut toimialoille. Henkilöstöjohtaja toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä ja hallintotoimen toimialajohtajana.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Tasapainoinen kuntatalous	Taseen yli-/ alijäämä	Taseeseen kertynyt alijäämä vähenee v. 2019.	Tilikauden ylijäämä oli 40.00 euroa, joten taseen alijäämä väheni vastaavasti.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa asioidaan sähköisesti			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kuntalaiset asioivat sähköisesti	Kuntalaisten mahdollisuudet asioida sähköisesti paranevat, sähköisten palveluiden lkm	Digitalisaatio –projekti työryhmän ehdotuksesta otetaan käyttöön uusia palveluita ja suunnitellaan niiden käyttöönottoa taloussuunnitelmavuosien aikana.	Digitalisaatio-työryhmän ehdotuksesta soite:n kanssa on tutustuttu viimeisimpiin toteutuksiin ja sieltä on valittu nopeiten toteutettavat toiminnot. Esim. videovisit v. 2020.
Sähköinen toimintamalli toimielinten päätöksenteossa	Käyttöaste	Kaikki viralliset toimieliimet käyttävät sähköistä kokousmateriaalia lukuun ottamatta vaalitoimielimiä ja vanhus- ja vammaisneuvostoa.	Toteutunut.
Sähköinen asiointi myynti- ja ostolaskuissa	Sähköisten myyntilaskujen osuus kaikista myyntilaskuista Sähköisten ostolaskujen osuus kaikista ostolaskuista	25 % 50 %	26 % 73 %
Paperiton kaupunki 2030	Tulosteiden määrä koko organisaatiossa	Tulosteiden määrä vähenee koko organisaatiossa 25 % vuoden 2018 määrästä.	Tavoitteeseen ei päästy, koska seudullisen tietohallinnon johtokunta päätti kilpailuttaa koko tulostusjärjestelmän uudelleen. Tästä tulevat hyödyt kohdistuvat vasta vuodelle 2020.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
<p>Henkilöstön määrä ja osaaminen on palvelutarvetta vastaava</p> <ul style="list-style-type: none"> - ylläpidetään ja kehitetään järjestelmällisesti työntekijän ammattitaitoa ja osaamista - Työtaturmien välttämiseksi päivitetään työsuojelun toimintaohjelma, selvitetään suurimmat tapaturmien aiheuttajat - Tehostetaan perehdyttämistä ja työhön opastusta - Tehostetaan rekrytointiprosessia 	Tehdyt toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> - Osaamiskartoitukset tehty vuonna 2019 50 %:sti - Kehityskeskustelut käyty 100 %:sti - Tavoitetaso 0 työtaturmaa vuonna 2019 - Työyksikkökohtaiset perehdytys-suunnitelmat tehty 100 %:sti - Täyttölupamenettely päivitetty 	<p>Osaamiskartoitusasian valmistelu vasta aloitettu</p> <p>Kehityskeskustelut käyty 75 %:sti.</p> <p>Työtaturmia 56 kpl, syyt esitelty henkilöstökertomuksessa Työsuojelun toimintaohjelma päivitetty henkilöstöjaostossa 21.2.2019</p> <p>Koko organisaation perehdyttämisohjeistus päivitetty henkilöstöjaostossa 12.6.2019 (§ 57) ja annettu ohjeet työyksikkökohtaisten suunnitelmien laatimiseksi, määristä ei tietoa</p> <p>Täyttölupamenettelyohjeistus päivitetty henkilöstöjaostossa 16.4.2019 (§ 36)</p>
<p>Työhyvinvointi lisääntyy</p> <ul style="list-style-type: none"> - ylläpidetään ja kehitetään hyvää työilmapiiriä ja työntekijän työkykyä sekä tuetaan työntekijän työssä jaksamista 	Tehdyt toimenpiteet	<p>Sairauspoissaolot vähenevät 5 %:lla vuosittain</p> <p>Aktiivisen puuttumisen ja tuen malli päivitetty</p> <p>Korvaavan työn malli ja uudelleensijoittamisen malli laadittu ja ne ovat kattavasti käytössä koko organisaatiossa</p> <p>Etätö- ja muut joustavan työajan mahdollisuudet käytössä</p> <p>Järjestetty johtamis-/muutosjohtamiskoulutusta (aiheina esim. vuorovaikutustaidot, puheeksi ottaminen, ristiriitojen ratkaiseminen, palautteen anto, viestintä)</p>	<p>Vähennys n. 3,5 pv. (14,5 %)</p> <p>Päivitetty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 7)</p> <p>Hyväksytty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 6), aktiivista käyttöä tehostettava</p> <p>Etätöohjeistus hyväksytty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 5), joustotyöaika mahdollisuuksien valmistelu siirtyi v. 2020</p> <p>Johtamiseen liittyvää koulutusta järjestetty esimiehille 17.4.2019, aiheena tuunattu työ</p>

Palkkausjärjestelmän ja palkitsemisen kehittäminen	Tehdyt toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> - Arviointijärjestelmät ja -kriteerit päivitetty - Erillinen määräraha palkitsemiseen käytössä 	<p>TVA-järjestelmä (KVTES) päivitetty henkilöstöjaostossa 16.4.2019 (§ 31) ja OVTES 21.2.2019 (§ 19)</p> <p>Kannustavan palkkauksen periaatteet hyväksytty henkilöstöjaostossa 21.11.2019 (§ 101) ja määräraha 15.000 euroa jaettu toimialojen palkkasumman suhteessa.</p>
--	---------------------	---	--

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Sujuva hallinto	Prosessien kuvauksen valmiusaste	Tulevan tiedonhallintalain edellyttämä toiminnan kuvaus aloitetaan v. 2019 aikana ja projektoidaan toteutuksen loppuun saattaminen v. 2020	Toiminnan kuvaus on aloitettu ja sitä jatketaan v. 2020. Toiminnan kuvaukseen liittyen haettiin Valtiovarainministeriöltä digikannustinta, avusta ei myönnetty. Tiedonhallintalain edellyttämät muutokset tehdään v. 2020 aikana yhteistyössä Valkeakosken kaupungin kanssa.
Asianhallintajärjestelmää käytetään tehokkaasti	Asianhallintajärjestelmän käyttöaste arkistonnudostussäännössä (ams) määritellyissä asioissa	100 %	Asianhallintajärjestelmän käyttöä on laajennettu ja tehostettu

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Kokousmäärät				
Valtuusto	12	11	9	9
Kaupunginhallitus	22	20	19	20
• henkilöstöjaosto	8	8	8	7
• elinkeinojaosto 31.5.2017 asti	2			
Kaupunkisuunnittelulautakunta 31.5.2017 asti/ Elinvoimalautakunta 1.6.2017 lukien	4+5=9	9	9	8
Perusturvalautakunta 31.5.2017 asti/ perusturvavaliokunta 1.6.2017 lukien	5+3=8	8	9	5
• yksilöjaosto	3	3	4	3
Perusturvalautakunta yta	9	9	9	8
Koulutuslautakunta 31.5.2017 asti/ Sivistyslautakunta 1.6.2017 lukien	4+9=13	10	8	14
Vapaa-aikalautakunta 31.5.2017 asti	2	0	0	0

Tekninen lautakunta	10	11	10	10
Puheenjohtajakoalitio	2	3	4	2
YT-toimikunta	4	7	5	6
Rintamamiestoimikunta	2	0	2	0
Vanhus- ja vammaisneuvosto	6	5	6	7
Nuorisovaltuusto	6	3	4	3
Hyvinvointikeskuksen ohjausryhmä 20.2.2018 asti/ hyvinvointikeskuksen rakennustoimikunta 20.2.2018 lukien	10	2+9	9	6
Kylmäkosken koulun ohjausryhmä 8.5.2018 asti/ Kylmäkosken koulun rakennustoimikunta 8.5.2018 lukien	8	4+6	6	5

Perustelut

Luottamustoimielimet

Keskeisenä asiana oli talouden tasapainottamisohjelmien ja keväällä 2018 valmistuneen uuden strategian ja sen toimenpideohjelmien toteuttaminen.

Valtuusto päätti 23.1.2019 § 3 valita kaupunginjohtajaksi Antti Peltolan viiden vuoden määräajaksi. Uusi kaupunginjohtaja aloitti työnsä 1.4.2019. Henkilöstöjohtaja toimi va. kaupunginjohtajana alkuvuoden.

Joulukuun lopussa korkein hallinto-oikeus hylkäsi valitukset valtuuston päätöksestä 31.5.2017 § 63 irtisanoa kaupunginjohtaja Aki Viitasaari.

Toimistopalvelut

Vuoden 2019 aikana pyrittiin tehtäväkuvien muutoksilla kohdentamaan toimistopalvelujen resurssointia mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti huomioiden vuoden 2018 kahden palvelusihteerin vähennys. Resurssien vähentyminen vaikuttaa kuitenkin palvelutuotannon laatuun ja toimistotyöntekijöiden, asiantuntijoiden ja esimiesten kuormitukseen. Vuoden aikana johdon sihteerin vakanssi muutettiin hallintosihteerin vakanssiksi.

Kaikki kaupungin varsinaiset toimielimet aloittivat viimeistään vuoden alussa sähköisen kokousmateriaalin käytön. Sähköiseen kokousmateriaaliin liittyvää portaalia kehitettiin vastaamaan paremmin toimielinten tarpeisiin. Vuoden aikana aloitettiin sopimusten hallintaan liittyvän ohjelman käyttöönotto ja kaupunginhallitus hyväksyi Akaan kaupungin asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohjeen.

Tietohallintopalvelut

Vuonna 2018 Valkeakosken kaupungin, Urjalan kunnan ja Akaan kaupungin välinen sopimus tietohallintopalveluista päivitettiin vastaamaan lainsäädäntöä sekä mukana olevien kuntien tarpeita. Uusi sopimus tulee voimaan vuoden 2020 alussa. Vuonna 2019 aloitettiin valmistelu uuteen sopimukseen sisältyvän seudullisen tietohallinnon johtokunnan perustamisesta.

Vuoden 2019 aikana tehtiin linjaukset yritysten kannattavan liiketoiminnan ja yksityisten ihmisten miellyttävän asumisen mahdollistavaan kuituverkkoon liittyen. Kuituverkko kilpailutetaan vuoden 2020 kevään aikana kaupunginhallituksen määrittelemällä tavalla.

Tietohallintopalvelujen painopistealueena on ollut tietohallintopalveluiden perustan eli tietoverkon asianmukainen ylläpito ja kehittäminen. Lisäksi yhteistyössä Valkeakosken tietohallinnon kanssa on toteutettu toimintaprosessien kehittämistä ja on kartoitettu mahdollisia automatisoinnin kohteita, jotta on saatu taloudellista ja toiminnallista hyötyä. Uusien ohjelmistojen kohdalla olennaista on ollut kriittinen harkinta ja ajoitus (oltava hyötyä toiminnalle). Vuonna 2019 käynnissä oli mm. kotihoito-ohjelmiston, kotisivujen ja taloushallinnon tietojärjestelmien uudistuminen.

Talouspalvelut

Tammikuussa 2019 kaupunginhallitus päätti taloushallinnon tietojärjestelmäkokonaisuuden päivittämisestä. Taloushallinnon ohjelmistokokonaisuus päivitetään Kuntamalliin, jolloin nykyiset perusohjelmat säilyvät, mutta ohjelmien määrittelyt vakioituvat muiden ohjelmistoa käyttävien kuntien kanssa samanlaiseksi. Kuntamallissa palvelut tuotetaan ohjelmistotoimittajan konesalista ns. SaaS-palveluna. Aikaa vievä päivitysprojekti alkoi keväällä 2019 jatkuen kevääseen 2020 asti. Kesällä 2019 otettiin käyttöön uusi taloussuunnitteluohjelma, lokakuussa 2019 otettiin käyttöön päivitetty pankkiyhteysohjelma ja muilta osin päivittynyt ohjelmistokokonaisuus tuli käyttöön vuodenvaihteessa. Kuntamallin käyttöönotto tuo uudistuksen mm. tiliöintirakenteeseen, joten muutos näyttäytyy laajasti koko organisaatiossa.

Kesällä 2019 henkilöstössä tapahtui muutos yleislaskutusta hoitavan palvelusihteerin kohdalla, kun toimenhaltija irtisanoutui toiseen työpaikkaan siirtymisen johdosta ja tilalle valittiin uusi määräaikainen ja osa-aikainen toimenhoitaja.

Syyskuussa, 17.9.2019 § 207, kaupunginhallitus päätti hankkia Akaan kaupunkikonsernin pankkipalvelut ajalle 1.1.2020- 31.12.2024 hinnaltaan halvimman tarjouksen tehneeltä Etelä-Pirkanmaan Osuuspankilta ja totesi, että päätös koskee Akaan kaupunkia ja Akaan Vuokra-asunnot Oy:tä sekä suositti, että Akaan kaupunkikonserniin kuuluvat muut tytäryhtiöt tekevät myönteisen päätöksen konsernitiliin liittymisestä.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelujen määrärahoihin sisältyi uutena eränä 15.000 euroa kannustavaan palkkaukseen. Henkilöstöjaosto hyväksyi arviointikriteerit, joissa painotettiin mm. osaamista ja tuloksellisuutta. Kannustavaa palkkaus on kertaluonteista joko yksilökohtaista tai tiimeille suunnattua palkitsemista. Määräraha jaettiin toimialojen käytettäväksi niiden palkkasummien suhteessa. Kannustavaa palkkausta sai vuonna 2019 83 henkilöä ja 20 tiimiä.

Vuonna 2015 hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelmassa HTV-säästötavoite vuoden 2019 loppuun saakka. Yhteistoimintamenettelyssä HTV-tavoite tarkentui 57 henkilötyövuotta, 6.954.700 euroa. 31.12.2019 lakkautettuja tai syystä avoimena olevia vakansseja oli 50,38 ja säästettyjä euroja 6.694.600,00.

Alkuvuonna 2019 palkanlaskennan sujuvuuden varmistamiseksi palkkasihteerin osa-aikainen vakanssi muutettiin kokonaikaiseksi.

Vakanssien täyttölupaprosessia kevennettiin keväällä 2019 siten, että lautakunnan käsittelyvaihe jätettiin pois. Täyttöluvan hakee esimiehen esityksestä toimialajohtaja ja sen myöntää joko kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto tai henkilöstöjohtaja niiden vakanssien osalta, joiden palkkamäärärahavaraukset sisältyvät hyväksytyyn talousarvioon.

Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön etätö sekä tuunatun työn malli vaihtoehtoiksi sairauslomalle. Tehtävien vaativuuden paikalliset arviointijärjestelmät päivitettiin KVTES:n ja OVTES:n

osalta. Lisäksi vuodeosaston henkilöstön siirtymistä liikkeenluovutusperiaattein Valkeakosken kaupungin palvelukseen käsiteltiin yhteistoiminnassa koko kertomusvuoden ajan.

Henkilöstöjaosto määritteli myös työkykyjohtamisen painopistealueeksi esimiestyön ja päivittäisen johtamisen. Toimialat laativat suunnitelmansa, miten sairauspoissaoloja vähennetään ja henkilöstön jaksamista ja työkykyä tuetaan.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3100 HALLINTOPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	4 754 100	-474 100	4 280 000	4 288 681	100,2%	-8 681
0 Ulkoiset	625 000	-350 000	275 000	283 564	103,11%	-8 564
1 Sisäiset	4 129 100	-124 100	4 005 000	4 005 117	100,0%	-117
TOIMINTAKULUT	-6 074 200	-143 700	-6 217 900	-6 009 376	96,65%	-208 524
0 Ulkoiset	-5 696 000	-150 300	-5 846 300	-5 635 042	96,39%	-211 258
1 Sisäiset	-378 200	6 600	-371 600	-374 334	100,74%	2 734
TOIMINTAKATE	-1 320 100	-617 800	-1 937 900	-1 720 694	88,79%	-217 206
0 Ulkoiset	-5 071 000	-500 300	-5 571 300	-5 351 478	96,05%	-219 822
1 Sisäiset	3 750 900	-117 500	3 633 400	3 630 783	99,93%	2 617

Hallintopalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 219.800 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 280.500 euroa).

Luottamustoimielimien tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 6.800 euroa. Vuonna 2019 ei saatu pysyvien vastaavien myyntivoittoja (alkuperäinen tavoite oli 350.000 euroa, joka poistettiin viimeisessä talousarviomuutoksessa). Kaupunginhallitus päätti 17.9.2019 § 213 hyväksyä 15.9.2019 saapuneen ostotarjouksen ja myydä kiinteistön (020-415-1-13) Vainionlahti 250.000 eurolla. Ostajat ilmoittivat 5.12.2019, että eivät voi ostaa ao. kiinteistöä.).

Muihin tuottoihin sisältyy 2.172,96 euroa johtuen Toijalan kylän yht. maa-alueiden osakaskunnan hoitokunnan kanssa 30.4.2008 tehdyn sopimuksen määräajan päättymisestä ja nostamatta olleiden varojen siirtymisestä kaupungille.

Tulosalueen toimisto- ja asiantuntijapalvelujen toteuma oli 118.300 euroa sisältäen mm. lakiasiantuntijapalvelujen ostoa yhteensä 64.300 euroa (kaupunginjohtajan irtisanomisasian valitusprosessi 7.600 euroa, Espero Care Oy:n vahingonkorvausprosessi 11.400 euroa, selvitys toiminnasta Keskustan koulun peruskorjauksen yhteydessä 7.800 euroa, Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan välisen yhteistoimintasopimuksen oikeudellinen ja taloudellinen selvitys 10.400 euroa, tehostetun palveluasumisen kilpailutuksen sopimusneuvotteluvaihetta yms. 6.300 euroa, kiinteistöä koskeva selvitys, Wiiala-talo 6.300 euroa, kuituverkon hankinta 13.800 euroa, selvitys väistötilojen suorahankinnasta 700 euroa), talouden tasapainottamisohjelman laadinnan tuki 21.300 euroa, muuttoliikeselvitykset 16.700 euroa, kuituverkon taloudellinen mallinnus 6.700 euroa, kehyseläin-työkalu 4.700 euroa, HS Vesi Oy:n lainan markkinaehtoisuuden määrittäminen 2.300 euroa ja kaupunginjohtajan rekrytointiprosessiin liittyvä korvaus, 2.300 euroa.

Toimistopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 6.400 euroa.

Tietohallintopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 200.000 euroa. Mm. palvelujen ostot alittuivat 89.800 euroa ja muut toimintakulut/ koneiden ja laitteiden vuokrat 86.900 euroa.

Talousspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 11.400 euroa.

Henkilöstöpalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 8.800 euroa.

9.4 TOIMIELIN: ELINVOIMALAUTAKUNTA

9.4.1 TEHTÄVÄ: KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT

Vastuuhenkilö: Kaupunkikehitysjohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelut

Yksikön tavoitteina on kehittää Akaan kaupungin elinvoimaisuutta ja vetovoimaa osana Pirkanmaata ja luoda viihtyisää, turvallista ja kaunista elinympäristöä nykyisille ja tuleville Akaalaisille, sekä tarjota yritystoiminnalle maankäytölliset edellytykset menestyvän liiketoiminnan aikaansaamiseksi.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia rakentamista koskevien lupien käsittelemisestä ja valvoa kaavoituksen toteutumista sekä antaa rakentamisen neuvontaa. Rakennusvalvonta myös valvoo osaltaan rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten, kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa määrätään.

Paikkatietopalvelut

Paikkatietopalvelut toimii kartta- ja mittauspalvelujen tuottajana ja hoitaa Toijalan alueen kiinteistörekisteriä.

Elinkeino- ja markkinointipalvelut

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalue sisältää mm. kaupungin oman elinkeinopalvelun, viestinnän ja markkinoinnin sekä (ostopalveluna Uusyrittäjäkeskus Ensimetri ry:n ja hankekoordinaattorin toiminnan), Lempäälän kunnalta ostettavat maaseutuhallinnon palvelut, Kiinteistö Oy Akaanportin Yritystalon toiminnan, Kiinteistö Oy Säästöalan toiminnan sekä joukkoliikenteen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaa Point -yritysalueen kehittäminen	Uudet toimijat alueella	4 kpl	Yksi vuokrasopimus

Saatavilla olevat palvelut ovat asukkaiden ja yritysten tiedossa	Palveluhakemistossa olevien yritysten määrä	Vähintään 250 ja palveluhakemistot on postitettu vuoden 2019 loppuun mennessä	Keskittäminen nettipohjaiseen yrityshakemistoon, jossa noin 1.000 akaalaisen yrityksen tiedot.
Akaata kehitetään tulevaisuuden tarpeisiin	Laaditaan strateginen yleiskaava	Hyväksytty valtuustossa 2019	Hanke käynnistetty, valmistuminen 2021.
Saadaan työllistävää yritystoimintaa Akaaseen	Akaan kaupungin koordinoimien yritysten uusien työpaikkojen määrä	Katetaan yrityskoordinaattorin henkilöstökulu lisääntyneellä kunnallisverotulolla ja työmarkkinatuen kuntaosuuden vähentymisellä	Yritysten määrän nettoliikitys 50 kpl Työttömyysprosentti 7,7

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on tapahtumarikas kunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaassa järjestetään tasaisesti ympäri vuoden kiinnostavia tapahtumia	Tapahtumien kävijämäärät	Akaa-Päivä 600 Hunajahulinat 2 000	Akaa-Päivä 700 Hunajahulinat 4 000

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on viihtyisä ja tunnettu kaupunki			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaassa voi harrastaa monipuolisesti	Käynnistyvien hankkeiden mahdollistaminen kaavoituksella	Valmistuneet kaavat	Urheilupuiston asemakaavanmuutos (Viiala)
Keskustojen profiilia nostetaan	Toijalan keskusta-alueelle tehtyjen suunnitelmien vaiheittainen luvittaminen / toteutuksen mahdollistaminen Viialan asemansuudun kehittämiseksi laaditaan suunnitelma Veturimuseon näkyvyyttä ja tunnettuutta parannetaan osana Toijalan asemansuutua	Kaavamuutosten valmistuminen vaiheittain, minimi 1 vuodessa Suunnitelma valmis 2019 Aseman käyttäjille kysely näkyvyydestä ja tunnettuudesta	-1 kerrostalo Toijalan keskustaan -Uusi pysäköintialue rakennettiin Toijalan asemansuudulle Pysäköintialueesta laadittiin suunnitelma -Kyselyä ei toteutettu. -Kaupunki vuokrasi tilan asemarakennuksesta -asemarakennuksen seinään Akaa-logo
Akaan imagon parantaminen	Viestitään avoimesti ja aktiivisesti kaikesta toiminnasta	Palautteen tulee jatkuvasti parantua (selvitys minimi 2krt vuosi)	-Viestintä ollut aktiivista ja avointa -Lähtömuuttajaselvitys laadittiin; hyvä palaute

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa edistää sujuvaa liikkumista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Sisäisen joukkoliikenteen kehittäminen	Suunnitelma sisäiselle joukkoliikenteelle	Suunnitelma valmis 2019	Suunnitelma laadittiin.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Maankäyttö ja kaa-voitus				
Ostettu (raakamaa, tontit)	733 000 €	250 000€	200 000 €	167 086 €
Myyty tonttimaa	717 000 €	285 600 €	300 000 €	149 000 €
Vuokratuotot (maa- ja vesialueet)	117 000 €	107 300 €	106 000 €	113 500 €
Rakennusten vuokrat			50 200 €	55 000 €
Muut tuotot	20 500 €	19 300 €	20 000 €	49 200 €
Rakennusvalvonta				
Lupiin liittyvien päätösten määrä	379	430	300	434
Myönnetyt rakennus- ja toimenpide- luvut (lupamaksut)	147 115 400 €	130 122 000 €	100 92 400 €	121 83 000 €

Perustelut

Omakotitalorakentaminen on vähentynyt, joka näkyy tontinmyyntituotoissa. Akaapointin alueelta hankittiin kiinteistö alueen rakentamisen kannalta keskeiseltä paikalta, jonka lisäksi Väylävirastolta ostettiin n. 1 ha Toijalan asemanseudulta sekä Satamatien-Hämeentien risteysalueelta liikenneympyrän rakentamista varten. Maanhankintaan käytettiin yhteensä 167.086 euroa.

Kaupungin omakotitontteja myytiin vuonna 2019 3 kpl (2018 9 kpl) ja vuokrattiin 1 kpl (2018 4 kpl). Yritystontteja myytiin 2 kpl.

Palkkakustannussäästöjä kertyi rakennustarkastajan ja kaavasuunnittelijan rekrytointien ajoilta.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3300 KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	869 500	-209 000	660 500	475 943	72,06%	184 557
0 Ulkoiset	869 500	-209 000	660 500	475 943	72,06%	184 557
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4	0	0	0	16 405		-16 405
0 Ulkoiset	0	0	0	16 405		-16 405
TOIMINTAKULUT	-1 317 500	6 000	-1 311 500	-1 440 516	109,84%	129 016
0 Ulkoiset	-1 096 300	2 000	-1 094 300	-1 222 639	111,73%	128 339
1 Sisäiset	-221 200	4 000	-217 200	-217 876	100,31%	676
TOIMINTAKATE	-448 000	-203 000	-651 000	-948 168	145,65%	297 168
0 Ulkoiset	-226 800	-207 000	-433 800	-730 292	168,35%	296 492
1 Sisäiset	-221 200	4 000	-217 200	-217 876	100,31%	676

Kaupunkikehityspalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 296.500 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 503.500 euroa).

Maankäyttö- ja kaavoituspalvelujen tulosalueen ulkoiset nettotulot alittuvat 207.500 euroa. Toimintatuotot alittuivat yhteensä 145.300 euroa ja toimintakulut ylittyivät yhteensä 62.300 euroa johtuen erityisesti palvelujen ostojen ylittymisestä. Tulosalueen toteumaan sisältyvät pysyvien vastaavien myyntivoitot tonttien myynnistä olivat yhteensä 149.000 euroa, joten muutettu tavoite alittui 151.000 euroa ja alkuperäinen tavoite alittui 351.000 euroa.

Rakennusvalvonnan tulosalueen ulkoiset nettotulot alittuivat 4.900 euroa.

Paikkatietopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 6.800 euroa.

Elinkeino- ja markkinointipalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 77.200 euroa. Mm. palvelujen ostot ylittyivät 81.800 euroa.

Tehtäväalueen ulkoiset toimintakulut ylittyivät 128.300 euroa, 11,7 %. Tähän vaikutti ennakoitua laajempi asiantuntijapalveluiden hankkiminen useassa eri hankkeessa. Näitä olivat mm. kaavoitukseen liittyvät selvitykset, Akaapointin alueelle tehdyt maaperätutkimukset, kaupungin kiinteistöyhtiön perustamiseen liittyvä selvitys, kaupungin omistamisen tuotantorakennusten arviolausunnot, rakennusvalvonnan konsulttiapu rakennustarkastajan irtisanouduttua sekä Viialan yhtenäiskoulun uuden käytön selvitykset. Tämän lisäksi vuoden aikana laadittiin mm. kiinteistöveroselvityksen pilotti, joukkoliikenneselvitys sekä suoritettiin osa Hukarien tonttien lohkomisista, joista vastasi maanmittauslaitos. Kinon korttelin kaavamuutoksen osalta laadittiin maankäyttösopimus (60 t eur) jolla maanomistaja korvaa kaavan laadintaan liittyviä kustannuksia kaavan tultua lainvoimaiseksi ja Hukarin alueen tonttien myynnin yhteydessä lohkomiskustannukset (10 t eur) peritään takaisin.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVAVALIOKUNTA/-LAUTAKUNTA

9.5.1 TEHTÄVÄ: SOSIAALITYÖ

Vastuuhenkilö: Va. perusturvajohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Sipilän hallituksen työstämä sote-uudistus kaatui loppukeväästä 2019 ja se muutti merkittävästi kuntien sote-palvelujen tulevaisuuden tuotantotapoja suunnitellusta. Sosiaalityön palveluiden kehitystyötä tehtiin edelleen tavoitteena yksilöiden ja perheiden omatoimisen selviytymisen tukeminen sekä lasten ja aikuisten perusturvallisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksien ylläpitäminen. Uuden hallituksen myötä sote-uudistus kuitenkin jatkuu ja vastuuta sen suunnittelusta ja hankkeistetuista kokeiluista on kunnilla aiempaa enemmän.

Toiminnan suunnittelua ohjasivat voimassaolevat strategiat ja suunnitelmat: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä hyvinvointikertomus vuosille 2017-2020. Myös hyvinvointikeskuksen suunnittelu ohjaa edelleen vahvasti toiminnan kehittämistä, kun uusi poikkeuslupa haettiin ja saatiin loppukesästä 2019. Hyvinvointityön yleinen kehittäminen on koko kunnan tulevaisuuden haaste. Toiminnan kehittäminen edellyttää tehtäväalueiden ja jopa toimialojen välistä tiivistä yhteistyötä ja yhteistä suunnittelua. Erityisesti strategiaan liittyvien ohjelmien valmistelussa kiinnitettiin huomiota toimialojen välisen yhteistyön vahvistamiseen ja yhteisiin tavoitteisiin ja yhteiseen johtamiseen. Hyvinvointiohjelmassa on nostettu esiin poikkihallinnollisia tavoitteita, joiden toteuttaminen on aloitettu.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Asiakaslähtöisyyden lisääminen ja tiedon tuottaminen asiakastyöstä	Asiakastyön arviointi	Vuoden 2019 aikana toteutetaan sosiaalityön asiakaskysely. Asiakkaat antavat palautetta sosiaalityöstä sekä käyttämästään yksilöidystä sosiaalityön palvelusta.	Aikuissosiaalityön kysely toteutettiin 11/2019.
	Kuntalaisten ja viranhaltijoiden välistä yhteistoimintaa lisätään	Toteutetaan vähintään yksi asiakasraati	Ei toteutunut.
		Toteutetaan sosiaalityön kyselytunti 1-2 kertaa vuodessa	Ei toteutunut.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Varhaisen tuen tarjoaminen ja kuntalaisten tukeminen arjessa	Asiakasperheiden määrä perhekeskuksessa (SHL-palveluissa)	Määrän lisääntyminen vuodesta 2018	Asiakkuudessa olevien lasten määrä on lisääntynyt 216->254.
	Asiakasperheiden määrä lastensuojelussa	Määrän vähentyminen vuodesta 2018	Asiakkuudessa olevien lasten määrä on vähentynyt. Perheiden määrää ei saada tilastoista.
	Lastensuojeluilmoitusten määrä	Määrän vähentyminen vuodesta 2018	On vähentynyt 403->337.
	Pyydä apua - perhepalvelun piirissä olevien yhteydenottojen määrä	Määrän lisääntyminen vuodesta 2018	Ei toteutunut. Määrä väheni hieman 63->47. Yhteydenotot kohdentuvat yhä enemmän sosiaalityön palvelutarpeisiin.
	Matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen	Toteutetaan työikäisten Narikka-toiminta	Toteutunut.
		Suunnitellaan Narikka-toimintaan lasten ja nuorten palvelukokonaisuus	Toteutunut.
		Toteutetaan kasvatus- ja perheneuvolan konsultointikäynnit varhaiskasvatuksessa	Toteutunut.
	Lasten ja nuorten palvelujen tarve erikoissairaanhoidossa	TAYS:n lasten ja nuorten asiakasmäärä ja kustannukset vähenevät vuodesta 2017	Toteutunut. Kustannukset ja hoitajaksot ovat vähentyneet.
	Alle 29-vuotiaiden nuorten tuki	Ykspajan nuoriso-ohjaajan yksilöohjauksessa aloittaa vähintään 20 uutta nuorta. Ohjausta tarjotaan nuorille, joiden työ tai koulutuspolut eivät ole edenneet. Seurantajakso toteutetaan 12 kk yksilöohjauksen päättymisen jälkeen.	Toteutunut.
Kaupungin työllisyydenhoidon asiakkuudet päättyvät pitkäaikaisten ratkaisujen löytymisen vuoksi.	Vähintään 100 asiakasta vuodessa siirtyy pois asiakkuudesta	Toteutunut (112).	
Kuntalaisten atk-aidot	Työllisyydenhoidon palveluissa toteutetaan vähintään kaksi ikääntyneiden ryhmää.	Toteutunut.	

	Säännöllinen tuki ja kannustus työllistymiseen aktiivisella seurannalla	Työllisyydenhoidon palveluissa tuotetaan mediapajan toimintaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille.	Toteutunut.
	Ryhmätoiminnan järjestäminen päihde- ja mielen-terveysongelmista	Järjestetään määräaikaishaastattelut (Sohvipäivätykset) 3 kk välein	Toteutunut.
		Narikassa toteutetaan vähintään 4 ryhmää/vuosi ja vähintään 10 asiakasta/ryhmä,	Ryhmätoimintaa toteutettu Narikassa.
		Toteutetaan yläkoululaisille infotilaisuus päihteistä	Ei toteutunut.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Yhteistyön kehittäminen	Lapsiperhepalveluiden toimintamallien uudistaminen	Vuoden 2019 aikana järjestetään perusturvavaliokunnan ja sivistyslautakunnan yhteinen toiminnan suunnittelu- ja arviointikokous. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma päivitetään vuonna 2019 yhteistoiminnassa lautakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Perustetaan lapsiperhepalveluiden johtoryhmä, jonka tehtävänä on poik-kihallinnollisesti ja monialaisesti johtaa asiakaspalvelujen kokonaisuuksia.	Toteutunut. Ei toteutunut. Suunnitelma päivitetään vuonna 2020 lapsiperhepalveluiden johtoryhmän ohjauksessa. Toteutunut.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen 2019
Henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen sekä osaamisen vahvistaminen	Henkilöstökysely	Vuonna 2018 toteutetun henkilöstökyselyn tulosten perusteella suunnitellaan kehittämiskohteet.	Ei toteutunut, koska toteutetaan kaupungin laajuisena keväällä 2020.
	Säännölliset yhteiset kehittämispäivät	Koko henkilöstölle on pidetty kehittämispäivät 1-2 kertaa vuodessa	Toteutunut.
	Henkilöstön vaihtuvuus	Henkilöstöä poistuu kaupungin palveluksesta vähemmän kuin vuonna 2018	Ei toteutunut.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa asioidaan sähköisesti			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen 2019
Palveluja tuotetaan ja hallinnoidaan sähköisten apuvälineiden avulla.	Some-osaamisen ja tietoisuuden vahvistaminen	Henkilöstö osallistuu koulutukseen ja kokeilee omaan toimintaan sopivia toimintamalleja	Facebook on käytössä aikuissosiaalityössä.
	Hyödynnetään ProConsona laajasti ja yhtenäisillä kirjaamiskäytännöillä	ProConsonaa käyttävä henkilöstö yhdessä toteuttaa yhteisiä kirjaamiskäytänteitä	On toteutunut. Myös työllisyyden hoito käyttää ProConsonaa suunnitelmien ja päätösten teossa.
	Kennoa käyttöä laajennetaan	Kenno on yleisesti käytössä oleva väline sosiaalityön asiakirjahallinnossa ja henkilöstöä koulutetaan siihen tarpeen mukaan	Toteutunut.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen 2019
Palvelut ovat oikea-aikaisia ja vähentävät vaativamman sosiaalityön tarvetta	Perheiden ennalta ehkäisevä tukeminen	Osallistutaan LAPE-hankkeen yhteydessä kehitettyyn sähköiseen perhekeskukseen	Ei valmista mallia eli ei toteutunut.
		Perustetaan Nepsylainaamo	Nepsy-kioskin toimintaa suunniteltu loppuvuonna 2019 ja toiminta alkaa alkuvuonna 2020.
	Pitkäaikaisen kodin ulkopuolisen avun tarve pysyy hallinnassa tai jopa vähenee	Vuoden 2019 lopussa sijaishuollossa on vähemmän asiakkaita kuin vuoden 2017 lopussa ja päihdehuollon ja mielenterveyspalvelujen asumispalveluissa määrä ei lisääntynyt vuoden 2017 lopun tilanteesta	Toteutunut.
		Lasten ja perheiden palvelujen kustannukset vähenivät vuodesta 2017	Toteutunut.
	Kuntouttavalla työtoiminnalla tuetaan työttömiä	Kuntouttavassa työtoiminnassa on vähintään saman verran asiakkaita kuin vuonna 2018	Ei toteutunut.
	Työmarkkinatuen kuntosuus	Alittaa vuoden 2018 tason	Ei toteutunut
	Työtie-hanke vastaa työllistymisvaiheessa olevista asiakkaita.	Kaupungin työllisyyspalveluista tehdään hankkeen vähintään 20 ohjausta.	Toteutunut.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Lastensuojelu				
Sijaishuoltoon sijoitetut	48	46	47	46
Päihdehuolto ja mielenterveyspalvelut				
Asumispalvelun asiakkaat	50	38	48	36
Toimeentulotuki (täydentävä ja ehkäisevä)				
Kotitaloudet	263	213	270	170
Toimeentulotukimenot/ kotitalous (netto)	497,7	610	500	579
Toimeentulotukimenot/ asukas (netto)	7,64	7,75	7,70	5,97
Lastenvalvoja				
Sopimusten ja isyyden selvitysten määrä	394	384	400	355
Työllisyydenhoito				
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat	220	194	220	181
Palkkatuella työskentelevät (htv) sis. edelleensijoituksen	18	15	20 2	13 1
Kesätyöntekijöiden määrä	40		40	40
Siirrot /siirtymiset kuntouttavasta työtoiminnasta muihin toimintoihin	144	0	100	112

Perustelut

Toiminta- ja talousarvion laadintaan ja siten vuoden toteumaan vaikutti Akaan kaupungin talouden tasapainotusohjelma 2016 – 2019. Vuoden aikana hyväksyttiin myös uusi talouden tasapainotusohjelma. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus oli vielä alkuvuonna vahvasti käynnissä Pirkanmaalla ja se ohjasi myös toimintaa ja edellytti suunnitteluun osallistumista kunnes uudistus kaatui loppukeväästä. Rinteen ja Marinin hallitukset aloittivat kuitenkin uuden sote-uudistuksen suunnittelun ja siihen valmistautumisen.

Henkilöstön määrä muuttui vuoden aikana, kun kaksi uutta nepsy-ohjaajaa aloittivat työskentelynsä. Työpanosta on suunnattu sekä koulujen tarpeisiin että muille lapsiperheille.

Lastensuojelussa työn henkinen kuormitus on ollut haasteena vuoden aikana. Asiakastilanteet ovat monimutkaistuneet, käynnissä on useita oikeuskäsittelyjä yhtä aikaa ja asiakirjapyyntöjen määrä on lisääntynyt huomattavasti. Työntekijöiden ammatillisuuden haasteet kasvavat ja työ kohdentuu hyvin paljon muuhunkin kuin suoraan asiakastyöhön. LAPE-hankkeen myötä asiakastyöhön kehitetty lastensuojelun systeeminen työote on syksyn aikana tullut osaksi arkipäivää ja toimii hyvin. Asiakastyötä suunnataan myös sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arvioiden tekemiseen ja siten perheiden tarpeisiin vastaaminen ajoissa. Tämä työskentelytapa on myös vahvistanut asiakkaiden näkökulman esille tulemistä ja sen kirjaamista näkyviin. Oman henkilöstön panostuksella on pyritty mahdollisimman pitkään vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja sen vuoksi ostopalveluita on jouduttu käyttämään hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä kuitenkin on tarkoittanut sitä, että intensiivistä työskentelyä on vuoden aikana saanut vähemmän perheitä kuin ehkä tarpeen

olisi ollut. Tarve ilta- ja viikonlopputyöhön on selvästi lisääntymässä ja oman henkilöstön voimin sitä ei pystytä juurikaan tuottamaan. Lastensuojelussa sijoitettujen lasten ja heidän sijaishuoltopaikkojensa kanssa toimiminen lisääntyy koko ajan. Työ erityisesti laitosten osalta byrokraatisoituu lainmuutosten myötä ja sosiaalityöntekijä joutuu kirjaamaan päätöksiä eri asioista, suorittamaan kuulemisia päätöksiin liittyen ja päivittämään asiakassuunnitelmia useita kertoja vuodessa. Yhteistyö kaikkien osapuolten kanssa on tiivistä ja huostaanottoja on myös vuoden aikana saatu purettua. Lastensuojeluilmoitusten määrä on vähentynyt vuoden aikana. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin edellisvuotta puolet vähemmän eli 12 lapselle, joista osalle useampaankin kertaan vuoden aikana. Jälkihuoltonuorten määrä on lisääntynyt yli 30 nuoreen ja jälkihuollon ikärajan nostaminen vuonna 2019 tarkoittaa sitä, että kustannuksia jälkihuollosta syntyy aiempaa enemmän, koska melko monella jälkihuollon nuorella on suuria psyykkisiä pulmia ja ongelmia päihteiden kanssa. Tuetusta asumisesta puhutaan paljon jälkihuoltonuorten kanssa.

Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita sai vuoden aikana 254 eri asiakasta, kun luku vuonna 2018 oli 216. Nousua palveluiden piirissä olleiden asiakkaiden määrässä oli siten noin 18 %. Vuoden aikana erityisesti perhekeskuksessa panostettiin vertaisryhmätoiminnan kehittämiseen. Syksyllä toteutettiin ensimmäinen (avoin) vertaisryhmä 7-12-vuotiaille erolapsille. Lasten eroryhmät tulevat jatkumaan vuonna 2020 siten, että ryhmiä tullaan järjestämään kaksi; yksi keväällä ja yksi syksyllä. Yhteistyössä lastensuojelutiimin kanssa toteutettiin myös kaksi muuta suljettua vertaisryhmää, joista toinen oli äiti-vauva –ryhmä ja toinen 10-vuotiaiden tyttöjen ryhmä. Yksi kasvatus- ja perheneuvolan psykologi ja yksi sosiaalityöntekijä aloitti syksyllä mentalisaatioon perustuvan vanhempainryhmän ohjaajakoulutuksen. Koulutus kestää keväälle 2020 saakka, jonka jälkeen on suunnitteilla ryhmän käynnistäminen taaperoikäisten lasten vanhemmille ja lapsille. Kasvatus- ja perheneuvolan psykologit vierailivat kerran kuukaudessa Sahurin ja Kylmäkosken päiväkodeissa ”kasvun kummeina” tarjoten ammattitaitoaan niin lapsiryhmän, ammattilaisten kuin lasten vanhempien käyttöön.

Koulujen erityistyöntekijöihin kuuluu kaksi koulukuraattoria, kaksi koulupsykologia ja kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Syyskuussa 2019 koulujen erityistyöntekijöidensä täydentyi vielä sosiaaliohjaajalla. Koulujen sosiaaliohjaajana toimii ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja, joka voi antaa tukea erityisesti perheille, joissa on ADHD-lapsia tai muita neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavia lapsia. Sosiaaliohjaajan tavoitteena on vahvistaa perheen omia voimavaroja ja tukea arkielämän hallintaa sekä koulunkäynnin sujuvuutta. Kuraattorit, psykologit ja sosiaaliohjaaja toimivat hallinnollisesti sosiaalityön alueella, psykiatriset sairaanhoitajat terveydenhuollossa. Oppilas pohja on kuraattoreilla ja psykologeilla noin 1100-1200. Psykiatrisilla sairaanhoitajilla oppilas pohja on Toijalan alueella noin 660 (yläkoulu ja lukio) ja Viialan/Kylmäkosken alueella noin 340 (yläkoulu). Psykiatriset sairaanhoitajat myös konsultoivat nuorempien ikäluokkien asioissa. Sosiaaliohjaaja työskentelee kaikilla kouluilla eli hänen oppilas pohjanaan on 2280 oppilasta. Vuonna 2019 palveluissa oli katkoksia kaikissa ammattiryhmissä työntekijävaihdosten vuoksi. Psykiatriset sairaanhoitajat, koulukuraattorit sekä psykologit vaihtuivat sekä Toijalan että Viialan/Kylmäkosken alueella. Tauot palveluissa lisäsivät odotusaikoja vastaanotoille ja kuormittivat muita työntekijöitä. Myös jono psykologin tutkimuksiin kasvoi, koska psykologin palveluja ei ollut käytettävissä. Henkilöstövajeen aikana kuitenkin kaikkein akuuteimpia psykologisia tutkimuksia ostettiin yksityiseltä palveluntuottajalta. Koulun erityistyöntekijöiden työhön kuuluu sekä yksilöllistä että yhteisöllistä oppilashuoltoa. Työmuotoja ovat lasten ja nuorten tukikäynnit, psykologiset tutkimukset, tukitoimien suunnittelu ja toteutus, vanhempien ohjaus, opettajien konsultointi, luokkatason työskentely sekä yhteistyö erilaisissa viranomaisverkostoissa. Asiakkaaksi ohjautumisen syitä ovat esim. tunne-elämän haasteet, vaikeudet sosiaalisissa suhteissa tai perhetilanteessa, käytöshäiriöt, oppimisvaikeudet ja neuropsykiatriset pulmat. Lisäksi erityistyöntekijät antavat tukea äkillisissä kriisitilanteissa. Koulukuraattoreilla ja koulupsykologeilla on oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti velvollisuus tarjota keskusteluaika oppilaalle seitsemän koulun työpäivän kuluessa pyynnön esittämisestä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä (1287/2013 15 §).

Aikuissosiaalityötä on kehitetty ennaltaehkäisevien, matalan kynnyksen palveluiden suuntaan korjaavien toimintojen ohella. Aikuissosiaalityön tiimin vastuulle siirtyi Kohtaamispaikka Narikan vetovastuu 1.1.2019 alkaen. Käytännössä aikuissosiaalityön tiimi on vastannut toiminnasta jo 12/2018 alkaen. Aikuissosiaalityön koko henkilökunta on sitoutunut kehittämään aikuissosiaalityötä. Kehittämisen tuloksena on käynnistetty Narikan lisäksi erilaisia ryhmätoimintoja, joiden vetäjinä toimivat aikuissosiaalityön omat työntekijät osaamisensa ja kiinnostuskohteidensa mukaisesti. Jokainen työntekijä osallistuu omalla panostuksellaan toimintojen kehittämiseen, suunnitteluun ja toteutukseen. Tämä on lisännyt työmotivaatiota, työhyvinvointia ja sitouttanut työntekijöitä entisestään toimimaan työyhteisönä yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Vuonna 2019 järjestettiin 6 erilaista ryhmää, joihin osallistui 8-12 asiakasta/ryhmä. Aikuissosiaalityön viikoittaiset tiimit ja päihdetyön kuukausittainen tiimi ovat vakiinnuttaneet paikkansa. Päihdetyön tiimiin osallistuu myös terveydenhuollosta päihdesairaanhoidtaja. Poikkihallinnollinen yhteistyö on luonut uuden, tehokkaan tavan tehdä päihdetyötä. Aikuissosiaalityön henkilöstön kehitystyö on ollut systemaattista ja toimintoja on vakiinnutettu. Toiminnot on toteutettu oman henkilöstön erityisosaamisen voimin eikä palveluja ole tarvinnut hankkia ostopalveluina. Täten toiminta on ollut myös kustannustehokasta.

Työllisyydenhoidon aikuisten ja nuorten palvelut suunnitellaan yhdessä TE-toimiston kanssa aktiivisuunnitelmassa mahdollisemman asiakaslähtöisesti ja räätälöidysti asiakkaalle sopivaksi. Asiakaslähtöisyyttä ja vuorovaikutusta ovat lisänneet myös aktivointisuunnitelmien Sohvipäivitykset. Työttömien työnhakijoiden määrä oli vuoden lopussa 608, mikä oli 47 vähemmän kuin edellisvuonna. Työttömyysaste oli 8,0 %, kun Pirkanmaalla vastaava luku oli 9,9 %. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoiminnot toteutuivat edellisvuosien tapaan Työpaja Horisontissa, Viialan työpajalla sekä teknisen toimen avustavissa ryhmissä Kylmäkoskella, Toijalassa ja Viialassa. Työtoiminnassa erityisesti vaikeasti työllistyvien ja siten päivän viikossa osallistuvien osuus on lisääntynyt, mikä vaikutti mm. valtiolta saatavan korvausten määrän vähenemiseen. Työllistämiseen käytettiin talousarviota ja edellisvuotta vähemmän määrärahoja. Velvoitetyöllistettyjen määrä väheni ja lisäksi eri toimialojen yksiköt itse työllistivät työttömiä ja siten palkkamenot ja palkkatuet ovat kirjautuneet eri toimialoille. Loppuvuonna työllisyyden hoidon osalta suunniteltiin sekä muutosta sosiaalityön tehtävältaualta kaupunkikehitystoimeen 1.1.2020 alkaen että kuntakokeiluun osallistumista vuonna 2020.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4100 SOSIAALITYÖ	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Totutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	778 100	-1 000	777 100	848 205	109,15%	-71 105
0 Ulkoiset	762 100	0	762 100	830 342	108,95%	-68 242
1 Sisäiset	16 000	-1 000	15 000	17 863	119,09%	-2 863
TOIMINTAKULUT	-9 188 900	41 300	-9 147 600	-8 440 057	92,27%	-707 543
0 Ulkoiset	-8 718 500	-9 700	-8 728 200	-8 018 949	91,87%	-709 251
1 Sisäiset	-470 400	51 000	-419 400	-421 107	100,41%	1 707
TOIMINTAKATE	-8 410 800	40 300	-8 370 500	-7 591 852	90,7%	-778 648
0 Ulkoiset	-7 956 400	-9 700	-7 966 100	-7 188 607	90,24%	-777 493
1 Sisäiset	-454 400	50 000	-404 400	-403 244	99,71%	-1 156

Sosiaalityön tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 777.500 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 767.800 euroa).

Lastensuojelun tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 695.700 euroa, aikuissosiaalityön tulosalueen 119.600 euroa, koulujen erityistyön tulosalueen 55.200 euroa ja sosiaalitoimiston tulosalueen 26.600 euroa. Perhekeskuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 110.300 euroa ja työllisyyden hoidon tulosalueen 8.600 euroa. Sosiaalityön projekti LAPE-hanke päättyi 31.12.2018.

Vuoden 2019 alussa on suoritettu lakisääteinen tilintarkastus hankkeelle, josta muodostunut kustannuksia 725 euroa.

Sosiaalityön toimintakate alitti vuoden 2018 toimintakatteen ollen 55.440 euroa pienempi kuin vastaavana aikana edellisvuonna. Tähän on suurimpana tekijänä lastensuojelumenojen väheneminen. Sijoitusten määrä on valtakunnallisella tasolla kovassa nousussa ja talousarviossa oli myös siihen hieman varauduttu, koska jo syksyllä 2018 oli nähtävissä sijoitustarpeita. Sijoitusten määrä oli vuoden lopussa kuitenkin sama kuin vuoden lopussa 2018. Huostaanottoja on saatu purettua vuoden aikana ja uudet sijoitukset ovat olleet kustannuksiltaan edullisempia kuin aiemmat. Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen osalta kustannukset ovat siirtyneet perhekeskukseen ja siten sen tulosalueen osalta kustannukset arvioitiin liian alhaisiksi ja menot ylittyivät. Muutos kertoo siitä, että palveluja on saatu tuotettua varhaisemmassa vaiheessa. Lapsiperhepalveluiden kustannukset vähenivät kokonaisuutena edellisvuodesta noin 100.000 euroa. Koulujen erityistyön talousarviossa suurin osa-alue on henkilöstömenot ja henkilöstön vaihtuvuus vuoden 2019 aikana on vaikuttanut talousarvion alittumiseen.

Aikuisten palvelujen osalta kustannukset olivat lähes vuoden 2018 tasolla. Työllisyyden hoidossa määrärahavarausten ylitys johtuu pääasiassa Kelalle maksettavista työmarkkinatuen kuntaosuuskorvauksista, jotka intensiivisestä palveluohjauksesta huolimatta ylittivät talousarvionsa. Kokonaisuutena päihde- ja mielenterveyspalvelujen (SHL) asumispalvelut alittivat talousarvionsa, mutta niiden sisällä SHL:n mukaiset asumispalvelut ylittivät määrärahavarausten (105,7 %). Erikoissairaanhoidossa ohjautuu em. palveluihin säännöllisesti asiakkaita ja asiakasmäärä ja kustannukset jatkavat kasvuaan. Yhä useampi SHL:n mukaisiin asumispalveluihin ohjautuva asiakas tarvitsee palveluasumisen sijaan tehostettua palveluasumista. Päihdehuollon avopalveluissa määrärahat ylittyivät. A-klinikan Nuorisoasemakäyntien kustannukset moninkertaistuivat vuonna 2019. Tätä selittää osittain koulujen erityispalvelujen työntekijävaje. Sen sijaan toimeentulotukiasiakkaat ja toimeentulotuen määrärahat alittivat selvästi edellisvuoden toteuman.

Sosiaalityön tehtävätasolla perhekeskuksen tulosalueella perhekeskuksen yhteistoimintakorvaukset Urjalan kunnalta olivat 33.600 euroa, joten ne alittuivat 9.500 euroa. Aikuissosiaalityön tulosalueella työvoiman palvelukeskuksen yhteistoimintakorvaukset olivat 35.500 euroa, joten ne alittuivat 5.300 euroa. Urjalan kunnan lopullinen yhteistoimintakorvaus oli 27.100 euroa, Kelan 6.000 euroa ja Pirkanmaan TE-keskuksen 2.400 euroa.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA

9.5.2 TEHTÄVÄ: VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

Vastuuhenkilö: Vanhus- ja vammaispalvelujohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Vanhus- ja vammaispalveluiden keskeisenä tehtävänä on tuottaa lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja huolehtia riittävästä ennaltaehkäisevistä palveluista. Tavoitteena on asiakkaan itsenäisyyden ja omatoimisuuden tukeminen tasavertaisesti, esteettömästi ja oikeudenmukaisesti omassa kodissa tai asumispalvelussa.

Hyvinvointikertomuksen ja kuntamaiseman raportit käytetään hyödyksi toiminnan kehittämisessä. Vanhuspalveluiden toiminnan tavoitteita ja kehittämistä on linjattu suunnitelmassa ”ikäntyvän väestön tukemiseksi” v. 2017- 2019. Suunnitelma tullaan päivittämään vuodelle 2020.

Vammaispalveluiden tavoitteena on mahdollistaa vammaisen henkilön osallisuus niin oman arjen toimintaan kuin yhteiskunnalliseen osallistumiseenkin. Toiminta-ajatuksena on tuottaa laadukasta ja turvallista hoitoa, hoivaa ja ohjausta, jotta asiakas tai asukas voi kokea elämänsä merkitykselliseksi ja arvokkaasti. Tuetaan kehitysvammaisten itsenäistymistä ja yksilöllisyyttä sekä huomioidaan iän mukana tulleet tarpeet.

Keskeisenä tavoitteena vanhuspalveissa on turvata ja kehittää kotiin vietäviä palveluita tilanteessa, jossa ikäihmisten määrä ja hoitoisuus lisääntyy. Akaan ja Urjalan kotihoidon resurssia lisättiin kahdella sairaanhoitajan ja yhdellä lähihoitajan vakanssilla. Kotisairaaloiminnan lisääminen vaatii myös resurssia. Asiakasohjausta kehitetään edelleen vanhus- ja vammaispalveluissa. Tavoitteena on asiakaslähtöiset, oikea-aikaiset ja kustannustehokkaat palvelut. Kotihoidon palvelusetelinkäyttöä jatketaan, jotta voidaan nopeuttaa asiakkaiden kotiutumista osastohoidosta ja saada tarvittava apu kotihoidon ruuhkahuippuihin.

Tavoitteena on, että palvelutarpeen vaatiessa asiakas pääsee 3 kk kuluessa tehostettuun palveluasumiseen. Uudistettu palvelusetelijärjestelmä palveluasumisessa otetaan käyttöön vuonna 2019.

Yhteistoiminta-alue on valittu mukaan Voimaa vanhuuteen -hankkeeseen vuosille 2016- 2019. Hankkeen avulla tuetaan ikäihmisten kotona asumista mm. vertaiskuntouttajien ja kotikuntoutuksen avulla. Toimintakaudella valmistaudutaan myös Pirkanmaan alueen maakunnallisen SoTe- uudistuksen ja sosiaalipalveluiden kansalliseen tietojärjestelmäpalveluiden kehittämiseen (KanSa).

Valkeakosken terveyskeskussairaala on valmistumassa vuonna 2020. Osastopaikkojen vähentäminen tulee nopeuttamaan asiakkaiden kotiutumista. Lisäksi tarve lisääntyy geriatrialle kuntoutuspaikeille ja palveluasumispaikoille. Vuoden 2019 aikana tulevaan rakennemuutokseen tulee valmistautua resurssin lisäämisellä tai siirtämisellä kotihoitoon ja palveluasumisen ostopalvelupaikkojen määrärahojen lisäämisellä, koska Valkeakosken terveyskeskussairaalassa ei voi jonottaa paikkaa. Lisäksi tulee suunnitella kotisairaaloiminnan siirtämistä Valkeakosken terveyskeskussairaalan alaisuuteen, koska kotisairaaloiminta ei ole sosiaalipalvelua.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy (Aktiivista elämää ikäihmisille ja erityisryhmille)			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Vanhuspalvelut: Kotona tulisi voida asua mahdollisimman pitkään ja tarvittaessa palveluasumiseen pääsy turvataan kolmen kuukauden kuluessa	Keskitettyyn asiakasohjaukseen jalkauttaminen ja vakiinnuttaminen	Keskitetty puhelinneuvonta on käytössä ja käyttöä arvioidaan. Asiakasohjauksen asiakastytyväisyyskyselyt toteutuneet	Puhelinneuvonta on ollut käytössä. Asiakasohjauksen asiakastytyväisyys toteutettu keväällä 2019.
	Palvelusuunnitelmien toteutuminen suunnitellusti kotihoidossa	Henkilöstölisäykset ovat toteutuneet suunnitelman mukaan	Toteutunut.
	Kotihoidon käyntimäärä	Kotona asuvat + 75-v. 91 %	Toteutunut.
	Kotisairaalan asiakasmäärä	5 % asiakasmäärän kasvu	Toteutunut.
	Palvelusetelin käyttö kotihoidossa jatkuu	Toteutettu	Toteutunut.
	Jonotusaika palveluasumiseen	3 kk	2 kk
Laitoshoito	Laitoshoito lopetetaan Mäntymäestä	Laitospaikat lopetettu 30.9.2019.	
Vammaispalvelut: Tuetaan vammaisen henkilön asumista omassa kodissa ja nuorten kehitysvammaisten itsenäistymistä	Asiakkaille laaditaan hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelmat, joissa yksilöllisyys huomioidaan.	Asiakaskohtaiset suunnitelmat on laadittu 98 %:sti.	Toteutunut.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Henkilöstö voi hyvin työssään ja on motivoitunut ammatilliseen kehittämiseen	Työhyvinvointikysely	Työtyytyväisyys asteikoilla 1-5 vähintään 3,5.	Työhyvinvointikysely toteutetaan v. 2020.
	Sairauslomapäivät	Sairauslomapäivät vähenivät -5 % koko tehtäväalueella	Sairauslomapäivät olivat 5.754 31.12.2019 (6.603 31.12.2018), vähennys 849 päivää ja 12,9 %.

	Koulutuspäivät	Koulutuspäiviä 3/työntekijä	Toteutunut.
	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettu vuosittain	Asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun ja kehittämissuunnitelma laaditaan vuosittain kyselyn tulosten perusteella	Asiakastyytyväisyyskyselyt toteutuneet loppuvuonna 2019. Analysoinnin tulokset saadaan kevään 2020 aikana.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Kotihoidon peittävyys 75 + THL	Akaa 16 % Urjala 17 %	Akaa 21 % Urjala 17,5 %	Akaa 17 % Urjala 20 %	Akaa 15,5 % Urjala: 19,5 %
Kotihoidon peittävyys + 85 THL	Akaa 32 % Urjala 31 %	Akaa 44 % Urjala 28,4 %	Akaa 32 % Urjala 38 %	Akaa 29,5 % Urjala 31,8
Kotihoidon käyntimäärä	Tla 46 339 Vla 30 267 Kk 11 271 Akaa yht: 87 877 Urjala: 46 879	Tla 48 196 Vla 31 944 Kki 10 894 Ula 50 053	Tla 46 000 Vla 27 000 Kk 9900 Urjala 47 000	Tla 46 683 Vla 30 088 Kk 10 594 Akaa yhteensä 87 365 Urjala 55 159
Keskimääräinen käyntiaika	Tla 21 min Vla 23 min Kk 26 min Urjala 22 min	Akaa 37,5 min Urjala 21 min	Keskimääräinen käyntiaika 30 min	Akaa 23,7 min Urjala 20,4 min
Kotihoito, €/h	Akaa 71 €/h Urjala 60 €/h	Akaa 71,8 €/h Urjala 59,6 €/h	Akaa 74 €/h Urjala 63€/h	Akaa 71 €/h Urjala 58€/h
Tehostetun palveluasumisen hoitopäivät + 75 v (oma toiminta ja yksityinen)	Akaa Oma 40 087 Yksityiset 5 463 Urjala Yksityiset 14 418	Akaa 42 030 Yksityiset 7 110 Urjala 38 817	Akaa 42 500 Yksityiset 8 000 Urjala 27 000	Akaa 35011 Yksityiset Akaa 9 510 Urjala 30 120
Palveluseteli-asiakkaat lkm (tehpä)	Akaa 7 Urjala 1	Akaa 9 Urjala 57	Akaa 22 Urjala 42	Akaa 9 Urjala 90
Kehitysvammaisten asumisyksiköiden hoitovuorokaudet	Akaa 8 898 Urjala 1 663	Akaa 12 705 Urjala 1 082	Akaa 7 494 Urjala 2 408	Oma toiminta Akaa 10 530 Urjala 1 285
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivien määrä	Akaa 1 714	Akaa 6 236 Urjala 2 063	Akaa 2 137 Urjala 365	Akaa 593 Urjala 0
Toimintakeskuksen toimintapäivät / vuosi	8 353	Akaa 17 Urjala 2	8 950	8 910
Asumispalvelujen asiakkaat vpl /lkm/ vuosi	Akaa 16 Urjala 2	Akaa 44 Urjala 11	Akaa 19 Urjala 1	Akaa 19 Urjala 3
Henkilökohtaisen avun asiakkaat vpl /lkm / vuosi	Akaa 47 Urjala 3	Akaa 21 Urjala 4	Akaa 45 Urjala 10	Akaa 63 Urjala 16

Asunnon muutostyöt asiakkaat vpl / lkm / vuosi	Akaa 18 Urjala 3	Akaa 10 Urjala 3	Akaa 25 Urjala 1	Akaa 8 Urjala 5
Koneet, välineet, laitteet asiakkaat / lkm / vuosi	Akaa 5 Urjala 2	Akaa 255 Urjala 80	Akaa 8 Urjala 3	Akaa 20 Urjala 6
VPL kuljetus-asiakkaat/ lkm/ vuosi	Akaa 259 Urjala 78	Akaa 78 Urjala 64	Akaa 244 Urjala 72	Akaa 298 Urjala 86
SHL:n kuljetuspalveluasikkaat / lkm / vuosi	Akaa 72 Urjala 54	Akaa 405 Urjala 17	Akaa 58 Urjala 40	Akaa 79 Urjala 70
Palveluohjauksen asiakkaat / lkm/ vuosi	Akaa 399 Urjala 35 Lempäälä 7	Akaa 6 236 Urjala 2 063	Akaa 340 Urjala 26	Akaa 425 Urjala 21

Perustelut

Ennaltaehkäisevät palvelut:

Ikäneuvohankkeen kautta kehittynyt asiakasohjausmalli on muotoutunut pysyväksi palveluksi. Asiakasohjaajat kartoittavat ikäihmisen palvelutarpeen ja toimivat ns. palvelun tilaajina kotihoidolta. Ikäihmisten yleinen neuvonta on keskitetty Pirkanmaan yhteiseen neuvontanumeroon. Ikäihmisten matalan kynnyksen kohtaamispaikka lähitorin toimintaa jatkettiin Akaassa ja Urjalassa perjantaisin. Perhehoitoa on pyritty lisäämään erityisesti omaishoidon vapaiden aikaisena palvelumuotona. Haasteena on ollut kuitenkin perhehoitajien saaminen yhteistoiminta-alueelle.

Kansa-hankkeen kirjaamisvalmennus toteutettiin vanhuspalveluissa kevään ja syksyn aikana. Mäntymäen henkilökunta jäi valmennuksen ulkopuolelle suunnitellun palvelutuotannon siirron johdosta.

Kotihoito:

Kotiin vietävien palveluiden tehostaminen ja kehittäminen on ollut keskeistä toimintakaudella asiakasmäärän kasvaessa ja ikäihmisten toimintakyvyn heiketessä. Kotihoidon resurssia on saatu lisättyä lisävakanssein. Asiakasmäärässä on ollut tasaista kasvua ja kotihoidossa hoidetaan entistä enemmän palveluja tarvitsevia asiakkaita. Kotihoidon palvelusetelimallia on jatkettu. Tarkoituksena on mahdollistaa sujuva kotihoidon palvelu myös ruuhka-aikoina ja tarvittaessa yöaikaan.

Kotikuntoutusta on kehitetty edelleen. Tavoitteena on tunnistaa kotihoidon asiakkaat, joiden toimintakyky on laskenut ja jotka ovat riskissä ajautua ennen aikaisesti tehostettuun palveluasumiseen. Kotiutustiimin käynnistämisen prosessi aloitettiin loppuvuodesta 2019.

Kotihoidossa otetaan keväällä 2020 käyttöön RAI-arviointijärjestelmä. Asiakkaiden toimintakyky arvioidaan yksilöllisesti ja systemaattisesti yhdessä asiakkaan kanssa. Käynnistämisen prosessi aloitettiin syksyllä 2019 esimiesten ja RAI-vastaavien ja avainosaajien informaatiotilaisuuksilla sekä verkkokoulutusten käynnistämällä.

Vanhuspalveluiden ympärivuorokautinen hoito:

Akaan kaupunginhallituksen päätös Mäntymäen palvelutuotannon myynnistä ja henkilökunnan siirtymisestä ei toteutunut Esperin Caren peruttua Mäntymäen oston. Mäntymäen toiminta ja jatkuu kaupungin omana tuotantona. Mäntymäen loput laitospaikat muutettiin tehostetun palveluasumisen paikoiksi 1.10.2019 alkaen.

Odotusajat ympärivuorokautisen hoitoon pääsemiseksi lyhentyivät syksyn 2019 aikana merkittävästi oman palvelutuotannon asumisyksiköiden tiheän asukasvaihtuvuuden johdosta. Asumisyksiköissä

on toteutettu säännöllisesti omaisiltoja, joiden tarkoituksena on ollut kehittää yhteistyössä toimintaa omaisten kanssa.

Ostopalvelut

Akaan Karpinmäen ja Kurkelanhovin palveluasumisesta sopimus Coronaria Oy:n kanssa päättyi ja kilpailutuksen voittanut palveluntuottaja Yrjö ja Hanna aloitti toimintansa 1.1.2019.

Attendon hoivakoti Peltola aloitti toimintansa Akaassa. Peltolassa on tehostettua palveluasumista. Tehostelun palveluasumisen ostopalvelupaikkoja on hankittu määrärahojen puitteissa. Urjalassa palvelutalo Reikonlinnan toiminta siirtyi Esperi Care:lle 1.2.2019 alkaen. Attendo Airanne aloitti toimintansa tammikuussa 2018, jolloin Urjalan vanhainkodin toiminta päättyi.

Vammaispalvelut:

Kehitysvammaisille asiakkaille pyritään järjestämään tukipalveluita omassa kodissa asumiseen, tarjotaan palveluasumista tai laitoshoidoa sitä tarvitseville. Savolankoti on suunnattu nuorille aikuisille kehitysvammaisille ja Sipilän koti iäkkäämmille kehitysvammaisille asiakkaille.

Toimintakeskus Resiinassa järjestetään kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta. Resiinaksi nime-
tyn yksikön ympäristö antaa mahdollisuuden toteuttaa monipuolista toimintaa kehitysvammaisille. Myös iso piha-alue antaa paljon mahdollisuuksia liikkumiseen. Työ- ja päivätoiminnassa käyvien asiakkaiden määrä on hieman lisääntynyt. Resiinan toiminnassa on keskitytty ekologisuuteen ja kierrätykseen, mikä näkyy toiminnassa mm. jätteiden lajittelun opettelussa. Tavaroiden kierrättäminen toteutui myös Resiinassa pidetyssä Kirpputorissa.

Erityistä haastetta on ollut kehitysvammaisten koululaisten loma-ajan hoidon järjestämisessä. Kesällä 2019 loma-ajan hoito toteutettiin Resiinan sijaan Sontulan koulun tiloissa. Hoitajiksi palkattiin hoitajia mm. sivistystoimesta. Myös ostopalvelua jouduttiin hankkimaan.

Kehitysvammaisten perhehoidon lisäämisen kehittämistä jatkettiin. Tavoitteena tilapäisen perhehoidon lisäämiselle kehitysvammaisille lapsille on vähentää ostopalvelun käyttöä ja saada tätä kautta menovähennyksiä.

Kehitysvammaisten laitoshoidon on saatu purettua hankkimalla ostopalveluna tehostettua palveluasumista. Nuoria koulunsa päättävien kehitysvammaisten asumispalvelun tarve lisääntyi ja tarve lisääntyy edelleen tulevina vuosina. Myös työtoiminnan uusien mahdollisuuksien ja työllistymispaikkojen tarpeen kartoitus on aloitettu.

Vammaispalvelulain mukaan myönnettävä henkilökohtaisen avun tarve on lisääntynyt vammaisten asiakkaiden osalta. Palvelut on hankittu suurimmaksi osaksi ostopalveluna, koska asiakkaat yhä vähemmän kykenevät itse toimimaan työnantajina. Pirkanmaan yhteinen henkilökohtaisen avun keskuksen käynnistymisen suunnittelu alkoi yksikön toiminnan järjestämiseksi yhteistoimintana 1.1.2020 alkaen. Asiakkaan kotikunta vastaa kuitenkin edelleen palveluntarpeen arvioinnista ja päätöksenteosta.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4300 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	9 932 400	-22 700	9 909 700	10 492 846	105,88%	-583 146
0 Ulkoiset	9 932 400	-22 700	9 909 700	10 468 036	105,63%	-558 336
1 Sisäiset	0	0	0	24 810		-24 810
TOIMINTAKULUT	-25 619 500	191 200	-25 428 300	-26 161 277	102,88%	732 977
0 Ulkoiset	-22 831 500	364 300	-22 467 200	-23 169 565	103,13%	702 365
1 Sisäiset	-2 788 000	-173 100	-2 961 100	-2 991 712	101,03%	30 612
TOIMINTAKATE	-15 687 100	168 500	-15 518 600	-15 668 431	100,97%	149 831
0 Ulkoiset	-12 899 100	341 600	-12 557 500	-12 701 529	101,15%	144 029
1 Sisäiset	-2 788 000	-173 100	-2 961 100	-2 966 902	100,2%	5 802

Vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 144.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 197.600 euroa).

Avopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 92.100 euroa ja vammaishuollon tulosalueen 172.700 euroa. Vanhainkoti- ja asumispalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 120.700 euroa.

Vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävätason vuoden 2019 yhteistoimintakorvaukset olivat yhteensä 5.825.500 euroa, joten ne alittuivat 105.500 euroa. Urjalan kunnan lopullinen vanhus- ja vammaistyön yhteistoimintakorvaus oli 5.676.600 euroa. Vammaishuollon palvelujen piirissä olevien muiden kuntien osalta yhteistoimintakorvauksia kertyi kokonaisuutena 148.900 euroa.

Palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen asiakasmaksumuutos käynnistyi 1.3.2019 alkaen. Akaan kaupunki perii kaikkien asiakkaiden, myös ostopalveluasiakkaiden asiakasmaksut. Asiakasmaksujen tuotot kasvoivat tehtäväalueella.

Avopalvelujen tulosalue

Kotihoidon käyntimäärissä oli laskua Akaan alueella ja lisäystä Urjalassa vuoteen 2018 verrattuna. Kotihoidon palveluseteli-asiakkaiden määrässä on ollut lievää nousua. Keskimääräinen käyntiaika on laskenut.

Omaishoidon tuen hoitopalkkioiden kustannukset (sis. hoitopalkkiot, sijaishoitajan palkkiot ja perhehoitajien palkkiot) ylittyivät yhteistoiminta-alueella 107 937 euroa. Omaishoitajien määrä on noussut vuoteen 2018 verrattuna. Omaishoidon avulla tuetaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Omaishoidolla hoidetaan myös alle 18-vuotiaat erityistä hoitoa ja tukea tarvitsevat asiakkaita, joiden määrä on lisääntynyt.

Vanhainkoti- ja asumispalvelujen tulosalue

Asiakasmaksutuotoista tuli lisäystä 388.300 euroa suunnitelmaan verrattuna. Asiakaspalveluiden ostot muilta ylittyivät 237.200 euroa. Kurkelanhovin ja Karpinmäen palvelutaloissa toteutetaan palveluasumista, mutta asukkaiden hoitoisuus on lisääntynyt ja osalle asiakkaista on jouduttu ostamaan myös yöhoitoa, jotta pitkitettäisiin tehostettuun palveluasumiseen siirtymistä.

Ulkopuolisia tehostetun palveluasumisen ostopalveluja jouduttiin ensimmäisen puolivuotiskauden aikana hankkimaan usea, koska oman palveluntuotannon paikkoja ei vapautunut. Pitkäaikaispaikkaa odottavien määrä kasvoi. Loppuvuodesta 2019 omien yksiköiden paikkojen vapautuminen tiheimmin vähensi puolestaan ympärivuorokautisen hoitoon odottavien jonoa.

Urjalassa asumispalvelut toteutetaan palvelusetelillä. Urjalan kunta päättää palvelusetelin arvon asiakkaille asiakkaan bruttotulojen mukaisesti.

Vammaispalvelujen tulosalue

Kehitysvammaisten laitoshoidon on saatu purettua ja asiakkaiden palveluntarve on toteutettu ostopalveluna. Laitoshoidon kustannukset ovat alittuneet 248.000 euroa suunnitellusta. Muutos näkyy kuitenkin ostopalvelutarpeen ja määrärahojen ylittymisenä 117.600 eurolla muun kehitysvammahuollon ostoissa muilta. Asiakkaat ovat paljon hoitoa vaativia ja hoitovuorokauden hinnat ovat korkeat.

Henkilökohtaisen avun saajien määrä on noussut ja palveluntarve on lisääntynyt, mikä näkyy annettavien tuntimäärien kasvussa. Yhä useammalle on täytynyt henkilökohtainen apu toteuttaa ostopalveluna työnantajamallin sijaan. Palvelua on täytynyt ostaa yhä enemmän yksittäisiltä hoiva-avun tuottajilta.

Kehitysvammaisten lasten loma-ajan hoito kesällä 2019 järjestettiin Sontulan koulun tiloissa. Hoitoa ei toteutettu enää Resiinassa, koska lasten hoitaminen kehitysvammaisten aikuisten kanssa samassa yksikössä on haasteellista. Hoitajia jouduttiin palkkaamaan sekä hankkimaan myös ostopalveluna, mikä lisäsi kustannuksia. Myös kuljetuskustannukset lisäsivät kokonaiskustannuksia.

9.5 TOIMIELIN: PERUSTURVALAUTAKUNTA

9.5.3 TEHTÄVÄ: TERVEYDENHUOLTO

Vastuuhenkilö: Johtava ylilääkäri

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Terveydenhuollon tavoitteena Akaan yhteistoiminta-alueella on ennaltaehkäistä ja hoitaa sairauksia, ylläpitää ja edesauttaa kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä sekä kaventaa ihmisten välisiä terveyseroja. Tavoitteeseen pääsemiseksi Akaan terveyskeskus tuottaa monipuolisia ja korkealaatuisia perusterveydenhuollon palveluja, jotka toimintasuunnitelmakauden alussa toteutuivat neljässä eri toimipisteessä Akaan kaupungin ja Urjalan kunnan muodostamalla yhteistoiminta-alueella ja terveyskeskussairaalan osastot ovat Toijalan ja Urjalan terveysasemien yhteydessä. Akaan uuden hyvinvointikeskuksen suunnittelu ja rakentaminen etenevät tiiviissä yhteistyössä kaupunkikehityksen ja teknisen toimen kanssa ja hyvinvointikeskuksen arvioidaan olevan käyttökunnossa syyskuussa 2021. Valkeakosken terveydenhuollon kampukselle rakennettavan tilaajarenkaan yhteisen terveyskeskussairaalan oletetaan valmistuvan huhtikuun 2020 alkuun mennessä.

Tavoitteena on pitää huolta palvelujen saatavuudesta, yhdenvertaisuudesta, saavutettavuudesta ja vaikuttavuudesta sekä kustannusten kasvun hillitsemisestä. Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa lisätään ja samalla kiinnitetään erityistä huomiota potilaiden ja asiakkaiden mielipiteen ja palautteen huomioon ottamiseen.

Perusterveydenhuollon päivystyspalvelut järjestetään arkisin klo 8-16 Toijalan ja Urjalan terveysasemilla ja suun terveydenhuollon päivystyspalvelut kullakin terveysasemalla. Perusterveydenhuollon ilta- ja viikonloppupäivystys toimii Tays Valkeakosken sairaalassa. Pirkanmaan kuntien yhteinen suun terveydenhuollon arki-ilta-, viikonloppu- ja arkipyhäpäivystys toimii TAYS:n ensiavun, Acutan, tiloissa.

Potilassegmentoinnin kehitystä oli tarkoitus jatkaa lisäämällä sähköisiä palveluita samalla parantaen potilasohjausta kiirevastaanotoille (päivystyspalvelut ja walk-in-palvelut) ja ajanvarausvastaanotoille, mutta uusia sähköisiä palveluita ei vuoden 2019 aikana saatu käyttöön. Marraskuussa 2018 käyttöön otettu Klinik Pro, digitaalinen hoidon tarpeen arviointi – ja asiointijärjestelmä vastaanotoille, neuvoloihin ja fysioterapiaan oli asiakkaiden käytössä, mutta sen aktiivista käyttöä on vielä varaa tehostaa, vaikka sen käyttö onkin lisääntynyt. Suun terveydenhuolto otti Klinik Pro järjestelmän käyttöön 21.1.2020.

Puhelimessa tehtävien hoidon tarpeen arviointien määrä ei ole juurikaan vähentynyt, puhelimessa edelleen annetaan paljon neuvontaa ja ohjausta asiakkaille mikä on iso ja tärkeä osa segmentointia. Puhelimella potilaiden yhteydenottoja hoidetaan noin keskimäärin 2.800 /kk.

Paljon palveluja tarvitseville potilaille laajennettiin valmistellun vastaanoton käyttöä sekä pilotoitiin Suuntima-työkalua. Suuntima on verkossa toimiva kysymyksiin perustuva työväline, johon sekä asiakas että ammattilainen vastaavat. Kysymykset koskevat asiakkaan terveyden, sairauden ja/tai hoidon tilannetta sekä arjessa pärjäämistä. Suuntima tunnistaa erilaisia asiakkuuksia (omatoimi-, yhteisö-, yhteistyö- ja verkostoasiakkuus) ja suosittelee asiakkuuteen sopivaa hoitopolkua.

Pääosan erikoissairaanhoidon palveluista kaupunki ostaa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä. Akaa, Urjala ja Valkeakoski muodostavat tilaajarenkaan, joka koordinoi erikoissairaanhoidon palveluhankintoja. Mielenterveyden avohoitopalvelut ostetaan Valkeakosken kaupungilta. Terveydenhuolto osallistuu aktiivisesti Pirkanmaan yhteiseen sote-suunnitteluun.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Väestö saa tarpeidensa mukaiset palvelut oikea-aikaisesti ja ammattitaitoisesti tuotettuina.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Palvelujen saatavuus toteutuu asetettujen tavoitteiden puitteissa oikeassa paikassa oikeaan aikaan.	Hoidon saatavuuden potilaskohtainen seuranta. Mittareina jonoseuranta ja puhelintilastot.	Hoitotakuun toteutuminen lain ja asetuksen mukaisesti. Raportoidaan kolmas vapaa lääkäri- ja hammaslääkäriaika (T3). Puhelimeen vastataan 5 minuutissa yli 85 prosenttisesti.	Lääkäreiden vastaanotoilla puhelimeen vastattiin 5 minuutissa 90 %:sti ja suun terveydenhuollossa 82 %:sti ja km. odotusaika oli 2,7 min. Lääkäreiden vastaanotoilla T3-ajan (tarkistetaan viikottain) vaihteluväli oli 7-21 vrk ja suun terveydenhuollossa vaihteluväli oli 14-55 vrk.
	Päivystyskäyntien osuus kaikista käynneistä	< 0,3 (päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin)	0,28
	Vals:n päivystyskäyntien osuus kaikista potilaskäynneistä	< 0,1 (päivystysvastaanoton suhde kaikkiin vastaanottoihin)	0,08
	Terveysneuvonnan ja hammashuollon asiakasryhmäkohtainen seuranta	Neuvola-, koulu- ja hammashuollon palvelujen asetuksenmukainen toteutuminen	Palvelut toteutuivat asetuksen mukaisesti
Toistuvien käyntien määrän vähentäminen	Lääkärikäynnit asiakasta kohti vuodessa	<3,5	2,8

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Nuorten hyvinvointi	Nuorten poissaoloseuranta ja siihen puuttuminen koulussa	Varhaisen puuttumisen malli (Kouluun!) on pilotoitu ja otettu käyttöön	Mallia ei saatu pilotoitua henkilöstövaihdosten ja –vajauksen vuoksi.

Tupakoimattomana leikkaukseen – toimintamallin käyttäminen ja laajentaminen vähitellen muitakin potilasryhmiä koskevaksi	Toimintamalli ja tarkistuslistat käytössä	Toimintamallia käytetään aktiivisesti	Tupakoimattomana leikkaukseen – mallia ei sellaisenaan otettu käyttöön, koska lääkäri – hoitajatyöpari osallistui kehittämiskoulutukseen, jossa kehitettiin oma malli tupakasta vieroitukseen
MOVE- fyysisen toimintakyvyn testit tehdään 5. ja 8. luokan oppilaille ja tuloksia seurataan terveydenhuollossa	Testit toteutuneet ja tuloksia on käsitelty sekä kouluilla että terveydenhuollossa	Tarvittaessa laadittu toimintasuunnitelma tulosten pohjalta	Tuloksia on käsitelty oppilashuollossa ja vanhempainilloissa.
Liikunta otetaan puheeksi äitiys- ja lastenneuvolassa sekä kouluterveydenhuollossa	Liikunta on kirjattuna toimintaohjeisiin	Toimintamalli on kaikkien toimijoiden käytössä	Liikkumisesta keskustellaan toimintaohjeiden mukaisesti
Lasten ja nuorten lihavuutta ehkäistään ja hoidetaan palveluverkon suositusten mukaisesti	Tarkistuslistat on otettu käyttöön	Toimintamalli on kaikkien toimijoiden käytössä	Toimintamallia ei saatu vietyä käytäntöön

Tuotantotavoitteet

Terveydenhuollon palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Terveydenhuollon kokonaismenojen kasvu on hallittua	Asukaskohtaisten kustannusten seurantaraportti	Terveydenhuollon asukaskohtaiset menot ovat samankokoisten ja -tyyppisten kuntien keskitasolla	Vuonna 2018, €/asukas Akaa 1938 Urkala 2144 Sastamala 2282 Valkeakoski 2133
Asiakkaita palvellaan asiallisesti, ammattitaitoisesti ja ystävällisesti	Asiakaskyselyjen tulokset	Asiakastyytyväisyys vähintään 4 arviointiasteikolla 1-5	4,7
	Asiakaspalauteautomaatit	Asiakastyytyväisyys vähintään 3 arviointiasteikolla 1-4.	3,4

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Ammattitaitoinen ja riittävä henkilöstö	Täydennyskoulutusten seuranta sekä vakanssien täyttöaste	Koulutussuositus sopimus Vakanssien täyttöaste 100 %	Koulutusten toteutumista henkilöä kohti seurataan. Kaikkia vakansseja ei saatu täytettyä ja täyttöaste oli 97 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Lääkärinvastaanotto	20 262	19 610	21 800	18 756
Akaa	14 970	14 424	16 200	13 717
Urjala	5 292	5 186	5 600	5 039
Suun terveydenhuolto	26 415	23 758	25 640	24 265
Akaa	21 679	19 426	20 640	19 974
Urjala	4 737	4 361	5 000	4 291
Psykososiaaliset palvelut	2 133	1 368	3 753	1 775
Akaa	1 311		2 325	1 227
Psykoologit	855	719	860	753
Sosiaalityöntekijä	66	615	65	115
Puheterapeutti	390	104	600	0
Psykiatrinen sairaanhoitaja		0	800	359
Urjala	822	649	1 428	548
Psykoologit	660	569	650	418
Sosiaalityöntekijä	79	80	78	55
Puheterapeutti	83	0	200	0
Psykiatrinen sairaanhoitaja			500	75
Vuodeosasto	21 182	17 857	18 051	18 302
Akaan vuodeosasto	11 184	9 771	10 272	10 173
Urjalan vuodeosasto	9 998	8 086	7 779	8 129
Akaalaisten hoitopäivät	13 927		13 105	10 135
Urjalalaisten hoitopäivät	7 237	12 819	4 755	5 484
Muut	17	4 853	191	155
		185		
Avosairaanhoito	17 486	19 111	20 970	18 560
Akaa	14 241	14 777	15 500	14 506
Urjala	3 245	4 334	5 470	4 054
Muistipoliklinikka	415	486	470	474
Akaa	257	296	300	307
Hoitaja	136	159	180	156
Geriatrinen	121	137	120	151
Urjala	158	190	170	167
Hoitaja	97	111	110	96
Geriatrinen	61	79	60	71
Terveysneuvonta	25 426	23 320	24 400	22 799
Akaa	20 049	18 157	19 000	17 955
Urjala	5 377	5 163	5 400	4 844
Fysioterapia	3 415	3 644	3 900	3 887
Akaa	2 687	2 944	3 100	3 066
Urjala	728	700	800	821
Muut				
Kuvantaminen	6 529	6 140	6 550	3 887
Akaa	5 137	4 917	5 200	3 066
Urjala	1 392	1 223	1 350	821

Perustelut

Vuoden 2019 taloussuunnitelman keskeisenä painopisteenä oli edelleen kaupungin talouden tasapainottaminen. Toimintojen ja palveluprosessien läpikäynti ja kriittinen arviointi jatkuivat koko vuoden.

Terveyskeskussairaalan osalta pyrittiin vastaamaan sekä kaupungin talouden tasapainottamistarpeeseen, että myös Valkeakosken terveydenhuollon kampukselle rakennettavan tilaajarenkkaan yhteisen terveyskeskussairaalan vuodepaikkojen vähenemiseen vähentämällä paikkoja molemmilta osastoilta. Urjalan osastolla 6.1.2019 asti oli 28 sairaansijaa, 7.1.2019 - 3.6.2019 24 sairaansijaa, 8.6.2019 alkaen 20 sairaansijaa, 24.10.2019 alkaen 22 sairaansijaa. Toijalan osastolla oli 31.3.2019 asti 32 sairaansijaa, 1.4.2019 alkaen 30 sairaansijaa, 3.9.2019 alkaen 28 sairaansijaa, 24.10.2019 alkaen 24 sairaansijaa. Samalla Urjalasta lakkautettiin 2 sairaanhoitajan ja yksi lähihoitajan vakanssi ja Toijalasta kaksi lähihoitajan vakanssia. Kaikki vakanssit olivat avoimia vakansseja, joten henkilöstöä ei tarvinnut irtisanoa toimenpiteen vuoksi.

Oman toiminnan kustannusten ja kustannusrakenteen tunteminen on pohjana niin kehittämiselle kuin tiedolla johtamiselle ja parhaiten siihen päästään kouluttamalla erityisesti esimiehiä, mutta myös muuta henkilökuntaa. Tiedolla johtamisen apuna ja kustannusten seurannassa on oltava tehokkaat ja käytännönläheiset tietokoneohjelmat, joista on mahdollisimman helposti saatavilla sähköiset raportit johtamisen tueksi. On myös tärkeää, että tietokoneohjelmat palvelevat niin talouden suunnittelua, tavoitteiden asettamista kuin seurantaakin. Vuoden 2019 aikana tuli ohjelmistomuutoksia taloussuunnitteluun ja laskutukseen.

Sähköinen hyvinvointikertomus on tärkeää saada taloussuunnittelun pohjaksi kaikilla hallinnon aloilla. Hyvinvointikoordinaattori on tärkeässä roolissa hyvinvointikertomustyössä. Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteet kulkevat läpileikkaavina kehityskohteina koko terveydenhuollossa ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi neljästä. Hyvinvointikertomustyön rooli taloussuunnittelussa koko kaupungin tasolla on edelleen pieni, mutta terveydenhuollossa asetetut tavoitteet pääosin saavutettiin.

Potilastietojärjestelmä Pegasoksen osalta aloitettiin valmistelut alueen Pegasos-kuntien yhteisen Alue-Pegasos -järjestelmän saamiseksi käyttöön vuoden 2020 aikana. Järjestelmä rakennetaan Tampereen järjestelmän pohjalle, jolloin Tampereen työmäärä suurimpana toimijana hieman vähenee.

Hankintajuristien selvityksen mukaan yhteistoimintamalli Urjalan kanssa sote-palveluissa on kustannusneutraali.

Yhtenä tärkeänä painopisteenä on palvelujen laatu ja asiakastyytyväisyys. Pirkanmaan sairaanhoidopiirin yhteistä palvelukokemusmittaria käytetään jatkuvan asiakaskyselyn lomakkeena. Toijalan terveysasemalla on ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa asiakaspalauteautomaatit, joista saadaan raportit viikoittain ja kuukausittain ja niitä seurataan aktiivisesti. Asiakaskyselyjen numeeriset arvioinnit löytyvät tavoitteista. Joka toinen vuosi osallistutaan Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen organisoimaan asiakaspalautekyselyyn, joka kohdentuu lääkärien ja hoitajien vastaanotoille, suun terveydenhuoltoon sekä äitiys- ja lastenneuvoloihin. Seuraavan kerran kysely toteutetaan vuonna 2020.

Toimintavuonna 2019 Akaassa tehtiin 207 yöpolygrafia-tutkimusta yhteistyössä Coronaria uniklinikan kanssa. Yöpolygrafia on yhden yön pituinen kotona tehtävä unitutkimus, jolla selvitetään unenaikaisia hengityshäiriöitä. Tämä toiminta on nopeuttanut potilaiden jatkohoitoon pääsyä erikoissairaanhoidon.

Uutena toimintana Akaan terveyskeskuksessa on otettu käyttöön Zenicor- EKG- tutkimus rytmihäiriöiden varhaiseen diagnosointiin ja aivoinfarktien ehkäisyyn. Zenicor-EKG on kokonaisvaltainen ja helppokäyttöinen järjestelmäratkaisu, jonka avulla potilas pystyy taltioimaan EKG-mittauksia pitkältä aikaväliltä asettamalla peukalonsa elektrodien päälle 30 sekunnin ajaksi. – useita kertoja päivässä sekä oireiden ilmetessä. Mittauksen jälkeen EKG-tiedot siirretään keskitettyyn EKG-tietokantaan, josta ne ovat hoitohenkilökunnan saatavilla web-käyttöliittymän kautta

Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotot aikuisväestölle käynnistettiin vakanssin täytön myötä keuhalla 2019. Toimipaikka on Toijalan terveysasemalla, mutta myös Urjalan terveysasemalla on vastaanottoa tarvittaessa. Myös vastaanottotyössä toimiva psykiatrisen sairaanhoitaja ottaa muun työn ohella vastaan psykiatrisia asiakkaita. Mielitiimi perustettiin yhteistyön kehittämiseksi psykologeille ja psykiatrisille sairaanhoitajille ja he kokoontuvat kerran viikossa käymään läpi asiakkaiden tarpeita ja tilannetta. Mielitiimi tekee paljon yhteistyötä Valkeakosken mielenterveystoimiston ja myös muiden toimijoiden kanssa ja se mahdollistaa potilaiden oikea-aikaisen ja tavoitteellisen hoidon. Mielenterveys- ja depressiopotilaiden hoito tulee olemaan tulevinakin vuosina haaste.

Päihdetyön tarve on lisääntynyt Akaassa. Siksi päihdetyöhön on lääkärin vastaanotolta irrotettu sairaanhoitaja tekemään työtä korvaushoito ym. päihdepotilaiden kanssa. Hän tekee myös yhteistyötä aikuissosiaalityön ja kouluterveydenhuollon kanssa. Akaalle on luotu omat päihdemallit sekä aikuisväestölle että nuorille ohjaamaan työtä. Loppuvuodesta käynnistettiin ruiskujen- ja neulojen vaihtopiste päihdehoitajan työnä kerran viikossa. Vaihtopisteeseen voi tuoda käytetyt ruiskut ja neulat poistoon ja saada tilalle uusia puhtaita välineitä. Toiminnalla ennaltaehkäistään veritautien tartuntoja ja tarvikkeiden joutumista väärin käsiin.

C-hepatiittihoido on myös aloitettu Akaan terveyskeskuksessa ja se tulee lisäämään lääkekuluja tulevaisuudessa. Hoidon tavoitteena on vähentää C-hepatiitin aiheuttamaa sairastavuutta ja kuolleisuutta sekä uusia tartuntoja.

Muistipoliklinikka jatkaa toimintaansa entiseen tapaan Urjalan terveysasemalla kahtena päivänä viikossa. Geriatriin ja sairaanhoitajan vastaanottokäynnit ovat pysyneet edellisvuoden tasolla. Muistihoidaja on osallistunut muutamiin kolmannen sektorin järjestämiin yleisötilaisuuksiin kertomalla muistipoliklinikan toiminnasta.

Siedätyshoidot jatkuvat Akaan terveyskeskuksessa. Tehtävää on tällä hetkellä hoitamassa kolme hoitajaa. Potilaita tulee jatkohoitoon sekä erikoissairanhoidosta, että uutena yksityisiltä terveysasemilta, joissa tehdään siedätyshoidon aloitukset.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikentyminen on alueellamme selkeä uhkakuva. Asiaa pohtinut työryhmä päätyi esittämään koululääkärin viran perustamista vuodelle 2020 ja Akaan kaupunginvaltuusto hyväksyi asian 18.12.2019. Lisäksi on tärkeää vahvistaa lastenpsykiatrisia palveluita jatkamalla oman lastenpsykiatriin (puolivirka) rekrytointia. Pikkulapsipsykiatrisen matalan kynnyksen etäkonsultaatiotoiminta kehitetään edelleen ja tarkoituksena on ollut ottaa se aktiiviseen käyttöön erityisesti neuvoloissa, mutta toiminta ei ole lähtenyt käyntiin odotetulla laajuudella. Lisäksi osallistumme pikkulapsipsykiatrian uudesta etäkonsultaatiotoiminnasta tehtävään akateemiseen tutkimukseen yhdessä PSHP:n lastenpsykiatrian yksikön kanssa. Vuoden 2020 kevään aikana lisätään yhteistyötä lastenpsykiatrian kanssa ja yritetään sen avulla saada toiminta kunnolla käyntiin.

Kouluterveyskyselyn ja 5. ja 8. luokan oppilaille tehtävien MOVE- fyysisen toimintakyvyn testien tulosten pohjalta laaditaan kehittämiskohteet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Move-testien tuloksia käsitellään kouluilla ja kehittämiskohteet ovat pääosin koulujen vastuulla, mutta terveydenhuolto osallistuu tarpeen mukaan kehittämiseen. Yhteistyössä koulujen kanssa oli tarkoitus pilotoida ja ottaa käyttöön Kouluun! -toimintamalli, jolla pyrittäisiin puuttumaan nuorten koulupoissaoloi-

hin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ko. mallia ei saatu pilotoitua henkilövaihdosten ja –vajausten vuoksi.

Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamallia ei sellaisenaan otettu käyttöön, koska Akaan terveyskeskuksessa lääkäri-hoitaja –työpari osallistui terveyskeskusten kehittäjäosaamisen (Teke) -koulutukseen, jossa terveyskeskukseen kehitettiin oma tupakasta vieroitus-malli, Akaan hoitopolku savuttomuuteen. Mallin kehittämiseen osallistunut terveydenhoitaja koulutti terveysasemien henkilökuntaa useassa eri tilaisuudessa mallin käyttöön.

Ikäihmisten elämänhallinnan edistäminen tapahtuu yhteistyössä vanhustenhuollon kanssa ja olemme yhdessä mukana hankkeissa, joissa edistetään ikäihmisten kotona selviytymistä. Ikääntyneiden tapaturmista 80 prosenttia on kaatumisia, liukastumisia tai putoamisia. Kaatuminen on tavallisin tapaturmaisen kuoleman syy yli 65-vuotiailla. Terveydenhuollossa otetaan käyttöön kaatumisvaaran arviointi-testi ja arvioinnin perusteella tehdään yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä, joilla voidaan vähentää tai poistaa arvioinnissa havaitut kaatumisille altistavat vaaratekijät. Kaatumisvaaran arviointi -testausta ei otettu käyttöön, koska Pshp:ssa oli vuoden 2020 tammikuussa ko. toimintaa kehittävän työryhmän tapaaminen, jossa käsiteltiin alueellisesti käyttöön otettavia käytäntöjä. Akaastakin oli siellä edustaja ja tulosten pohjalta sovitaan Akaaseen toimintakäytännöt vuoden 2020 aikana.

Terveyskeskuslääkäreiden rekrytointitilanne Akaan vastuukunta-alueella niin virkojen kuin sijaisten suhteen on vielä hyvä. Keskeisin rekrytointin valtti on nuoriin lääkäreihin ja hammaslääkäreihin panostus perehdytyksen, tutoroinnin, seniorikonsultaatioiden ja koulutuksen muodossa. Tällä tavalla työpaikan hyvästä maineesta ja osaamista edistävästä työnantajaimagosta pidetään jatkuvaa huolta. Vältymme niin ikään palkkaamasta vuokralääkäreitä ja kokonaisuudessaan saavutamme matalamman kustannustason.

Kokonaan tavoitteeseen ei hammaslääkäreiden osalta päästy, sillä Akaan terveyskeskuksessa oli v. 2019 kaksi hammaslääkärin vakanssia täyttämättä Urjalan terveysasemalla ja Akaassa jäi yksi hammaslääkäri eläkkeelle vuoden lopulla ja myöskään tätä vakanssia ei ole saatu täytettyä. Täyttämättömät vakanssit hoidettiin 2,5 ostopalveluhammaslääkärillä. Viialan terveysasemalla työskenteli syventävää käytännön harjoittelua suorittava hammaslääkäri hoitovapaan sijaisena.

Fysioterapiassa toiminta on valtakunnallisten suositusten mukaista ja toiminnassa painotetaan entistä enemmän asiakkaan osallistumista tavoitteen asetteluun sekä vastaamaan omasta kuntoutumisestaan.

Vastaavien fysioterapeuttien tapaamiset ovat toteutuneet säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa ja niissä kuntien fysioterapian toimintatapoja on käyty läpi ja yhdistetty ja sitä kautta on pyritty ottamaan käyttöön parhaat mahdolliset käytännöt.

Akaan ja Urjalan terveysasemien fysioterapian vastaanoton tavoiteaika on kolme viikkoa ja tähän pystyttiin vastaamaan. Lisäksi akuuttiaikoja on ollut saatavilla ajoittain jopa samalle päivälle.

Ryhmätoiminta on aktiivista ja uusia ryhmiä kehitettiin. Esimerkiksi Liike-ryhmä perustettiin vastaamaan lisääntyvään psykofyysisen fysioterapian tarpeeseen. Puolivuotisvauvaryhmä toimi yhteistyössä terveydenhoitajien ja suuhygienistin kanssa.

Fysioterapiassa juurrutettiin edelleen käytäntöön selkäasiakkaiden suoravastaanottoa. Asiakaskysely toteutettiin touko-elokuussa suoravastaanotoilla käyneille asiakkaille. Palautteessa nousi esiin asiakkaiden tyytyväisyys fysioterapeutin tutkimiseen, hoito-ohjeet olivat riittävät ja ymmärrettävät sekä asiakkaat olivat motivoituneita ohjeiden toteuttamiseen.

Maakunnallinen apuvälinekeskus on lisännyt PSHP:n kuntien apuvälinehenkilöstön yhteistyötä ja vahvistanut apuvälineiden saatavuuden tasa-arvoisuutta ja oikea-aikaisuutta.

Yhteistyö ja toiminnan sujuvuus on lisääntynyt kotikuntoutusyksikön fysioterapeuttien kanssa. Vuodeosastojen fysioterapeutit ovat myös osallistuneet aktiivisesti uuden Valkeakoskelle rakennettavan yhteisen terveystalokeskussairaalan fysioterapiatoiminnan suunnitteluun.

Mammografia- ja sikiöseulonnat kilpailutettiin ajalle 1.1.2020 – 31.12.2022 (optiot 1+1) ja molempiin tuottajiksi valittiin Terveystalo, joka aikaisemminkin oli molemmissa palveluntuottajana.

Suun terveydenhuollossa suukirurgian hankinta kilpailutettiin ajalle 1.5.2020-31.2.2020 ja oikomis- hoitopalveluiden hankinta ajalle 1.1.2020-31.12.2021 ja molempiin saatiin pätevät toimijat.

Lisäksi osallistuttiin Tuomi Logistiikan kilpailutukseen Hammas- ja oikomishoidon tarveaineista ja tarvikkeista sopimuskaudelle 1.2.2019-31.1.2021 (optio 1+1).

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4500 TERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	5 513 600	10 500	5 524 100	6 111 506	110,63%	-587 406
0 Ulkoiset	5 432 600	-200	5 432 400	6 019 305	110,8%	-586 905
1 Sisäiset	81 000	10 700	91 700	92 201	100,55%	-501
TOIMINTAKULUT	-37 493 400	12 500	-37 480 900	-38 032 149	101,47%	551 249
0 Ulkoiset	-35 585 300	-22 400	-35 607 700	-36 157 829	101,54%	550 129
1 Sisäiset	-1 908 100	34 900	-1 873 200	-1 874 320	100,06%	1 120
TOIMINTAKATE	-31 979 800	23 000	-31 956 800	-31 920 643	99,89%	-36 157
0 Ulkoiset	-30 152 700	-22 600	-30 175 300	-30 138 524	99,88%	-36 776
1 Sisäiset	-1 827 100	45 600	-1 781 500	-1 782 119	100,03%	619

Terveydenhuollon tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 36.800 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 14.100 euroa).

Terveysasemapalvelujen tulosalue ja hoitotyön tulosalue

Terveysasemapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 151.200 euroa ja hoitotyön tulosalueen 121.800 euroa, kokonaisuutena ylitys 273.000 euroa. Terveysasemapalvelujen tulosalueelle kirjautuvat yhteistoimintakorvaukset Urjalan kunnalta olivat yhteensä 3.596.600 euroa, joten ne ylittyivät 169.200 euroa.

Terveysasemapalveluissa toimintakatteen toteuma oli 106,5. Terveysasemapalveluiden tulosalueen ulkoiset toimintakulut ylittyivät 693.000 euroa ja ulkoiset myynti- että maksutuotot ylittivät arvioidun 542.300 eurolla. Myyntituotoissa muut korvaukset ylittyivät 345.300 euroa johtuen erityisesti Valtiokonttorin muuttuneesta korvauskäytännöstä.

Terveysasemapalveluiden tulosalueeseen kuuluu myös lääkinnällisen kuntoutuksen laskutus ja erityisesti maksuttomat hoitotarvikkeet ja asiakaspalvelujen ostot olivat suurimmat ylittäjät.

Hoitotyössä toimintatuotot ylittyivät arvioidusta 48.600 euroa ja toimintakulut ylittyivät 170.500 euroa toimintakatteen toteuman ollessa 102,2 %.

Terveydenhuollon tehtävätason henkilöstökulut alittuivat 346.900 euroa, mutta olivat 245.700 euroa edellisvuotta suuremmat. Sijaiskustannukset kokonaisuutena nousivat edellisestä vuodesta 75.200 euroa.

Sairauslomasijaisiin käytettiin edellisvuotta 8.300 euroa vähemmän, vaikka pitkiä sairauslomia oli paljon. Tilapäisten palkat ylittyivät 70.500 euroa, vaikka edellisvuoteen nähden käyttö oli vähäisempää. Ylitykset tulevat pääosin amanuenssivaiheen lääkäreistä, joita oli vuoden aikana töissä ilman vakanssipohjaa erityisesti terveyskeskussairaalan osastoilla ja myös nuoria lääkäreitä oli kesäaikaan töissä ilman vakanssipohjaa. Vuosiloma- ja muihin sijaisiin käytettiin 125.200 euroa suunniteltua enemmän.

Vakinaisten palkoissa säästettiin, koska kaikkia vakansseja ja sijaisuuksia ei saatu täytettyä edes sijaisella Sen sijaan vuokratyövoimaa käytettiin suunniteltua enemmän toteumaprosentin ollessa 270,3 %, joka euroissa tarkoitti 187.300 euron ylitystä.

Hoitotarvikkeiden kustannukset nousivat 130.600 euroa edellisvuodesta eli tasapainotusohjelmassa ollutta säästötavoitetta ei siltä osin saavutettu. Yhtenä syynä nousuun on se, että kotona ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä hoidetaan yhä huonokuntoisempia asukkaita, jolloin myös maksuttomien hoitotarvikkeiden kustannukset nousevat. Lisäksi koko ajan kehitetään uusia hoitotarvikkeita, joiden hintakin on korkeampi.

Kokonaisuutena lääkinnällisen kuntoutuksen kustannusten nousu jatkuu niin asiakaspalveluiden ostojen kuin hoitotarvikkeidenkin osalta. Asiakaspalveluiden ostoihin käytettiin Akaan lääkinnällisessä kuntoutuksessa yli 578.000 euroa, joka on 196.300 euroa edellisen vuoden käyttöä suurempi. Asiakaspalveluiden ostojen ylittyminen johtuu oman toimintaterapeutin puuttumisesta sekä puheterapeuttien vakanssivaje, sillä koko viime vuosi oltiin ilman omia puheterapeutteja, koska vakansseja ei saatu täytettyä useammasta hausta huolimatta. Akaan hoitotarvikkeisiin kului 67.700 euroa edellistä vuotta enemmän.

Ympäristöterveydenhuollon tulosalue

Ympäristöterveydenhuollon tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 97.554 euroa. Tampereen kaupungin laskuttamat yhteistoimintaosuudet alittuivat 91.000 euroa: yleisen terveystalouden osuus alittui 26.614 euroa ja eläinlääkintähuollon osuus alittui 64.484 euroa.

Erikoissairaanhoidon tulosalue

Erikoissairaanhoidon tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 212.400 euroa. Sairaanhoitopiiriin osalta asiakaspalvelujen ostot olivat yhteensä 20.861.100 euroa alittuen 283.500 euroa: erikoissairaanhoidon osuus 20.194.700 euroa alittuen 288.300 euroa ja ensihoidon osuus 666.400 euroa ylityksen 4.400 euroa. Ostot olivat 377.300 euroa eli 1,8 % suuremmat kuin edellisenä vuonna: erikoissairaanhoidon osuus oli 313.800 euroa eli 1,6 % suurempi kuin edellisenä vuonna ja ensihoidon osuus oli 63.400 euroa eli 10,5 % suurempi kuin edellisenä vuonna. (Huom. vuonna 2018 perusterveydenhuollon puolelle kirjattu osto-osuus oli 238.000 euroa, joten huomioiden tämä ostot olivat 139.300 euroa eli 0,7 % suuremmat kuin edellisenä vuonna: erikoissairaanhoidon osuus oli 75.800 euroa eli 0,4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja ensihoidon osuus oli 63.400 euroa eli 10,5 % enemmän kuin edellisenä vuonna.)

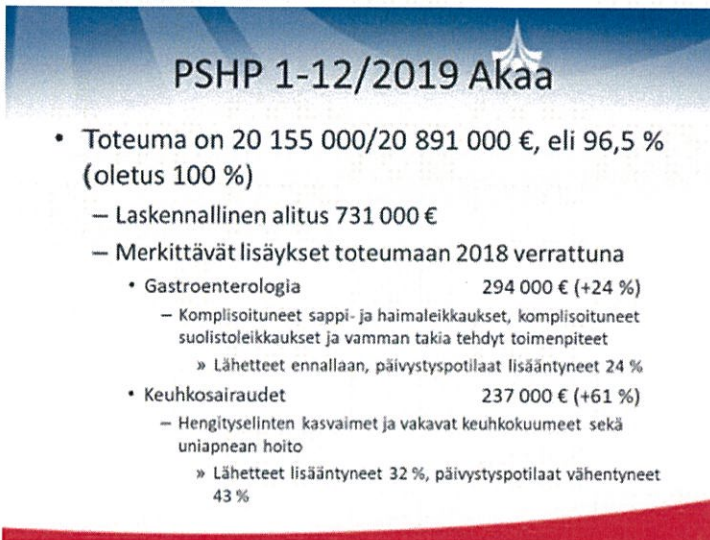
Erikoissairaanhoidon tulosalueella muut erikoissairaanhoidon palvelut alittuivat 58.500 euroa.

Mielenterveyskeskus ylittyi 127.800 euroa. Tärkeimpänä syynä oli mielenterveyskeskuksen parantunut lääkäritilanne sekä päiväosaston lisääntynyt käyttö, mutta myös omien mielen-

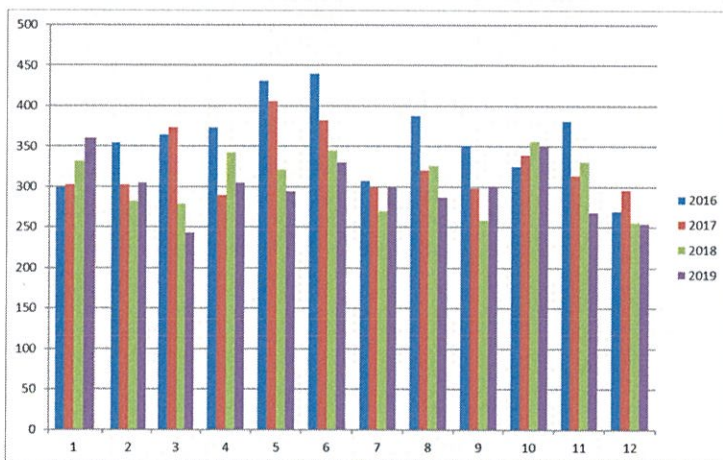
terveyspalveluiden saatavuudessa oli ajoittain haastetta ja uusi psykiatrinen sairaanhoitaja aloitti työt vasta kesäkuussa. Mielenterveyspalveluiden käyttö väheni edellisestä vuodesta 43.100 euroa.

Erikoissairaanhoito/ Pshp:n järjestelmän mukaisen toteuman analyysia

Seuraavan on vuotta 2019 koskeva PSHP:n toteuman analyysi raportointijärjestelmän tietojen perusteella. Analyysi ei ota huomioon kalliin hoidon tasausmaksua, jonka suuruus vaihtelee kuukausittain ja lopullinen tulos muodostuu vasta PSHP:n vuoden 2019 tilinpäätöksen perusteella. Merkittävimmät ylitykset vuoden 2018 toteumaan verrattuna:

Akaan vastuukunta-alueen terveyskeskuksen erikoissairaanhoidon lähetteet ovat vähentyneet vuoden 2019 aikana 3 % verrattuna vuoden 2018 vastaavaan aikaan.

Investointien toteutuminen

Kaikki vuoden 2019 laiteinvestoinnit toteutettiin kaupunginvaltuuston 30.8.2017 § 104 tekemän päätöksen mukaisesti leasing-menettelyllä.

Toijalan terveysaseman välinehuoltoon hankittiin autoklaavi ja se oli terveyskeskuksen ainoa isompi hankinta.

9.6 TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

9.6.1 TEHTÄVÄ: KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kasvatus- ja opetuspalveluiden tehtävätaso käsittää varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä vapaan sivistystyön. Akaa toimii yhteistyössä naapurikuntien kanssa erityisopetuksen, musiikkiopistotoiminnan sekä kansalaisopistotoiminnan järjestämisessä. Yhteistyötä eri sidosryhmien välillä tehdään lasten ja perheiden parhaaksi.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaan lukion opiskelijoiden ja opettajien yhdessä luoma ilmapiiri on nykyaikainen ja innostava.	Lukion opiskelijamäärä	Lukioon hakevien uusien opiskelijoiden määrää ylittää edellisen vuoden tason (64)	Tavoite ei toteutunut. Lukion aloitti lukuvuonna 2019-2020 36 uutta opiskelijaa.
	Lukion keskeyttäneiden opiskelijoiden määrä	Lukio-opintojen keskeyttämisprosentti on alle valtakunnallisen tason (5%)	Tavoite toteutui. Akaan lukioista erosi vuoden 2019 aikana seitsemän opiskelijaa (4,5 %)
Lukion nykyaikainen ja innostava ilmapiiri kannustaa hyviin opinto-suorituksiin ja ylioppilaskirjoitusmenestykseen.	Opiskelijoiden menestys ylioppilaskirjoituksissa Lukio-opiskelijoiden sijoittuminen jatko-opintoihin	Ylioppilaskirjoitusten tulokset ylittävät valtakunnallisen keskiarvon	Tavoite ei toteutunut. Keväällä 2019 Akaan lukion arvosanapisteiden keskiarvo oli 3,88 ja valtakunnallinen keskiarvo oli 4,11. Oppiainekohtaisesti valtakunnallinen keskiarvo ylitettiin kevään kirjoituksissa 7/18 oppiaineessa. Syksyllä 2019 Akaan lukion arvosanapisteiden keskiarvo oli 3,13 ja valtakunnallinen keskiarvo oli 4,01. Oppiainekohtaisesti valtakunnallinen keskiarvo ylitettiin syksyn kirjoituksissa 2/15 oppiaineessa.

		Ylioppilaista jatkaa opiskelua korkea-asteella kolmen vuoden kuluttua valmistumisesta yli 61 % (valtakunnallinen keskiarvo)	Tavoite toteutui. Tällä hetkellä saatavilla olevan Tilastokeskuksen tiedon mukaan vuonna 2014 valmistuneista ylioppilaisista (54) opiskeli kolme vuotta myöhemmin vuonna 2017 korkea-asteella 37 opiskelijaa (68,5 %).
--	--	---	--

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa asioidaan sähköisesti			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Sähköiset kyselyt	Vastausprosentit	Sähköisten kyselyiden vastausprosentit ylittävät 70	Tavoite toteutui osin. Varhaiskasvatuksessa huoltajille käytössä sähköiset kyselyt, vastauksia 139 kpl, vastausprosentti < 70 %.
Sähköiset oppimateriaalit	Sähköisiä oppimateriaaleja otetaan käyttöön perusasteella, lukiossa käytetään sähköisiä oppimateriaaleja	Perusasteella on otettu käyttöön sähköisiä oppimateriaaleja	Tavoite toteutui. Esimerkkikoulun sähköisten oppimateriaalien käyttö lähes kaksinkertaistui.
Nykyaikaiset ja monipuoliset työskentelytavat: sähköisten oppimisympäristöjen (Google, MS) käyttöönotto	Sähköisiä oppimisympäristöjä opetellaan käyttämään oppimisen tukena	Koulutukset henkilöstölle pidetty, ensimmäiset koekilut käynnissä perusasteella, lukiossa osa opettajista käyttää jo aktiivisesti	Tavoite toteutui. Akaan lukiossa osa opettajista käyttää aktiivisesti sähköisiä oppimisympäristöjä.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on viihtyisä ja tunnettu kaupunki			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaan lukiossa voivat akaalaiset nuoret jatkaa opintopolkuaan turvalisessa ja yksilöllisissä tarpeet huomioivassa ympäristössä.	Lukion opiskelijamäärä	Lukioon hakevien uusien opiskelijoiden määrää ylittää edellisen vuoden tason (64)	Tavoite ei toteutunut. Lukion aloitti lukuvuonna 2019-2020 36 uutta opiskelijaa.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Varhaiskasvatusympäristö on kehittävä, oppimista edistävä ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioiva	Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen	Toiminta on varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvatus kaltaista	Tavoite toteutui. Varhaiskasvatusympäristöä muokattu oppimista edistäväksi. Toiminta varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvatus kaltaista.
Perusopetus vastaa perusopetuslain mukaisen toiminnan järjestämisestä ja opetuksen kehittämistä.	Opetussuunnitelman toteutuminen	Toiminta on opetussuunnitelmassa kuvatus kaltaista	Tavoite toteutui. Myös tarpeelliset opetussuunnitelman päivitykset ja muutokset käsiteltiin sivistyslautakunnassa.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kokemus kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä on positiivinen	Asiakaskyselyt	Yhteistyön kokee positiiviseksi vähintään 70 % huoltajista	Tavoite toteutui osin Kyselyihin vastasi n. 40 % huoltajista
Kokemus kodin ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä on positiivinen	Asiakaskyselyt	Yhteistyön kokee positiiviseksi vähintään 70 % huoltajista	Tavoite toteutui. Yhteistyön arvosana 5, asteikolla 1 – 6, positiiviseksi yhteistyön koki yli 70 % huoltajista
Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset selvitetään, sekä huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.	Varhaiskasvatuskysely Varhaiskasvatuksen Tullaan tutuiksi -käynnit	Vastausprosentti 70 100 %	Tavoite toteutui suurimmalta osin Varhaiskasvatuskysely huoltajille, vastausprosentti jäi alle 40 % Tullaan tutuiksi – käynnit vakiintuneet ja toteutuneet Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma toteutunut lapsen, huoltajan ja kasvattajien yhteistyönä.
Esi- ja perusopetus tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista lapsilähtöisesti yhteistyössä perheen kanssa.	Asiakaskyselyt		Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakaskyselyyn vastasi 56 huoltajaa. Koulujen (3lk, 6lk ja 9lk) asiakaskyselyyn vastasi 112 huoltajaa. Tavoitetasona oli, että vastauskeskiarvot olisivat molemmissa kyselyissä 4,0 tai enemmän. Keskiarvot olivat 3,9. Vastajamäärät vähäiset.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Henkilöstö on ammattitaitoista	Henkilöstön kelpoisuus VESO-koulutukset 3 pv/lukuvuosi Varhaiskasvatushenkilöstön täydennyskoulutus 3 pv/kalenterivuosi	Henkilöstön kelpoisuus 100 % Virkaehtosopimusten mukaisten täydennyskoulutustavoitteiden toteutuminen	Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuus 100 % Täydennyskoulutusvelvoite täyttynyt
Henkilöstö on motivoitunut	Henkilöstöltä tulleiden ideoiden määrä ja toteuttamisaste	Henkilöstöltä tulee ideoita ja niitä toteutetaan	Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma tukee henkilöstön ideoiden toteutumista päivittäin. 5-vuotiaiden hyvinvointi CV
Henkilöstö viihtyy työssään	Kehityskeskustelut, kyselyt henkilöstölle, henkilöstön vaihtuvuus sairauspoissaolot	Kehityskeskustelut 100%	Kehityskeskustelut toteutuu vuosittain 100 %
Terveet, turvalliset ja virikkeelliset kasvun ja oppimisen ympäristöt	Kouluterveyskyselyt, oirekyselyt Ensiapukoulutukset henkilöstölle Kriisien kartoitus ja suunnitelmien päivittäminen ajan tasalle Uuden henkilöstön perehdytys Syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy, oppilaiden kolmiportaisen tuen toteutuminen	Kokemukset oireista vähenevät Ensiapukoulutukset henkilöstölle järjestetty Kriisien kartoitus tehty ja suunnitelmat päivitetty Uusi henkilöstö on perehdytetty	Päiväkotirakennuksissa tutkimukset tehty ja akuutteja toimenpiteitä tehty Ensiapukoulutukset toteutuneet Kriisien kartoitus tehty ja suunnitelmat päivitetty Perehdytys uusille henkilöille toteutunut Kolmiportainen tuki varhaiskasvatuksessa käytössä. Kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma osa paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. 5 – vuotiaiden Mini – Verso – koulutus ja henkilöstön Mini – Verso - koulutus

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Viksu Akaa			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kustannustehokas päiväkotij- ja kouluverkko	Vertailu muihin kuntiin; kustannukset/lapsi/ tai kustannukset/oppilas yksiköittäin	Tunnusluvut ja vertailu muihin saman kokoisiin kuntiin	Bruttokustannus / lapsi / vuosi Mannersuomea edullisempi (11.842 e v.2018)

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Lapsia varhaiskasvatuksessa	650	609	610	585
Varhaiskasvatuksessa olevien 1-5 v. osuus (%) koko ikäryhmästä	68	66	75	79
Kotihoidon tukea saavat 0-3 vuotiaat lapset	267	245	250	196
Bruttokustannus/lapsi/vuosi (Mannersuomi 11.842 € v. 2018)	10 834	11 574	10 000	11 774

Perustelut

Varhaiskasvatus

Akaan varhaiskasvatuksessa on velvoittavan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ohella käytössä 1.8.2019 alkaen myös Akaan paikallinen, päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma.

Uusi varhaiskasvatustalaki astui voimaan 1.9.2018 lukien. Lain tavoite on vahvistaa päiväkodeissa toteutettavan varhaiskasvatuksen sisältöjä, toimintaa, laatua ja pedagogiikkaa. Yksi tärkeimmistä muutoksista on henkilöstön koulutustason nosto, mikä tarkoittaa osaltaan henkilöstömenojen kasvua. Lain uusi sanamuoto lapsen edun osalta on vahvempi kuin aikaisemmassa laissa ja lapsen etua on harkittava sekä yksittäisen lapsen, lapsiryhmän ja yleensä lasten kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Organisaatiomuutoksen myötä 1.8.2018 alkaen kaupunki on jaettu kahteen varhaiskasvatusalueeseen. Hallinto ja esimiestyö sekä palvelunohjaus on keskitetty varhaiskasvatusjohtajalle ja kahdelle varhaiskasvatuksen aluevastaavalle. Päiväkodeissa on päiväkodin johtajat. Lisäksi on kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa.

Akaan varhaiskasvatuksen palvelurakenne on seuraava: kunnalliset päiväkodit 7, kunnalliset perhepäivähoitokodit 12, yksityiset ostopalvelupäiväkodit 2 ja yksityiset perhepäivähoitokodit 5. Lasten kokonaismäärä vaihtelee 545 – 620 välillä.

Hoitoaikaperusteinen asiakasmaksujärjestelmä on käytössä. Kokeiluluonteisesti 31.7.2019 saakka oli käytössä 5 välystä, mikä jäi pysyväksi käytännöksi. Uusi asiakasmaksulaki ja hoitoaikaperusteinen asiakasmaksujärjestelmä on laskenut hoitomaksukertymää n. 10 %.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys valmistui keväällä 2019. Selvityksen mukaan Akaan varhaiskasvatus tuotetaan Manner-Suomea edullisemmin. Selvityksen mukaan Akaan varhaiskasvatus tarvitsee nykyisen päiväkotiverkoston jatkossakin. Päiväkotien kunto, sijainti ja lukumäärä otetaan huomioon osana kouluverkkoselvitystä ja mahdollista uudisrakentamista.

Yksityinen päiväkotitoimi Onni aloitti toimintansa 1.8.2017. Samoin yksityinen päiväkotitoimi Toivo jatkaa kilpailutuksen jälkeen toimintaa kolmella lapsiryhmällä 1.8.2018 alkaen.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus, Karvi on arvioinut varhaiskasvatustyötä ohjaavia varhaiskasvatussuunnitelmia ja niiden käyttöönottoa kunnissa. Myös Akaan varhaiskasvatus on valittu osallistumaan arviointiin.

Kansallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda kerää varhaiskasvatuksen tiedot valtakunnallisesti yhteen paikkaan vuoden 2019 alusta lähtien. Tietovarannon avulla varhaiskasvatuksesta saadaan jatkossa yhteismitallisia, vertailukelpoisia ja laadukasta tietoa mm. viranomaisten käyttöön. Varhaiskasvatuksen tietovarantoon tietoja tallentavat varhaiskasvatusoimijat.

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta, perusopetus ja lukio

Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa 1.8.2016 lähtien. Uudet opetussuunnitelmat ovat edellyttäneet myös digitaalisten oppimisympäristöjen ja laitehankintojen huomioimista talousarvioissa. Koulujen sähköisten materiaalien ja alustan käyttöönotto kasvoi selvästi syksyllä 2019, kun talousarvion mahdollistamat laitehankinnat (chromebook) saatiin toteutettua yhteistyössä kaupungin tietohallinnon kanssa. Opettajakyselyn pohjalta toteutetut opettajien koulutukset toteutuivat suunnitellusti ja osoittivat sen, että työntekijämme haluavat jatkaa Microsoftin ja Googlen palveluiden mahdollistamissa oppimisympäristöissä.

Talousarviota valmistellessa olivat tiedossa siirtokouluutilojen käyttöönottojen jatkuminen Viialassa ja uuden Kylmäkosken koulun valmistuminen syksyksi 2019. Viialan siirtokouluratkaisussa ei voitu valitettavasti huomioida sisäliikuntatilojen tarvetta, joten sisäliikuntajaksot toteutettiin edelleen Lempäälän Ideaparkin tiloissa suurimmalta osin. Vuosi 2019 päättyi Viialan koulupäätöksen osalta siihen, että hankesuunnitelman hyväksyminen enintään 750 oppilaan koulusta siirtyi käsiteltäväksi vuoden 2020 alkupuolelle. Uuteen yhtenäiskouluun huomioitiin jo hankesuunnittelussa erityiskoulumaiset ratkaisut Akaan pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille. Viialan uusien liikuntatilojen hankesuunnitelman osalta oli sama käsittelytilanne kuin Viialan yhtenäiskoulunkin osalta, joten suunnitelma käsitellään alkuvuonna luottamuselimissä. Toijalan kouluverkko työ jatkuu suunnitellusti keväällä 2020.

Vaikka kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätaaso on kokonaisuutena toteutunut hyvin arvioidun mukaisesti, on syytä edelleen kiinnittää palkkakustannuksien tarkempaan kirjautumiseen perusopetuksen toimintojen sisällä. Erityisesti matkustus- ja kuljetuspalveluissa oli koulujen osalta poikkeamaa talousarvioon nähden. Selittävänä tekijänä voitaneen osaltaan pitää kuljetuspalveluiden uutta hankintasopimusta, joka on ollut voimassa elokuusta alkaen. 6-luokkalaisten palautettiin syksyllä 2019 Sontulan ja Kylmäkosken lähialakouluille, jota ennakoitiin tehtäväalueen sisäisillä määrärahasiirroilla.

Akaan lukion tavoitteiden toteutumisen seuraamisessa käyttökelpoisia mittareita ovat lukioon hakuvien opiskelijoiden määrät, opiskelijoiden menestys ylioppilaskirjoituksissa ja lukio-opiskelijoiden sijoittuminen jatko-opintoihin. Lukion osalta tavoitteet saavutettiin verraten hyvin. Talousarvion toimintakatteen toteuma oli 94,7 %.

Erytisopetuksen rakenteellinen kehittäminen jatkui vuoden 2019 aikana. Toijalan yhteiskoulussa oli aiemmin ainoa kaupungin erityisluokka, mutta syksyllä aloitti rinnalla vakinaisena toimintana uusi Nahkialaan kouluun sijoitettu 4.-5.-luokkalaisten erityisluokka. Joustavan perusopetuksen (JOPO) jatkoi syksyllä toimintaansa Viialan yhtenäiskoulun tiloissa. JOPO-luokka toimii määräämälläkseen.

Opetusryhmiä suunniteltaessa ja myöhemmin perustettaessa on noudatettu valtuuston päätöksiä (enintään 25/32 oppilasta). Toiminnalliset ja taloudelliset muutokset ovat olleet maltillisia ja sisäilmaongelmien merkitys on tiedostettu uutta palveluverkkoa suunniteltaessa.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

5100 KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	1 856 700	0	1 856 700	1 893 539	101,98%	-36 839
0 Ulkoiset	1 856 700	0	1 856 700	1 893 539	101,98%	-36 839
TOIMINTAKULUT	-28 593 600	177 800	-28 415 800	-27 979 460	98,46%	-436 340
0 Ulkoiset	-23 090 200	-162 800	-23 253 000	-22 809 823	98,09%	-443 177
1 Sisäiset	-5 503 400	340 600	-5 162 800	-5 169 637	100,13%	6 837
TOIMINTAKATE	-26 736 900	177 800	-26 559 100	-26 085 920	98,22%	-473 180
0 Ulkoiset	-21 233 500	-162 800	-21 396 300	-20 916 284	97,76%	-480 016
1 Sisäiset	-5 503 400	340 600	-5 162 800	-5 169 637	100,13%	6 837

Kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 480.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 317.200 euroa).

Opetustoimen hallinnon ja yhteistyön tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 44.000 euroa. Mm. musiikkiopiston menot alittuivat 36.200 euroa. Tulosalueen toteumaan sisältyvät kotikuntakorvausten nettomenot olivat 922.700 euroa.

Esiopetus, aamu- ja iltapäivätoiminnan jne. tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 37.500 euroa.

Perusopetuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 12.400 euroa.

Lukiokoulutuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 48.900 euroa. Mm. henkilöstömenot alittuivat 26.600 euroa ja palvelujen ostot 13.500 euroa.

Vapaan sivistystyön tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 16.300 euroa.

Opetustoimen projektien ulkoiset nettomenot alittuivat 6.100 euroa.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 314.800 euroa. Toimintatuotot ylittivät 45.700 euroa, mm. maksutuotot ylittyivät 17.600 euroa. Toimintakulut alittuivat 269.200 euroa, mm. lasten kotihoidon tuki alittui 197.800 euroa johtuen lasten syntyvyyden alenemisesta ja toisaalta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noususta ja palvelujen ostot alittuivat 51.900 euroa.

Vuonna 2019 kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle kohdentuneet erilaiset väistötiloihin liittyvät kustannukset olivat yhteensä noin 2.215.500 euroa sisältäen mm. tilojen vuokra- ja ylläpito-kustannuksia, kuljetuksia sisäliikuntatiloihin ja väistötiloihin sekä materiaalien uusimista. Lukuun ottamatta kaupungin aiemminkin Akaanportissa hallinnoimien tilojen yhtiövastikkeita kustannukset olivat Viialan taajaman koulujen ja Kylmäkosken taajaman koulun väistötilatilanteesta aiheutuvia lisäkustannuksia.

(Vuonna 2019 Viialan taajaman Parmaco-siirtorakennusten vuokrat olivat yhteensä 1.979.300 euroa, joista noin 93,4 % kohdentui kasvatus- ja opetuspalvelujen tehtävätasolle ja loput sosiaalityön, terveydenhuollon, tilahallinnon ja siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätasolle. Lisäksi ylläpitokustannukset.)

9.6 TOIMIELIN: SIVISTYSLAUTAKUNTA

9.6.2 TEHTÄVÄ: VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kirjastopalvelut

Akaalaisten kirjastopalveluiden tuottaminen peruspalveluna Kirjastolakia noudattaen.

Kirjastotoimi

- Palvelee riittävästi akaalaisia vauvasta vaariin
- Laitteet ovat ajanmukaiset ja vastaavat informaatioyhteiskunnan haasteisiin.
- Sähköiset kirjat ja lehdet saatavilla jo nyt PIKIn kautta. Digiloikka kuntalaisille.
- Pääsy kirjastoihin aukioloaikojen ulkopuolella (omatoimiaika ehkä 7-22).
- Nuorison olohuone edellyttää nuorisotoimen mukanaoloa ja tilaratkaisuja

Nuorisopalvelut

Nuorisotyön tavoitteena on nuorisolain mukaisesti tukea nuorten kasvua sekä edistää nuorten elinoloja, hyvinvointia ja aktiivista kansalaisuutta. Tavoitteiden toteutumiseksi vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, tuetaan heidän kasvuaan, itsenäistymistään ja yhteisöllisyyttään sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista.

Akaan kaupunki saa palvelujen toteuttamiseen valtionosuutta, joka kattaa osan kustannuksista Valtionosuus lasketaan kunnan alle 29-vuotiasta asukasta kohden määriteltävän yksikköhinnan perusteella vuosittain valtion talousarvion rajoissa. (Kuntien nuorisotyö 15 euroa /alle 29-vuotias asukas, valtionosuus 29,70 %. 24/04/2018 Opetushallitus)

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Akaan kaupungin etsivän nuorisotyön ensisijaisena painopisteenä on auttaa nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka ovat vaarassa keskeyttää 2. asteen opinnot. Toiminta on vapaaehtoista.

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan vuosittain haettavalla valtionavustuksella.

Kulttuuripalvelut

Akaan kulttuuripalvelut luo kolmannen sektorin, seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa edellytyksiä taiteen ja kulttuurin kokemiselle ja tekemiselle. Kulttuuripalvelut toimii paikallisen ja alueellisen kulttuuritoiminnan koordinaattorina ja verkostojen rakentajana.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut luovat kuntalaisille mahdollisuuksia terveyttä ja hyvinvointia edistävään vapaa- aikaan.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kirjastojen aukioloajat ovat riittävät	Pysyttävä 2018 tasolla	Omatoimiaika otetaan käyttöön eli lisää käyttöaikaa	Aukiolotunteja noin 1 % enemmän kuin 2018. Omatoimiaika siirtyi vuodelle 2020.
Kirjastot molemmissa taajamissa ja tiloissa ei enää väistötiloja, vaan monipuolista toimintaa	1 + 1 oltava, Kylmäkosken taajaman kirjastopalvelut uudelleen esille Terveyskeskuksen loputtua.	Pystytään lisäämään tapahtumien määrää kirjastoissa	Järjestetty enemmän tapahtumia sekä itse että yhteistyökumppanien kanssa
Nuorisopalveluiden toiminta on laadukasta ja suunnitelmallista.	Nuorisopalvelut laatii Akaan nuorisotyön perussuunnitelman NUPS 2019.	Perussuunnitelma laaditaan ja otetaan käyttöön vuonna 2019.	Perussuunnitelmaa ei ole laadittu, vaan se on siirretty toteutettavaksi v. 2020.
Liikuntapalvelujen saavuus	Liikuntapalvelujen käyttöaste/ liikuntaryhmien lkm ja osallistujien lkm, liikuntatilojen käyttötunnit ja osallistujamäärät, niiden tapahtumien ja toimintojen lukumäärä, joissa liikuntapalvelut on mukana	Ryhmiä 16 kpl/viikko Kuntosaliryhmät 15 hlö/ryhmä Jumpparyhmät 17,5 hlö/ryhmä	Ryhmiä 17/viikko Kuntosaliryhmät -taso 1, 25 hlö/ryhmä -taso 2, 11 hlö/ryhmä -Jumpat 43 hlö/ryhmä Liikuntapalvelut ovat olleet entistä laajemmin akaalaisten ikääntyneiden tavoitettavissa. Uutena palveluna käyttöön otettu liikuntaneuvontatoiminta, sekä tapahtumien järjestäminen ovat tavoittaneet myös lapsia, nuoria ja työikäisiä. Liikuntapalveluiden seurayhteistyö on lisääntynyt merkittävästi.
Lasten -ja nuorten kulttuuriyöryhmä toimii aktiivisesti ja lisää monipuolisuutta.	Ryhmä kokoontuu säännöllisesti. Tuottaa tapahtumia yhteistyössä. Toimintojen lukumäärä.	Lasten- ja nuorten kulttuuriyöryhmä luodaan.	Lasten ja -nuorten kulttuuriyöryhmää ei ole luotu. Kulttuuripalvelut oli kuitenkin mukana järjestämässä yhteistyössä lapsiperheille suunnattuja tapahtumia. Yhteensä 6 kpl.
Kulttuuripalveluiden toimintaa ohjaa Akaan kulttuuripalveluiden kulttuurisuunnitelma	Kulttuurisuunnitelma on luotu	Kulttuurisuunnitelmaa luodaan resurssien mukaisesti	Kulttuurisuunnitelmaa ei ole luotu.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan kirjastot ovat informaatiokeskuksia			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Käyttöluvut tasaantuvat, sähköinen asiointi kirjastoissa PIKIn kautta tutuksi yhä useammalle	Lainausluvut Asiakaskäynnit	Pientä nousua molemmis- sa lisääntyvän omatoimi- suuden myötä	Lainaus nousi 0,20 %, vaika omatoimisuus siirtynyt. PIKIn käyttö kasvoi myös.
Kirjastot ovat informaatiokeskuksia. saatavilla on uusiutuva, monipuolinen kokoelma. Koko PIKIssä e-aineistoihin lisäpanostusta.	PIKI-kirjastot lisäävät 2019 e-aineistojen hankintaa	Käyttö kasvaa + 10 %	E-aineistojen tarjonta lisääntyi, käyttöön saatiin marraskuussa myös elokuvia
Nuorisopalvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien saavutettavissa.	Nuorisotyötä toteutetaan koko kunnan alueella lähipalveluna. Raportointi.	Liikkuva yksikkö otetaan käyttöön. Verkossa tapahtuvaa nuorisotyötä kehitetään. Digimahdollisuuksia kartoitetaan.	Liikkuva yksikkö ei toteutunut. Yksikköä esitettiin myös vuoden 2020 talousarvioinvestointeihin, mutta lopullisessa talousarviokäsittelyssä hanke karsiutui. Digitaalisen ja verkossa tapahtuvan nuorisotyön eri muotoja on otettu soveltuvasti käyttöön.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaalaisten käytössä ovat monipuoliset ja viihtyisät kirjastotilat. Kirjastot osaltaan lisäävät ihmisten hyvinvointia monipuolisilla palveluillaan	Asiakaskysely 2019	Mihin ollaan tyytyväisiä ja mitä pitäisi parantaa	Asiakaskysely toteutettu joulukuussa 2019. Toivottiin sellaista, mihin ei vielä pystytty. Tilojen toimivuutta ja viihtyisyyttä parannettu.
Nuorten osallisuutta vahvistetaan	Toimintakaudessa on 1-2 nuorten tuottamaa tapahtumaa, retkeä tai tilaisuutta. Osallisuuskysely	Toiminnassa toteutetaan osallisuusohjelmaa/NUPS2019. Kunnassa toimii nuorisopalveluiden ja kulttuuripalveluiden yhteinen nuorista koostuva tapahtumatiimi. Nuorten aktiivisuus ja hyvinvointi kasvaa. Harrastuspassin käyttöönottoa selvitetään.	Nuorisovaltuusto on ollut mukana järjestämässä nuorille suunnattuja tapahtumia. Nuorisotilatoimikunta on kokoontunut säännöllisesti.

Nuorille on monipuolisesti tukea, tekemistä ja toimintaa	Osallistujamäärät Asiakastytyväisyyskyselyt	Palvelut rakentuvat toimintasuunnitelman mukaisesti	Nuorille on järjestetty tilatoimintaa, tapahtumia ja retkiä. Nuorisotilatoiminnan kävijämäärät nousivat merkittävästi vuoden 2019 lopulla. Nuorisotilakysely toteutettiin loppuvuodesta.
Akaalaiset NEET* -- nuoret ohjautuvat heitä hyödyttävien palveluiden piiriin ja heidän kykynsä hoitaa omia asioitaan paranee = sosiaalinen vahvistaminen. *NEET= Not in Employment, Education or Training	Asiakkaiden eteenpäin ohjautumisen tilastointi: valtakunnallinen PAREnt-järjestelmä. Asiakkaiden kokemaa hyödyn ja voimaantumisen mittaaminen: Valtakunnallinen Sovari – sosiaalisen vahvistumisen mittari.	Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea non-stop-periaatteella. Asiakasmäärät pysyvät kohtuullisena. Palveluun pääsee jonottamatta.	Nuoria tavoitettu 122, joista 114 ohjattu erilaisiin toimenpiteisiin esim. opintoihin, sosiaali- ja terveystalviteihin sekä TE-toimiston palveluihin. Etsivää nuorisotyötä on pystytty tarjoamaan oikea-aikaisesti, silloin kuin nuori on kykenevä ohjautumaan häntä hyödyntävien palvelujen piiriin.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kirjastojen palvelut pyrkivät vastaamaan asiakaslähtöisesti eri alueiden asukkaiden erilaisiin tarpeisiin.	Kuinka monta prosenttia akaalaisista käyttää kirjastoja (2017 29,88 %)	Pientä nousua molemmissa	Lainajien määrä nousi 3,21%. Akaalaisista käyttäjiä noin 30 %.
Pirkanmaan kirjastot ovat yhteistyössä liikkuvien asiakkaiden käytössä. Toisaalta aineisto liikkuu, ei välttämättä ihmiset (ekologia)	Muualla saatu aineisto ja muualla käytetty oma aineisto	Aineistojen yhteiskäyttö kasvaa Akaassa ja Pirkanmaalla	PIKI-kirjastojen yhteinen verkkokirjasto lisäsi suosiotaan, e-aineistoja saatu lisää yhteiskäyttöön. Materiaali saatu nopeampaan kiertämään, mm. VIP-lainat ilman jonotusta
Nuorisovaltuusto on vaikuttava ja aktiivinen toimija.	Nuorisovaltuusto järjestää 2-5 kokousta toimintakaudessa.	Uusi nuorisovaltuusto aloittaa 1.6.2019.	Nuorisovaltuusto on pitänyt säännöllisesti varsinaisia kokouksia ja työkokouksia. Uusi nuorisovaltuusto nimettiin 1.6.2019. Varsinaisesti uuden nuorisovaltuuston toiminta käynnistyi syksyllä.
Nuorisotyö kouluilla on vakiintunut nuorisopalveluiden työmuoto.	Raportointi. Tilastointi.	Nuorisotyötä toteutetaan kouluilla 3h/vko	Kouluilla tehtävää nuorisotyötä on toteutettu 3-6h/viikko yhdessä seurakunnan kanssa yläkouluilla. Toiminta on vakiintunut ja uusia toimintamuotoja kehitetään.

Kulttuuria on monipuolisesti kaikkien saavutettavissa.	Asiakastilastot Käyttäjämäärät	Digimahdollisuuksia kartoitetaan. Erialaisten ikä- ja erityisryhmien tarpeita kartoitetaan. Toiminnassa on huomioitu kulttuuria vähäisesti hyödyntävät.	Kulttuuria on ollut edellisvuosien tapaan monipuolisesti yhdistysten järjestämänä. Digimahdollisuuksia on pohdittu mm. Akaan historiikin toteuttamisen yhteydessä, sekä alueen museoiden toiminnan yhteydessä. Kulttuuritoimintaa on tarjottu erityisryhmille (Nuorten teatteriretki, nuorten aikuisten teatteriryhmä).
--	-----------------------------------	---	---

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kirjaston henkilökunta viihtyy työssään	Määrä ei vähene, sairauslomia vähän	Enää ei vähennetä henkilökuntaa, sairauslomia vähän edelleen	Sairauslomia vähän. Uutta kirjastovirkailijan tointa ei saatu. Lomasijaisia ei ole voitu käyttää eli henkilökunnan kuormitus kasvanut.
Nuorisopalveluilla on riittävät henkilö- ja työaikaresurssit.	Vakanssien täyttöaste.	Kaikilla olemassa olevilla täyttölupaisilla vakituksilla vakansseilla on työntekijä.	Tavoite toteutui loppuvuodesta 2019, kun kaikkiin toimiin oli saatu rekrytoitua työntekijät.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kirjastot ovat hyviä kumppaneita muille hallintokunnille ja voivat tarjota etätyö-, kokous- ja näyttelytiloja kuntalaisille. Kirjastot tukevat kuntalaisten digiloikkaa.	Mitä yhteistyötä on ja miten tiloja käytetään	Yhteistyökumppanit osaa- vat käyttää kirjastoja ja - tiloja tukenaan entistä enemmän. Muutenkin kuin väistötilana.	Pääkirjaston kuntoselvitys tehty syksyllä 2018, lisätut- kimukset 2019, tilojen moni- käyttöisyyttä parantavia toimenpiteitä odotetaan edel- leen. Etätyöntekijät näkyvät varsinkin pääkirjastossa. Näyttelyitä molemmissa jatkuvasti. Viiala-salissa käyttäjiä tullut lisää koulu- laisten poistuttua.
Nuorisopalveluiden yhteistyö kolmannen sektorin, yritysten, yhdistysten, seurakunnan ja muiden toimialojen kanssa on suunnitelmallista ja tavoitteellista.	Verkostoyhteistyötä toteutetaan toimintamallin mukaisesti. Raportointi. Tilastointi.	Verkostoyhteistyön toimintamallia kokeillaan käynnistämällä kaupungin tiloissa Akaan nuorisopalveluiden, Akaan seurakunnan ja Akaan vanhempienverkosto ry:n yhteistyöllä toteuttamaa nuorisokahvilatoimintaa.	Seurakunnan ja vanhempienverkoston kanssa yhteistyössä toteutettava Nuorisokahvilatoiminta käynnistyi lauantai-iltaisain Toijalan nuorisotilalla syksyllä 2019. Myös tapahtumia ja koulutuksia järjestettiin yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.	Yhteistyötapojen ja -tilaisuuksien ja -muotojen dokumentointi. Toimintojen lukumäärä.	Kulttuuripalvelut on käytössä olevien resurssien mukaisesti mukana monipuolisesti erilaisissa yhteistyömuodoissa. Kulttuuritapahtumien lukumäärä pysyy aktiivisen korkeana. Yhteistyötapoja ja -muotoja kartoitetaan	Kulttuuripalveluiden lähes kaikki toiminta on ollut yhteistyötä eri tahojen kanssa. Yhteistyössä toteutettuja tapahtumia oli vuoden 2019 aikana 14. Vuodelle 2020 on tarvetta muun muassa kulttuuripääkaupunki 2026 -hankkeen yhteyshenkilölle.
Veturimuseon toimintaa kehitetään	Kehittämistoimintojen sisältö ja lukumäärä	Toiminnan mahdollisuuksia kartoitetaan.	Kulttuurikoordinaattori osallistui Veturimuseon yhteistyö- ja kehittämispäiviin. Yhteensä 2.

Kirjastopalveluiden tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Aukiolotunnit	3 737	väheni, 3 414	lisääntyy	3 445
Lainausluvut	205 413	väheni, 199 612	hieman lisääntymistä	200 003
E-aineistot	PIKIssä 97	kasvaa, PIKIssä e-kirjoja 136, e-lehtien käyttökerrat 9 189	kasvaa vähän lisää	e-kirjoja 192 ja lainaus 4 360, e-lehtien käyttökerrat 12 699
Tapahtumat	78	kasvoi, 99		144

Kirjastopalvelut

Kirjastot jatkoivat omien tilojensa käyttöä ilman toimimista esim. koululaisten väistötilana. Henkilökunnan tarjoama henkilökohtainen palvelu säilyi entisellä tasolla. Joitain askeleita omatoimisuuden lisäämiseen toteutettiin, esim. kameravalvonta. PIKI-yhteistyön kautta saatiin lisää e-aineistoja, mutta myös tavanomaisempaa aineistoa saatiin hankittua enemmän. Kirjaston tiloja käytettiin monipuolisemmin taajamien yhteisöllisenä kohtaamispaikkana, etätyöpisteenä ja erilaisten tapahtumien, kokousten, kurssien ja esiintyjien areenana. Pääkirjaston tilojen kunnostustyöt etenivät hitaasti. Kylmäkosken taajamassa asuville tarvittavien palveluiden parantaminen ei edistynyt uuden koulunkaan myötä. Toivottavasti valtuusto panostaa asiaan, mm. kirjastohenkilön toimella, viimeistään siinä vaiheessa, kun siellä olevan terveyskeskuksen jatkoa suunnitellaan.

Nuorisopalvelut

Nuorisosihteerin työtehtäviin kuului myös entisen liikuntasihteerin tehtäviä. Tällä on ollut suora vaikutus nuorisotyöhön käytettäviin resursseihin. Tämä on näkynyt muun muassa nuorisotyön organisoinnissa ja tuonut haasteita nuorisotyön toteuttamisessa.

Syksystä 2018 lähtien voimassa ollut yhden vakituisen nuorisohjaajan työpanos on jakautunut myös vuonna seuraavasti: 40 % kulttuurikoordinaattorin ja 60 % nuorisotyöntekijän työtehtäviin. Työjärjestely jatkui kokeiluluontoisesti 31.12.2019 saakka. Tämä aiheuttaa vajeen nuorisotyön perustehtävässä.

Vakituisten työntekijöiden siirtyminen etsivän nuorisotyön hankkeeseen on aiheuttanut vakanssien täyttämistä määräaikailla sijaisilla vuodesta 2013 lähtien.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ollut tavoittaa ja auttaa 16-29-vuotiaita työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria ja ohjata heitä tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret ovat usein syrjäytyneet peruspalveluista ja heillä on vaikeuksia lähteä hakemaan tarvittavia palveluita ja kenties vaikeuksia poistua kotoaan.

Etsivä nuorisotyö meni sinne, missä nuoret olivat. Etsivä nuorisotyö tapaa nuoria kaikissa taajamissa joustavasti sellaisessa tilassa, mihin on helppo tulla tai tarvittaessa nuoria tavataan myös kotikäynneillä. Etsivän nuorisotyön käytössä olevat tilat Toijalan taajamassa Meijerin talossa ovat olleet hyvät ja sopivat tarkoitukseensa. Viialan ja Kylmäkosken taajamissa etsivällä nuorisotyöllä ei ole käytössään asianmukaisia työtiloja nuorten tapaamisiin. Käytännössä jokaisen Viialan ja Kylmäkosken nuoren kohdalla joudutaan erikseen miettimään, missä kyseisen henkilön tapaaminen voidaan toteuttaa. Pienryhmätapaamisia ja avointen ovien iltapäiviä pidämme Toijalan tiloissamme, johon Viialan ja Kylmäkosken nuorten on ollut vaikea päästä. Ryhmämuotoiset tapaamiset olivatkin tärkeää harjoittelua nuoren kuntoutumisessa. Suunnitelmissa ollut Nuorisopalveluiden liikkuva yksikkö olisi parantanut huomattavasti mahdollisuuksiamme tarjota Viialan ja Kylmäkosken taajamien nuorille ohjauspalvelua, sekä yksilötapaamisten, että pienryhmätapaamisten muodossa.

Pirkanmaan nuorten työttömyysprosentissa Akaa oli edelleen viimeinen, parantuneesta työllisyys-tilanteesta huolimatta. Siksi on ollut tärkeää saada kontakti näihin nuoriin ja tasalaatuista palvelua ja ohjausta nuorelle taajamasta riippumatta.

Syksystä 2018 lähtien nuorisotyötä on toteutettu yläkouluilla seurakunnan nuorisotyönohjaajien kanssa. Matalan kynnyksen NURKKA –toiminta tavoittaa yläkoululaisia viikottain. Toimintaa kehitettiin edelleen yhteistyössä koulun ja seurakunnan kanssa. Vuoden 2019 aikana nuorisopalvelut jatkoi ja tiivistä yhteistyötään myös Akaan Vanhempienverkosto ry:n ja Akaan seurakunnan ylläpitämien nuorisokahviloiden kanssa.

Kulttuuripalveluita kehitetään ja kartoitetaan

Syksystä 2018 alkaen kulttuurikoordinaattorin työtehtäviä hoidettiin osa-aikaisella määräaikailla kokeilulla 31.7.2019 saakka. Kulttuurikoordinaattorin työtehtäviin oli varattu kaksi työpäivää viikossa. Henkilöstöresurssien sallimissa puitteissa, työ painottui kulttuuripalveluiden toiminnan koordinointiin, sekä viestintä- ja tapahtumayhteistyöhön. Kokeilun aikana kartoitettiin tämän hetkisten resurssien vaikutusta. Resurssien mukaisesti, toimintojen kohdentamista priorisoitiin. Kulttuuripalveluiden toimintaa kehitettiin tavoitteiden mukaisesti ja se on myös suunnitelmallista ja tavoitteellisesta. Kokeilu osoitti, että Akaan kaupunki tarvitsee vakinaisen kulttuurityöntekijän.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa korostui entisestään yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa tehtävä yhteistyö. Erityisliikunnanohjausta kehitettiin yhteisesti perusturvan kanssa, erityisesti fysioterapian palvelujen kesken. Liikuntatoimessa työskenteli yksi vakinainen työntekijä, mutta asukkaille pyrittiin tarjoamaan myös ostopalvelun kautta saatavaa liikuntapalvelua. Lisäksi vuonna 2019 oli vuoden kokeilun ajan määräaikainen ja osa-aikainen liikunnanohjaaja (30 tuntia/viikko).

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

6100 VAPAA-AIKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	182 800	-2 500	180 300	169 352	93,93%	10 948
0 Ulkoiset	171 800	0	171 800	160 820	93,61%	10 980
1 Sisäiset	11 000	-2 500	8 500	8 532	100,38%	-32
TOIMINTAKULUT	-2 518 800	3 600	-2 515 200	-2 460 756	97,84%	-54 444
0 Ulkoiset	-1 073 100	-4 300	-1 077 400	-1 022 404	94,9%	-54 996
1 Sisäiset	-1 445 700	7 900	-1 437 800	-1 438 351	100,04%	551
TOIMINTAKATE	-2 336 000	1 100	-2 334 900	-2 291 403	98,14%	-43 497
0 Ulkoiset	-901 300	-4 300	-905 600	-861 584	95,14%	-44 016
1 Sisäiset	-1 434 700	5 400	-1 429 300	-1 429 819	100,04%	519

Vapaa-aikapalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 44.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 39.700 euroa).

Kirjastopalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 8.100 euroa.

Kulttuuripalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 8.200 euroa.

Nuorisopalveluiden tulosalueen ulkoiset nettomenot alittuivat 44.100 euroa johtuen erityisesti henkilöstökulujen alittumisesta.

Liikuntapalvelujen tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 16.400 euroa. Toimintatuotot alittuivat 14.900 euroa johtuen erityisesti arvioitua pienemmistä maksutuotoista.

9.7 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

9.7.1 TEHTÄVÄ: TEKNISEN TOIMEN HALLINTO

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Teknisen toimen hallinto käsittää teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan tehtävät. Hallinnon tehtävänä on johtaa ja kehittää koko teknisen toimen taloutta ja toimintaa. Teknisen toimen hallinto toimii yhteistyötahona vesihuollon, jätehuollon, ympäristönsuojelun ja pelastustoimen tehtävissä. Lisäksi teknisen toimen hallinto huolehtii toimitilojen ja yhdyskuntarakentamisen investointi- ja korjaushankkeiden valmistelusta, rakennuttamisesta ja valvonnasta. Hallinnon vastuulle kuuluu myös tarpeettomaksi todettujen rakennusten realisointi kaupungin ohjeistuksen mukaisesti.

Teknisen toimen hallinto panostaa yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa siihen, että Akaa on viireä elinvoimakunta, viihtyisä kaupunki ja hyvä kumppani.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Teknisen toimen strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet:

Akaa on viireä

- Yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa tekninen toimi edesauttaa elinkeinotoiminnan kehittämistä panostamalla monipuoliseen tonttitarjontaan ja toimivaan infrastruktuuriin kaupungin eri alueilla

Akaa on innovatiivinen

- Tekninen toimi kehittää ja tehostaa toimitilojen ja kiinteistöjen hallintaa, käytettävyyttä, käyttöastetta ja energiatehokkuutta ja pyrkii tavoitteellisesti vähentämään kiinteistöjen käyttökustannuksia
- Tekninen toimi pyrkii tavoitteellisesti parantamaan työn sujuvuutta tietotekniikkaa hyödyntäen

Akaa on kaunis

- Tekninen toimi panostaa kaupungin yleisilmeeseen, viihtyisyyteen ja turvallisuuteen yleisten alueiden, ulkoliikuntapaikkojen ja leikkipaikkojen hoidolla käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa
- Tekninen toimi panostaa katujen kunnossapitoon käytössä olevien resurssien puitteissa kaupungin eri alueilla

Akaa on saavutettava

- Yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa tekninen toimi edesauttaa elinkeinotoiminnan kehittämistä panostamalla toimivaan infrastruktuuriin kaupungin eri alueilla
- Edesautetaan elinkeinotoiminnan säilyttämistä haja-asutusalueella kohdentamalla yksityisten kunnossapito- ja peruskorjausavustukset liikkumisen tarpeet huomioiden

Akaa on uudistuva

- Tekninen toimi panostaa kiinteistöjen sisäilmaongelmien selvittämiseen, ratkaisemiseen ja korjaamiseen kiireellisyysjärjestyksessä määrärahojen puitteissa ja hakee vaihtoehtoja terveellisten toimitilojen tarjoamiseksi kaupunkilaisille ja henkilöstölle
- Tekninen toimi selvittää uusiutuvien energiamuotojen käyttömahdollisuutta kiinteistöissä
- Tekninen toimi panostaa tiiviiseen yhteistyöhön kaupunkikonsernin sisällä sekä yrittäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- Tekninen toimi pyrkii tavoitteellisesti parantamaan työn sujuvuutta tietotekniikkaa hyödyntäen
- Tekninen toimi huolehtii omalta osaltaan henkilöstön työssä jaksamisesta ja pyrkii tavoitteellisesti sairaspöissaolujen vähentämiseen

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Lisätään mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomiseen yhteistyössä kaupunkikehityksen kanssa	Teollisuustonttien määrä	AkaaPoint-alueen rakentaminen etenee siten, että mm. raakapuuterminaalien toteuttaminen on mahdollista ja alueelta on mahdollista tarjota monipuolisia tontteja elinkeinoelämän tarpeisiin	Vaunutien ja Täysperävaunutien katusuunnitelmat hyväksytyt. Vaunutien kilpailutus tehty ja urakka käynnissä. Kaupunginhallitus keskeytti tonttialueiden taksauksen hankinnan.
Parannetaan liikenneturvallisuutta	Toteutetut toimenpiteet	Kevyen liikenteen viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelman kii-reellisyysluokkien 1 ja 2 toimenpiteet suoritettu	Liikenneturvallisuutta on tarkasteltu Hämeentien-Satamatien ja Hämeentien-Ryödintien risteysalueen katusuunnitelman laadinnan yhteydessä.
Akaan tunnettavuutta ja sujuvampaa liikkumista parannetaan	Yleisten teiden opasteviit-tojen määrä	Yleissuunnitelman mu-kaisten opasteviit-tojen uusimista jatketaan. Ta-voitteena on saada viit-toukset uusittua vuoden 2020 loppuun mennessä.	Valmistelu aloitettu.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Teknisen toimen taloushal-linnon parantaminen	Talouden ja toiminnan ajantasainen raportointi ja ennakointi.	Talouden ja toiminnan ajantasainen raportointi lautakunnalle.	Säännöllinen kuukausira-portointi lautakunnalle aloitettu maaliskuussa.

		Kaupungin hankintaohjeen noudattamisen parantaminen.	Hankintakoulutusta järjestetty teklalle ja evolle. Laadittu hankintojen kilpailutusaikataulu. Ohjeistettu henkilöstöä hankintojen ja tarjouspyyntöjen valmistelussa. Valmistelu hankintaohjeen uudistusta ja pienhankintaohjetta yhdessä kaupunkikehitystoimen kanssa.
		Talouden tasapainottamisohjelma 2:n mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen ja tasapainottamisohjelma 3:n mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen.	Talouden tasapainottamisohjelmien toteuttaminen on jatkuvaa toimintaa.
Teknisen toimen palvelujen ja toimintatapojen sekä palveluasenteen kehittäminen	Henkilöstön ajantasaiset tehtäväkuvaukset ja vastuut	Uudistetaan teknisen toimen palvelurakennetta laatimalla organisaatiomuutos, jossa selkeytetään tehtäväalueiden palvelukokonaisuudet ja vastuut	Tehtäväkuvaukset tarkistettu ja päivitetty. Toiminnan kehittämiseksi aloitettu työyhteisövalmennus elokuussa.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Tekninen toimi on luotettava yhteistyökumppani	Palvelukysely luottamushenkilöille, toimialoille ja henkilöstölle	Palvelukyselyn toteuttaminen keväällä 2019	Ei ehditty toteuttamaan resurssipulan vuoksi.

Perustelut

Teknisen toimen palvelurakenteen selkeyttämiseksi, vastuiden ja töiden toteuttamisen tehostamiseksi sekä delegointien mahdollistamiseksi on muutettu rakennuttajainsinöörin (vakanssi 11415001) ja kiinteistötyönjohtajan (vakanssi 11412007) toimet viroiksi vuoden 2019 talousarviossa. Talouden näkökulmasta muutos oli kustannusneutraali.

Hulevesitaksan määrittelyn yhteydessä hulevesimaksujen tasoa on arvioitu kokonaisuudessaan sekä myös naapurikuntiin verrattuna kaikkien kiinteistötyyppien osalta. Tekninen lautakunta hyväksyi hulevesitaksan 18.9.2019.

Digitaalisten ohjelmistojen ja mobiiliratkaisujen hyödyntämismahdollisuuksia on selvitetty ja vertailtu mm. mobiilin työnajanseurannan osalta tilahallinnossa ja alueiden kunnossapidossa. Järjestelmähankintoja ei ole tehty. Tavoitteena on työn tehostamisen.

Vuodelle 2020 yleisten teiden viitoitusmuutoksiin, opastekylttien uusimiseen on varattu 85.000 euroa. Viitoitussuunnitelman päivittäminen on aloitettu.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7510 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	9 200	0	9 200	7 658	83,24%	1 542
0 Ulkoiset	9 200	0	9 200	7 658	83,24%	1 542
TOIMINTAKULUT	-1 726 700	19 900	-1 706 800	-1 676 381	98,22%	-30 419
0 Ulkoiset	-1 591 100	17 800	-1 573 300	-1 542 748	98,06%	-30 552
1 Sisäiset	-135 600	2 100	-133 500	-133 633	100,1%	133
TOIMINTAKATE	-1 717 500	19 900	-1 697 600	-1 668 723	98,3%	-28 877
0 Ulkoiset	-1 581 900	17 800	-1 564 100	-1 535 090	98,15%	-29 010
1 Sisäiset	-135 600	2 100	-133 500	-133 633	100,1%	133

Teknisen toimen tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 29.000 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 46.800 euroa).

Ulkoiset toimintatuotot alittuivat 1.500 euroa. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 30.500 euroa, mm. henkilöstökulut alittuivat 36.000 euroa.

Toimintakuluihin/ muihin yhteistoimintaosuuksiin sisältyy vuodelle 2019 kirjautunut Valkeakosken kaupungin ympäristönsuojelun maksuosuuden palautus vuodelta 2018, 14.100 euroa.

9.7 TOIMIELIN: **TEKNINEN LAUTAKUNTA**

9.7.2 TEHTÄVÄ: **TILAHALLINTO**

Vastuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Tilahallinnon vastuulle kuuluu kiinteistöjen kunnossapito, kiinteistönhuolto, osa uudisrakentamishankkeista sekä tarvittavat kiinteistöjen korjaustyöt. Palveluissa pyritään kustannustehokkaaseen toimintaan. Kaikissa toiminnoissa panostetaan talouden tasapainottamisohjelman toteutumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaalaisten hyvinvointi lisääntyy			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Keskeisin tavoite sisäilmaongelmien kokonaishallinta ja korjaavien toimenpiteiden organisointi	Kunnan omistamien sisäilmaongelmaisten kohteiden lukumäärä, joissa ongelmien organisointi asianmukaisesti ei vielä ole käynnissä.	Vuoden 2019 aikana kohteita max 10 %, joissa organisointi ei vielä ole käynnissä	Tavoitetaso toteutui, sillä kaikkien sisäilmaongelmien organisointi on käynnissä. Kiireelliset korjaukset on tehty kattojen tiivistyksiä lukuun ottamatta. Sisäilmatyöryhmistä kolmen toiminta on lopetettu tarpeettomana. Toiminta voidaan käynnistää uudelleen tilanteiden muuttuessa.
Kiinteistöjen korjaustoinnissa perustana on kiinteistöihin laaditut realistiset PTS suunnitelmat	PTS:ien tarkentaminen ja varmistaminen, että ovat ajan tasalla.	Varmistettuja PTS:a 25 %	Tavoitetaso toteutui. Elin-kaaritarkastelun yhteydessä on tehty PTS-tarkastelu Arvo Ylpön kivikouluun, Kätevään ja puukouluun, Pappilan kivikouluun, puukouluun ja asuntolaan, Nahkialan kouluun ja asuntolaan, Rautalan päiväkotiin sekä Nahkalinnan päiväkotiin. Lisäksi Akaan pääkirjastoon sekä Tarpia-kotiin tehtiin kuntoarvio, joka sisältää PTS:n.

Sisäisen vuokrajärjestelmän kehittäminen sähköisen työkalun avulla, Sotemaakuntaudistuksen vaikutukset huomioiminen (vuokrausjärjestelmä)	Sähköiseen työkaluun rakennettujen/syötettyjen kohteiden lukumäärä	Sähköiseen työkaluun syötettyjen kohteiden määrä 50 %	Tavoitetaso toteutui, sillä syötettyjen kohteiden määrä on yli 80 %.
---	--	---	--

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on hyvä kumppani			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Puitesopimuksien uudelleen kilpailutus	Tehty / ei tehty	Kun tehty, vuositasolla 10 000-20 000 euron säästöä sopimushintojen myötä	Tavoitetaso on saavutettu. Puitesopimukset on kilpailutettu rakennus-, sähkö- ja LVI töiden osalta. Sopimukset ovat voimassa 30.9.2021 asti.
Myytäväksi päätettyjen kiinteistöjen myynnin tehostaminen, tarvittaessa hinnan avulla	Myytyjen kohteiden lukumäärä	Neljän kiinteistön myynti	Tavoitetaso ei toteutunut. Yhtään kiinteistöä ei myyty. Kaupunginhallitus teki päätöksen Vainionlahden myynnistä, mutta ostaja perui kaupan.
Omien kiinteistöjen käytön tehostaminen, siten, että päästään eroon ulkopuolisilta vuokratuista tiloista	1-2 vuokrakiinteistöstä luopuminen vuokrasopimusten kesto huomioiden	20 000-30 000 euron säästö vuokrakustannuksiin vuositasolla	Tavoitetaso ei toteutunut. Haittilantieltä vuokrattiin toimistotilat joulukuussa sisäilmaongelmien vuoksi.

Perustelut

Rakennusten ylläpitoluokituksen mukaisesti purettavia rakennuksia on yhteensä seitsemän. Hyvinvointikeskushankkeen yhteydessä purettiin Matinpiston huoltorakennus.

Rahaa tutkimuksiin ja kiinteistöjen korjaussuunnitteluun käytettiin budjetoitua enemmän. Kuntotutkimusten ja elinkaarianalyysien kustannukset olivat noin 10.000 – 30.000 euroa rakennusta kohden, riippuen rakennusten koosta ja yleisestä kunnosta. Lopulliset tutkimus- ja korjaussuunnittelu kustannukset olivat noin 340.000 euroa. Kustannukset katettiin tilahallinnon sisällä käyttösuunnitelma muutoksena.

Koulujen ja päiväkotien osalta tarvitaan kattavammat selvitykset rakennusten kunnosta, tulevista korjaustoimenpiteistä sekä näistä aiheutuvista kustannuksista, jotta kokonaiskustannukset voidaan arvioida. Rakennusten mahdollisiin korjaushankkeisiin talousarviossa varauduttiin sekä käyttötalouslauten että investointiohjelman puolella. Resurssipulan takia kaikkia suunniteltuja sisäilma- ja peruskorjauksia ei pystytty toteuttamaan. Tekemättä jäi kattojen tiivistykset/kunnostukset kaikista suunnitelluista kiinteistöistä. Rakennusten rakenteiden ja kunnossapidon osalta korjauskustannusten suuruus oli 446.000 euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä 269.600 euroa.

Wiiala-talosta siirrettiin perhekeskuksen toiminta vuokrakiinteistöön Haittilantielle joulukuussa sisäilmaongelmien takia. Jatkossa kustannukset vuositasona ovat 26.400 euroa.

Tilahallinnon SOTE-kiinteistötietojen ylläpitämisen/kirjaamistarpeen vuoksi esitettiin resurssia teknisen asiantuntijan palkkaamiseen vuodelle 2019. SOTE-uudistuksen kaaduttua tarvetta tekniselle asiantuntijalle ei ollut.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7600 TILAHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	4 237 200	259 500	4 496 700	4 500 973	100,1%	-4 273
0 Ulkoiset	868 200	-21 900	846 300	849 817	100,42%	-3 517
1 Sisäiset	3 369 000	281 400	3 650 400	3 651 155	100,02%	-755
TOIMINTAKULUT	-4 348 400	-163 100	-4 511 500	-4 090 777	90,67%	-420 723
0 Ulkoiset	-4 260 600	-160 400	-4 421 000	-3 966 826	89,73%	-454 174
1 Sisäiset	-87 800	-2 700	-90 500	-123 950	136,96%	33 450
TOIMINTAKATE	-111 200	96 400	-14 800	410 196	-2 771,59%	-424 996
0 Ulkoiset	-3 392 400	-182 300	-3 574 700	-3 117 009	87,2%	-457 691
1 Sisäiset	3 281 200	278 700	3 559 900	3 527 205	99,08%	32 695

Tilahallinnon tehtävätason ulkoiset nettomenot alittuivat 457.700 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alittuivat 275.400 euroa.)

Tilahallinnon tehtävätason ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 3.500 euroa. Toimintatuottoihin/ vuokratuottoihin sisältyy Elematic-teollisuushallin rakentamisen loppuselvitykseen liittyvä vuosien 2015-2018 tasauskulutuksen päivitys 10.187,57 euroa sekä Finlab Oy:n Toijalan terveystieteiden tutkimuskeskukseen liittyvän pääomavuokran päättymiseen liittyvä palautus, 20.113,06 euroa liittyen vuosiin 2018-2019.

Ulkoiset toimintakulut alittuivat 454.200 euroa. Palvelujen ostot alittuivat 294.400 euroa, mm. rakennusten rakentaminen ja kunnossapitopalvelut alittuivat 269.600 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 29.900 euroa, mm. lämmitys alittuivat 89.900 euroa ja materiaaliostokokonaisuus ylittyi 36.200 euroa. Henkilöstökulut alittuivat 113.900 euroa mm. henkilöstömuutoksista johtuen.

9.7 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

9.7.3 TEHTÄVÄ: SIIVOUS- JA RUOKAPALVELUT

Vastuhenkilö: Siivous- ja ruokapalvelupäällikkö

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Siivous- ja ruokapalvelut tuottaa kaupungin tarvitsemia ateriapalveluita sekä tuottaa ylläpito- ja perussiivouspalveluita tehokkaasti, taloudellisesti ja palvelusopimusten mukaisesti.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Siivous- ja ruokapalveluissa toiminta-ajatuksena on tuottaa laadukkaita, terveellisiä ja maukkaita aterioita eri-ikäisten ruokailijoiden ravitsemissuosituksia noudattaen kaupungin sisäisille ja ulkoisille asiakkaille sekä huolehtia kaupungin toiminnassa olevien erilaisten kiinteistöjen tarkoituksenmukaisesta ylläpito- ja perussiivouksesta.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Ammattitaitoinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Voimavarojen ohjaus oikeisiin kohteisiin ja ratkaisukeskeinen työote	Osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö	Tavoitetaso toteutui. Henkilöstö sai mm. uudet työvaatteet (sekä ruoka että siivous), ergonomiaan kiinnitettiin huomiota mm. hankkimalla kahteen valmistuskeittiöön ergokauhat, jokaiseen kohteeseen hankittiin älypuhelin ja jokaiselle työntekijälle sähköposti/henkilökortti, henkilöstölle järjestettiin koulutusta kesällä 2019 siivousasioista ja siivousvälineitä/koneita uusittiin kohteisiin. Lisäksi päiväkotien ja koulujen siivous mitoitettiin ja samalla varmistuttiin oikeasta henkilöstöresurssista/kohde.

Ateria- ja siivouspalveluiden tuottaminen laadukkaasti	Asiakaspalautteet	Palvelupalaverit säännöllisesti	Tavoitetaso toteutui. Palvelupalaverit pidettiin työntekijäryhmittäin sovitusti sekä asiakasryhmittäin (varhaiskasvatuksesta ikäihmisiin). Palautteisiin on vastattu ja toimintaa kehitetty mahdollisuuksien mukaan, esim. vanhusten rakennemuunnellun ruoan laatua parannettiin huomattavasti.
--	-------------------	---------------------------------	---

Tuotantotavoitteet

Ruokapalvelun ateriat tuotetaan kolmessa tuotantokeittiössä (Hakalehto, Toijalan yhteiskoulu ja Arvo Ylpön koulu). Ruokapalveluissa huomioidaan eri-ikäisten ruokailijoiden ravitsemussuositukset sekä yksilölliset erityisruokavaliot. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa ruokapalvelun ateriat tuotetaan keskitetysti yhdessä keskuskeittiössä kustannustehokkaasti.

Siivouspalveluja tuotetaan kahdessa eritasoisessa siivousalueessa (siivousalue 1: laitokset ja päiväkodit, siivousalue 2: koulut, toimistot ja muut kohteet) toimintojen puhtaus- ja tai hygieniavaatimusten mukaisesti.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaassa palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja niiden tuotanto monimuotoista			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Uusi keskuskeittiö	Tuotantotehokkuus/uudet tuotantotavat/henkilöstön kehittäminen	Suunnittelun aloitus	Tavoitetaso toteutui. Teetettiin ”selvitys ruokapalvelujen järjestämis- ja tuotantotavoista” FCG kautta ja valtuusto päätti joulukuussa Akaan kaupungin uudesta ruokapalveluiden tuotantotapamallista.
Aromil4- tuotannonohjausjärjestelmä	Uudet tuotantotavat, nykyaikainen reseptiikka, tarkka suoritehinta	Pilotointi keväällä 2019 valitussa kohteessa (Arvo Ylpön koulu). Muissa kohteissa käyttöönotto loppuvuoden aikana. eRuokalista käytössä kaikilla asiakkailla.	Tuotannonohjausjärjestelmää työstettiin koko vuosi Valkeakosken kanssa yhteistyössä. Perusasiat saatiin järjestelmään, mutta käyttöönotto jäi reseptiikan asteelle. Järjestelmän päivitys vaati paljon enemmän työtä, kun osattiin arvioida siihen lähdetäessä.

Atop siivousmitoitus	Kohdemitoitukset ajantasalle	Käytössä kouluissa ja päiväkodeissa keväällä 2019	Tavoitetaso toteutui. Mittoitus tehtiin kaikkiin päiväkoteihin ja kouluihin ja otettiin käyttöön myös kaikissa kohteissa. Kylmäkosken uusi koulu mitoitettiin käyttöönoton jälkeen, jotta varmistuttiin siivottavuudesta mm. huomioiden materiaalit. Siivousvälineitä/ laitteita /aineita uusittiin tarpeiden mukaan, jotta pystytään tekemään laadukasta siivoustyötä tehokkaasti ja työntekijöiden työnteke helpottuu mm. ergonomia huomioiden.
----------------------	------------------------------	---	---

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
€/suorite	Lapset ja nuoret 2,69 €/suorite, Ikäihmiset 4,14 €/suorite	Lapset ja nuoret 2,69 €/suorite, ikäihmiset 4,47 €/suorite	Lapset ja nuoret 2,87 €/suorite, ikäihmiset 3,98 €/suorite	Lapset ja nuoret 2,24 €/suorite, ikäihmiset 3,67 €/suorite
€/m ²	30 €/m ²	29,50 €/m ²	29,50 €/m ²	29,50 €/m ²

Perustelut

Mäntymäen vanhainkodin toiminta säilyi kaupungin omana toimintana Esperin vetäytyttyä sopimuksesta.

Ruokapalveluiden puolella tehtiin selvitys ruokapalveluiden järjestämisen ja tuotantotavoista, tavoitteena määrittää kaupungille kustannustehokas ruokapalvelujen järjestämisen ja tuotantotapa. Mukana vertailussa oli oman palvelun nykytila 1-6/2019 ja tavoitetilä 2025. Valtuusto hyväksyi joulukuussa 2019, että ruokapalveluiden uusi tuotantomalli muodostuu uudesta keskuskeittiöstä sekä käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan teollisuudelta ja elintarviketuottajilta ostettavista raaka-aineista lähiruoka huomioiden.

Aromi14 käyttöönottoa valmisteltiin koko vuosi, perustietojen keruusta asiakkaiden ja myyntituotteiden perustamiseen. Käyttöönoton työtehtävät veivät huomattavasti enemmän aikaa kuin projektiin lähdettäessä arvioitiin. Tehtäviä tehtiin yhdessä Valkeakosken ruokapalvelujen kanssa ja lisäksi omana työnä kaupungin sisällä. Arvo Ylpön tuotantokeittiön ravitsemisesimies lähti projektiin mukaan, koska keittiö valittiin meillä pilottikohteeksi. Projekti jatkuu vuonna 2020.

Atop-siivousmitoitus tehtiin keväällä 2019 päiväkoteihin ja kouluihin, Kylmäkosken uusi koulu mitoitettiin vasta sen aloitettua toimintansa. Mitoituksen myötä varmistuttiin oikeasta henkilöstöressursista/kohde ja samalla tarkasteltiin siivousmenetelmiä. Samassa yhteydessä uusittiin välineitä/koneita ja aineita vastaamaan tarpeita.

Urjalan vuodeosaston ja päivätoiminnan ateriapalvelut tuotti edelleen Attendo Oy ja kotipalveluateriat Vanajan Juhlalpalvelut Oy. Akaan kotipalveluateriat ulkoistettiin ja kilpailutettiin, Hoiva Mehiläinen Oy alkoi tuottamaan niitä 1.8.2019. Palaute uuden palveluntuottajan toiminnasta oli heti syksyn aikana hyvää, sekä kotihoidolta että asiakkailta.

Vuoden aikana kilpailutettiin myös ruokapalveluiden puolella peruna ja leipomotuotteet. Toimittajiksi valittiin seuraavat; peruna/KR Peruna Oy, leipomotuotteet/ Aallon Leipomo Oy. Lisäksi siivouspalveluiden puolella Kembek Oy jatkaa optiovuodella puhdistusaineiden ja tarvikkeiden toimittamista, pehmapapereita toimittaa optiovuodella Velimark Oy ja Monarin siivousta jatkaa optiovuodella Toijalan Kiinteistöhuolto Oy.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7700 SIIVOUS- JA RUOKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	5 077 500	-381 500	4 696 000	4 727 907	100,68%	-31 907
0 Ulkoiset	114 500	6 100	120 600	136 096	112,85%	-15 496
1 Sisäiset	4 963 000	-387 600	4 575 400	4 591 811	100,36%	-16 411
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	1 124		-1 124
0 Ulkoiset	0	0	0	1 124		-1 124
TOIMINTAKULUT	-4 440 000	-273 000	-4 713 000	-4 842 755	102,75%	129 755
0 Ulkoiset	-4 267 900	-218 400	-4 486 300	-4 615 483	102,88%	129 183
1 Sisäiset	-172 100	-54 600	-226 700	-227 272	100,25%	572
TOIMINTAKATE	637 500	-654 500	-17 000	-113 724	668,97%	96 724
0 Ulkoiset	-4 153 400	-212 300	-4 365 700	-4 478 263	102,58%	112 563
1 Sisäiset	4 790 900	-442 200	4 348 700	4 364 539	100,36%	-15 839

Siivous- ja ruokapalvelujen tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 112.600 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 324.900 euroa). Ruoka- ja siivouspalvelujen hallinnon tulosalueen ulkoiset nettomenot ylittyivät 2.800 euroa, siivouspalvelujen tulosalueen 69.200 euroa ja ruokapalvelujen tulosalueen 40.500 euroa.

Siivous- ja ruokapalveluiden tehtävätason ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 15.500 euroa. Toimintakulut ylittyivät 129.200 euroa, mm. henkilöstökulut ylittyivät 57.900 euroa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat 49.000 euroa.

Henkilöstökuluissa mm. sijaiskustannukset ylittyivät. Aineissa, tarvikkeiden ja tavaroiden puolella elintarvikkeisiin kului rahaa 11,7 % arvioitua enemmän. Elintarvikkeiden hinnat nousivat noin 6-8 % vuoden aikana. Leipomotuotteiden palveluntuottajan vaihduttua tuoreen leivän menekki kasvoi huomattavasti, leipä toimitetaan kaupungille lähes lämpöisenä Ylöjärveltä joka aamu. Samoin vanhusien rakennemuunneltua ruokaa kehitettiin ja sen kustannukset nousivat myös hieman uusien tuotteiden myötä. Tällä muutoksella varmistettiin ravintosisällöltään helposti syötävä ravitseva ruoka. Tämä muutos tehtiin yhdessä vanhuspalveluiden kanssa.

Elintarvikeraha /suorite oli vuonna 2019 0,74€/suorite, kun vuonna 2018 se oli 0,83€/suorite. Eli vaikka elintarvikkeisiin kuluihin enemmän rahaa vuoden aikana niin elintarvikeraha/suorite pieneni. Vuonna 2019 suoritteiden määrä oli 989.863,9 ja vuonna 2018 määrä oli 828.367,8. Suoritteiden kertoimia tarkasteltiin ruokapalvelujen selvityksen yhteydessä ja muutama kerroin muutettiin vertailukelpoiseksi valtakunnan tasolla mitattuna. Erityisesti erikoisruokavalioiden suoritekertoimissa oli puutteita. Lisäksi vuonna 2018 osa koululaisista söi Lempäälässä, väistötilojen yhteydessä ja omaa tuotantoa oli silloin vähemmän heidän osaltaan. Lisäksi on kiinnitetty huomiota, että kaikki ruokapalveluiden tuottamat ateriat varmasti kirjataan suoritteiksi kuukausittain.

Siivouspalveluiden puolella siivoussopimuksia tarkistettiin hinnan ja sisällön osalta ja tehtiin uusia sopimuksia tarpeen mukaan.

Ruoka- ja siivouspuolen palkkakuluissa tarkistettiin työntekijöiden palkkakustannusten kustannusjakoja, esim. yhdistelmätyöntekijöiden osalta kustannusjakoa ruoka- ja siivouspuolelle.

Kaupungin ateriapalveluiden kuljetuksia hoiti Posti Oy sekä kaupungin lähetti.

9.7 TOIMIELIN: TEKNINEN LAUTAKUNTA

9.7.4 TEHTÄVÄ: ALUEIDEN KUNNOSSAPITO

Vastuuhenkilö: Kunnossapitopäällikkö

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Alueiden kunnossapidon tehtävänä on huolehtia yleisten piha- ja liikennealueiden, puistojen, leikki- paikkojen, ulkoilu- ja urheilualueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpidosta, toimivuudesta, turvallisuudesta ja siisteydestä. Lisäksi tehtäväalue huolehtii em. töissä tarvitsemiensa koneiden ja laitteiden huolloista ja korjauksista

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yleiset piha- ja liikennealueet

Yleiset piha- ja liikennealueen tulosalue vastaa kaupungin teiden, katujen, kevyenliikenteenväylien ja piha-alueiden kunnossapidosta ja hoidosta. Akaan kaupungilla on ylläpidettäviä pihvoja yhteensä 47 kpl, kunnossapidettäviä katuja on noin 166 kilometriä ja kevyen liikenteen väyliä noin 53 kilometriä. Kunnossapidettävää katuvalaistusta on noin 5.600 valopistettä.

Puistot

Rakennettuja viheralueita kaava-alueella on 36,4 ha ja kiinteistöjen piha-alueita 9 ha. Näitä hoidetaan viherhoitoluokituksen mukaisesti kokonaan omana työnä, apuna käytetään määräaikaista työntekijöitä sekä koululaisia, työllistettyjä ja kuntouttavan työtoiminnan henkilöitä.

Leikkipaikat

Puistoissa leikkikenttiä on 26 kpl, lisäksi kiinteistöillä leikkialueita on 22 kpl. EU-normit määrittävät leikkikenttien kunnossapitoa ja valvontaa, lisäksi niiden hoidossa on otettava huomioon kuluttajasuojalain määrittämät asiat. Jokaisen leikkikentän hoidon tason määrittää lisäksi yhdenmukainen hoitoluokitus.

Urheilu- ja ulkoilualueet

Akaan alueella on kaksi urheilukenttää ja neljä kuntoilureittiä, ulkoliikuntapaikkoja on lisäksi useita pallokenttiä sekä neljä uimarantaa. Lisäksi löytyy viisi jääkiekkokaukaloa ja jääalueita sekä hoidettua latuverkostoa.

Maa- ja metsätilat

Talous- ja puistometsille on laadittu yhteinen metsänhoitosuunnitelma vuosiksi 2015 - 2024. Talousmetsiä on n. 329,5 ha, joita hoidetaan suunnitelman mukaisesti. Taajamametsiä on n. 246 ha, joiden hoitotavoitteiden pääpaino on virkistysmahdollisuuksien lisäämisessä.

Kone- ja korjauspalvelut

Kone- ja korjauspalvelut tuottaa osan Akaan kaupungin koneiden ja laitteiden korjaus- ja huoltopalvelut kaupungin käyttämiin ajoneuvoihin ja laitteisiin.

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on viihtyisä ja tunnettu kaupunki			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Asiakastyytyväisyys selvitetään kesä- ja talvikunnossapidosta (arvosteluasteikko 1-5)	Asiakastyytyväisyyskyselyt Tavoitetaso > 4	Kesäkauden asiakaskysely tehdään syys-lokakuussa Talvikauden asiakaskysely tehdään huhti-toukokuussa Tavoitetaso > 4	Kesäkauden kyselyä ei ehditty toteuttamaan resurssipulan vuoksi.
Liikennealueet	Liikenneonnettomuudet	Ei liikenneympäristöstä johtuvia onnettomuuksia.	Ei liikenneonnettomuuksia.
Rakennettujen viheralueiden A1-A3- hoitoluokkien määrä pysyy entisellä tasolla	Viheralueiden hoitoluokituksen mukainen taso	36,4 ha A1 – A3 hoitoluokan mukainen taso saavutetaan	Ei saavutettu resurssipulan vuoksi.
Rakennettujen viheralueiden (A1-A3 hoitoluokkien) määrää lasketaan peremmin resursseja vastavaksi, priorisoiden kiinteistöjen piha-alueet ensisijaisiksi kohteiksi.	Viheralueiden hoitoluokituksen mukainen taso saavutetaan alennetulla hoitoluokituksella	36,4 ha:n alan sijaan A1 – A3 hoitoluokan mukainen taso saavutetaan alennetulla hoito-luokituksella 27,6 ha: n alalla.	Ei saavutettu resurssipulan vuoksi.
Asiakastyytyväisyys selvitetään kesäkunnossapidosta (arvosteluasteikko 1-5)	Asiakastyytyväisyyskyselyt Tavoitetaso > 4	Kesäkauden asiakaskysely tehdään syys-lokakuussa Tavoitetaso > 4	Kyselyä ei ehditty toteuttamaan resurssipulan vuoksi.
Kiinteistöjen viheralueet hoidetaan A2- tason mukaisesti	Hoitoluokituksen mukainen taso	9 ha A2- hoitoluokan mukainen taso saavutetaan	Ei saavutettu resurssipulan vuoksi.
Asiakastyytyväisyys selvitetään kesäkunnossapidosta (arvosteluasteikko 1-5)	Asiakastyytyväisyyskyselyt kiinteistön käyttäjille. Tavoitetaso > 4	Kesäkauden asiakaskysely tehdään syys-lokakuussa Tavoitetaso > 4	Kyselyä ei ehditty toteuttamaan resurssipulan vuoksi.
Yleiset turvallisuusvaatimukset täyttävät leikkipaikat 48 kpl	Standardien mukaiset tarkastukset ja korjaustoimenpiteet	48 leikkipaikan tarkastukset kirjattu huolto-ohjelmaan toteutuneina ja korjaussuunnitelmat toteutettu suunnitelman mukaisesti	Leikkikenttien tarkastukset tehty ja korjaukset tehty.

Urheilu- ja ulkoilualueet	Asiakastyytyväisyyskyselyt Tavoitetaso > 4	Kesäkauden asiakaskysely tehdään syys-lokakuussa Talvikauden asiakaskysely tehdään huhti-toukokuussa Tavoitetaso > 4	Kyselyä ei ehditty toteuttaa resurssipulan vuoksi. Kyselyä ei ehditty toteuttaa resurssipulan vuoksi.
Metsänhoitosuunnitelman mukaiset tavoitehakkuut toteutetaan	Metsänhoitosuunnitelma	1 - 3 talousmetsähakkuuta 1 - 3 puistometsähakkuuta	Akaa Point:n alueen hakkuut tehty. Puistometsähakkuut tehty.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Infra-omaisuuden hallinta järjestelmän käyttöönotto	Järjestelmien kartoitus ja infratietojen keräys	Järjestelmä käyttökunnossa 2020	Kartoitus käynnissä.
Yhtenäinen henkilöstöpolitiikka	Henkilöstön hyvinvointi Henkilöstön osaaminen Kehityskeskusteluiden ja tehtävänkuvien päivittäminen tot %	Kuukausipalaverit 6 kpl Koulutusten järjestäminen. 100 %	Kuukausipalavereja pidetty 6 kpl. Koulutuskartoitus tehty. Tieturva- ja tulityökoulutukset tehty. Ennakoivan ajon koulutus pidetty.
Teknisen toimen palautepalvelun käyttäjäkokemuksen parantaminen	Käsittely- ja vastausaika	Alle 5 työpäivää palautteen jättämisestä tai 10 % parannus edelliseen vuoteen	Palautteisiin ei ole pystytty vastaamaan määräajassa henkilöstövajauksesta johtuen.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Kunnossapidettävät kadut (km)	166	167,8	167	166,5
Kunnossapidettävät kevyen liikenteen väylät (km)	53	53,2	53,2	53,2
Katuvalopisteiden lkm (kpl)	5 620	5 620	5 650	arvio 5 620
Rakennetut viheralueet (ha)	35,4	36,4	36,4	36,4
Kiinteistöjen viheralueet (ha)	9	9	9	9
Puistojen leikkikentät (kpl)	26	27	27	27
Kiinteistöjen leikkialueet (kpl)	22	22	22	22

Uimarannat (kpl)	4	4	4	4
Urheilukentät (kpl)	2	2	2	2
Nurmikentät (kpl)	6	6	6	6
Hiekkakentät (kpl)	4	4	4	4
Valaistut kuntosadat (kpl / km)	4 / 9	4 / 9	4 / 9	4 / 9
Muut latuverkostot (km)	35	35	35	35
Jääkiekkokaukalot (kpl)	5	5	5	5
Luistelualueet (kpl)	5	5	5	5
Talousmetsät (ha)	329,5	329,5	329,5	329,5
Taajamametsät (ha)	246	246	246	246

Perustelut

Kuntalaisille suunnattuja asiakastyytyväisyyskyselyjä kesä- ja talvikunnossapidosta ei ehditty tehdä henkilöstöressurssipulan vuoksi. Talvikunnossapidon alueurakat kilpailutettiin talvikausille 2019-2022 sekä optiovuosille 2022-2024

Infraomaisuuden hallintajärjestelmän käyttöönottoa on valmisteltu vuonna 2019 päivittämällä osa olemassa olevasta tiedosta ja tarkentamalla katujen ja sekä kevyen liikenteen väylien kuntoa kunto- luokituksen laatimista varten. Infraomaisuuden ajantasainen hallinta on tarpeellinen tulevaisuuden korjaus- ja investointihankkeiden suunnittelun, kustannusvaikutusten sekä aikataulutuksen pohjateietona.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7900 ALUEIDEN KUNNOSSAPITO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Tot-% TA YHT	Poikkeama TA YHT
TOIMINTATUOTOT	1 220 600	-119 700	1 100 900	1 272 285	115,57%	-171 385
0 Ulkoiset	519 800	-107 000	412 800	551 083	133,5%	-138 283
1 Sisäiset	700 800	-12 700	688 100	721 203	104,81%	-33 103
TOIMINTAKULUT	-2 296 600	30 300	-2 266 300	-2 457 357	108,43%	191 057
0 Ulkoiset	-2 145 800	12 000	-2 133 800	-2 324 587	108,94%	190 787
1 Sisäiset	-150 800	18 300	-132 500	-132 770	100,2%	270
TOIMINTAKATE	-1 076 000	-89 400	-1 165 400	-1 185 072	101,69%	19 672
0 Ulkoiset	-1 626 000	-95 000	-1 721 000	-1 773 505	103,05%	52 505
1 Sisäiset	550 000	5 600	555 600	588 433	105,91%	-32 833

Alueiden kunnossapidon tehtävätason ulkoiset nettomenot ylittyivät 52.500 euroa (alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylittyivät 147.500 euroa).

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 138.300 euroa, mm. hulevesimaksuja kertyi 60.100 euroa arvioitua enemmän ja metsänmyyntituloja 43.400 euroa arvioitua enemmän.

Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 190.800 euroa. Palvelujen ostoissa alueiden rakentamisen ja kunnossapitopalvelujen kustannukset ylittyivät 247.400 euroa, mikä johtui suurimmalta osin talvikunnossapidosta sekä katujen ja katuvalojen korjaustoimenpiteistä. Koneiden, laitteiden ja kaluston kunnossapidon kustannukset ylittyivät 28.800 euroa johtuen kaluston suuremmasta korjaustarpeesta sekä korjauspalveluiden ostosta. Henkilöstökulut jäivät 18.200 euroa alle arvion.

9.8 KONSERNITAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

9.8.1 KAUPUNGIN 100 %:STI OMISTAMAT TYTÄRYHTIÖT

9.8.1.1 TYTÄRYHTIÖ: AKAAN VUOKRA-ASUNNOT OY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Akaan Vuokra-asunnot Oy:n (aik. Viialan Asuntotuotanto Oy:n) tehtävänä on asuntojen tarjoaminen asetetut kriteerit täyttävälle ihmisille. Uusia asukkaita houkutellaan Akaaseen muuttamaan asumisviihtyvyyttä lisäämällä. Taloudellisen asumisen suunnittelua ja neuvontaa tehdään resurssien puitteissa. Asukkaita kannustetaan taloudelliseen asumiseen.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaan kaupungin omistaman yhtiön on tuottava asumispalveluja taloudellisesti kannattavasti.	Asukasvaihtuvuus	Tapahtuisi mahdollisimman vähän asunnonvaihtoja ja irtisanomisia.	Asuntojen vuokrausaste on pienentynyt ja varsinkin isot asunnot ovat muodostuneet ongelmallisiksi.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Vuokra-asuntojen vuokrausasteen nosto	Vuokrausaste	85 %	80 %

Perustelut

Akaan Vuokra-asunnot Oy (aik. Viialan Asuntotuotanto Oy, nimenmuutos 1.4.2019 lukien) tuottaa asumispalveluja kaupungin alueella, jotka tason, sekä ympäristön puolesta tuottavat asumisviihtyvyyttä turvallisessa asuinympäristössä.

Vuonna 2019 Akaan kaupungin ja Akaan Vuokra-asuntojen välillä allekirjoitettiin Wiiala-taloon liittyen uusi maanvuokrasopimus ja tilojen vuokrasopimus.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Vuokrausaste	82 %	83 %	85 %	80 %

Perustelut

Akaan Vuokra-asunnot tuottaa asumispalveluja taloudellisesti kannattavasti ja on pienentänyt ja pienentää olemassa olevaa lainakantaansa suunnitelmakaudella 1,5 milj. euroa ilman uusia investointeja. Akaan Vuokra-asunnot on neuvotellut ARA-lainan uusiksi valtiokonttorin kanssa. Tämä antaa mahdollisuuden laajempaan korjausinvestointien toteuttamiseen.

Lainakannan pieneneminen mahdollistaa uusinvestoinnit mahdollisesti suunnitelmakauden lopussa. Akaan asukasluvun kehittyminen antaa suuntaa mahdollisille investoinneille.

Investoinnit: käyttötalous/ investoinnit

V. 2019 - 2021: Lukituksen uusiminen älyluokoiksi: Lukituksen uusiminen älyluokoiksi kiinteistöisämme aloitettiin vuonna 2019 Turuntie viidestä. Uusimisella korvattiin nykyinen, ei patentin suojassa oleva lukitus. Uudella lukituksella vältymme uudelleen sarjoittamisesta, joka aiheuttaa avaimen kadotessa asukkaillemme ylimääräistä kustannusta. Kustannusarvio 20.000 euroa/ vuosi. 2020 vuorossa Keskuskatu 7.

V. 2019 - 2021: Aurinkopaneelien asentaminen yhteen kiinteistöön/v: Aurinkopaneelien asentaminen kiinteistöissä aloitetaan vuonna 2020. Kysymyksenä on uusinvestointi, jolla pienennetään hiilijalanjälkeä. Tarkoituksena on asentaa samalla sähköauton latauspiste kiinteistön paikoitusalueelle. Kustannusarvio 20.000 euroa/ vuosi.

V. 2020 - 2021 Vesi/ilmalämpöpumpun (VILP) asentaminen yhteen kiinteistöön: Kolmannen ja neljännen VILP:in asentaminen kiinteistöön vuonna 2020 ja 2021. Kysymyksenä on uusinvestointi, jolla pienennetään hiilijalanjälkeä. Kustannusarvio 40.000 euroa/ vuosi.

Perustelut

Vuokrauksen suurimpana haasteena ovat kolmiot, joihin ei tahdo saada vuokralaisia. Taimelan (Keskuskatu 16) käyttövesi- ja viemäriremontti joka suoritettiin kassavaroilla, oli taloudellisesti kannattava. Kiinteistössä on enää tyhjänä kaksi kolmiota. Viialan koulutilanne näkyy Viialassa ja Kylmäkosken koulutilanne näkyy siellä parempana vuokrausasteena.

TALOUELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

AKAAN VUOKRA-ASUNNOT OY/ TULOSLASKELMA	TP 2018	TA 2019	TOT 1-12/2019	TOT-%
Kiinteistön tuotot				
Vuokrat	1 324 655	1 514 000	1 241 973,32	82,0 %
Käyttökorvaukset	108 998	98 000	73 832,61	75,3 %
Muut kiinteistön tuotot	17 529	35 000	5 349,60	15,3 %
Luottotappiot	-20 084		-20 326,78	
Kiinteistön tuotot yhteensä	1 431 098	1 647 000	1 300 828,75	79,0 %
Luottotappiot ja oikaisuerät			11 724,58	
Kiinteistön hoitokulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-97 299			
Henkilösivukulut	-27 469			
Henkilöstökulut yhteensä	-124 768	-138 000	-114 920,25	83,3 %
Poistot				
Poistot yhteensä	-245 030	0	-244 925,53	
Muut kulut				
Hallintopalvelut	-14 283	-8 000	-33 617,61	420,2 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-69 117	-70 000	-96 830,04	138,3 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-18 364	-5 000	-8 045,27	160,9 %
Siivouspalvelut	-45 976	-40 000	-36 497,47	91,2 %
Lämmitys	-254 364	-300 000	-250 248,75	83,4 %
Vesi ja jätevesi	-54 014	-80 000	-63 655,33	79,6 %
Sähkö	-64 803	-47 000	-54 037,84	115,0 %
Jätehuolto	-47 719	-50 000	-50 370,83	100,7 %
Vahinkovakuutusmaksut	-11 796	-11 000	-14 144,58	128,6 %
Vuokrat	-2 351	-3 000	-2 396,68	79,9 %
Kiinteistövero	-43 403	-50 000	-47 391,76	94,8 %
Korjaukset	-201 180	-340 100	-113 568,72	33,4 %
Muut hoitokulut	-32 480	-44 000	-157,61	0,4 %
Vähennettävät arvonlisäverot			5 230,19	
Muut kulut yhteensä	-859 852	-1 048 100	-880 652,55	84,0 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	201 449	460 900	186 975,25	40,6 %
Rahoitus tuotot ja -kulut				
Korkotuotot	3 847	100	4 557,11	4557,1 %
Korkokulut	-31 762	-60 000	-21 100,46	35,2 %
Rahoitus tuotot ja -kulut yhteensä	-27 915	-59 900	-16 543,35	27,6 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	173 534	401 000	170 431,90	42,5 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	173 534	401 000	170 431,90	42,5 %
Tilinpäätössiirot				
Varaukset				
Varaukset yhteensä				
Tilinpäätössiirot yhteensä	-173 520	0	-170 413,00	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	13,61	401 000	18,90	0,0 %

Yhtiön lainakanta 31.12.2019 on 3.476.002,36 euroa. Tilikauden aikana on lyhennetty lainoja 247.609,81 euroa.

9.8.1.2 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY ARAVANIITTY

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Aravaniityn tehtävänä on asuntojen vuokraus.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Akaan kaupungin omistaman yhtiön on tuotava asumispalveluja taloudellisesti kannattavasti.	Asukasvaihtuvuus/vuokrausaste	Tapahtuisi mahdollisimman vähän asunnonvaihtoja ja irtisanomisia.	Asukasvaihtuvuus on pienentynyt ja kaikki kolmiot ja yksiöt ovat täynnä. 4 kaksiota on vapaana vuoden 2019 päättyessä.

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Vuokra-asuntojen vuokrausasteen nosto	Vuokrausaste	93 %	90 %

Perustelut

Kiinteistö Oy Aravaniitty tuottaa asumispalveluja Kylmäkosken alueella, jotka tason, sekä ympäristön puolesta tuottavat asumisviihtyvyyttä turvallisessa asuinympäristössä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Kiinteistön tuotot	123 000	123 000	123 500	118 465
Vuokrausaste	82,9 %	80,9 %	93 %	90 %

Perustelut

Kiinteistö Oy Aravaniitty tuottaa asumispalveluja taloudellisesti kannattavasti ja on pienentänyt ja pienentää olemassa olevaa lainakantaansa suunnitelmakaudella saneerausohjelman mukaisesti.

Vuokrausaste on saatu nousemaan tehtyjen huoneistokorjauksien johdosta. Kaikki kolmiot ja yksiöt ovat vuokrattuina, neljä kaksiota on vapaana yksi kustakin kiinteistöstä. Kahteen kaksioon on tehtävä perusteellisempi remontti ennen vuokrausta.

Investoinnit: käyttötalous/ investoinnit

Investoinnit suunnitelmakaudella on rajoitettava välttämättömiin korjauksiin, sekä piha-aitojen uusimiseen. Japanintatar koristekasvin hävittäminen piha-alueelta maksoi 6.000 euroa. Jätekatoksen paloturvallisuuden lisäämiseen 2019 - 2021 n. 10.000 euroa.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kiinteistö Oy Aravaniitty/ TULOSLASKELMA	TP 2018	TA 2019	TOT 1-12/2019	TOT-%
Kiinteistön tuotot				
Vuokrat	113 522,45	114 500	110 699,72	96,7 %
Käyttökorvaukset	8 667,00	8 500	7 765,00	91,4 %
Muut kiinteistön tuotot	716,00	500		
Kiinteistön tuotot yhteensä	122 905,45	123 500	118 464,72	95,9 %
Luottotappiot ja oikaisuerät			129,91	
Kiinteistön hoitokulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-7 896,29			
Henkilösivukulut	-1 620,59			
Henkilöstökulut yhteensä	-9 516,88	-9 000,00	-9 382,72	104,3 %
Poistot				
Poistot yhteensä	-15 308,71	0		
Muut kulut				
Hallintopalvelut	-5 258,99	-4 400	-5 723,35	130,1 %
Käyttö- ja huoltopalvelut	-13 392,00	-13 400	-14 751,01	110,1 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut	-622,00	-1 000	-15 758,14	1575,8 %
Siivouspalvelut		-100	-334,80	
Lämmitys	-29 485,23	-32 000	-34 086,59	106,5 %
Vesi ja jätevesi	-5 098,00	-6 000	-1 991,39	33,2 %
Sähkö	-1 316,13	-3 300	-833,26	25,3 %
Jätehuolto	-6 862,58	-5 600	-5 433,64	97,0 %
Vahinkovakuutusmaksut	-3 354,72	-3 000	-3 688,05	122,9 %
Kiinteistövero	-3 610,10	-4 000	-3 933,00	98,3 %
Korjaukset	-33 406,64	-20 300	-9 331,49	46,0 %
Muut hoitokulut	-496,22	-3 300		0,0 %
Muut kulut yhteensä	-102 902,61	-93 000	-105 247,44	113,2 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	-4 822,75	21 500,00	13 347,19	62,1 %
Poistot ja arvonalentumiset			-14 696,36	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Korkokulut	-3 751,12	-4 100		0,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-3 751,12	-4 100,00	-3 346,11	81,6 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	-8 573,87	17 400	-4 695,28	-27,0 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-8 573,87	17 400	-4 695,28	-27,0 %
Tilinpäätössiirot				
Tilinpäätössiirot yhteensä		0		
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-8 573,87	17 400	-4 695,28	-27,0 %

Perustelut

Yhtiön lainakanta 31.12.2019 on 272.273,67 euroa. Sisältää pääomalainoja 52.166,28 euroa. Tili-kauden aikana on lyhennetty lainoja 12.000 euroa.

Yhtiö on velkasaneerauksessa 28.2.2035 saakka.

9.8.2 KAUPUNGIN MUUT TYTÄRYHTIÖT

9.8.2.1 TYTÄRYHTIÖ: KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄS- TÖTALO, 82 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalon toimiala on omistaa ja hallita Hietämäki-nimistä tilaa RN:o 1-44 ja Hietapelto-nimistä tilaa RN:o 1-261 Akaan kaupungissa Hautaan kylässä sekä omistaa ja hallita tiloilla sijaitsevaa rakennusta.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kiinteistön myynti		Kiinteistö on myyty	0 %

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta ja mukava paikka asua			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Korjausinvestointeja tarvitsisi tehdä	ei euroa	0 euroa	100 %

Perustelut

Kaupungin omistamat osakkeet on päätetty myydä. Em. johdosta on tavoitteena, että investointeja tehdään vain tarvittaessa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kiinteistön tuotot	12 500	12 499,20	12 500	12 499,20

Perustelut

Kiinteistöä kuljetetaan minimikustannuksin eteenpäin myyntiajankohtaan asti.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY KYLMÄKOSKEN SÄÄSTÖTALO/ TUOSLASKELMA	TP 2018	TA 2019	TOT 1-12/2019	TOT-%
Kiinteistön tuotot				
Hoitovastikkeet	12 499,20	12 500	12 499,20	100,0 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	12 499,20	12 500	12 499,20	100,0 %
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-3 342,23	-2 500		0,0 %
Henkilösivukulut	-368,56			
Henkilöstökulut yhteensä	-3 710,79	-2 500	-3 009,10	120,4 %
Poistot				
Poistot yhteensä	0	0	0	
Kiinteistön hoitokulut				
Hallintopalvelut	-1 843,16	-2 000	-2 175,91	108,8 %
Ulkoalueiden hoitopalvelut		-50	0,00	
Lämmitys	-7 167,89	-3 800	-6 800,06	178,9 %
Vesi ja jätevesi	-580,09	-640	-171,99	26,9 %
Sähkö	-356,59	-800	-179,04	22,4 %
Vahinkovakuutusmaksut	-1 295,78	-1 400	-1 420,34	101,5 %
Kiinteistövero	-862,46	-900	-867,55	96,4 %
Korjaukset	-651,35	-300	-60,02	20,0 %
Muut hoitokulut	-394,77	-100	-24,43	24,4 %
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-13 152,09	-9 990	-14 708,44	147,2 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	-4 363,68	10	-2 209,24	
Poistot yhteensä				
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,14			
Korkokulut				
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0	0		
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ,	-4 363,54	10	-2 209,24	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	-4 363,54	10	-2 209,24	
Tilinpäätössiirot				
Tilinpäätössiirot yhteensä	0,00	0		
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	-4 363,54	10	-2 209,24	

Perustelut

Yhtiön lainakanta 31.12.2019 on 0 euroa. Tilikauden aikana ei lyhennetty lainoja.

9.8.2.2 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS 77,1 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskuksen tehtävänä on kiinteistön ylläpito, kunnossapito ja hallinta. Tavoitteena on kiinteistön kustannustehokas ylläpitäminen

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Kiinteistön käytettävyyden ja turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Turvallinen työ- ja asiointiympäristö	Asiakaspalaute	Korkea käytettävyy- ja turvallisuustaso	Huolimatta tehdyistä korjauksista, henkilöstön keskuudessa esiintyi erilaisia "altistumis"- oireita, joiden alkuperää ei ole voitu todentaa.

Tuotantotavoitteet

Pyritään kustannustehokkaaseen hallintoon ja energiankulutukseen niin lämmityksen, ilmanvaihdon kuin sähkönkin osalta. Samalla pyritään säilyttämään kiinteistön käytettävyyden hyvänä.

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Edulliset käyttökulut	Sähkön, lämmön ja veden kulutus seuranta	Hallittu hoitokulujen kehitys	Toteutui hyvin.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Hoitovastike €/m ² /kk	4,20	1-6/ 18 4,20 7-12/ 18 5,20	5,20	5,20

Perustelut

Kiinteistön ylläpitokulut ovat pysytelleet alkuvuoteen 2018 asti tavanomaisina, mutta kiinteistön ikääntyminen sekä toimenpiteet työolojen parantamiseksi (erityisesti ilmastointi ja muut altistumi-

sien aiheuttamat tutkimukset) ovat kasvattaneet hoitokuluja. Suoritettuihin korjauksiin on jouduttu ottamaan hoitolaina. Hoitokulujen kasvaminen koetetaan kuitenkin pitää hallittuna siitä huolimatta, että talotekniikan ikääntymisen ohella energia-, kiinteistö- ja arvonalisäverotuksen kehittyminen aiheuttaa tälle haasteita. Uusimmat tutkimusraportit kuitenkin edellyttävät tulevaisuudessa yhä enemmän korjauksia.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN VIRASTOKESKUS/ TULOSLASKELMA	TA 2019	TOT 1-12/2019	TOT-%
Liikevaihto			
Vastikkeet	184 704,17	184 704,36	100,0 %
- alv kiinteistön tuotoista	-31 100,00	-31 103,31	100,0 %
LIKEVAIHTO	153 604,17	153 601,05	100,0 %
Henkilöstökulut			
Henkilöstökulut yhteensä	-725,00	0,00	0,0 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0,00	0,00	
Muut kulut			
Kiinteistön muut hoitokulut			
Hallinto	-10 786,00	-10 402,50	96,4 %
Käyttö ja huolto	-15 642,00	-16 553,45	105,8 %
Ulkoalueiden huolto	-150,00	-968,45	
Siivous		-150,05	
Lämmitys	-44 113,90	-51 057,93	115,7 %
Vesi ja jätevesi	-4 549,60	-4 035,49	88,7 %
Sähkö ja kaasu	-16 856,88	-14 817,96	87,9 %
Jätehuolto	-5 933,62	-5 281,24	89,0 %
Vahinkovakuutukset	-2 049,70	-2 061,22	100,6 %
Kiinteistövero	-11 374,91	-11 374,91	100,0 %
Korjaukset	-40 000,00	-60 823,40	152,1 %
Muut hoitokulut		0,03	
- alv kiinteistön hoitokuluista	31 724,39	31 507,58	99,3 %
Kiinteistön muut hoitokulut yhteensä	-119 732,22	-146 018,99	122,0 %
Luottotappiot ja oikaisuerät	0,00	0,00	
LIKEVOITTO/TAPPIO	33 146,95	7 582,06	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot			
Pääomavastikkeet	0,00	17 887,08	
Muut rahoitustuotot	0,00	20,00	
-suoritettava alv povastik.	0,00	-3 462,12	
Muut rahoitustuotot yhteensä	0,00	14 444,96	
Korkokulut	0,00	-3 911,07	
Muut rahoituskulut	0,00	-35,57	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	10 498,32	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	33 146,95	18 080,38	
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	33 146,95	18 080,38	

Perustelut

Taloudelliset tavoitteet toteutuivat hoitokulujen osalta hyvin. Korjauskulujen osalta talousarvio alitettiin selkeästi. Syynä oli varautuminen jatkuviin tutkimuksiin ja niissä havaittujen virheiden tai epäkohtien korjauksiin. Jo tehtyjen uusien tutkimusten (2020) perusteella korjaustarve lisääntyy, joten vastikkeen taso on syytä pitää uudella tasolla toistaiseksi.

Yhtiön lainakanta 31.12.2019 on 219.003,94 euroa. Tilikauden aikana on nostettu uutta lainaa 50.000 euroa ja lyhennetty lainoja 20.545,58 euroa.

9.8.2.3 TYTÄRYHTIÖ:

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORI- TIENLIITTYMÄ, 71,93 %

PALVELUSUUNNITELMAN KUVAUS

Kiinteistö Oy Toijalan Moottoritienliittymä omistaa liiketalon osoitteessa Satamatie 41, 37800 Akaa. Kiinteistöosakeyhtiön tehtävänä on kiinteistön hallinto ja hoito.

Palvelusuunnitelman tavoitteena on muodostaa monipuolisesti palveleva kiinteistökokonaisuus, jonka muuntautumiskykyä asiakkaiden tarpeisiin pidetään yllä. Kiinteistön palvelujen laatua kehitetään nykyaikaisten asiakkaiden vaatimusten mukaisesti huomioiden kiinteistön toiminnallisuuden ja terveellisyyden tason.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tavoitteet ja tunnusluvut

Vaikuttavuustavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta, Akaan palvelut ovat asukkaiden ja yritysten tiedossa ja Akaan imagon vahvistaminen			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Tuottaa yrityksille laadukkaita tiloja palveluiden tuottamiseen sekä pysyvä muuntautumiskykyisenä vastaamaan erilaiseen kysyntätarpeeseen	Käytössä olevien liiketilojen osuus kaikista liiketiloista	100 %	100 %

Tuotantotavoitteet

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaa on vireä elinvoimakunta, Akaan palvelut ovat asukkaiden ja yritysten tiedossa ja Akaan imagon vahvistaminen			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Kaikki liiketilat käytössä	Käytössä olevien liiketilojen osuus kaikista liiketiloista	100 %	100 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TOT 2019
Liikevaihto	94 565,15	117 245,48	112 890,00	120 349,16
Hoitokate	-5 070,26	14 239,42	5 000	-10 883,70
Hoitovastike €/m2/kk	4,68	5,00	5,00	5,00
Liiketilojen käyttöaste	90 %	100 %	100 %	100 %

Perustelut

Akaan Kaupungin koulujen väistötilatoiminta on toistaiseksi siirtynyt pois kiinteistöstä. Vastaavat tilat kiinteistöstä, poislukien piha-alue, ovat vuokrattuina, yksityisen yrityksen omien korjausrakennustoimien ajaksi, tilapäistoimitiloiksi. Tavoite pitää koko kiinteistön liiketilakapasiteetti käytössä on edelleen toteutunut.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KIINTEISTÖ OY TOIJALAN MOOTTORITIENLIITTYMÄ/ TULOSLASKELMA	TA 2019	TOT 2019	TOT-%
Kiinteistön tuotot			
Hoitovastikkeet	96 090,00	96 090,00	100,0 %
Vesimaksut	3 000,00	1 691,16	56,4 %
Piha-alue	1 800,00	0,00	0,0 %
Muut kiinteistön tuotot	16 800,00	22 568,00	134,3 %
Kiinteistön tuotot yhteensä	117 690,00	120 349,16	102,3 %
Kiinteistön hoitokulut			
Hallintokulut	-3 000,00	-4025,00	134,2 %
Tilintarkastuspalkkiot	-800,00	-1148,70	143,6 %
Muut hallinnon kulut	-2 000,00	-1369,15	68,5 %
Isännöintipalkkiot	-5 643,96	-5640,30	99,9 %
Huoltoyhtiömaksut	-8 000,00	-8328,35	104,1 %
Hälytyspäivystys/-maksut	-1 300,00	-1384,59	106,5 %
Hälytyspuhelinmaksut	-2 200,00	-3888,32	176,7 %
Ulkoalueiden puhtaanapito (lumityöt)	-3 000,00	-2686,50	89,6 %
Siivouspalvelut	-1 500,00	122,07	-8,1 %
Kaukolämpö/ perusmaksu ja kulutusmaksu	-22 000,00	-20989,88	95,4 %
Vesimaksut	-2 500,00	-8366,73	334,7 %
Sähköt	-12 000,00	-17975,50	149,8 %
Jätehuolto	-4 000,00	-6104,05	152,6 %
Vahinkovakuutus	-2 500,00	-2319,06	92,8 %
Tontinvuokra	-8 500,00	-8525,00	100,3 %
Kiinteistövero	-7 200,00	-6647,91	92,3 %
Korjaukset	-23 500,00	-31328,68	133,3 %
Kokouskulut	-800,00	-365,79	45,7 %
Pankkikulut	-200,00	-261,42	130,7 %
Muut hoitokulut	-500,00		0,0 %
Kiinteistön hoitokulut yhteensä	-111 143,96	-131 232,86	118,1 %
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	6 546,04	-10 883,70	-166,3 %
Poistot ja arvonalentumiset			
Rakennukset ja rakennelmat		-43 186,00	
Koneet ja kalusto			
Muista pitkävaikutteisista menot			
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	0,00	-43 186,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot		59 051,82	
Korkokulut		-4 981,74	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	0,00	54 070,08	
VOITTO/ TAPPIO ENNEN SATUN.ERIÄ, VARAUKSIA	6 546,04	0,38	0,0 %
VOITTO/ TAPPIO ENNEN TPSIIRTOJA JA VEROJA	6 546,04	0,38	0,0 %
TILIKAUDEN VOITTO/ TAPPIO	6 546,04	0,38	0,0 %

Perustelut

Tiedossa olleet ilmanvaihdon korjauskustannukset kohdistuivat tilikaudelle ja heijastuvat vielä seuraavan tilikauden puolelle. Tilikaudelle kohdistui myöskin vesitasausmaksu ja sähkönkulutuksen nousu talotekniikan ja valaistuksen käytön lisääntymisen myötä.

Yhtiön lainakanta 31.12.2019 on 342.573,85 euroa. Tilikauden aikana lainoja lyhennettiin 27.999,37 euroa.

Investoinnit

Investointisuunnitelma on saatu toteutettua. Tontin osto Akaan kaupungilta toteutui osamaksukauppana. Investointi ei tarvitse ulkopuolista rahoitusta.

TOTEUTUMISVERTAILU

10 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

10.1 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

800 AKAAN KAUPUNKI

Erityskoodi: 0, 1

Tehtäväalue : ei rajattu

TULOSLASKELMA 1-12/2019

1100 VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntITUOTOT	62 600	-6 100	56 500	56 476,20	23,80	99,96%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	62 600	-6 100	56 500	56 476,20	23,80	99,96%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-45 000	17 600	-27 400	-24 462,83	-2 937,17	89,28%
PALKAT JA PALKKIOT	-37 800	14 800	-23 000	-23 069,45	69,45	100,3%
HENKILÖSIVUKULUT	-7 200	2 800	-4 400	-1 393,38	-3 006,62	31,67%
ELÄKEKULUT	-6 400	2 500	-3 900	-1 155,95	-2 744,05	29,64%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-800	300	-500	-237,43	-262,57	47,49%
PALVELUJEN OSTOT	-14 600	7 200	-7 400	-7 391,92	-8,08	99,89%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 000	-100	-3 100	-3 269,93	169,93	105,48%
MUUT TOIMINTAKULUT	0	-100	-100	-128,06	28,06	128,06%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-62 600	24 600	-38 000	-35 252,74	-2 747,26	92,77%
TOIMINTAKATE	0	18 500	18 500	21 223,46	-2 723,46	114,72%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	0	18 500	18 500	21 223,46	-2 723,46	114,72%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

2100 TARKASTUSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-4 000	0	-4 000	-3 620,38	-379,62	90,51%
PALKAT JA PALKKIOT	-3 400	0	-3 400	-3 598,02	198,02	105,82%
HENKILÖSIVUKULUT	-600	0	-600	-22,36	-577,64	3,73%
ELÄKEKULUT	-600	0	-600	-19,02	-580,98	3,17%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	0	0	0	-3,34	3,34	
PALVELUJEN OSTOT	-37 300	800	-36 500	-24 389,16	-12 110,84	66,82%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-300	0	-300	0,00	-300,00	0,0%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-41 600	800	-40 800	-28 009,54	-12 790,46	68,65%
TOIMINTAKATE	-41 600	800	-40 800	-28 009,54	-12 790,46	68,65%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-41 600	800	-40 800	-28 009,54	-12 790,46	68,65%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

3100 HALLINTOPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	4 131 000	-124 100	4 006 900	4 007 578,12	-678,12	100,02%
MAKSUTUOTOT	100	0	100	504,50	-404,50	504,5%
TUET JA AVUSTUKSET	236 000	0	236 000	228 000,32	7 999,68	96,61%
MUUT TOIMINTATUOTOT	387 000	-350 000	37 000	52 598,26	-15 598,26	142,16%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4 754 100	-474 100	4 280 000	4 288 681,20	-8 681,20	100,2%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-1 813 100	-46 100	-1 859 200	-1 865 117,63	5 917,63	100,32%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 392 700	-100	-1 392 800	-1 424 566,80	31 766,80	102,28%
HENKILÖSIVUKULUT	-420 400	-46 000	-466 400	-440 550,83	-25 849,17	94,46%
ELÄKEKULUT	-372 400	-46 100	-418 500	-398 562,62	-19 937,38	95,24%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-48 000	100	-47 900	-41 988,21	-5 911,79	87,66%
PALVELUJEN OSTOT	-3 640 000	-95 100	-3 735 100	-3 611 364,41	-123 735,59	96,69%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-57 000	0	-57 000	-36 798,26	-20 201,74	64,56%
MUUT TOIMINTAKULUT	-564 100	-2 500	-566 600	-496 095,30	-70 504,70	87,56%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 074 200	-143 700	-6 217 900	-6 009 375,60	-208 524,40	96,65%
TOIMINTAKATE	-1 320 100	-617 800	-1 937 900	-1 720 694,40	-217 205,60	88,79%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 320 100	-617 800	-1 937 900	-1 720 694,40	-217 205,60	88,79%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

3300 KAUPUNKIKEHITYSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntituotot	11 100	0	11 100	1 814,52	9 285,48	16,35%
MAKSUTUOTOT	146 900	0	146 900	107 387,40	39 512,60	73,1%
TUET JA AVUSTUKSET	10 000	0	10 000	22,50	9 977,50	0,23%
MUUT TOIMINTATUOTOT	701 500	-209 000	492 500	366 718,26	125 781,74	74,46%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	869 500	-209 000	660 500	475 942,68	184 557,32	72,06%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4						
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 3	0	0	0	16 404,80	-16 404,80	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4 YHTEENSÄ	0	0	0	16 404,80	-16 404,80	
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-587 800	37 400	-550 400	-536 832,28	-13 567,72	97,53%
PALKAT JA PALKKIOT	-464 500	36 600	-427 900	-418 629,53	-9 270,47	97,83%
HENKILÖSIVUKULUT	-123 300	800	-122 500	-118 202,75	-4 297,25	96,49%
ELÄKEKULUT	-105 800	-500	-106 300	-104 519,34	-1 780,66	98,32%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-17 500	1 300	-16 200	-13 683,41	-2 516,59	84,47%
PALVELUJEN OSTOT	-586 300	4 000	-582 300	-727 774,91	145 474,91	124,98%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-16 800	0	-16 800	-20 131,85	3 331,85	119,83%
AVUSTUKSET	-10 200	0	-10 200	-10 200,00	0,00	100,0%
MUUT TOIMINTAKULUT	-116 400	-35 400	-151 800	-145 576,60	-6 223,40	95,9%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 317 500	6 000	-1 311 500	-1 440 515,64	129 015,64	109,84%
TOIMINTAKATE	-448 000	-203 000	-651 000	-948 168,16	297 168,16	145,65%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-16 300	0	-16 300	-6 000,00	-10 300,00	36,81%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-16 300	0	-16 300	-6 000,00	-10 300,00	36,81%
TILIKAUDEN TULOS	-464 300	-203 000	-667 300	-954 168,16	286 868,16	142,99%
TILIKAUDEN YLIMALIJÄÄMÄ	-464 300	-203 000	-667 300	-954 168,16	286 868,16	142,99%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

4100 SOSIAALITYÖ	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntituotot	155 100	-1 000	154 100	143 570,11	10 529,89	93,17%
MAKSUTUOTOT	187 000	0	187 000	319 472,01	-132 472,01	170,84%
TUET JA AVUSTUKSET	374 200	0	374 200	309 517,68	64 682,32	82,71%
MUUT TOIMINTATUOTOT	61 800	0	61 800	75 645,49	-13 845,49	122,4%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	778 100	-1 000	777 100	848 205,29	-71 105,29	109,15%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-2 367 800	2 900	-2 364 900	-2 130 481,27	-234 418,73	90,09%
PALKAT JA PALKKIOT	-1 857 800	0	-1 857 800	-1 669 840,76	-187 959,24	89,88%
HENKILÖSIVUKULUT	-510 000	2 900	-507 100	-460 640,51	-46 459,49	90,84%
ELÄKEKULUT	-441 000	2 900	-438 100	-402 849,92	-35 250,08	91,95%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-69 000	0	-69 000	-57 790,59	-11 209,41	83,75%
PALVELUJEN OSTOT	-5 658 800	53 000	-5 605 800	-5 195 013,35	-410 786,65	92,67%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-61 900	-800	-62 700	-52 751,34	-9 948,66	84,13%
AVUSTUKSET	-777 700	0	-777 700	-742 014,01	-35 685,99	95,41%
MUUT TOIMINTAKULUT	-322 700	-13 800	-336 500	-319 796,84	-16 703,16	95,04%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-9 188 900	41 300	-9 147 600	-8 440 056,81	-707 543,19	92,27%
TOIMINTAKATE	-8 410 800	40 300	-8 370 500	-7 591 851,52	-778 648,48	90,7%
TILIKAUDEN YLIALLJÄÄMÄ	-8 410 800	40 300	-8 370 500	-7 591 851,52	-778 648,48	90,7%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

4300 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	6 377 300	-253 300	6 124 000	6 328 077,25	-204 077,25	103,33%
MAKSUTUOTOT	2 728 600	145 400	2 874 000	3 286 351,50	-412 351,50	114,35%
TUET JA AVUSTUKSET	0	200	200	5 616,01	-5 416,01	2 808,01%
MUUT TOIMINTATUOTOT	826 500	85 000	911 500	872 801,28	38 698,72	95,75%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	9 932 400	-22 700	9 909 700	10 492 846,04	-583 146,04	105,88%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-9 353 500	-1 266 500	-10 620 000	-10 949 930,23	329 930,23	103,11%
PALKAT JA PALKKIOT	-7 357 400	-1 072 000	-8 429 400	-8 765 670,72	336 270,72	103,99%
HENKILÖSIVUKULUT	-1 996 100	-194 500	-2 190 600	-2 184 259,51	-6 340,49	99,71%
ELÄKEKULUT	-1 718 000	-154 000	-1 872 000	-1 898 299,87	26 299,87	101,4%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-278 100	-40 500	-318 600	-285 959,64	-32 640,36	89,76%
PALVELUJEN OSTOT	-11 385 600	2 716 600	-8 669 000	-8 831 789,03	162 789,03	101,88%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-214 900	-40 600	-255 500	-253 475,59	-2 024,41	99,21%
AVUSTUKSET	-3 213 200	-924 900	-4 138 100	-4 369 612,19	231 512,19	105,59%
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 452 300	-293 400	-1 745 700	-1 756 469,61	10 769,61	100,62%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-25 619 500	191 200	-25 428 300	-26 161 276,65	732 976,65	102,88%
TOIMINTAKATE	-15 687 100	168 500	-15 518 600	-15 668 430,61	149 830,61	100,97%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-13 200	0	-13 200	-13 237,90	37,90	100,29%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-13 200	0	-13 200	-13 237,90	37,90	100,29%
TILIKAUDEN TULOS	-15 700 300	168 500	-15 531 800	-15 681 668,51	149 868,51	100,96%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-15 700 300	168 500	-15 531 800	-15 681 668,51	149 868,51	100,96%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

4500 TERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	3 798 500	10 500	3 809 000	4 386 645,31	-577 645,31	115,17%
MAKSUTUOTOT	1 712 600	0	1 712 600	1 722 387,45	-9 787,45	100,57%
TUET JA AVUSTUKSET	2 000	0	2 000	1 910,72	89,28	95,54%
MUUT TOIMINTATUOTOT	500	0	500	562,56	-62,56	112,51%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 513 600	10 500	5 524 100	6 111 506,04	-587 406,04	110,63%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-9 327 100	-1 300	-9 328 400	-8 981 468,94	-346 931,06	96,28%
PALKAT JA PALKKIOT	-7 258 200	0	-7 258 200	-6 996 348,73	-261 851,27	96,39%
HENKILÖSIVUKULUT	-2 068 900	-1 300	-2 070 200	-1 985 120,21	-85 079,79	95,89%
ELÄKEKULUT	-1 796 000	-1 300	-1 797 300	-1 753 119,36	-44 180,64	97,54%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-272 900	0	-272 900	-232 000,85	-40 899,15	85,01%
PALVELUJEN OSTOT	-25 878 800	112 400	-25 766 400	-26 310 992,45	544 592,45	102,11%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 228 900	-1 200	-1 230 100	-1 542 296,78	312 196,78	125,38%
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 058 600	-97 400	-1 156 000	-1 197 390,97	41 390,97	103,58%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-37 493 400	12 500	-37 480 900	-38 032 149,14	551 249,14	101,47%
TOIMINTAKATE	-31 979 800	23 000	-31 956 800	-31 920 643,10	-36 156,90	99,89%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-30 200	0	-30 200	-30 213,58	13,58	100,04%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-30 200	0	-30 200	-30 213,58	13,58	100,04%
TILIKAUDEN TULOS	-32 010 000	23 000	-31 987 000	-31 950 856,68	-36 143,32	99,89%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-32 010 000	23 000	-31 987 000	-31 950 856,68	-36 143,32	99,89%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

5100 KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	306 100	0	306 100	300 563,89	5 536,11	98,19%
MAKSUTUOTOT	1 229 200	0	1 229 200	1 262 417,94	-33 217,94	102,7%
TUET JA AVUSTUKSET	320 700	0	320 700	322 273,44	-1 573,44	100,49%
MUUT TOIMINTATUOTOT	700	0	700	8 284,10	-7 584,10	1 183,44%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 856 700	0	1 856 700	1 893 539,37	-36 839,37	101,98%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-14 833 400	-248 200	-15 081 600	-14 943 066,87	-138 533,13	99,08%
PALKAT JA PALKKIOT	-12 066 400	-216 000	-12 282 400	-12 179 336,47	-103 063,53	99,16%
HENKILÖSIVUKULUT	-2 767 000	-32 200	-2 799 200	-2 763 730,40	-35 469,60	98,73%
ELÄKEKULUT	-2 314 700	-24 600	-2 339 300	-2 354 374,01	15 074,01	100,64%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-452 300	-7 600	-459 900	-409 356,39	-50 543,61	89,01%
PALVELUJEN OSTOT	-8 043 100	408 600	-7 634 500	-7 535 231,87	-99 268,13	98,7%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-716 100	3 800	-712 300	-681 087,90	-31 212,10	95,62%
AVUSTUKSET	-875 200	0	-875 200	-677 218,44	-197 981,56	77,38%
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 125 800	13 600	-4 112 200	-4 142 854,44	30 654,44	100,75%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-28 593 600	177 800	-28 415 800	-27 979 459,52	-436 340,48	98,46%
TOIMINTAKATE	-26 736 900	177 800	-26 559 100	-26 085 920,15	-473 179,85	98,22%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-53 600	0	-53 600	-46 249,02	-7 350,98	86,29%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-53 600	0	-53 600	-46 249,02	-7 350,98	86,29%
TILIKAUDEN TULOS	-26 790 500	177 800	-26 612 700	-26 132 169,17	-480 530,83	98,19%
TILIKAUDEN YLIALIJÄÄMÄ	-26 790 500	177 800	-26 612 700	-26 132 169,17	-480 530,83	98,19%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

6100 VAPAA-AIKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	18 200	-2 500	15 700	9 766,67	5 933,33	62,21%
MAKSUTUOTOT	84 000	0	84 000	66 010,84	17 989,16	78,58%
TUET JA AVUSTUKSET	55 000	0	55 000	55 332,87	-332,87	100,61%
MUUT TOIMINTATUOTOT	25 600	0	25 600	38 241,88	-12 641,88	149,38%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	182 800	-2 500	180 300	169 352,26	10 947,74	93,93%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-698 100	-900	-699 000	-654 360,77	-44 639,23	93,61%
PALKAT JA PALKKIOT	-554 100	0	-554 100	-517 413,16	-36 686,84	93,38%
HENKILÖSIVUKULUT	-144 000	-900	-144 900	-136 947,61	-7 952,39	94,51%
ELÄKEKULUT	-123 600	-900	-124 500	-119 744,16	-4 755,84	96,18%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-20 400	0	-20 400	-17 203,45	-3 196,55	84,33%
PALVELUJEN OSTOT	-806 900	17 000	-789 900	-787 666,27	-2 233,73	99,72%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-123 100	0	-123 100	-115 556,16	-7 543,84	93,87%
AVUSTUKSET	-65 700	0	-65 700	-64 500,00	-1 200,00	98,17%
MUUT TOIMINTAKULUT	-825 000	-12 500	-837 500	-838 672,55	1 172,55	100,14%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 518 800	3 600	-2 515 200	-2 460 755,75	-54 444,25	97,84%
TOIMINTAKATE	-2 336 000	1 100	-2 334 900	-2 291 403,49	-43 496,51	98,14%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 336 000	1 100	-2 334 900	-2 291 403,49	-43 496,51	98,14%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

7510 TEKNISEN TOIMEN HALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntITUOTOT	0	0	0	3 802,00	-3 802,00	
MAKSUTUOTOT	9 200	0	9 200	3 755,54	5 444,46	40,82%
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	48,56	-48,56	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	52,22	-52,22	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	9 200	0	9 200	7 658,32	1 541,68	83,24%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-249 200	3 700	-245 500	-209 455,94	-36 044,06	85,32%
PALKAT JA PALKKIOT	-147 400	0	-147 400	-118 981,95	-28 418,05	80,72%
HENKILÖSIVUKULUT	-101 800	3 700	-98 100	-90 473,99	-7 626,01	92,23%
ELÄKEKULUT	-96 300	3 700	-92 600	-86 600,13	-5 999,87	93,52%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 500	0	-5 500	-3 873,86	-1 626,14	70,43%
PALVELUJEN OSTOT	-1 460 400	16 200	-1 444 200	-1 447 705,28	3 506,28	100,24%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 000	0	-5 000	-3 942,01	-1 057,99	78,84%
MUUT TOIMINTAKULUT	-12 100	0	-12 100	-15 277,00	3 177,00	126,26%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 726 700	19 900	-1 706 800	-1 676 381,23	-30 418,77	98,22%
TOIMINTAKATE	-1 717 500	19 900	-1 697 600	-1 668 722,91	-28 877,09	98,3%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-109 500	0	-109 500	-109 438,83	-61,17	99,94%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-109 500	0	-109 500	-109 438,83	-61,17	99,94%
TILIKAUDEN TULOS	-1 827 000	19 900	-1 807 100	-1 778 161,74	-28 938,26	98,4%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 827 000	19 900	-1 807 100	-1 778 161,74	-28 938,26	98,4%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

7600 TILAHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntITUOTOT	137 200	8 100	145 300	138 974,45	6 325,55	95,65%
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	9 340,80	-9 340,80	
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 100 000	251 400	4 351 400	4 352 657,33	-1 257,33	100,03%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4 237 200	259 500	4 496 700	4 500 972,58	-4 272,58	100,1%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-678 100	-800	-678 900	-564 999,55	-113 900,45	83,22%
PALKAT JA PALKKIOT	-524 400	0	-524 400	-432 566,83	-91 833,17	82,49%
HENKILÖSIVUKULUT	-153 700	-800	-154 500	-132 432,72	-22 067,28	85,72%
ELÄKEKULUT	-134 000	-800	-134 800	-118 073,12	-16 726,88	87,59%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-19 700	0	-19 700	-14 359,60	-5 340,40	72,89%
PALVELUJEN OSTOT	-1 565 500	-42 200	-1 607 700	-1 313 908,54	-293 791,46	81,73%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 739 400	-99 200	-1 838 600	-1 841 522,97	2 922,97	100,16%
MUUT TOIMINTAKULUT	-365 400	-20 900	-386 300	-370 345,63	-15 954,37	95,87%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 348 400	-163 100	-4 511 500	-4 090 776,69	-420 723,31	90,67%
TOIMINTAKATE	-111 200	96 400	-14 800	410 195,89	-424 995,89	-2 771,59%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-2 946 400	-57 100	-3 003 500	-3 012 061,60	8 561,60	100,29%
KERTALUONTEISET POISTOT	0	-1 097 700	-1 097 700	-1 449 441,04	351 741,04	132,04%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-2 946 400	-1 154 800	-4 101 200	-4 461 502,64	360 302,64	108,79%
TILIKAUDEN TULOS	-3 057 600	-1 058 400	-4 116 000	-4 051 306,75	-64 693,25	98,43%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 057 600	-1 058 400	-4 116 000	-4 051 306,75	-64 693,25	98,43%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

7700 SIVOUS- JA RUOKAPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	3 982 800	-585 400	3 397 400	3 422 288,39	-24 888,39	100,73%
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	163,47	-163,47	
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 094 700	203 900	1 298 600	1 305 455,02	-6 855,02	100,53%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 077 500	-381 500	4 696 000	4 727 906,88	-31 906,88	100,68%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4						
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 3	0	0	0	1 123,65	-1 123,65	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN 4 YHTEENSÄ	0	0	0	1 123,65	-1 123,65	
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-3 036 600	-198 300	-3 234 900	-3 292 842,14	57 942,14	101,79%
PALKAT JA PALKKIOT	-2 431 900	-158 600	-2 590 500	-2 647 417,74	56 917,74	102,2%
HENKILÖSIVUKULUT	-604 700	-39 700	-644 400	-645 424,40	1 024,40	100,16%
ELÄKEKULUT	-514 300	-33 600	-547 900	-557 121,13	9 221,13	101,68%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-90 400	-6 100	-96 500	-88 303,27	-8 196,73	91,51%
PALVELUJEN OSTOT	-386 100	1 100	-385 000	-398 953,70	13 953,70	103,62%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-841 800	-40 300	-882 100	-931 136,38	49 036,38	105,56%
MUUT TOIMINTAKULUT	-175 500	-35 500	-211 000	-219 822,72	8 822,72	104,18%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 440 000	-273 000	-4 713 000	-4 842 754,94	129 754,94	102,75%
TOIMINTAKATE	637 500	-654 500	-17 000	-113 724,41	96 724,41	668,97%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	0	0	0	0,00	0,00	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	0	0	0	0,00	0,00	
TILIKAUDEN TULOS	637 500	-654 500	-17 000	-113 724,41	96 724,41	668,97%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	637 500	-654 500	-17 000	-113 724,41	96 724,41	668,97%

TULOSLASKELMA 1-12/2019

7900 ALUEIDEN KUNNOSSAPITO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
MYyntituotot	932 700	-127 600	805 100	990 020,25	-184 920,25	122,97%
MAKSUTUOTOT	10 000	0	10 000	2 827,00	7 173,00	28,27%
TUET JA AVUSTUKSET	500	0	500	54,49	445,51	10,9%
MUUT TOIMINTATUOTOT	277 400	7 900	285 300	279 383,55	5 916,45	97,93%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 220 600	-119 700	1 100 900	1 272 285,29	-171 385,29	115,57%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-691 200	12 000	-679 200	-661 019,38	-18 180,62	97,32%
PALKAT JA PALKKIOT	-511 400	0	-511 400	-496 679,97	-14 720,03	97,12%
HENKILÖSIVUKULUT	-179 800	12 000	-167 800	-164 339,41	-3 460,59	97,94%
ELÄKEKULUT	-161 400	12 000	-149 400	-147 769,40	-1 630,60	98,91%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-18 400	0	-18 400	-16 570,01	-1 829,99	90,05%
PALVELUJEN OSTOT	-972 300	18 300	-954 000	-1 151 389,14	197 389,14	120,69%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-489 200	0	-489 200	-492 405,37	3 205,37	100,66%
AVUSTUKSET	-32 500	0	-32 500	-32 760,18	260,18	100,8%
MUUT TOIMINTAKULUT	-111 400	0	-111 400	-119 783,21	8 383,21	107,53%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 296 600	30 300	-2 266 300	-2 457 357,28	191 057,28	108,43%
TOIMINTAKATE	-1 076 000	-89 400	-1 165 400	-1 185 071,99	19 671,99	101,69%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-1 457 300	0	-1 457 300	-1 376 467,52	-80 832,48	94,45%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-1 457 300	0	-1 457 300	-1 376 467,52	-80 832,48	94,45%
TILIKAUDEN TULOS	-2 533 300	-89 400	-2 622 700	-2 561 539,51	-61 160,49	97,67%
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 533 300	-89 400	-2 622 700	-2 561 539,51	-61 160,49	97,67%

10.2 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN/ ULKOISET ERÄT

TULOSLASKELMA ULKOISET ERÄT	TP 2018	TA 2019 KS	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Myyntituotot	10 843 400	11 246 500	-360 500	10 886 000	11 786 100	108,3 %	900 100
Maksutuotot	6 390 700	6 107 600	145 400	6 253 000	6 751 500	108,0 %	498 500
Tuet ja avustukset	1 097 900	998 400	200	998 600	932 300	93,4 %	-66 300
Muut toimintatuotot							
Vuokratuotot	2 013 700	1 938 100	54 100	1 992 200	1 958 700	98,3 %	-33 500
Muut tuotot	404 900	933 800	-550 000	383 800	304 100	79,2 %	-79 700
Muut toimintatuotot yhteensä	2 418 600	2 871 900	-495 900	2 376 000	2 262 800	95,2 %	-113 200
			0				
TOIMINTATUOTOT	20 750 600	21 224 400	-710 800	20 513 600	21 732 700	105,9 %	1 219 100
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	800				17 500		17 500
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-35 378 500	-34 926 700	-1 417 300	-36 344 000	-35 810 800	98,5 %	533 200
Jaksotetut palkat ja palkkiot	-6 700		0	0	-468 500		-468 500
Henkilöstökorvaukset	679 400	319 300	22 000	341 300	585 200	171,5 %	243 900
Palkat ja palkkiot yhteensä	-34 705 800	-34 607 400	-1 395 300	-36 002 700	-35 694 100	99,1 %	308 600
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-8 009 800	-7 784 500	-240 700	-8 025 200	-7 942 200	99,0 %	83 000
Muut henkilösivukulut	-1 337 500	-1 293 000	-52 500	-1 345 500	-1 181 400	87,8 %	164 100
Henkilösivukulut yhteensä	-9 347 300	-9 077 500	-293 200	-9 370 700	-9 123 600	97,4 %	247 100
Henkilöstökulut yhteensä	-44 053 100	-43 684 900	-1 688 500	-45 373 400	-44 817 700	98,8 %	555 700
Palvelujen ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	-36 590 700	-39 035 500	2 719 800	-36 315 700	-36 591 800	100,8 %	-276 100
Muiden palvelujen ostot	-13 992 700	-12 734 100	-222 800	-12 956 900	-12 788 200	98,7 %	168 700
Palvelujen ostot yhteensä	-50 583 400	-51 769 600	2 497 000	-49 272 600	-49 380 000	100,2 %	-107 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 878 900	-5 497 400	-178 400	-5 675 800	-5 934 500	104,6 %	-258 700
Avustukset	-4 676 200	-4 974 500	-924 900	-5 899 400	-5 876 700	99,6 %	22 700
Muut toimintakulut							
Vuokrat	-3 588 200	-4 417 700	-12 700	-4 430 400	-4 319 500	97,5 %	110 900
Muut kulut	-213 800	-107 800	-100	-107 900	-213 000	197,4 %	-105 100
Muut toimintakulut yhteensä	-3 802 000	-4 525 500	-12 800	-4 538 300	-4 532 500	99,9 %	5 800
TOIMINTAKULUT	-108 993 600	-110 451 900	-307 600	-110 759 500	-110 541 400	99,8 %	218 100
TOIMINTAKATE	-88 242 200	-89 227 500	-1 018 400	-90 245 900	-88 791 200	98,4 %	1 454 700
Verotulot	59 624 800	63 938 000	-903 300	63 034 700	62 993 000	99,9 %	-41 700
Valtionosuudet	29 904 700	29 774 000	1 650 000	31 424 000	31 449 100	100,1 %	25 100
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	384 400	370 000	-29 300	340 700	341 000	100,1 %	300
Muut rahoitustuotot	883 400	210 000	62 600	272 600	324 300	119,0 %	51 700
Korkokulut	-322 200	-500 000	220 000	-280 000	-256 400	91,6 %	23 600
Muut rahoituskulut	-4 800	-7 000	0	-7 000	-3 300	47,1 %	3 700
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	940 800	73 000	253 300	326 300	405 600	124,3 %	79 300
VUOSIKATE	2 228 100	4 557 500	-18 400	4 539 100	6 056 500	133,4 %	1 517 400
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 577 100	-4 626 500	-57 100	-4 683 600	-4 593 700	98,1 %	89 900
Kertaluonteiset poistot			-1 097 700	-1 097 700	-1 449 400	132,0 %	-351 700
Arvonalentumiset			0	0	0		0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-4 577 100	-4 626 500	-1 154 800	-5 781 300	-6 043 100	104,5 %	-261 800
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot			0	0	0		0
Satunnaiset kulut			0	0	0		0
Satunnaiset erät yhteensä	0	0	0	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	-2 349 000	-69 000	-1 173 200	-1 242 200	13 400	-1,1 %	1 255 600
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	27 300	26 600	0	26 600	26 600	100,0 %	0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				0	0		0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)				0	0		0
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	-2 321 700	-42 400	-1 173 200	-1 215 600	40 000	-3,3 %	1 255 600

Tunnusluvut

Toimintatulot/ Toimintamenot, %	19,0	19,2		18,5	19,7
Vuosikate/ Poistot, %	48,7	98,5		78,5	100,2
Vuosikate, euroa/ asukas	134	273		272	368
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/ asukas	-535	-535		-605	-537
Asukasmäärä	16 611	16 700 (ta)		16 700 (ta)	16 475

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN/ ULKOISET JA SISÄISET ERÄT

TULOSLASKELMA ULKOISET JA SISÄISET ERÄT	TP 2018	TA 2019 KS	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Myyntituotot	18 764 300	19 912 600	-143 600	19 769 000	19 789 600	100,1 %	20 600
Maksutuotot	6 434 400	6 107 600	145 400	6 253 000	6 771 100	108,3 %	518 100
Tuet ja avustukset	1 097 900	998 400	200	998 600	932 300	93,4 %	-66 300
Muut toimintatuotot			0				
Vuokratuotot	7 219 800	6 541 900	334 000	6 875 900	7 048 300	102,5 %	172 400
Muut tuotot	404 900	933 800	-550 000	383 800	304 100	79,2 %	-79 700
Muut toimintatuotot yhteensä	7 624 700	7 475 700	-216 000	7 259 700	7 352 400	101,3 %	92 700
TOIMINTATUOTOT	33 921 300	34 494 300	-214 000	34 280 300	34 845 400	101,6 %	565 100
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	800			0	17 500		17 500
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-35 378 500	-34 926 700	-1 417 300	-36 344 000	-35 810 800	98,5 %	533 200
Jaksotetut palkat ja palkkiot	-6 700		0	0	-468 500		-468 500
Henkilöstökorvaukset	679 400	319 300	22 000	341 300	583 200	171,5 %	243 900
Palkat ja palkkiot yhteensä	-34 705 800	-34 607 400	-1 395 300	-36 002 700	-35 694 100	99,1 %	308 600
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-8 009 800	-7 784 500	-240 700	-8 025 200	-7 942 200	99,0 %	83 000
Muut henkilösivukulut	-1 337 500	-1 293 000	-52 500	-1 345 500	-1 181 400	87,8 %	164 100
Henkilösivukulut yhteensä	-9 347 300	-9 077 500	-293 200	-9 370 700	-9 123 600	97,4 %	247 100
Henkilöstökulut yhteensä	-44 053 100	-43 684 900	-1 688 500	-45 373 400	-44 817 700	98,8 %	555 700
Palvelujen ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	-36 622 800	-39 035 500	2 719 800	-36 315 700	-36 597 000	100,8 %	-281 300
Muiden palvelujen ostot	-21 844 500	-21 400 200	-439 700	-21 839 900	-20 746 600	95,0 %	1 093 300
Palvelujen ostot yhteensä	-58 467 300	-60 435 700	2 280 100	-58 155 600	-57 343 600	98,6 %	812 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 915 800	-5 497 400	-178 400	-5 675 800	-5 974 300	105,3 %	-298 500
Avustukset	-4 694 300	-4 974 500	-924 900	-5 899 400	-5 896 300	99,9 %	3 100
Muut toimintakulut			0				
Vuokrat	-8 794 300	-9 021 500	-292 600	-9 314 100	-9 409 100	101,0 %	-95 000
Muut kulut	-239 500	-107 800	-100	-107 900	-213 100	197,5 %	-105 200
Muut toimintakulut yhteensä	-9 033 800	-9 129 300	-292 700	-9 422 000	-9 622 200	102,1 %	-200 200
TOIMINTAKULUT	-122 164 300	-123 721 800	-804 400	-124 526 200	-123 654 100	99,3 %	872 100
TOIMINTAKATE	-88 242 200	-89 227 500	-1 018 400	-90 245 900	-88 791 200	98,4 %	1 454 700
Verotulot	59 624 800	63 938 000	-903 300	63 034 700	62 993 000	99,9 %	-41 700
Valtionosuudet	29 904 700	29 774 000	1 650 000	31 424 000	31 449 100	100,1 %	25 100
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	384 400	370 000	-29 300	340 700	341 000	100,1 %	300
Muut rahoitustuotot	883 400	210 000	62 600	272 600	324 300	119,0 %	51 700
Korkokulut	-322 200	-500 000	220 000	-280 000	-256 400	91,6 %	23 600
Muut rahoituskulut	-4 800	-7 000	0	-7 000	-3 300	47,1 %	3 700
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	940 800	73 000	253 300	326 300	405 600	124,3 %	79 300
VUOSIKATE	2 228 100	4 557 500	-18 400	4 539 100	6 056 500	133,4 %	1 517 400
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 577 100	-4 626 500	-57 100	-4 683 600	-4 593 700	98,1 %	89 900
Kertaluonteiset poistot			-1 097 700	-1 097 700	-1 449 400	132,0 %	-351 700
Arvonalentumiset			0	0	0		0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-4 577 100	-4 626 500	-1 154 800	-5 781 300	-6 043 100	104,5 %	-261 800
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot			0	0			0
Satunnaiset kulut			0	0			0
Satunnaiset erät yhteensä	0	0	0	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	-2 349 000	-69 000	-1 173 200	-1 242 200	13 400	-1,1 %	1 255 600
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	27 300	26 600	0	26 600	26 600	100,0 %	0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0	0			0
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	-2 321 700	-42 400	-1 173 200	-1 215 600	40 000	-3,3 %	1 255 600

TUOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Verotulot	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 yhteensä	TOT 2019	TOT-%	POIKKEA- MA
Kunnallisvero	58 781 000	-903 300	57 877 700	57 840 100	99,9 %	-37 600
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 701 000		1 701 000	1 595 700	93,8 %	-105 300
Kiinteistövero	3 456 000		3 456 000	3 557 200	102,9 %	101 200
Yhteensä	63 938 000	-903 300	63 034 700	62 993 000	99,9 %	-41 700

Veroprosentit	2015	2016	2017	2018	2019
Tuloveroprosentti	21,25	21,25	21,25	21,75	22,25
Verotettava tulo, e	270 212 852	273 230 236	271 823 398		
Verotettava tulo, muutos-%	0,6 %	1,1 %	-0,5 %		
Kiinteistöveroprosentit					
Yleinen	1,05	1,10	1,10	1,10	1,10
Vakituinen asuinrakennus	0,60	0,65	0,65	0,60	0,65
Muut asuinrakennukset	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	4,00	6,00	6,00	6,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Voimalaitokset	2,85	3,10	3,10	3,10	3,10

Valtionosuudet	TA 2019 alkuperäinen	TA 2019 muutokset	TA 2019 yhteensä	TOT 2019	TOT-%	POIKKEA- MA
Valtionosuudet	29 774 000	1 650 000	31 424 000	31 449 100	100,1 %	25 100
Kunnan peruspalvelujen (ns. yhden putken) valtionosuus, ml. tasaukset			0	33 104 300		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			0	-2 655 200		
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus			0	1 000 000		

10.3 INVESTOINTIOHJELMAN TOTEUTUMINEN

Hankekohtaiset = valtuuston ko. kohteeseen myöntämä sitova määräraha

Toimielimen hankeryhmä = valtuuston toimielimelle myöntämä määrärahyhmä.
Toimielin tarkoittaa kohteittaisen määrärahan käytön käytösuunnitelmalla

Merkintä * tarkoittaa, että valtuusto hyväksyy investoinnin hankintamenoa koskevan kokonaiskustannusarvion. Tällöin investoinnin hankintamenoa jaksottamista taloussuunnitelmassa voidaan tarkistaa kokonaiskustannusarvion rajoissa talousarviossa, tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä tai erillisellä valtuuston talousarvion muutospäätöksellä.

MENOT	Kokonais- kustannukset	TA 2019	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
KAUPUNGINHALLITUS/ Aineettomat oikeudet							
Hankekohtaiset							
Taloushallinnon tietojärjestelmät *	-256 000	-162 400		-162 400	-86 399,38	53,2 %	76 000,62
		-162 400	0	-162 400	-86 399,38	53,2 %	76 000,62
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet							
Hankekohtaiset							
Maa-alueet		-200 000		-200 000	-167 086,00	83,5 %	32 914,00
		-200 000	0	-200 000	-167 086,00	83,5 %	32 914,00
ELINVOIMALAUTAKUNTA/ Kalusto							
Hankekohtaiset							
Robottitakymetrikalusto varusteineen + maastotietokone + vastaanotin		-27 000		-27 000	-27 000,00	100,0 %	0,00
		-27 000	0	-27 000	-27 000,00	100,0 %	0,00
SIVISTYSLAUTAKUNTA/ Kalusto							
Hankekohtaiset							
Kylmäkosken koulu	-150 000	-150 000		-150 000	-123 673,34	82,4 %	26 326,66
		-150 000	0	-150 000	-123 673,34	82,4 %	26 326,66
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat							
Hankekohtaiset							
Akaan hvvintointikeskus * ¹⁾	-13 600 000	-6 300 000	4 650 000	-1 650 000	-1 894 548,41	114,8 %	-244 548,41
Kylmäkosken koulu * ²⁾	-2 370 000	-1 015 900	53 900	-962 000	-945 232,07	98,3 %	16 767,93
Koulurakennusten perus- ia/ta sisäilmakorjaukset (kohdentamattomat) ³⁾		-500 000	0	-500 000	-357 560,76	71,5 %	142 439,24
Viialan uusi koulu					-139 248,97		-139 248,97
Virastotalon perus- ia/ta sisäilmakorjaukset ⁴⁾		-150 000	100 000	-50 000	-7 198,53	14,4 %	42 801,47
		-7 965 900	4 803 900	-3 162 000	-3 343 788,74	105,7 %	-181 788,74
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat							
Hankeryhmä							
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu (mm. mahd. keskuskeittiön hankesuun. ja Akaa-areena liikuntahalli)		-70 000		-70 000	-10 888,02	15,6 %	59 111,98
Kohdistamattomat työt		-50 000		-50 000	-49 741,19	99,5 %	258,81
Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatiot ja kameravalvonnat		-10 000		-10 000	-8 316,13	83,2 %	1 683,87
Toijalan kirjaston varustaminen asiakkaiden omatoimisuuden mahd. kuntoon		-40 000		-40 000	-8 613,01	21,5 %	31 386,99
Monitoimihalli (parkettilattian hionta, lakkaukset, peliviivat)		-35 000		-35 000	-40 486,61	115,7 %	-5 486,61
Sontulan koulu (taloautomaatio)		-15 000		-15 000	-10 300,00	68,7 %	4 700,00
Viialan varikko (mm. sähköautojen latauspisteet)		-10 000		-10 000	0,00	0,0 %	10 000,00
		-230 000	0	-230 000	-128 344,96	55,8 %	101 655,04
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Hankekohtaiset							
Uudisrakentaminen							
Akaa Point		-750 000		-750 000	-344 550,93	45,9 %	405 449,07
Elinkeinopoliittisesti merkittävien tonttialueiden valmistelu		-200 000		-200 000	-9 518,00	4,8 %	190 482,00
Saneeraus							
Ryödyntien-Hämeentien + Satamatien-Hämeentien liittymät ja kevyenliikenteen väylät		-500 000	200 000	-300 000	-137 199,05	45,7 %	162 800,95
Liikuntapaikat							
Savolan lähiliikuntapaikka huoltorakennuksineen (kenttä 2018 ja huoltorakennus 2019) (aik. nimi tapahtumakenttä huoltorakennuksineen) ⁵⁾	-450 000	-100 000		-100 000	-85 017,01	85,0 %	14 982,99
		-1 550 000	200 000	-1 350 000	-576 284,99	42,7 %	773 715,01

MENOT	Kokonais- kustannukset	TA 2019	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Hankeryhmä							
Saneeraus							
Kevyen liikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen		-20 000		-20 000		0,0 %	20 000,00
Opintien peruskorjaus ⁶⁾		-60 000	-49 400	-109 400	-109 345,24	99,9 %	54,76
Ajulantien kevyenliikenteen väyläosuus		-60 000	-28 100	-88 100	-88 039,01	99,9 %	60,99
Savolantien kevyenliikenteenväylän jatkaminen		-50 000	19 500	-30 500	-30 500,00	100,0 %	0,00
Päällysteet ja katuvalot							
Katujen pinnoitteet		-330 000		-330 000	-328 127,25	99,4 %	1 872,75
Katuvalojen uusimiset		-100 000		-100 000	-143 396,55	143,4 %	-43 396,55
Kohdistamattomat							
Kohdistamattomat kunnallistekniset työt		-30 000	18 100	-11 900		0,0 %	11 900,00
Kohdistamattomat hulevesityöt		-20 000	15 000	-5 000		0,0 %	5 000,00
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu (mm. mahd. Toijalan urheilukentän tenniskentän korjaus...)		-30 000		-30 000	-33 065,91	110,2 %	-3 065,91
Liikuntapaikat							
Sontulan koulun lähiliikuntapaikka		-60 000	24 900	-35 100	-33 691,10	96,0 %	1 408,90
Puistot, leikkikentät ja uimarannat							
Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen		-30 000		-30 000	-27 911,97	93,0 %	2 088,03
Jääkiekkokaukalo		-24 000		-24 000	-28 800,00	120,0 %	-4 800,00
		-814 000	0	-814 000	-822 877,03	101,1 %	-8 877,03
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto							
Hankekohtaiset							
Autot, koneet ja laitteet							
Pakettiauto (alueiden kunnossapitoon)		-20 000		-20 000	-20 000,00	100,0 %	0,00
Päältääjettava ruohonleikkuri		-11 000		-11 000	-10 400,00	94,5 %	600,00
Mönkijä telasarjalla (latujen ja liikuntareitistöjen kunnossapitoon)		-20 000		-20 000	-17 527,42	87,6 %	2 472,58
		-51 000	0	-51 000	-47 927,42	94,0 %	3 072,58
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ		-11 150 300	5 003 900	-6 146 400	-5 323 381,86	86,6 %	823 018,14
TULOT							
	Kokonaistulot	TA 2019	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	TOT-%	POIKKEAMA (TOT-TA)
Omaisuuksien myynti							
Maa-alueet		550 000	-220 000	330 000	159 554,00	48,3 %	-170 446,00
Rakennukset		350 000	-350 000	0			0,00
Elinkeinopoliittisesti merkittävien tonttialueiden valmistelu/tuotot		200 000		200 000		0,0 %	-200 000,00
Rahoitusosuudet							
Kylmäkosken koulu/ kalusto/ Kirkonkylän koulun huutokauppapolut 2018		16 900		16 900	16 936,31	100,2 %	36,31
Kylmäkosken koulu/ lahjoitus patjahissiin					6 842,08		6 842,08
Sontulan koulun lähiliikuntapaikan avustus		20 000		20 000	10 000,00	50,0 %	-10 000,00
Savolan lähiliikuntapaikan avustus (aik. nimi tapahtumakentän avustus)	127 000	28 200		28 200		0,0 %	-28 200,00
TULOT YHTEENSÄ		1 165 100	-570 000	595 100	193 332,39	32,5 %	-401 767,61
NETTOMENOT YHTEENSÄ		-9 985 200	4 433 900	-5 551 300	-5 130 049,47	92,4 %	421 250,53

1) Kustannusarvio 11/2018 on 13,6 milj. euroa +/-5 %, virallinen/lopullinen tarjous saadaan tammikuussa 2019. Vuonna 2017 hankkeen menot olivat 221.810,76 euroa ja vuonna 2018 arviolta n. 610.000 euroa.

* Tilinpäätöksen 2018 mukaan ao. vuodelle kohdentui kustannuksia 511.930,16 euroa, joten myöhemmille vuosille jäi 98.069,84 euroa aiemmin arvioitua enemmän.

* Valtuusto päätti 13.3.2019 § 16,

- 1) että se hyväksyy hyvinvointikeskuksen tavoitehintatarjouksen 13.678.000 euroa (alv 0 %) ja käynnistää hankkeen toteutuksen, mikäli hankkeelle myönnetään uusi poikkeuslupa
- 2) että hyvinvointikeskukseen liittyviin tilaajahankintoihin varataan 1.500.000 euroa (alv 0 %) määräraha vuodelle 2020. Tilaajahankintojen määräraha kohdennetaan vuoden 2020 käyttötalouteen ja investointihankkeeseen erikseen määriteltävän jakoperusteen mukaan, kun leasing-sopimuksien määrä on selvitetty.

* Akaan hyvinvointikeskuksen kokonaiskustannusarvioon ja kustannusten kohdentumiseen palataan tarkemmin myöhemmin vuoden aikana, kun on selvillä mm. myönnetäänkö uusi poikkeuslupa. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi 5.7.2019 poikkeusluvan ao. hankkeelle.

2) Kustannusarvioon on sisällytetty mahdolliset lisätyöt ja piha-alueen rakentaminen.

3) Kohdennetaan koulujen korjaustarpeiden toteutuksen mukaan

4) Sisältää AVI:n kehotuksen mukaiset sisäilmatoimenpiteet sekä valtuustosalin mahd. remontointi

5) Hanke aloitettu v. 2018, kenttien rakenneratkaisujen muutos ja huoltorakennuksen toteutus edellyttävät lisämäärärahaa ja hankkeen jatkamista vuonna 2019

6) Opintien peruskorjauksen varattu määräraha v. 2018, toteutus siirtyy vuodelle 2019, suunnitelman päivitys käynnissä

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Investointiosassa valtuusto on hyväksynyt kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille ja hankeryhmille.

KAUPUNGINHALLITUS / AINEETTOMAT OIKEUDET, HANKEKOHTAINEN

Aineettomat oikeudet	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-63 014	-162 400	-86 399,38	53,2
Investointitulot				
Investoinnit netto	-63 014	-162 400	-86 399,38	53,2

Taloushallinnon tietojärjestelmät.

KAUPUNGINHALLITUS / MAA-ALUEET JA RAKENNUKSET, HANKEKOHTAINEN

Maa-alueet	TP 2018	TA +M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-251 000	-200 000	-167 086,00	83,5
Investointitulot	316 618	330 000	159 554,00	67,8
Investoinnit netto	65 618	130 000	56 661,94	16,2

Maa-alueiden ostot ja myynnit (budjetoitu menot yhteensä 200 000 euroa, tulot maa-alueista 550 000 euroa, budjettimuutoksen jälkeen 330.000 euroa).

Rakennukset	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	0			
Investointitulot	22 600	0	0	
Investoinnit netto	22 600	0	0	

Rakennusten myynnit (budjetoitu tulot 350 000 euroa, budjettimuutoksen jälkeen 0 euroa).

ELINVOIMALAUTAKUNTA / KALUSTO, HANKEKOHTAINEN

Kalusto	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	0	-27 000	-27 000,00	100,0
Investointitulot				
Investoinnit netto	0	-27 000	-27 000,00	100,0

- Robottitakymetrikalusto varusteineen+maastotietokone+vastaanotin (budjetoitu 27 000 euroa)
Toteutuma 27 000,00 euroa. Hankinta tehty.

SIVISTYSLAUTAKUNTA / KALUSTO, HANKEKOHTAINEN

Kalusto	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	0	-150 000	-123 673,34	82,4
Investointitulot		16 900	16 936,31	100,2
Investoinnit netto	0	-133 100	-106 737,03	80,2

- Kylmäkosken koulun irtaimisto ja av-valmis (budjetoitu menot 150 000 euroa, tulot 16 900 euroa koulun huutokauppatuloja)
Toteutuma 123 673,34 euroa, tulot 16 936,31 euroa. Hankintakilpailutus tehty ja kalustetoimittaja valittu. Kalusteet toimitettu.

TEKNINEN LAUTAKUNTA / RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT, HANKE-KOHTAINEN

Rakennukset ja rakennelmat	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-1 915 814	-3 162 000	-3 343 788,74	105,7
Investointitulot			6 842,08	100,0
Investoinnit netto	-1 915 814	-3 162 000	-3 336 946,66	105,5

- Akaan hyvinvointikeskus (alkuperäinen budjetoitu 6 300 000 euroa, budjettimuutos 1 650 000 euroa)
Toteutuma 1 894 548,41 euroa. Sosiaali- ja terveysministeriön 5.7.2019 myöntämän poikkeusluvan jälkeen Hyvinvointikeskus-hankkeessa on jatkettu tilojen suunnittelua yhdessä Hyvinvointikeskukseen siirtyvien terveydenhuoltoalan eri toimijoiden ja suunnitteluryhmän kanssa. Tavoitteena on ollut päivittää keväällä 2019 päivätyt suunnitelmat ja varmistaa, että hanke etenee sopimus- ja lupavaiheeseen mahdollisimman laajasti eri toimijoiden tilatavoitteet huomioiden. Hankkeen yhteistointinaurakoitsijaksi valitun NCC Suomi Oy:n kanssa on 3.12.2019 allekirjoitettu kaupunginhallituksen hyväksymän konsulttisopimuksen sekä projektinjohtourakkasopimuksen tavoite- ja kattohinnalla. Urakka alkanut joulukuussa.
- Kylmäkosken koulu (alkuperäinen budjetoitu 1 015 900 euroa, muutosbudjetti 952 000 euroa)
Toteutuma 945 232,07 euroa, tulot 6 842,08 euroa. Hanke valmistunut. Koulun varustaminen ja kalustaminen aloitettiin 15.7. Koulu otettiin alustavasti käyttöön ennen kouluvuoden alkamista esiopetuksen toimesta elokuun alussa. Varsinainen kouluvuosi käynnistettiin uusissa tiloissa 8.8.2019. Hankkeen lopputarkastus pidettiin 22.7.2019. Vastaanottotarkastuksen yhteydessä havaittujen virheiden ja puutteiden korjaukset tarkastettiin ja hyväksyttiin 6.8.2019. Henkilökunnan perehdyttäminen toteutettiin myös 6.8.2019. Taloudellinen loppuselvitys pidettiin 16.8.2019. Tulot muodostuvat koulun kannatusyhdistyksen kustantamasta liikuntasalin patjahissistä.
- Koulurakennusten perus- ja/tai sisäilmakorjaukset (kohdentamattomat) (budjetoitu 500 000 euroa)
Toteutuma 357 560,76 euroa. Pappilan koulun liikuntasalin korjausurakka on valmis ja Sali on otettu käyttöön. Arvo Ylpön koulun liikuntasalin lattian urakat kilpailutettiin uudelleen. Salin korjaus on käynnissä ja lisätöistä (katon akustolevyjen vaihto sekä valaistuksen uusiminen, näyttämön seinien alaosien rappauksen korjaukset ja tiivistys) johtuen valmistumisaikataulu tulee muuttumaan.
- Virastotalon perus- ja/tai sisäilmakorjaukset (alkuperäinen budjetoitu 150 000 euroa, muutosbudjetti 50 000 euroa)
Toteutuma 7 198,53 euroa. Valmisteltu yhteistyössä Toijalan Tilitoimisto Oy:n kanssa. Alakatot purettu ja puhdistustyöt tehty. Uudet kattolevyt ja valaisimet asennettu. Ilmanvaihdon puhdistus ja säädöt valmiit. Lisätutkimukset tehty (ilmanvaihtotekniset kokeet, merkkiainekokeet, mikrobinäytteiden otto).
- Viialan uusi yhtenäiskoulu (budjetoitu 0 euroa)
Toteutuma 139 248,97 euroa. Hankesuunnittelu toteutettu kesäkuun valtuuston päätöksen jälkeen. Viialan liikuntahallin hankesuunnittelua toteutettiin koulun hankesuunnittelun rinnalla.

TEKNINEN LAUTAKUNTA / RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT, HANKE- RYHMÄT

Rakennukset ja rakennelmat	TP 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-48 119	-230 000	-128 344,96	55,8
Investointitulot				
Investoinnit netto	-48 119	-230 000	-128 344,96	55,8

- Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu (budjetoitu 70 000 euroa)
Toteutuma 10 888,02 euroa. Keskuskeittiöselvitys ja liikuntahallin tarveselvitys käynnissä. Viialan yhtenäiskoulun hankesuunnittelu käynnissä.
- Kohdistamattomat työt (budjetoitu 50 000 euroa)
Toteutuma 49 741,19 euroa. Rasin koulun aitojen rakentamisen ja leikkivälineiden valmistelu. Paloaseman parveketilan muutostyöt valmiit.
- Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatiot ja kameravalvonnat (budjetoitu 10 000 euroa)
Toteutuma 8 316,13 euroa. Valvontakameroiden hankinta.
- Toijalan kirjaston varustaminen asukkaiden omatoimisuuden mahdollistamaan kuntoon (budjetoitu 40 000 euroa)
Toteutuma 8 613,01 euroa. Kamera-asennukset tehty. Muiden töiden osalta valmistelu aloitettu. Urakka sisältää mm. oviautomaatiikan hankkimisen ja kaapeloinnin. Omatoimiratkaisun peruspaketti on hankittu.
- Monitoimihalli (budjetoitu 35 000 euroa)
Toteutuma 40 486,61 euroa. Lattian hionnan, lakkauksen ja merkintöjen urakka valmis. Monariklubin kunnostus ja varustaminen valmis.
- Sontulan koulu (taloautomaatio) (budjetoitu 15 000 euroa)
Toteutuma 10 300,00 euroa. Urakka valmis.
- Viialan varikko (budjetoitu 10 000 euroa)
Toteutuma 0 euroa. Ei toimenpiteitä.

TEKNINEN LAUTAKUNTA / KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET, HANKEKOHTAINEN

Rakennukset ja rakennelmat	TOT 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-691 987	-1 350 000	-576 284,99	42,7
Investointitulot	91 939	228 200	0	
Investoinnit netto	-600 048	-1 121 800	-576 284,99	42,7

- Akaa Point (budjetoitu 750 000 euroa)
Toteutuma 344 550,93 euroa. Vaunutien ja Täysperävaunutien katusuunnitelmat hyväksytyt. Vaunutien urakan kilpailutus tehty ja urakoitsija valittu kaupunginhallituksen päätöksellä. Päätöksestä tehty oikaisuvaatimus. Kaupunginhallitus hylännyt oikaisuvaatimuksen 13.8.2019. Urakka käynnissä.
- Elinkeinopoliittisesti merkittävien tonttialueiden valmistelu (budjetoitu menot 200 000 euroa, tulot 200 000 euroa)
Toteutuma 9 518,00 euroa. Tasauksen kilpailutus toteutettu rajoitetulla menettelyllä. Tasauksesta aiheutuvat kustannukset tulevat ylittämään budjetoidun määrärahan. Hankinta keskeytetty kaupunginhallituksen päätöksellä
- Ryödintien-Hämeentien+Satamatien-Hämeentien liittymät ja kevyenliikenteen väylät (alkuperäinen budjetoitu 500 000 euroa, muutosbudjetti 300 000 euroa)
Toteutuma 137 199,05 euroa. 1-vaiheen katusuunnitelma hyväksytyt. 1-vaiheen urakkakilpailutus tehty ja urakoitsija valittu. Urakka käynnissä.

- Savolan lähiliikuntapaikka huoltorakennuksineen (budjetoitu menot 100 000 euroa, tulot 28 200 euroa liikuntapaikka-avustusta)
Toteutuma 85 017,01 euroa. Kentän rakentaminen aloitettu v. 2018, kenttä valmistunut. Huoltorakennuksen pohjatutkimukset tehty ja perustustapa määritelty. Huoltorakennuksen kilpailutus tehty ja urakoitsija valittu. Huoltorakennuksen valmistuminen siirtyy keväälle 2020 talopakettivalmistajan tuotantoruuhkan vuoksi. Kentän ja huoltorakennuksen alkuperäinen kustannusarvio ja määräraha oli 350 000 euroa vuonna 2018. Kentän kokonaiskustannukseksi muodostui 438 784 euroa vuosina 2018 ja 2019. Huoltorakennuksen toteutukseen on varattu 90 000 euroa vuonna 2020.

TEKNINEN LAUTAKUNTA / KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET, HANKERYHMÄT

Rakennukset ja rakennelmat	TOT 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-738 110	-814 000	-822 877,03	101,1
Investointitulot	38 083	20 000	10 000,00	50,0
Investoinnit netto	-700 027	-794 000	-812 877,03	102,4

- Kevyen liikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen (budjetoitu 20 000 euroa)
Toteutuma 0 euroa. Liikenneturvallisuustoimenpiteitä tarkasteltu Ryödintien-Hämeentien+Satamatien-Hämeentien liittymäratkaisun yhteydessä.
- Opintien peruskorjaus (alkuperäinen budjetoitu 60 000 euroa, käyttösuunnitelmamuutos 109 400 euroa)
Toteutuma 109 345,24 euroa. Urakka valmis.
- Ajulantien kevyenliikenteen väyläosuus (budjetoitu 60 000 euroa, käyttösuunnitelmamuutos 88 100 euroa)
Toteutuma 88 039,01 euroa. Urakka valmis.
- Savolan kevyenliikenteen väylän jatkaminen (budjetoitu 50 000 euroa, Käyttösuunnitelmamuutos 30 500 euroa)
Toteutuma 30 500,00 euroa. Suunnitelman päivitys tehty ja katusuunnitelma hyväksytty elokuussa. Urakoitsija valittu. Urakka käynnissä, viimeistelytyöt tehdään keväällä 2020.
- Katujen pinnoitteet (budjetoitu 330 000 euroa)
Toteutuma 328 127,25 euroa. Asfaltointityöt valmiit.
- Katuvalojen uusimiset (budjetoitu 100 000 euroa)
Toteutuma 143 396,55 euroa. Jatkuvaa toimintaa. Kohteita tulossa Elenian Säätövalvontaverkon katuvaloille (mm. Ketunpesä, Nahkiala, Kilsa, Hinkka, Palkinpää, Kurvola)
- Kohdistamattomat kunnallistekniset työt (budjetoitu 30 000 euroa, käyttösuunnitelmamuutos 11 900 euroa)
Toteutuma 10 737 euroa. Kurvolantien jatko.
- Kohdistamattomat hulevesityöt (budjetoitu 20 000 euroa, käyttösuunnitelmamuutos 5 000 euroa)
Toteutuma 0 euroa. Ei toimenpiteitä.
- Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu (budjetoitu 30 000 euroa)
Toteutuma 33 065,91 euroa. Ennakkovalmistelukohteiden selvitys käynnissä.
- Sontulan koulun lähiliikuntapaikka (budjetoitu menot 60 000 euroa, käyttösuunnitelmamuutos 35 100 euroa, tulot 20 000 euroa liikuntapaikka-avustusta)
Toteutuma 33 691,10 euroa, tulot 10 000 euroa liikuntapaikka-avustusta. Lähiliikuntapaikka valmis.
- Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen (budjetoitu 30 000 euroa)
Toteutuma 27 911,97 euroa. Korjaus- ja parannustoimenpiteet pääosin tehty.

- Jääkiekkokaukalo (budjetoitu 24 000 euroa)
Toteutuma 28 000,00 euroa. Kilpailutettu, hankintapäätös tehty, kaukalo toimitettu. Kaukalon huolto-ovien lisäkustannus oli 4 000 euroa.

TEKNINEN LAUTAKUNTA / KALUSTO, HANKEKOHTAINEN

Rakennukset ja rakennelmat	TOT 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-64 435	-51 000	-47 927,42	94,0
Investointitulot	14 443			
Investoinnit netto	-49 993	-51 000	-47 927,42	94,0

- Pakettiauto alueiden kunnossapitoon (budjetoitu 20 000 euroa)
Toteutuma 20 000,00 euroa. Pakettiauto kilpailutettu ja hankittu.
- Päältäajettava ruohonleikkuri (budjetoitu 11 000 euroa)
Toteutuma 10 400,00 euroa. Ruohonleikkuri kilpailutettu ja hankittu.
- Mönkijä telasarjalla latujen ja liikuntareitistöjen kunnossapitoon (budjetoitu 20 000 euroa)
Toteutuma 17 527,42 euroa. Mönkijä kilpailutettu ja hankittu.

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

Investoinnit yhteensä	TOT 2018	TA+M 2019	TP 2019	Käyttö %
Investointimenot	-3 772 479	-6 146 400	-5 065 855,53	91,3
Investointitulot	483 682	595 100	193 332,39	32,5
Investoinnit netto	-3 288 796	-5 551 300	-5 130 049,47	92,4

10.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

RAHOITUSLASKELMA	TP 2018	TA 2019 KS	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	POIKKEAMA (TOT-TA)
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	2 228 100	4 557 500	-18 400	4 539 100	6 056 500	1 517 400
Satunnaiset erät			0	0		0
Tulorahoituksen korjaukset	-295 800	-850 000	550 000	-300 000	-149 000	151 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 932 300	3 707 500	531 600	4 239 100	5 907 500	1 668 400
Investoinnit						
Investointimenot	-3 772 500	-11 150 300	5 003 900	-6 146 400	-5 323 400	823 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130 000	65 100	0	65 100	33 800	-31 300
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	353 700	1 100 000	-570 000	530 000	159 600	-370 400
Investointien rahavirta yhteensä	-3 288 800	-9 985 200	4 433 900	-5 551 300	-5 130 000	421 300
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	-1 356 500	-6 277 700	4 965 500	-1 312 200	777 500	2 089 700
RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset *	-420 000			0		0
Antolainasaamisten vähennykset				0		0
Antolainauksen muutokset yhteensä	-420 000	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500 000	11 965 000	-11 965 000	0		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 988 200	-5 685 700	178 500	-5 507 200	-5 507 200	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos*	-56 100		6 836 500	6 836 500	5 020 500	-1 816 000
Lainakannan muutokset yhteensä	1 455 700	6 279 300	-4 950 000	1 329 300	-486 700	-1 816 000
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	939 300			0	-1 477 200	-1 477 200
RAHOITUSTOIMINNAN NETTORAHAVIRTA	1 975 000	6 279 300	-4 950 000	1 329 300	-1 963 900	-3 293 200
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	618 500	1 600	15 500	17 100	-1 186 400	-1 203 500

* Lyhytaikaisten lainojen muutos 2019 -10.000.000 euroa + 10.000.000 euroa= 0 euroa

Rahavarat

Rahavarat 31.12.	4 130 300	4 131 900		4 147 400	2 943 900
Rahavarat 1.1.	3 511 800	4 130 300		4 130 300	4 130 300

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1.000 e	-14 893,50	-7 123,7		-2 158,2	-68,5
Lainanhoitokate	0,40	0,82		0,83	1,10
Kassan riittävyys, pv	12,62	11,80		12,34	8,84

10.5 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

KÄYTTÖTALOUSOSA ulkoinen ja sisäinen	SITO- VIIVUS B/N*	SITO-MÄÄRÄRAHAAT (menonotkaisuna huomioitu valmistus omaan käyttöön)			TULOARVIOT			POIKKEAMA	TA 2019 YHTEENSÄ	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	POIKKEAMA
		TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ						
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	N	-62 600	24 600	-38 000	2 800	62 600	-6 100	56 500		56 500	0		
Vaalit													
TARKASTUSLAUTAKUNTA	N	-41 600	800	-40 800	12 800			0		0	0		
Tarkastustoimi													
KAUPUNGINHALLITUS	N	-6 074 200	-143 700	-6 217 900	208 500	4 754 100	-474 100	4 280 000		4 288 700	8 700		
Hallintopalvelut													
ELINVOIMALAUTAKUNTA	N	-1 317 500	6 000	-1 311 500	-112 600	869 500	-209 000	660 500		475 900	-184 600		
Kaupunkikehityspalvelut													
PERUSTURVALAUTAKUNTA JA PERUSTURVAVALIOKUNTA													
Sosiaalityö	N	-9 188 900	41 300	-9 147 600	707 500	778 100	-1 000	777 100		848 200	71 100		
Vanhus- ja vammaispalvelut	N	-25 619 500	191 200	-25 428 300	-733 000	9 932 400	-22 700	9 909 700		10 492 800	583 100		
Terveydenhuolto	N	-37 493 400	12 500	-37 480 900	-551 200	5 513 600	10 500	5 524 100		6 111 500	587 400		
SIVISTYSLAUTAKUNTA	N	-28 593 600	177 800	-28 415 800	436 300	1 856 700	0	1 856 700		1 893 500	36 800		
Kasvatys- ja opetuspalvelut	N	-2 518 800	3 600	-2 515 200	54 500	182 800	-2 500	180 300		169 400	-10 900		
Vapaa-aikapalvelut													
TEKNINEN LAUTAKUNTA	N	-1 726 700	19 900	-1 706 800	30 400	9 200	0	9 200		7 700	-1 500		
Teknisen toimien hallinto	N	-4 348 400	-163 100	-4 511 500	420 700	4 237 200	259 500	4 496 700		4 501 000	4 300		
Tiähallinto	N	-4 440 000	-273 000	-4 713 000	-128 600	5 077 500	-381 500	4 696 000		4 727 900	31 900		
Sivous- ja ruokapalvelut	N	-2 296 600	30 300	-2 266 300	-191 100	1 220 600	-119 700	1 100 900		1 272 300	171 400		
Alueiden kunnossapito													
		-123 721 800	-71 800	-123 793 600	157 000	34 494 300	-946 600	33 547 700		34 845 400	1 297 700		

* N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio
* tehtäväsajon osalta sitova taso on toimumtase

TULOSLASKELMAOSA	SITO- VIIVUS B/N*	SITO-MÄÄRÄRAHAAT			TULOARVIOT			POIKKEAMA	TA 2019 YHTEENSÄ	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TOT 2019	POIKKEAMA
		TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOSSET	TA 2019 YHTEENSÄ						
Verotulot	B			0	0	63 938 000	-903 300	63 034 700		62 993 000	-41 700		
Valtionosuudet	B			0	0	29 774 000	1 650 000	31 424 000		31 449 100	25 100		
Korkotuotot	B			0	0	370 000	-29 300	340 700		341 000	300		
Muut rahoitusuotot	B			0	0	210 000	62 600	272 600		324 300	51 700		
Korkokulut	B	-500 000	220 000	-280 000	23 600					0	0		
Muut rahoituskulut	B	-7 000		-7 000	3 700					0	0		
Satunnaiset erät	B			0	0					0	0		

INVESTOINTIOSA	SIJO-MAÄRÄRAHAT		TULOARVIOT		POIKKEAMA		
	VUOS B/N*	TA 2019 AKKUPERÄINEN MUUTOKSET	TA 2019 VITEENSÄ	TA 2019 AKKUPERÄINEN MUUTOKSET	TA 2019 VITEENSÄ	TOT 2019	POIKKEAMA
KAUPUNGINHALLITUS/ Aineellomat oikeudet Hankekohtaiset Taloushallinnon tietojärjestelmät *		-162 400	-162 400	-86 400	76 000	0	0
KAUPUNGINHALLITUS/ Maa-alueet Hankekohtaiset Maa-alueet	B	-200 000	-200 000	-167 100	32 900	330 000	-170 400
ELINVOIMALAUTAKUNTA/ Kalusto Hankekohtaiset Robottikalustekalusto varustamiseen + vastaaminen	B	-27 000	-27 000	-27 000	0	0	0
SIVISTYSLAUTAKUNTA/ Kalusto Hankekohtaiset Kylmäkiosken koulu	B	-150 000	-150 000	-123 700	26 300	16 900	0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Rakennukset ja rakennelmat Hankekohtaiset Akaan hyvinvointikeskus * 1) Kylmäkiosken koulu * 2) Koulurakennusten perus- ja/tai sisäilmakorjaukset (kohdentamattomat) B Viialan uusi koulu Virastotalon perus- ja/tai sisäilmakorjaukset 4) Rakennukset	B B B B B B	-6 300 000 -1 015 900 -500 000 -150 000 100 000 0	-1 650 000 -962 000 -500 000 0 -50 000 0	-1 894 600 -945 200 -357 600 -139 300 -7 200 0	-244 600 16 800 142 400 -139 300 42 800 0	0 0 0 0 0 0	0 6 800 0 0 0 0
Hankeryhmä Investointihankkeiden ennakkosummitelu (mm. mahd. keskuskeittien hankesuun. ja Akaa-areena liikuntahalli) Kohdistamattomat työt Kiinteistöjen hälytykset, taloautomaatit ja kameravalvonnat Tojolan kirjaston varustaminen asiakkaiden omatoimuisuuden mahd. kuntoon Montonihalli (parkettialan huolto, lakkaus, peiliviivat) Sontulan koulu (taloautomaatio) Viialan varikko (mm. sähköautojen latauspisteet)	B B B B B B B	-70 000 -50 000 -10 000 -40 000 -35 000 -15 000 -10 000	-70 000 -50 000 -10 000 -40 000 -35 000 -15 000 -10 000	-10 900 -49 700 -8 300 -8 600 -40 500 -10 300 0	59 100 300 1 700 31 400 -5 500 4 700 10 000	0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet Hankekohtaiset Uudisrakentaminen Akaa Point Eläkkeenopinttisesti merkittävien tontinalueiden valmistelu Sanceraus Ryödyntien-Hämecenttien + Satamaitien-Hämecenttien liittymät ja kevyenliik.B	B B B B B	-750 000 -200 000 -500 000 200 000 -100 000	-750 000 -200 000 -300 000 200 000 -100 000	-344 600 -9 500 -137 200 -85 000 -85 000	405 400 190 500 162 800 15 000	0 200 000 0 28 200	0 -200 000 0 -28 200
Liikuntapaikat Savolan lähiliikuntapaikka huoltorakennukseen (kenitän 2018 ja huoltorakennus 2019) (aik. nimi tapahtumakenttä huoltorakennukseen) 5)		-100 000	-100 000	-85 000	15 000	28 200	-28 200

SITO-MAÄRÄRAHAT	TULOARVIOT					POIKKEAMA	TOT 2019	TA 2019 YHITEENSÄ	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 YHITEENSÄ	POIKKEAMA	TOT 2019	TA 2019 YHITEENSÄ	POIKKEAMA
	VUUS B/N*	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHITEENSÄ	TOT 2019										
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kiinteät rakenteet ja laitteet Hankeryhmä															
Saneeraus															
Kevyen liikenteen liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen	B	-20 000	-49 400	-20 000	-109 300	20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opintien peruskorjaus 6)	B	-60 000	-28 100	-109 400	-88 000	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ajuntien kevyen liikenteen väyläosuus	B	-60 000	19 500	-30 500	-30 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Savolan tien kevyen liikenteen väylän jatkaminen	B	-50 000													
Pääliikenteet ja katuväli	B	-330 000		-330 000	-328 100	1 900	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Katujen pinnoitteet	B	-100 000		-100 000	-143 400	-43 400	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Katuväliojen uusinnat	B														
Kolidistamattomat															
Kohdistamattomat kummalistekniset työt	B	-30 000	18 100	-11 900	11 900	11 900	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kohdistamattomat hulevesityöt	B	-20 000	15 000	-5 000	5 000	5 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointihankkeiden ennakkosuunnittelu (mm. mahd. Toijalan urheilukentän tenniskentän korjaus...)	B	-30 000		-30 000	-33 100	-3 100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikentapaikat															
Somulan koulun lähiliikuntapaikka	B	-60 000	24 900	-35 100	-33 700	1 400	20 000	-570 000	1 165 100	595 100	20 000	10 000	193 300	595 100	-10 000
Puistot, leikkikentät ja uimarannat															
Leikkikenttien turvallisuuden parantaminen	B	-30 000		-30 000	-27 900	2 100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jaakkokkokaikalo	B	-24 000		-24 000	-28 800	-4 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TEKNINEN LAUTAKUNTA/ Kalusto															
Hankekohteiset															
Autot, koneet ja laitteet	B	-20 000	0	-20 000	-20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pakettiauto (allureiden kunnossapitoon)	B	-11 000		-11 000	-10 400	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Päälaagattava ruohonleikkuri	B	-20 000		-20 000	-17 500	2 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mönkijä telasargalla (lajujen ja liikuntareitistöjen kunnossapitoon)	B	-11 150 300	5 003 900	-6 146 400	-5 323 400	823 000	1 165 100	-570 000	1 165 100	595 100	20 000	10 000	193 300	595 100	-10 000

RAHOITUSOSA	TULOARVIOT					POIKKEAMA	TOT 2019	TA 2019 YHITEENSÄ	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 YHITEENSÄ	POIKKEAMA	TOT 2019	TA 2019 YHITEENSÄ	POIKKEAMA
	VUUS B/N*	TA 2019 ALKUPERÄINEN	TA 2019 MUUTOKSET	TA 2019 YHITEENSÄ	TOT 2019										
Antolainaukset muutokset	B			0		0									
Antolamasaamisten lisäykset	B			0		0									
Antolamasaamisten vähennykset	B			0		0									
Lainakannan muutokset	B			0		0									
Pitkäaikaisien lainojen lisäys	B			0		0									
Pitkäaikaisien lainojen vähennys	B			0		0									
Lyhytaikaisien lainojen muutos	N	-5 685 700	178 500	-5 507 200	-5 507 200	0	0	6 836 500	0	6 836 500	5 020 500	5 020 500	-1 816 000	-1 816 000	
Oman pääoman muutokset	N			0		0									
Muut maksuvalmuuden muutokset	N			0		0									
Vaikutus maksuvalmuuteen	N			0		0									
YHITEENSÄ															
		-141 064 800	5 330 600	-135 734 200	-134 726 900	1 007 300	1 41 918 000	-5 849 500	136 068 500	132 503 000	132 503 000	-3 565 500			

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11 TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2019		1.1. - 31.12.2018	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	11 786 082,20		10 843 459,41	
Maksutuotot	6 751 507,04		6 390 660,67	
Tuet ja avustukset	932 280,86		1 097 860,85	
Muut toimintatuotot	2 262 809,81	21 732 679,91	2 418 639,13	20 750 620,06
Valmistus omaan käyttöön		17 528,45		770,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-35 694 120,13		-34 705 766,45	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-7 942 208,03		-8 009 809,54	
Muut henkilösivukulut	-1 181 330,05		-1 337 547,58	
Palvelujen ostot	-49 379 992,26		-50 583 399,21	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 934 539,35		-5 878 893,61	
Avustukset	-5 876 697,68		-4 676 228,04	
Muut toimintakulut	-4 532 541,79	-110 541 429,29	-3 801 926,83	-108 993 571,26
Toimintakate		-88 791 220,93		-88 242 181,20
Verotulot		62 993 004,37		59 624 827,02
Valtionosuudet		31 449 106,00		29 904 670,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	341 030,84		384 363,05	
Muut rahoitustuotot	324 344,65		883 426,95	
Korkokulut	-256 443,33		-322 170,53	
Muut rahoituskulut	-3 274,84	405 657,32	-4 818,13	940 801,34
Vuosikate		6 056 546,76		2 228 117,16
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 593 668,45		-4 577 098,82	
Kertaluonteiset poistot	-1 449 441,04	-6 043 109,49		-4 577 098,82
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut		0,00		0,00
Tilikauden tulos		13 437,27		-2 348 981,66
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		26 562,73		27 329,04
Varausten lisäys (-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys(+)				
Tilikauden yli-/alijäämä		40 000,00		-2 321 652,62

12 RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 056 546,76		2 228 117,16	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjaukset	<u>-149 008,76</u>	5 907 538,00	<u>-295 796,17</u>	1 932 320,99
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 323 381,86		-3 772 478,77	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	33 778,39		130 021,73	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>159 554,00</u>	<u>-5 130 049,47</u>	<u>353 660,74</u>	<u>-3 288 796,30</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		<u>777 488,53</u>		<u>-1 356 475,31</u>
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-420 000,00	
Antolainasaamisten vähennykset		0,00		-420 000,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			7 500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 507 161,04		-5 988 219,46	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>5 020 461,57</u>	<u>-486 699,47</u>	<u>-56 057,47</u>	1 455 723,07
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-139 714,99		-34 574,42	
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	-1 749 821,47		398 037,25	
Korottomien velkojen muutos	<u>412 350,07</u>	<u>-1 477 186,39</u>	<u>575 791,72</u>	<u>939 254,55</u>
Rahoituksen rahavirta		<u>-1 963 885,86</u>		<u>1 974 977,62</u>
Rahavarojen muutos		-1 186 397,33		618 502,31
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 943 918,35		4 130 315,68	
Rahavarat 1.1.	4 130 315,68	-1 186 397,33	3 511 813,37	618 502,31

13 TASE

VASTAAVAA

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	84 638 668,69	85 402 719,95
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	56 290 112,37	57 054 163,63
Maa- ja vesialueet	9 195 761,68	9 029 702,92
Rakennukset	32 012 088,34	33 653 954,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 508 941,31	11 792 345,60
Koneet ja kalusto	222 117,97	170 880,84
Muut aineelliset hyödykkeet	30 333,28	30 333,28
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 320 869,79	2 376 946,92
Sijoitukset	28 348 556,32	28 348 556,32
Osakkeet ja osuudet	20 693 273,25	20 693 273,25
Muut lainasaamiset	7 639 238,07	7 639 238,07
Muut saamiset	16 045,00	16 045,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,00	0,00
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 189 623,64	7 626 199,50
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Saamiset	5 245 705,29	3 495 883,82
Pitkäaikaiset saamiset	126 073,72	57 166,28
Myyntisaamiset	68 907,44	
Lainasaamiset	52 166,28	52 166,28
Muut pitkäaikaiset saamiset	5 000,00	5 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	5 119 631,57	3 438 717,54
Myyntisaamiset	1 943 428,01	1 361 095,14
Lainasaamiset	128 241,18	
Muut saamiset	1 945 252,81	1 390 925,06
Siirtosaamiset	1 102 709,57	686 697,34
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset	2 943 918,35	4 130 315,68
VASTAAVAA	<u>92 828 292,33</u>	<u>93 028 919,45</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
OMA PÄÄOMA	23 983 209,71	23 943 209,71
Peruspääoma	32 828 973,46	32 828 973,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-8 885 763,75	-6 564 111,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	40 000,00	-2 321 652,62
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	40 507,34	67 070,07
Poistoero	40 507,34	67 070,07
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	102 928,53	242 643,52
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	102 928,53	240 470,56
Muut toimeksiantojen pääomat		2 172,96
VIERAS PÄÄOMA	68 701 646,75	68 775 996,15
Pitkäaikainen	34 004 840,80	39 076 458,84
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	33 212 378,00	38 270 893,86
Lainat julkisyhteisöiltä	186 176,95	199 279,13
Saadut ennakot	45 731,18	45 731,18
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	560 554,67	560 554,67
Lyhytaikainen	34 696 805,95	29 699 537,31
Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	20 153 287,86	15 589 054,54
Lainat julkisyhteisöiltä	13 102,18	12 878,50
Lainat muilta luotonantajilta	44 955,68	24 494,11
Saadut ennakot	23 728,63	28 487,56
Ostovelat	7 219 399,13	5 706 239,46
Muut velat/Liittymism. ja muut velat	587 326,03	762 898,63
Siirtovelat	6 655 006,44	7 575 484,51
VASTATTAVAA	<u>92 828 292,33</u>	<u>93 028 919,45</u>

14 KONSERNILASKELMAT

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2019		1.1. - 31.12.2018	
Toimintatuotot		64 619 590		61 885 240
Toimintakulut		-153 015 039		-150 217 244
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		-4 428		8 752
Toimintakate		-88 399 877		-88 323 251
Verotulot		62 993 004		59 624 827
Valtionosuudet		33 974 298		32 456 038
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	354 406		395 579	
Muut rahoitustuotot	422 156		928 826	
Korkokulut	-433 723		-462 418	
Muut rahoituskulut	-195 050	147 789	-164 130	697 856
Vuosikate		8 715 215		4 455 470
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 959 738		-7 025 864	
Omistuksen eliminointierot	-4 843			
Arvonalentumiset	-1 499 431	-8 464 011		-7 025 864
Satunnaiset erät		0		0
Tilikauden tulos		251 203		-2 570 394
Tilinpäätös siirrot		223		1 613
Tilikauden verot		-70 070		-93 935
Laskennalliset verot		-43 792		-34 931
Vähemmistöosuudet		-101 936		-86 826
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		35 627		-2 784 474

Konsernirahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 715 215		4 455 470	
Satunnaiset erät			0	
Tilikauden verot	-70 070		-93 111	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-729 134</u>	7 916 011	<u>-12 305</u>	4 350 054
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-9 836 731		-9 405 349	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34 595		130 022	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>253 359</u>	-9 548 777	<u>364 153</u>	-8 911 174
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 632 766		-4 561 120
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-10 433		-420 000	
Antolainasaamisten vähennykset	4 749	<u>-5 684</u>	4 749	<u>-415 251</u>
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 803 682		12 126 170	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 369 213		-6 662 042	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>4 960 109</u>	2 394 578	<u>-139 249</u>	5 324 879
Oman pääoman muutokset		27 507		-655 466
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-224 285		4 763	
Vaihto-omaisuuden muutos	-17 281		-31 447	
Saamisten muutos	-198 198		-1 182 727	
Korottomien velkojen muutos	<u>315 911</u>	-123 853	<u>1 515 925</u>	306 515
Rahoituksen rahavirta		2 292 548		4 560 676
Rahavarojen muutos		659 782		-445
Rahavarat 31.12.	7 088 929		6 441 380	
Rahavarat 1.1.	6 429 147	659 782	6 441 824	-445

Konsernitase

VASTAAVAA

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	euro	euro
PYSYVÄT VASTAAVAT	106 061 055	104 670 385
Aineettomat hyödykkeet	1 117 885	1 026 344
Aineettomat oikeudet	110 833	113 424
Muut pitkävaikutteiset menot	874 209	901 513
Ennakkomaksut	132 843	11 407
Aineelliset hyödykkeet	87 035 685	85 375 628
Maa- ja vesialueet	10 110 668	9 917 955
Rakennukset	52 149 388	51 622 287
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 288 074	12 260 056
Koneet ja kalusto	2 144 097	1 990 488
Muut aineelliset hyödykkeet	44 233	43 626
Ennakkomaksut ja kesken-	10 299 225	9 541 217
eräiset hankinnat		
Sijoitukset	17 907 484	18 268 412
Osakkuusyhteisöosuudet	288 113	267 260
Osakkeet ja osuudet	9 884 007	10 271 472
Joukkovelkakirjasaamiset		
Muut lainasaamiset	7 681 976	7 686 725
Muut saamiset	53 388	42 955
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	265 843	318 619
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 177 369	16 305 843
Vaihto-omaisuus	501 381	484 100
Saamiset	9 587 059	9 380 363
Pitkäaikaiset saamiset	170 911	98 467
Lyhytaikaiset saamiset	9 416 149	9 281 896
Rahoitusomaisuusarvopaperit	115 386	146 067
Rahat ja pankkisaamiset	<u>6 973 543</u>	<u>6 295 312</u>
VASTAAVAA	<u>123 504 267</u>	<u>121 294 847</u>

VASTATTAVAA

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	euro	euro
OMA PÄÄOMA	22 980 513	22 939 712
Peruspääoma	32 828 973	32 828 973
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	9 329	9 329
Arvonkorotusrahoitus	22 590	22 590
Muut omat rahastot	11 611	11 833
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-9 927 617	-7 148 539
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	35 627	-2 784 474
VÄHEMMISTÖOSUUDET	906 045	709 157
PAKOLLISET VARAUKSET	1 179 793	1 686 580
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	1 179 793	1 686 580
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	485 752	762 814
VIERAS PÄÄOMA	97 952 163	95 196 584
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	52 049 477	54 487 689
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	785 238	825 148
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	21 482 500	16 649 710
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	23 634 948	23 234 037
VASTATTAVAA	<u>123 504 267</u>	<u>121 294 847</u>

LITETIEDOT

15 LIITETIEDOT

KAUPUNGIN JA KOKO KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston 19.12.2012 § 84 hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

SIJOITUSTEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan arvoon.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Perusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

JOHDANNAISSOPIMUSTEN KÄSITTELY

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilin päätöksen laajuus

Konsernitilin päätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseesta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi.

Aikaisemmille tilikausille kertynyt ero on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa on jaettu vapaaehtoisia varauksia vapaaseen omaan pääoman ja laskennalliseen verovelkaan.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Ulkoiset toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Vaalit	56 500	28 500	56 500	28 500
Tarkastustoimi				
Hallintopalvelut	567 500	665 700	283 600	347 900
Kaupunkikehityspalvelut	476 000	625 400	476 000	625 400
Sosiaalityö	830 300	718 400	830 300	718 400
Vanhus- ja vammaistyö	10 468 000	9 825 900	10 468 000	9 825 900
Terveyshuolto	46 979 300	44 460 700	6 019 300	5 434 400
Kasvatus- ja opetuspalvelut	2 195 500	2 451 300	1 893 500	2 092 300
Vapaa-aikapalvelut	160 800	161 600	160 800	161 600
Teknisen toimen hallinto	7 700	15 700	7 700	15 700
Tilahallinto	2 190 700	2 308 500	849 800	877 000
Siivous- ja ruokahuolto	136 100	138 600	136 100	138 600
Alueiden kunnossapito	551 100	484 900	551 100	484 900
Yhteensä	64 619 500	61 885 200	21 732 700	20 750 600

7. Verotulojen erittely		
	2019	2018
Kunnan tulovero	57 840 100	54 693 400
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 595 700	1 612 800
Kiinteistövero	3 557 200	3 318 600
Verotulot yhteensä	62 993 000	59 624 800

8. Valtionosuuksien erittely	Kaupunki	
	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	33 104 271	32 413 639
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	8 616 545	8 804 862
Järjestelmämuutoksen tasaus		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionos.	-2 655 165	-2 508 969
Valtionosuudet yhteensä	30 449 106	29 904 670
Harkinnanvarainen valtionsouuden korotus	1 000 000	
	31 449 106	

9. Palvelujen ostojen erittely		
	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	36 591 809	36 590 738
Muiden palvelujen ostot	12 801 983	13 992 661
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	49 393 792	50 583 399

10. Valtuustoryhmille annetut tuet valtuustorihmittäin eriteltynä		
	2019	2018
Valtuustoryhmille ei ole annettu tukea	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

11. SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset postot on laskettu hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Vuoden 2013 aikana valmistui kaupungin omistamien kiinteistöjen ylläpitoluokitus. Vanhojen rakennusten meno-
jäännös vuodelta 2012 on jaettu ylläpitoluokituksen mukaisesti tasapoistoiksi 5-20 vuodelle. Mikäli ylläpitoluokitus
olisi pidentänyt poistoaikaa, on poisto tehty alkuperäisen poistoajan mukaisesti.

Vuonna 2019 on tehty poikkeuksellisia kertapoistoja kahden koulun osalta. Hirvialhon koulu on päätetty purkaa ja tilalle rakentaa uusi yhtenäiskoulu. Kylmäkoskelle on jo rakennettu uusi koulu, eikä vanhalle rakennukselle ole muuta käyttöä. Kertapoistoja on tehty kaikkiaan 1.449.441,04 euroa.

11. Selvitys suunnitelman mukaisista poistoista

	Poistotapa	Poistoaika
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Kehittämismenot	tasapoisto	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 vuotta
Muut	tasapoisto	2 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 vuotta
Viemäriverkko	tasapoisto	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 vuotta
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	tasapoisto	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Muuta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Käytettynä hankittujen hyödykkeiden poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Perusparannusmenojen poistoaika määritellään tapauskohtaisesti.

Ulkopuolisella rahoituksella toimivien projektien osalta noudatetaan rahoittajan antamien ehtojen mukaista pienhankintarajaa sekä poistoaikoja, mikäli ne poikkeavat tästä poistosuunnitelmasta.

Kylmäkosken, Toijalan ja Viialan taseista siirtyneiden kiinteiden rakenteiden ja laitteiden poistotapa on menojäännöspoisto vanhoilla poistoprosenteilla.

12. Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Eläkevaraus 1.1. Vähennykset tilikaudella Eläkeravaus 31.12.	0	0		
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. Lisäys tilikaudella Vähennys tilikaudella Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	1 656 447 0 -491 615 1 164 832	1 436 047 220 400 1 436 047		
Muut pakolliset varaukset 1.1. Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Muut pakolliset varaukset 31.12.	30 132 0 -15 171 14 961	18 030 13 953 -1 851 30 132		

13. Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja tappiot				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot Maa- ja vesialueiden myyntivoitto Rakennusten myyntivoitot Muu pysyvien vastaavien myyntivoitot Myyntivoitot yhteensä	149 009 71 469 220 478	285 636 17 600 14 392 317 628	149 009 149 009	285 636 17 600 303 236
Muut toimintakulut Maa- ja vesialueiden myyntitappiot Rakennusten myyntitappiot Osakkeiden myyntitappiot Muiden pysyvien vastaavien myyntitappiot Myyntitappiot yhteensä	 13 13	 26 947 34 387	 0	 7 440

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot Satunnaiset tuotot yhteensä	0 0	0 0	 0	 0
Satunnaiset kulut Satunnaiset kulut yhteensä	0 0	0 0	 0	 0

15. Osinkotuotot ja osuuspääomat		
	Kaupunki	
	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	67 639	69 915
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	158 689	158 689
Osinkotuotot omistusyhteisyyksistä Yhteensä	226 328	228 604

16. Erittely poistoeron muutoksesta		
	Kaupunki	
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	26 562,73	27 329,04
Poistoeron muutokset yhteensä	26 562,73	27 329,04

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

18. Arvonkorotukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Maa-alueet	18 397,00	8 879,00	9 518,00	
Rakennukset	13 711,00	13 711,00		
Muut				
Arvonkorotukset yhteensä	32 108,00	22 590,00	9 518,00	0,00

19. KÄYTTÖOMAISUUS									
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	YHTEENSÄ
1.1.2019	0	0,00	9 029 702,92	33 653 954,07	11 792 345,60	170 880,84	30 333,28	2 376 946,92	57 054 163,63
Arvonkorotukset			9 518,00						9 518,00
Käyttöomaisuuden vähennykset			-10 545,24						-10 545,24
Käyttöomaisuuden lisäykset			167 086,00	1 408 832,17	1 186 044,09	198 600,76		2 353 300,84	5 313 863,86
Rahoitusosuudet tilikaudella				-6 842,08	-10 000,00	-16 936,31			-33 778,39
Siirrot keskener. hankinnoista				1 409 377,97				-1 409 377,97	0,00
Siirrot erien välillä									
Kertyneet poistot tilikaudella				-4 453 233,79	-1 459 448,38	-130 427,32			-6 043 109,49
31.12.2019	0	0,00	9 195 761,68	32 012 088,34	11 508 941,31	222 117,97	30 333,28	3 320 869,79	56 290 112,37

Sijoitukset					
	Kuntayhtymä- osuudet	Tytäryhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	YHTEENSÄ
1.1.2019	8 136 516,23	2 823 917,20	59 723,63	9 673 116,19	20 693 273,25
Lisäykset					0,00
Vähennykset					0,00
Siirrot					
31.12.2019	8 136 516,23	2 823 917,20	59 723,63	9 673 116,19	20 693 273,25

20 - 22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta -
Tytäryhteisöt						
Akaan Vuokra-asunnot Oy	Akaa	100,00 %	100,00 %	655	3 696	0
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Aravanitty	Akaa	100,00 %	100,00 %	144	255	-5
Kiinteistö Oy Kylmäkosken Säästötalo	Akaa	82,00 %	82,00 %	70	7	-2
Kiinteistö Oy Toijalan Moottoriliittymä	Akaa	71,93 %	71,93 %	799	262	0
Kiinteistö Oy Toijalan Virastokeskus	Akaa	77,10 %	77,10 %	1 206	184	14
Kuntayhtymät						
Koulutuskuntayhtymä Tavastia	Hämeenlinna	0,46 %	0,46 %	138	35	1
Valkeakosken Seudun Koulutus ky	Valkeakoski	26,13 %	26,13 %	2 877	417	-206
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	4,19 %	4,19 %	8 527	23 722	393
Pirkanmaan liitto ky	Tampere	3,18 %	3,18 %	46	200	0
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Viialan Teponkuja 3	Akaa	49,00 %	49,00 %	24	71	0
Etelä-Pirkanmaan Palvelukiinteisöt Oy	Valkeakoski	35,00 %	35,00 %	328	4 563	-55

23.Saamisten erittely

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		7 446		11 226
Lainasaamiset	52 166	128 241	52 166	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	52 166	135 687	52 166	11 226
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		350		695
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		158 689		158 689
Yhteensä		159 039		159 384
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		400		
Lainasaamiset	420 000		420 000	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	420 000		420 000	
Saamiset yhteensä	472 166	294 726	472 166	170 610

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät					
	Konserni		Kaupunki		
	2019	2018	2019	2018	
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä	158 689	158 689	158 689		158 689
Saamiset kunnilta	51 448	25 094	47 782		21 046
Projektitasaamiset	6 954	15 096			
KELA:lta	478 169	386 134	470 440		271 504
Muut siirtosaamiset muilta	697 856	617 517	267 109		235 457
Siirtyvät korot					
Yhteensä	1 393 115	1 202 529	944 020		686 697

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25. Oman pääoman erittely					
	Konserni		Kaupunki		
	2019	2018	2019	2018	
Peruspääoma 1.1.	32 828 973	32 828 973	32 828 973		32 828 973
Lisäykset					
Vähennykset					
Peruspääoma 31.12.	32 828 973	32 828 973	32 828 973		32 828 973
Yhdistysten ja säät po 1.1.	9 329	9 329			
Lisäykset					
Vähennykset					
Yhdistysten ja säät po 31.12.	9 329	9 329			
Arvonkorotusrahaso 1.1.	22 590	22 590			
Lisäykset					
Vähennykset					
Arvonkorotusrahaso 31.12.	22 590	22 590			
Muut omat rahastot 1.1.	11 833				
Lisäykset					
Vähennykset	-224				
Muut omat rahastot 31.12.	11 610	11 833			
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1.	-7 148 539	-7 719 465	-8 885 764		-6 564 111
Lisäykset		667 562			
Vähennykset	-2 779 077				
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	-9 927 617	-7 051 903	-8 885 764		-6 564 111
Tilikauden yli-/alijäämä	35 627	-2 784 474	40 000		-2 321 653
Oma pääoma yhteensä	22 980 512	23 036 348	23 983 210		23 943 210

26. Erittely poistoerosta				
	2019		2018	
	Investointivaraukseen liittyvä poistoero			
Viialan kirjaston rakentaminen	15 900,43	38 120,77		
Moottoritien sisään tulon rakentaminen	24 606,91	28 949,30		
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero				
Poistoero yhteensä	40 507,34	67 070,07		

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pidemmän ajan kuluttua		
	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 116 731	22 352 122
Lainat julkisyhteisöiltä	120 666	134 138
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	14 237 397	22 486 260

28. Joukkovelkakirjalainat		
	2019	2018
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
- korko -0,23 %	15 000 000	
- korko -0,21 %		10 000 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	15 000 000	10 000 000

29. Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Eläkevaraukset				
Potilasvahinkovastuuvaraus	1 164 832	1 656 447		
Muut pakolliset varaukset	14 961	30 132		
Pakolliset varaukset yhteensä	1 179 793	1 686 579	0,00	0,00

30. Velat saman konsernin yhteisöille				
	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		6 649		2 071
Muut velat		44 956		24 494
Siirtovelat				
Yhteensä		51 604	0	26 565
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		117 163		402 830
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		117 163		402 830
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		168 768	0	429 395

31. Maksuliikennetilin limiitti				
	2019		2018	
Maksuliikennetilin limiitti 31.12.	2 000 000		2 000 000	
- siitä käyttämättä oleva määrä	2 000 000		2 000 000	

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Muut velat/ pitkäaikainen			
Liittymismaksut	725 243	763 935	560 555	560 555
Muut velat				
Muut velat/pitkäaikainen yhteensä	725 243	763 935	560 555	560 555
Muut velat/ lyhytaikainen				
Liittymismaksut		32 070		
Muut velat	1 707 761	1 671 522	587 326	762 899
Muut velat/lyhytaikainen yhteensä	1 707 761	1 703 591	587 326	762 899

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Lyhytaikaiset siirtovelat	174 122	858 536	
Lomapalkkajaksotus	8 686 491	7 913 074	5 242 036	4 695 359
Muut henkilöstökulujen jaksotukset	794 905	1 141 396	346 689	625 370
Siirtyvät korot	51 004	82 924	45 662	61 818
Valtionosuusennakot	217 920	437 718	217 920	437 718
Muut siirtovelat muille	794 665	2 095 379	794 665	1 740 166
Siirtovelat kunnille ja kuntayhtymille		151 252		
Työnantajamaksut	8 033	15 053	8 033	15 053
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	10 727 140	12 695 331	6 655 006	7 575 485
Siirtovelat yhteensä				

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Vuokra- ja leasingvastuut			
Vuokravastuut yhteensä	12 540 706	10 713 672	8 381 051	6 858 227
- seuraavalla tilikaudella maksettavat	4 529 605	3 876 046	3 404 129	2 740 510
- myöhemmin maksettavat	8 011 101			
Yhteensä	12 540 706	10 713 672	8 381 051	6 858 227

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
	Tytär yhteisöjen puolesta annetut takaukset			
Jäljellä oleva pääoma			5 605 390	1 213 708
Takaukset muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	11 896 931	5 139 785	6 290 778	5 138 948

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Korkojohdannaisten erittely

Korkojohdannaiset sisältävät lainasalkkuun kohdistuvia koronvaihtosopimuksia. Korkojohdannaista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana omalle korkotilille. Johdannaiset on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa, joten ne on käsitelty taseen ulkopuolisina vastulina.

Korkosuojausten tulosvaikutukset reaalisituvat sopimusten vaikutusaikana. Sopimukset voidaan purkaa ennenaikaisesti kulloinkin vallitsevaan markkina-arvoon. Koronvaihtosopimusten korot on sidottu Euribor 3 kk ja 6 kk-viitekorkoihin.

2019

2018

Koronvaihtosopimus AKAA 1

Nimellisarvo 22.000.000 euroa, bullet

Sopimus tehty ajalle 01/2021-01/2049

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 3kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 2,28 % euribor-koron ollessa 5 % tai alle. Muutoin euribor -1%

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

-10 860 910,53

-5 911 700,91

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan tulevaa lainanottoa (sisältäen nykyisiä ja tulevia talousarvioon perustuvia pitkäaikaisia lainoja, kuntatodistuksia sekä myös kiinteistöleasingin korkoriskiä).

SOPIMUS	Kaupun id:	Markkina-arvo 31.12.2019	Markkina-arvon muutos, kun korot -1%	Markkina-arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä +1%
Kynnyksellinen koronvaihtosopimus AKAA 1	339540, 339542 & 339544	-10 860 910,53	-8 166 371,07	5 968 244,51	-19 027 281,60	-4 892 666,02

Koronvaihtosopimus 1731703/2654592

Nimellisarvo 4.550.000 euroa, tasalyhenteinen, tilanne 31.12.2019 2.800.000 euroa

Sopimus tehty ajalle 02/2017-08/2023

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 6 kk euribor-korko kiinteäksi tasoon 0,049 %

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

-21 290,00

-10 066,00

Koronvaihtosopimus on tehty suojaamaan yksittäistä pankkilainaa. Suojaus ja laina kohtaavat ja ovat peilikuvia toisilleen.

SOPIMUS	Kaupun id:	Markkina-arvo 31.12.2019	Markkina-arvon muutos, kun korot -1%	Markkina-arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä +1%
Koronvaihtosopimus	1731703/2654592	-21 290,00	-49 667,00	49 591,00	-70 957,00	28 301,00

Koronvaihtosopimus 5244220

Nimellisarvo 9.000.000 euroa, bullet

Sopimus tehty ajalle 12/2017-12/2020

Koronvaihtosopimuksella on muutettu 3 kk euribor-korko kiinteäksi tasoon -0,40 %

1 260,10

29 935,87

Markkina-arvo (pankin 31.12. arvostusraportin mukaan)

Koronvaihtosopimus suojaaa kaupungin kuntatodistuksia, jotka rullaavat samoina päivinä.

SOPIMUS	Kaupun id:	Markkina-arvo 31.12.2019	Markkina-arvon muutos, kun korot -1%	Markkina-arvon muutos, kun korot +1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä -1%	Uusi markkina-arvo, jos korkokäyrä +1%
Koronvaihtosopimus	5244220	1 260,10	-68 983,04	67 960,97	-67 722,94	69 221,07

Markkina-arvo yhteensä

-10 880 940,43

-5 891 831,04

Konsernin vastuu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin koronvalhtosopimuksista:

Nimellisarvo	Päätymispäivä	Markkina-arvo 31.12.2019
689 655,17	20.12.2021	-34 756,41
1 379 311,00	23.8.2021	-64 653,00
5 608 248,00	3.11.2036	-1 525 819,00
34 400 000,00	9.12.2026	-1 459 956,00
8 500 000,00	20.9.2032	-690 875,00
5 195 875,00	2.11.2037	-1 255 256,32
7 000 000,00	2.5.2022	-633 152,77
19 111 111,11	25.4.2041	-913 192,79
<u>32 717 393,00</u>	29.7.2029	<u>-2 321 142,33</u>
114 601 593,28		-8 898 803,62

Akaan kaupungin konsernivastuu 4,19%

-372 859,87

Ympäristövastuut

Vuoden 2017 aikana on paljastunut Akaan alueelle ulottuva, maaperään joutuneista myrkyistä johtuva ympäristön saastumistapaus. Asia on tällä hetkellä viranomaisten tutkittavana. Vuoden 2019 lopussa ei tiedetä, joutuuko kaupunki osallistumaan saastuneiden maa-alueiden puhdistuskustannuksiin ja minkä suuruisista kustannuksista mahdollisesti on kyse.

Oikeudenkäynnit ja valitukset

Hallinto-oikeudessa on vireillä muutoksenhakuihin liittyviä asioita. Niistä kaupungille saattaa koitua vahingonkorvausvastuita.

Erytisen suuria summiltaan on lastensuojeluun liittyvät riita-asiat. Useat kunnat ovat haastaneet Akaan kaupungin vastaamaan lastensuojeluun liittyvistä kustannuksista ja myös Akaan kaupunki on haastajana vastaavanlaisessa oikeusprosessissa.

Kaupungilla on vahingonkorvausvaatimus Espero Care Oy:lle käräjäoikeuskäsittelyssä liittyen Mäntymäki-asiaan.

Rakennusten arvonalennukset

Useissa kaupungin omistamissa rakennuksissa on havaittu sisäilmaongelmia. Kaksi koulua on jo kirjattu alas. Mikäli loppuille ei löydetä uutta käyttöä tai ostajaa, joudutaan niihin kirjaamaan isoja arvonalennuksia.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2007 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja peruseräparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustöistä. Arvonlisäveron palautusvastuu perustuu arvonlisäverolain 11 lukuun.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2019	2018
Hallintotoimi	29	30
Kaupunkikehitystoimi	12	11
Perusturva	475	485
Sivistys	369	352
Tekninen	124	127
Palkkatuella	13	15
Oppisopimuksella	2	1
<i>Yhteensä</i>	1024	1021

43. Henkilöstökulut		
	2019	2018
Palkat ja palkkiot	35 694 120,13	34 705 766,45
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	7 942 208,03	8 009 809,54
Muut henkilösivukulut	1 181 330,05	1 337 547,58
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	44 817 658,21	44 053 123,57
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	63 815,40	64919,55
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	44 881 473,61	44 118 043,12

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2019	2018
AKAAN KESKUSTA	3 925,66	4 224,68
AKAAN KOKOOMUS	3 086,38	3 365,36
AKAAN PERUSSUOMALAISET	746,25	717,25
AKAAN SDP/KYLMÄKOSKEN TYÖV.YHD.	1 697,50	1 660,00
AKAAN SDP/TOIJALAN TYÖVÄENYHD.	3 916,50	4 423,83
AKAAN SDP/VIIALAN TYÖVÄENYHDISTYS	4 060,00	3 629,85
AKAAN VASEMMISTOLIITTO	2 345,50	2 402,40
ETELÄ-PIRKANMAAN VIHREÄT	2 767,53	3 337,54
LIBERAALIPUOLUE	262,50	401,25
PIRKANMAAN SINISET	240,00	376,50
SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT	1 101,25	884,50
Tilitetyt maksut yhteensä	24 149,07	25 423,16

45. Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	7 649,50	28 583,90
Muut palkkiot		3 305,00
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	8 544,00	
Muut palkkiot		
Yhteensä	16 193,50	31 888,90

ERiyTETYT TILINPÄÄTÖKSET

16 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

AKAAN KAUPUNKI, HULEVESITOIMINTA

Vaatimus erilliselle tilinpäätökselle

Akaan kaupungin hulevesihuolto on laskennallisesti eriytetty Yleisten piha- ja liikennealueiden tulosyksikössä ja kuuluu teknisen lautakunnan alaisuuteen. Tilinpäätös on laadittu nyt toista kertaa. Vesihuoltolakia koskevat muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää hulevesihuolto muista toiminnoista ja sille on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma. Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemärointi on eriytettävä muista toiminnoista. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut lausunnon 112 9.3.2015 koskien ko. lain muutosta. Lausunnon mukaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muista toiminnoista laskennallisesti ja huleveden viemäroinnistä ei tehdä erillistä toimintakertomusta. Akaan kaupungin toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin sisältyy hulevesien käsittely ja hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma ja tase.

Vuoden 2017 loppuun asti hulevesitoiminnasta ja laskutuksesta on huolehtinut HS-Vesi Oy. Vuoden 2018 alusta HS-Vesi laski jätevesimaksuaan 8% ja hulevesilaskutus siirtyi Akaan kaupungille.

Hulevesien hallinta vuonna 2019

Yleistä

Akaassa otettiin 1.1.2018 käyttöön julkisoikeudellinen hulevesimaksu, jonka tuotto vuonna 2019 oli yhteensä 396.210 euroa. Tästä 33.120 euroa on kertynyt kaupungin omien kiinteistöjen maksuista. Hulevesimaksulla katetaan hulevesien hallinnan suunnittelusta, investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset.

Suunnittelu

Hulevesien hallintaan liittyvää suunnittelua toteutettiin jokaisen Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden hankkeen rakennussuunnittelun yhteydessä. Merkittävimmät hankkeet joissa hulevesisuunnitteluun liittyviä kohdetta olivat AkaaPointin alue, Satamatie-Hämeentie-Ryödintie, Opintien saneeraus ja Ajulantien kevyenliikenteenväylän rakentaminen.

Investoinnit

Uuden alueen kunnallistekniikkaa toteutettaessa Akaan kaupungille muodostuu hulevesien hallintaan liittyviä kustannuksia ojien kaivamisesta ja perkaamisesta sekä rumpujen, salaojituksen, ns. viiksikairojen ja huleveden tonttiliittymien rakentamisesta. Kustannukset vuonna 2019 olivat yhteensä 49.180 €. Vuoden 2019 kustannukset muodostuivat seuraavien hankkeiden rakentamisesta: AkaaPoint, Ryödintie-Hämeentie-Satamatie, Opintien peruskorjaus, Ajulantien kevyenliikenteenväylän rakentaminen, Savolantien kevyenliikenteenväylän rakentaminen, Pihjapolku & Savolan lähiliikuntapaikka sekä Toijalan rautatieasemalle toteutettu liityntäpysäköinti alue. Siinä tapauksessa, että alueelle toteutetaan myös huleveden runkoviemäri, sen rakentamisen kustantaa HS-Hulevesipalvelut Oy, joka laskuttaa kaupunkia erikseen olevan verkoston käyttökorvauksen, mikä oli vuonna 2019 217.905 €. Summa sisältyy tuloslaskelmassa puhtaanapito- ja pesulapalveluiden ostoon.

Ylläpito

Hulevesien hallinnan ylläpitomenoja olivat hulevesimaksun laskutusperusteiden selvittämisestä, laskutuksesta ja asiakaspalvelusta aiheutuneet hallintomenot, yhteensä n. 38.000 € sekä olevan hulevesijärjestelmän ylläpitokorjauksiin liittyvät kustannukset, yhteensä 24.000 euroa.

Taloudellinen toteutuminen

Hulevesilaskutuksella perittiin vuoden 2019 aikana 369.210 euroa. Tästä summasta 8,36% kertyi kaupungin omien kiinteistöjen maksuista.

Summalla pystyttiin kattamaan juoksevat menot sekä kattamaan edellisen vuoden aikana tehdyt hulevesi-investoinnit ja keräämään hieman puskuria myös tulevia investointeja varten. AkaaPointin alueella rakennettavaa Vaunutietä ja tähän hankkeeseen kohdistuvista kustannuksista suurin osa kirjautuu vasta vuodelle 2020, mistä johtuen vuoden 2019 kuluihin ei ole kirjautunut tämän hankkeen kustannuksia.

Isoja tulevia hankkeita joissa on mukana paljon hulevesien suunnittelua ja alueelle rakennettavia kuivatusjärjestelmiä on AkaaPointin alueen jatkorakentaminen, joka tulee toteutumaan vuosina 2020-2021. Toinen iso hanke on Viialan kampusalueen kuivatus tämä sisältää uuden tulevan koulun ympäristön kuivatuksen sekä lähialueiden kuivatuksen rakentamista ja suunnittelua.

TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2019

AKAAN KAUPUNKI

Hulevedet

1.1. - 31.12.2019 1.1. - 31.12.2018

TOIMINTATUOTOT		
MYYNTITUOTOT		
LIIKETOIMINNAN MYYNTITUOTOT	396 210,00	335 360,00
3005 Hulevesimaksut ulkoiset	363 090,00	303 320,00
3005 Hulevesimaksut sisäiset	33 120,00	32 040,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	396 210,00	335 360,00
TOIMINTAKULUT		
PALKAT JA PALKKIOT	-31 732,64	-18 187,11
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT	-31 732,64	-18 187,11
4021 Vakinaisten kk-palkat	-18 466,27	-3 817,34
4041 Tilapäisten palkat	-13 266,37	-14 369,77
HENKILÖSIVUKULUT	-6 411,55	-3 772,71
ELÄKEKULUT	-5 335,83	-3 048,09
4101 KuEL-maksut	-5 335,83	-3 048,09
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-1 075,72	-724,62
4151 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-244,33	-156,17
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-621,96	-451,46
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-196,74	-110,00
4180 Muut sosiaalivakuutusmaksut	-12,69	-6,99
PALVELUJEN OSTOT 2	-236 362,69	-268 612,31
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-236 362,69	-268 612,31
4341 Toimisto- ja asiantuntijapalve	-2 065,25	-365,97
4342 ICT-palvelut		-3 289,26
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-217 905,00	-227 921,50
4391 Alueiden rakent ja kpito.palv	-16 392,44	-37 035,58
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-2 027,95	-5 397,53
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA 1	-2 027,95	-5 397,53
4590 Rakennusmateriaali	-1 800,50	-5 397,53
4591 Korjausmateriaali	-227,45	
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 289,69	
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 289,69	
4930 Luottotappiot	-3 289,69	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-279 824,52	-295 969,66
TOIMINTAKATE	116 385,48	39 390,34
VUOSIKATE	116 385,48	39 390,34
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT2		
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT1	-4 902,00	-356,67
7140 Poistot kiinteistä rakenteista	-4 902,00	-356,67
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ		
TILIKAUDEN TULOS	200	111 483,48
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ		39 033,67

TASE 31.12.2019

AKAAN KAUPUNKI

Hulevedet

TASE	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliste hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	68 271,33	73 173,33
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	336 260,00	68 885,83
VAIHTUVAT VASTAAVAT	336 260,00	68 885,83
VASTAAVAA YHTEENSÄ	404 531,33	142 059,16
	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	39 033,67	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	111 483,48	39 033,67
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Velat kaupungille	293 047,90	103 025,49
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	404 531,38	142 059,16
Käyttöomaisuus 1.1.	73 173,33	0,00
Vuoden hankinnat	0,00	73 530,00
Vuoden poistot	-4 902,00	-356,67
Käyttöomaisuus 31.12.	68 271,33	73 173,33

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

17 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

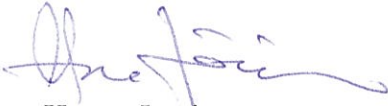
Akaassa 31.3.2020/ 1.4.2020

AKAAN KAUPUNGINHALLITUS

Jaakko Leinonen
varapuheenjohtaja

Salla Bister
jäsen

Hanni Joronen
jäsen

Hannu Järvinen
jäsen

Inka Loppi
jäsen

Sami Rajala
jäsen

Mervi Pulkkinen
jäsen

Tuija Toivonen-Perttunen
jäsen

Kati Kuusisto
varajäsen

Heli Einola-Virtanen
varajäsen

Antti Peltola
kaupunginjohtaja

18 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Akaassa 25.5.2020

Topi Katajala, JHT
KPMG Julkistarkastus Oy
Tilintarkastusyhteisö

LUETTELOT JA SELVITYKSET

19 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA SEKÄ 20 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ

Tilivuoden aikana 1.1.-31.12.2019 on käytetty seuraavia tilikirjoja:

- Kirjauspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Tasekirja, paperitulostus (pysyvästi säilytettävä)
- Tase-erittelyt, paperitulostus (10 v)
- Pääkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Ostoreskontran suorituspäiväkirja, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Myyntireskontran suorituspäiväkirjat, Rondo sähköinen arkisto (10 v)
- Talousarvion toteutuminen, ulkoinen/sisäinen
- Käyttöomaisuuskortistot

Kirjanpito on hoidettu CGI Oy:n (ent. WM Data Oy ja Logica Oy) Raindance-ohjelmistolla.

Käytössä on ollut seuraavat ATK-ohjelmat:

RAINANCE WEBCLIENT OHJELMAT:

1. Talouden ohjaus: Kirjanpito, myyntireskontra, ostoreskontra
2. ProeLaskutus

RONDO OHJELMAT:

3. Ostolaskujen käsittelyohjelma ja arkistointi

BUDNETTI-TALOUSSUUNNITTELUOHJELMA

4. Budjetointi

REPORT MANAGER –RAPORTOINTIOHJELMA

5. Raportointi

PRO CONSONA:

6. Sosiaalitoimen ohjelmat: päivähoito, sosiaalityö

BASWARE OHJELMAT:

8. Pankkiyhteysohjelmisto

PEGASOS:

9. Pegasos henkilöstönhallintaohjelmisto (katselukäyttö)
10. Vanhustyö
11. Terveystieteidenhuolto

POPULUS

12. Henkilöstöhallinnon ja palkanlaskennan tietojärjestelmä

LUETTELO TOSITELAJEISTA JA NUMEROSARJOISTA

Id	Nimitys	Nsar
A01	Alkusaldot	140
B01	Talousarvio	900
B02	Talousarviomuutokset	900
L80	ProElaskutus	680
LSM	MR, Suorit MANUAALI	600
LSU	MR, Suoritukset	600
M01	Muistiotositteet	120
M02	Muistio,KOM-aktivoin	121
M03	Muistiot, tiliotteet	123
M04	Muistiot Rondo	124
LT1	Liitetietojen tositteet	000
OMA	Ostoreskontra;maksut	200
OR1	Rondolaskut,kaupunki	202
PALKAT	Populus Palkat	310
S01	Sisäiset laskutRondo	130
S02	Sisäiset tositteet	131
SISLAS	PROE/Sisäiset KP	132
T01	Tiliotekirjaukset	110

Tositteet säilytetään 10 v.

LITTEET

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2019

KÄSITTELY:

Yt-toimikunta	.2020
Henkilöstöjaosto	8.4.2020
Kaupunginhallitus	31.3.2020
Kaupunginvaltuusto	11.6.2020

Sisällys

1.	Akaan kaupungin henkilöstöohjelma 2018 - 2020.....	6
2.	Henkilöstöpanokset.....	8
2.1.	Henkilöstön määrä.....	8
2.2.	Henkilötyövuodet.....	13
3.	Henkilöstön rakenne.....	14
3.1.	Naiset ja miehet.....	14
3.2.	Henkilöstön ikärakenne.....	15
3.3.	Henkilöstön vaihtuvuus.....	16
3.4.	Eläköityminen.....	16
3.5.	Eläkemaksut.....	17
4.	Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset..	18
4.1.	Vuoden 2019 työvoimakustannukset.....	18
4.2.	Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen.....	19
4.3.	Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkantarkistukset.....	20
5.	Henkilöstön tila.....	22
5.1.	Osaamisen kehittäminen.....	22
5.1.1.	Kehityskeskustelut.....	23
5.2.	Työtyytyväisyys.....	24
5.3.	Työajan jakaantuminen.....	24
5.4.	Varhainen tuki, puheeksiotto ja sairauspoissaolojen hallinta.....	30
5.5.	Työsuojelu ja työturvallisuus.....	32
5.6.	Työterveyshuolto.....	34
5.7.	Työkykyä ylläpitävä toiminta.....	37
6.	Päätöksenteko ja yhteistoiminta.....	38
6.1.	Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto.....	38
6.2.	Yt-toimikunta ja kehittämistyöryhmät.....	39
6.3.	Sisäilmaan liittyvät työryhmät.....	39

AKAAN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖKERTOMUS VUODELTA 2019

Kertomusvuoden aikana valtakunnan tasolla sote-lainsäädäntöuudistuksen valmistelu ja parantunut julkinen talous hallitsivat edelleenkin uutisointia kunta-alasta ja kuntapalveluista.

Vuonna 2019 Akaassa jatkettiin kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteiden täytäntöönpanoa. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi monia palvelurakenteisiin ja palveluiden organisointiin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti henkilöstömääriin ja –menoihin. Henkilötyövuosien tarkentuneesta säästötavoitteesta 57 htv, toteutui kertomusvuoden loppuun mennessä 46,75. Kertymä oli ennen kertomusvuotta huomattavasti suurempi, mutta sitä pienensi lähinnä sivistystoimen avustavan henkilöstön lisääminen. Euromääräinen säästö henkilöstökuluissa oli kertomusvuoden päättyessä 6.694.600 euroa, tavoitteeksi oli asetettu 6.954.700 euroa. Tulos on varsin hyvä, vaikka tavoitteesta jäätiinkin noin 260.000 euroa.

Talouden tasapainottaminen edellytti, että vuoden 2019 toiminta oli painottunut vahvasti toiminnan kehittämiseen ja muuttamiseen sekä uusien toimintatapojen ja johtamismallien- ja käytäntöjen omaksumiseen.

Kertomusvuoden alussa aloitettiin yhteistoimintamenettely vuodeosastojen henkilöstön osalta heidän siirtymisestään vanhoina työntekijöinä liikkeen luovutusperiaattein Valkeakosken uuteen terveystieteidenkeskussairaalaan. Siirto koskee 48 työntekijää.

Sairauspoissaoloihin vaikutettiin varhaisen tuen mallin käyttöä tehostamalla. Varhaisessa tuessa selvitetään yhteistyössä työterveyshuollon, esimiesten, henkilöstöpalveluiden ja työsuojelun edustajien kanssa, miten työssä selviytymistä voisi tukea pitkien poissaolojen jälkeen, onko työoloilla yhteyttä sairastavuuteen ja miten kaupunki työnantajana voisi osaltaan tukea ja kannustaa henkilöstöä omaehtoiseen terveydestä ja kunnosta huolehtimiseen. Varhaisen tuen malliin lisättiin mm. työhön paluun tuki.

Kertomusvuoden keväällä otettiin käyttöön ”Tuunatun työn” malli, jonka avulla pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista korvaavaa työtä tarjoamalla.

Kevään kuluessa mahdollistui myös etätöiden tekeminen. Etätöitä teki kymmenen henkilöä yhteensä 79 päivää. Lisäksi otettiin käyttöön myös lähtöhaastattelut.

Henkilöstön työkykyä edistämiseksi kaupungin organisaatioon perustettiin työkykyjohtamisen ohjausryhmä, joka aloitti toimintansa 1.1.2019.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan 1.2.2018 lukien ja ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Kertomusvuonna palkkoja korotettiin yleiskorotuksella 1.4.2019 lukien sekä paikallisella järjestelyerällä ja tuloksellisuuteen perustuvalla kertaerällä 1.1.2019 lukien. Sopimuskorotusten kustannusvaikutus oli keskimäärin 2,16 prosent

tia. Lisäksi kertomusvuonna jatkettiin kilpailukykysovimukseen sisältyvää lomarahojen leikkausta 30 prosentilla (määräaikaisesti ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019 tehtävä leikkaus).

Kertomusvuoden päättyessä Akaan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä oli 1.024 (31.12.2018 1.021), henkilötyövuosina 969 (986). Vakinaisessa palvelussuhteessa oli 789 henkilöä (799). Suorassa vertailussa kaupungin henkilöstön kokonaismäärä lisääntyi 3 henkilöllä. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 10 henkilöllä (-35). Määräaikaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä oli 21,5 % (20 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli edelleen 12,9 prosenttia.

Kaupungin koko henkilöstöstä naisia on 89,3 prosenttia (87,7 %). Kertomusvuonna naisten määrä lisääntyi lähes kahdella prosentilla.

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,3 vuotta (48,1). Koko henkilöstö on keski-ikänsä noin kaksi vuotta nuorempaa. Naisten ja miesten keski-ikässä ei ole olennaista eroa.

Koulutuspäiviä henkilöstöä kohden oli keskimäärin 3,98 päivää (4,0). Koulutuspäivien määrässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohden oli keskimäärin 20,51 kalenteripäivää, työpäiviksi muutettuna noin 14 - 15 päivää. Niiden määrä on vuoteen 2018 verrattuna on vähentynyt noin 3,5 päivällä. Lyhyiden sairauspoissaolujen määrä (sairauspoissaolot omalla ilmoituksella esimiehen luvalla) puolestaan ovat lisääntyneet noin 2,5 %:lla edellisestä vuodesta.

Kertomusvuonna kaupungin palveluksesta jäi eläkkeelle 31 (36) henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle jäävien määrä oli 15 (22) henkilöä. Akaan kaupungin eläköityminen vastaa edelleen kunta-alan keskimääräisiä eläköitymisiä. Eläkepoistuman ennustetaan olevan Akaan kaupungilla tulevana samaa tasoa kuin kunta-alalla keskimäärin.

Henkilöstömenot olivat kertomusvuonna euroa 44.818.000 (44.053.123 euroa), lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,74 prosenttia (-3,16). Niiden osuus toimintakuluista oli 40,54 prosenttia (40,41).

Aika, jota elämme, haastaa meitä kaikkia keskittymään erityisesti perustehtäväämme ja hoitamaan sen mahdollisimman hyvin, vaikka samaan aikaan talouden reunaehdot edelleen kiristyvät ja joudumme toimimaan niukkenevilla resursseilla. Jatkossa erittäin tärkeäksi kysymykseksi muodostuu, miten onnistumme vastaamaan palvelun tuottamisen ja monipuolistumisvaatimusten haasteisiin samalla pitäen huolta siitä, että henkilöstömäärä pysyy hallittuna. Toimintatavat edellyttävät edelleen monipuolista kehittämistä, henkilöstöresurssit tulee kohdentaa oikein, mikä edellyttää joustavampia toimintatapoja, henkilöstön osaamisen laaja-alaisuutta ja sen hyödyntämistä, tehtäväkuvamuutoksia ja henkilöstön mahdollisuutta ja halua siirtyä tarpeen mukaan paikasta toiseen. Tämä tulee vaatimaan kaikilta osapuolilta – johdolta, esimiehiltä, henkilöstöltä sekä päätöksentekijöiltä – vahvaa ja ennakkoluulotonta sitoutumista jatkuviin muutoksiin. Tarvitsemme kykyä muuttua ja kehittää työtämme innovatiivisesti ja luovasti sekä rohkeutta kokeilla uusia ja erilaisia toimintamalleja.

Kiitän kaupungin henkilöstöä ammattitaitoisesta ja osaavasta työstä kaupunkilaisten hyväksi. Toivotan kaikille jaksamista vaativissa tehtävissä ja uskon vakaasti, että yhdessä selviämme myös tulevaisuuden haasteista. Akaan kaupungilla on hyvä henkilöstö.

Briitta-Liisa Sinivuori
henkilöstöjohtaja

1. Akaan kaupungin henkilöstöohjelma 2018 - 2020

Henkilöstöohjelma on henkilöstöpolitiikan keskeinen ohjausväline. Sen lisäksi, että asiakirja sisältää strategisia linjauksia, on siinä paljon käytännön henkilöstötyöhön ja päivittäiseen johtamiseen liittyviä ohjeistuksia.

Akaan kaupungin henkilöstöohjelma vuosille 2018 - 2020 hyväksyttiin vuonna 2018. Ohjelma toteuttaa henkilöstöasioiden osalta Viksu Akaa-kaupunkistrategiaa 2018 - 2025, jonka henkilöstöä koskeva visio on:

”Akaan henkilöstö viihtyy työssään”

Visio toimii henkilöstöohjelman punaisena lankana, jonka pohjalta henkilöstöohjelmaan on kirjattu seuraavat kriittiset menestystekijät:

- henkilöstön määrä ja osaaminen vastaavat palvelutarvetta
- esimiestyötä ja päivittäistä johtamista kehitetään niin, että esimies osaa johtaa ja valmentaa niin alaisiaan kuin itseäänkin
- työhyvinvointi lisääntyy
- palkkausjärjestelmään sisällytetään hyvistä työsuorituksista ja tuloksista palkitseminen

Jokaisen kriittisen menestystekijän alle on kirjattu toimintavuosille niitä tukevat toimenpiteet, arviointikriteerit ja aikataulut sekä vastuut.

Henkilöstöpoliittiset tavoitteet vuodelle 2018 määriteltiin talousarviossa ja kertomusvuoden toteutuma ilmenee oheisesta taulukosta:

Strategian mukainen painopiste ja päämäärä: Akaan henkilöstö viihtyy työssään			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2019	Toteutuminen 2019
Henkilöstön määrä ja osaaminen on palvelutarvetta vastaava <ul style="list-style-type: none"> - ylläpidetään ja kehitetään järjestelmällisesti työntekijän ammattitaitoa ja osaamista - työtapaturmien välttämiseksi päivitetään työsuojelun toimintaohjelma, selvitetään suurimmat tapaturmien aiheuttajat - tehostetaan perehdyttämistä ja työhön opastusta - tehostetaan rekrytointiprosessia 	Tehdyt toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> - Osaamiskartoitukset tehty vuonna 2019 50 %:sti - Kehityskeskustelut käyty 100 %:sti - Tavoitetaso 0 työtapaturmaa vuonna 2019 - Työyksikkökohtaiset perehdytys-suunnitelmat tehty 100 %:sti - Täyttölupamenettely päivitetty 	Osaamiskartoitusasian valmistelu aloitettu Kehityskeskustelut käyty 75 %:sti Työtapaturmia 56 Kaupungin koko organisaation perehdyttämishojeistus päivitetty henkilöstöjaostossa 12.6.2019 (§ 57) ja annettu ohjeet työyksikkökohtaisten suunnitelmien laatimiseksi Täyttölupamenettelyohjeistus päivitetty henkilöstöjaostossa 16.4.2019 (§ 36)

<p>Työhyvinvointi lisääntyy</p> <ul style="list-style-type: none"> - ylläpidetään ja kehitetään hyvää työilmapiiriä ja työntekijän työkykyä sekä tuetaan työntekijän työssä jaksamista 	<p>Tehdyt toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sairauspoissaolot vähenevät 5 %:lla vuosittain - Aktiivisen puuttumisen ja tuen malli päivitetty - Korvaavan työn malli ja uudelleensijoittamisen malli laadittu ja ne ovat kattavasti käytössä koko organisaatiossa - Etätyö- ja muut joustavan työajan mahdollisuudet käytössä - Järjestetty johtamis-/muutosjohtamiskoulutusta (aiheina esim. vuorovaikutustaidot, puheeksi ottaminen, ristiriitojen ratkaiseminen, palautteen anto, viestintä) 	<p>Vähennys 3,5 päivää (14,5 %)</p> <p>Päivitetty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 7), lisätty mm. työhön paluun tuki</p> <p>Hyväksytty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 6) ja sisäisen työkierron menettelyta-paohjeet (12.6.2020/§ 58)</p> <p>Etätyöohjeistus hyväksytty henkilöstöjaostossa 21.2.2019 (§ 5), muilta osin asia valmistelussa</p> <p>Johtamiseen liittyvää koulutusta järjestetty esimiehille 17.4.2019, aiheena tuunattu työ</p>
<p>Palkkausjärjestelmän ja palkitsemisen kehittäminen</p>	<p>Tehdyt toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Arviointijärjestelmät ja -kriteerit päivitetty - Erillinen määräraha palkitsemiseen käytössä 	<p>TVA-järjestelmä (KVTES) päivitetty henkilöstöjaostossa 16.4.2019 (§ 31) ja OVTES 21.2.2019 (§ 19)</p> <p>Kannustavan palkkauksen periaatteet henkilöstöjaostossa 21.11.2019 (§ 101) ja määräraha 15.000 euroa jaettu toimialojen palkkasumman suhteessa</p>

Johdanto

Kunta-ala on työvoimavaltainen palveluala, jossa osaava ja motivoitunut henkilöstö on olennainen tekijä palvelujen tuottamisessa. Työnantajan on tunnettava henkilöstönsä rakenne, osaaminen, hyvinvointi ja kehittämistarpeet voidakseen rajallisilla resursseilla turvata laadukkaat kunnalliset palvelut myös tulevaisuudessa. Henkilöstökertomus kuvaa osaltaan työnantajan panostamista henkilöstöön ja sen hyvinvointiin. Se antaa tietoa henkilöstövoimavarojen arvioinnista ja käytöstä sekä niissä tapahtuneista muutoksista.

Henkilöstökertomukseen on koostettu tunnuslukuja ja tietoja henkilöstön määrästä ja rakenteesta, työajasta ja työpanoksesta, osaamisesta ja kehittämisestä, terveydellisestä toimintakyvystä ja hyvinvoinnista, yhteistoiminnasta sekä palkkauksesta ja työvoimakustannuksista. Tunnusluvut on koostettu pääosin Populus-henkilöstöhallintajärjestelmästä ja tilinpäätöstiedoista.

Tässä henkilöstökertomuksessa esitettävät tiedot ja tunnusluvut perustuvat pääosin vuosittain kertomusvuoden viimeisen päivän tilanteeseen.

2. Henkilöstöpanokset

2.1. Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrällä tarkoitetaan vuoden lopussa voimassa olevia päätoimisia palvelussuhteita. Päätoimiseksi katsotaan henkilö, jonka viikkotyöaika on vähintään 19 tuntia (opettajien päätoimisuus määritellään eri tavalla). Henkilöstömäärässä on mukana myös ne viranhaltijat/työntekijät, jotka eivät ole aktiiviyössä, mutta heidän palvelussuhteensa on voimassa.

Henkilöstömäärää ohjattiin edelleen täyttölupamenettelyn avulla, 1.8.2015 lukien täyttölupa on tullut hakea myös vähintään puoli vuotta jatkuville määräaikaisille palvelussuhteille. Täyttölupamenettelyä kevennettiin kertomusvuoden kevään kuluessa, kun kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto siirsi päätösvallan henkilöstöjohtajalle sellaisten vakanssien täyttölupien osalta, joiden palkkausmääräraha sisältyy kuluvan vuoden talousarvioon.

Akaan kaupungin koko henkilöstön määrä 31.12.2019 oli 1024, vuonna 2018 vastavana ajankohtana henkilöstöä oli 1021. Luvussa ovat mukana sekä vakinaisessa että määräaikaisessa palvelussuhteessa työskentelevät henkilöt sekä palkkatuella palkatut ja oppisopimussuhteessa olevat henkilöt. Määräaikaisessa, alle 13 päivää kestävässä palvelussuhteessa 31.12.2019 yhteensä 15 henkilöä (18). Koko henkilöstön määrä lisääntyi kertomusvuonna 3 henkilöllä (-26).

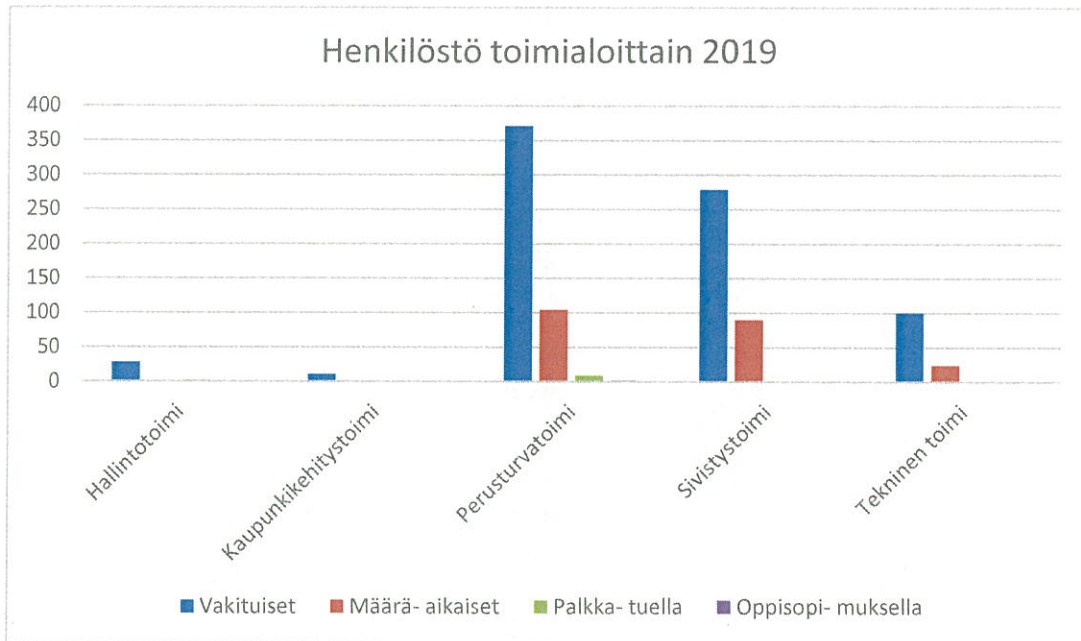
Koko henkilöstöstä vakinaisessa palvelussuhteessa oli 789 henkilöä (799) ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 220 henkilöä (206), ao. luvussa ei ole huomioon otettu palkkatuella palkattuja eikä oppisopimussuhteessa olevia henkilöitä. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 10 henkilöllä (35), määräaikai-

sen henkilöstön lisäys oli 14 henkilöä (12). Määräaikaisen henkilöstön osuus kokonaishenkilöstöstä oli 21,5 % (23 %). Osa-aikaisia koko henkilöstöstä oli edelleen 12,9 prosenttia (12,9 %), joista 2,5 prosenttia (26) oli osa-aikaeläkeläisiä. Palkattomalla virka- tai työvapaalla oli tilastointipäivänä 67 henkilöä (78) henkilöä.

Kaupungin henkilöstö 31.12.2019

Toimiala	Vuosi	Vakituiset	Määräaikaiset	Palkka- tuella	Oppisopi- muksella	Yhteensä	Naiset	Miehet
Hallintotoimi	2019	28	1	2		31	27	4
	2018	27	3			30	27	3
	2017	29	4			33	30	3
	2016	33	1			34	30	4
	2015	47	2	3		52	38	14
	2014	47	5			52	41	11
Kaupunkikehitys- toimi	2019	11	1	1		13	8	5
	2018	11				11	5	6
	2017	13	3			16	6	10
	2016	12	1			13	4	9
Perusturvatoimi	2019	371	104	9	2	486	459	27
	2018	376	109	15	1	501	471	30
	2017	396	104	16		516	486	30
	2016	380	95	16	1	492	472	20
	2015	386	102	6	1	495	474	21
	2014	531	101		2	634	617	17
Sivistystoimi	2019	279	90			369	320	49
	2018	283	69			352	300	52
	2017	290	57			347	299	48
	2016	295	72			367	324	43
	2015	312	82			394	347	47
	2014	195	82			277	229	48
Tekninen toimi	2019	100	24	1		125	94	31
	2018	102	25			127	92	35
	2017	106	26			134	100	34
	2016	121	23	2		144	107	37
	2015	126	26			152	114	38
	2014	135	22			157	119	38
Yhteensä	2019	789	220	13	2	1024	908	116
	2018	799	206	15	1	1021	895	126
	2017	834	194	18		1046	921	125
	2016	841	192	16	1	1050	937	113
	2015	871	212	9	1	1093	973	120
	2014	908	210	25	2	1145	1019	126

(Lähde: Populus-raportti; Perhe- ja omaishoitajat ovat raportoinnin ulkopuolella, koska eivät ole palvelussuhteessa kaupunkiin. Henkilöä ei ole ilmoitettu määräaikaiseksi, jos hänellä on määräaikaisen tehtävän ohella vakinainen virka- tai työsuhde.)

Toimialoittain tarkasteltuna perusturvan toimialalla työskentelee 47,5 % koko henkilöstöstä (49 %). Sivistystoimen osuus on reilu kolmannes. Hallintotoimen ja kaupunkikehitystoimen henkilöstö määrä on hieman lisääntynyt, teknisen toimen osuus puolestaan hieman vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna.

Akaan kaupungin henkilöstö palkataan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin, määräaikaista henkilöstöä otetaan vain laillisin perustein välttämättömään tarpeeseen ja lyhytaikaiset sijaisuudet pyritään hoitamaan ensisijaisesti sisäisesti esimerkiksi työvuorojärjestelyin. Toimialojen esimiesten edellytetään määräaikaista henkilökuntaa palkatessaan kiinnittämään erityistä huomiota perusteiden laillisuuteen.

Määräaikaisesta henkilöstöstä lähes puolet on työskennellyt perusturvan toimialalla.

Määräaikaisuuden perusteet 31.12.2019

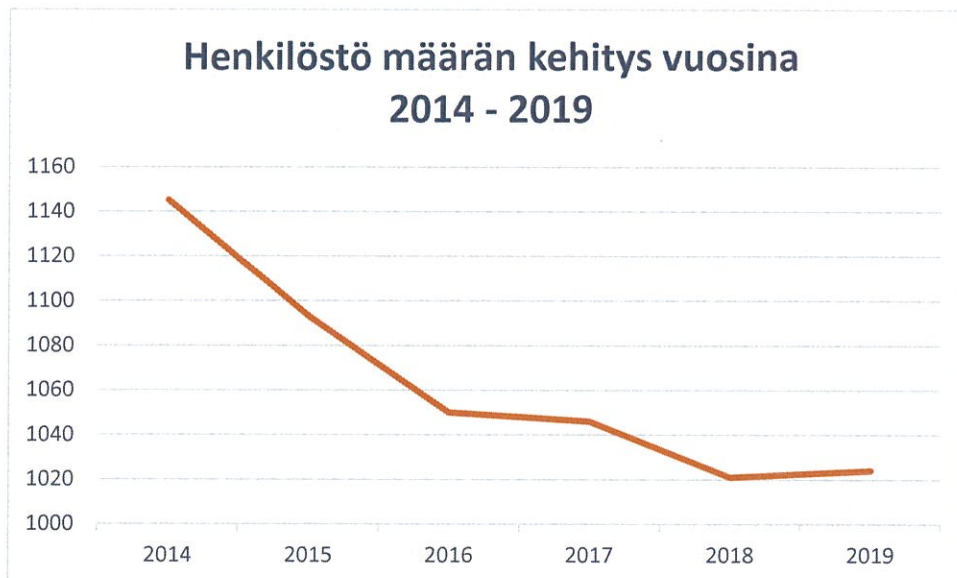
Määräaikaisuuden peruste	Henkilöluukumäärä				
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Lakisääteinen perhevapaa	14	20	18	18	15
Vuosiloma	8	5	13	16	21
Palkkatuki	8	16	18	15	13
Muu työn luonteesta johtuva peruste	21	16	20	7	15
Sairausloma	17	16	19	14	13
Määräaikainen (ei sijainen, ilmanvakanssinumeroa, määräaikaiset tuntiopettajat)	33	32	30	24	28
Avoimen vakanssin hoito	30	29	15	17	22
Vuorotteluvapaa	6	3	1	2	1
Osa-aikaeläke	10	6	6	5	5
Muu sijaisuus	12	20	24	43	35
Kausiluonteinen tehtävä	2	0	1	0	1
Oma pyyntö	12	6	9	8	10
Projektiluonteinen tehtävä	4	2	2	6	2
Oppisopimussuhde	1	1	0	1	2
Palkaton virkavapaus/työloma	2	2	1	3	3
Kuntoutustuki	2	4	2	3	2
Ei kirjattua perustetta työsopimuksessa	5	0	10	13	2
Organisaatiouudistuksesta johtuva peruste	4	10	5	2	4
Toiminnan vakiintumattomuus	1	5	4	17	28
Opintovapaan sijainen	7	15	14	8	13

Niiden määräaikaisten, joiden palvelussuhde kestää yli kaksi viikkoa, osuus lukuun ottamatta palkkatuella palkattuja ja oppisopimussuhteessa olevia, oli kertomusvuonna 21,5 %. Vuonna 2018 heitä oli 23,0 %. Määräaikaisten palvelussuhteiden määrä on vähentynyt jonkin verran edellisestä vuodesta.

Eniten muutosta (lisäys) on kertomusvuoden aikana tapahtunut niissä määräaikaisten perusteissa, jotka johtuvat työn vakiintumattomuudesta tai muusta työn luonteeseen liittyvistä syistä. Projektiluonteiset tehtävät ovat vähentyneet, sen sijaan opintovapaiden sijaisuudet ovat lisääntyneet.

Henkilöstön määrän kehitys vuosina 2015 – 2019

Henkilöstön lkm	2015	2016	2017	2018	2019
Vakinaiset	871	841	834	799	789
Määräaikaiset	212	192	194	206	220
Tukityöllistetyt ja oppisopimus	10	17	18	16	15
YHTEENSÄ	1093	1050	1046	1021	1024

Vakinaisen henkilöstön määrän kehitys suhteessa asukaslukuun vuosina 2016 – 2019

Toimiala	vuosi 2016 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2017 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2018 työntekijä/ 1.000 asukas	vuosi 2019 työntekijä/ 1.000 asukas
Hallintotoimi	2,07	1,81	1,63	1,75
Kaupunkikehitystoimi	0,75	0,81	0,66	0,68
Perusturvatoimi	23,75	24,75	22,64	23,18
Sivistystoimi	18,44	18,12	17,04	17,43
Tekninen toimi	7,57	6,62	6,14	6,25
YHTEENSÄ	52,57	52,12	48,11	49,31

Henkilöstön määrän muutokset suhteessa kaupungin asukaslukuun ovat olleet vuosina 2016 – 2019 kohtuullisen pieniä. Kertomusvuonna henkilöstön määrä asukasta kohden lisääntynyt 1,20 työntekijällä (-4,01). Neljän vuoden syklissä kertomusvuonna henkilöstön määrä tuhanta asukasta kohden kääntyi hienoiseen nousuun.

2.2. Henkilötyövuodet

Henkilötyövuosi kuvaa paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa olleen henkilöstön määrää kuin pelkkä henkilöstön lukumäärä vuoden viimeisenä päivänä, koska henkilöstön määrä vaihtelee olennaisesti vuoden aikana. Osan vuotta kestäneet tai osa-aikaiset palvelussuhteet muutetaan vuosityöntekijöiksi eli henkilötyövuosiksi. Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi hänen osa-aikaprosenttiaan vastaavasti. Ylitöitä tai muulla tavalla tehtyä normaalin työajan ylittävää työaikaa ei oteta laskennassa huomioon.

Henkilötyövuoden määrittely

HTV1: palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => töissä koko vuoden

HTV2: palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => vähennetty palkattomat poissaolot

HTV3: palveluksessa olopäivien (vähennetty kaikki poissaolot mukaan lukien vuosiloma sekä koulutus) lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100) => työssäoloaika (=vähennetty kaikki poissaolot)

Henkilötyövuodet palvelussuhteessa vuosina 2018 – 2019

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
HTV1	124,3	114,9	862,5	855,0	986,8	969,9
HTV2	119,6	111,5	809,6	810,5	929,2	922,0
HTV3	104,3	96,5	666,3	675,3	911,2	771,8

Henkilötyövuodet toimialoittain vuosina 2018 - 2019

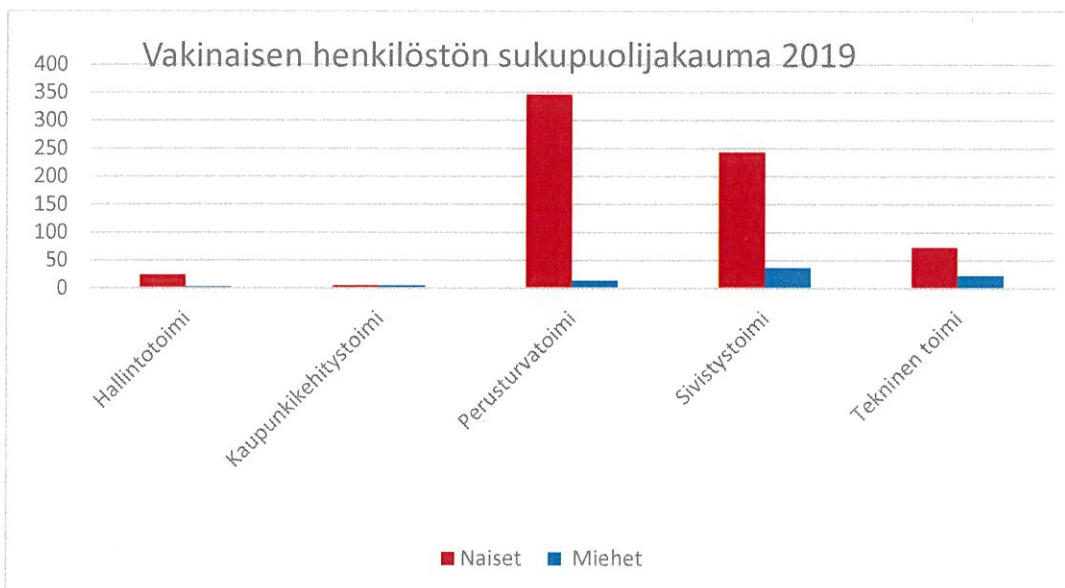
Toimiala	HTV 1		HTV 2		HTV 3	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Hallintotoimi	31,3	31,8	31,0	31,4	25,4	26,0
Kaupunkikehitystoimi	12,2	9,8	11,4	9,7	8,9	8,2
Perusturvatoimi	459,0	457,3	428,8	431,3	347,6	351,4
Sivistystoimi	347,2	344,8	324,6	327,5	281,4	287,3
Tekninen toimi	137,2	126,2	133,2	122,0	107,4	99,0

3. Henkilöstön rakenne

3.1. Naiset ja miehet

Vakituisesta henkilöstöstä oli naisia 89,3 % (88,9) ja miehiä 10,7 % (11,1).

Kokonaishenkilöstä naisten lukumäärä on 908 (895) ja miesten 116 (126). Sukupuolijakauman muutokset ilmenevät edelliseen vuoteen verrattuna naisten lukumäärän lisääntymisenä. Kuten kunta-alalla yleensä, niin Akaassakin, henkilöstö on hyvin naisvaltaista. Kunta-alalla miesten osuus koko henkilöstöstä on keskimäärin noin viidesnes.

(Lähde: Populus-raportti)

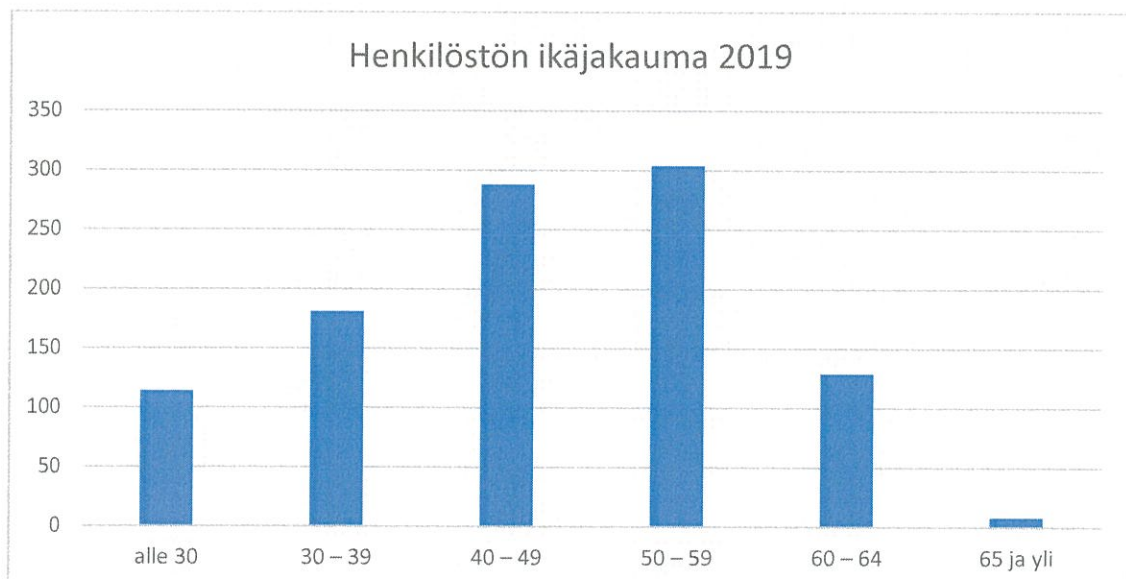
3.2. Henkilöstön ikärakenne

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden päättyessä 48,3 vuotta (48,1). Vakinaisessa palvelussuhteessa olevien naisten keski-ikä oli 48,3 vuotta ja miesten 48,2 vuotta. Kaikkien palvelussuhteessa olevien keski-ikä oli 46,1 vuotta (46,2) mikä on noin kaksi vuotta vakinaista henkilöstöä alempi.

Edelliseen vuoteen verrattuna vakinaisen henkilöstön keski-ikä on hieman noussut. Kunta-alan keski-ikä oli noin 45 vuotta (viimeisin tilastotieto v. 2018), joten Akaan kaupungin henkilöstö on kaikki palvelussuhteet huomioiden vuoden vanhempaa kuin mitä kunta-alalla yleensä.

Ikä vuosina	Lukumäärä			%osuus koko henkilöstöstä		
	v. 2017	v. 2018	v. 2019	v. 2017	v. 2018	v. 2019
alle 30	108	108	114	10,30 %	10,6 %	11,1 %
30 – 39	191	183	181	18,30 %	17,9 %	17,7 %
40 – 49	294	289	288	28,10 %	28,3 %	28,1 %
50 – 59	325	309	304	31,10 %	30,3 %	29,7 %
60 – 64	124	125	129	11,80 %	12,2 %	12,6 %
65 ja yli	4	7	8	0,40 %	0,7 %	0,8 %
Yhteensä	1046	1021	1024	100 %	100 %	100 %

Kertomusvuonna koko henkilöstössä 40-vuotiaita tai vanhempia oli 729 henkilöä (730) eli 71,19 % (71,0 %). Alle 30-vuotiaita oli 114 henkilöä (108) eli 11,13 % (10,6 %). Yli 65-vuotiaita oli 8 henkilöä (7) eli 0,78 % (0,7 %).

3.3 Henkilöstön vaihtuvuus

Lähtövaihtuvuusprosentilla tarkoitetaan päätyneiden palvelussuhteiden ja henkilöstömäärän välistä suhdetta, johon lasketaan myös eläköitymisen johdosta päätyneet palvelussuhteet.

Vakinaisia virka- ja työsuhteita päättyi kertomusvuoden aikana 92 (76). Lähtövaihtuvuusprosentiksi muodostui täten 9,42 % (9,51). Alkaneita vakinaisia palvelussuhteita oli 82 (57) ja näiden osalta vaihtuvuusprosentti oli 8,0 % (7,1). Vakinaisen henkilöstön nettovaihtuvuus oli siten -10 (-19) henkilöä.

Tyypillisimmät syyt palvelussuhteen päättymiselle olivat eläkkeelle jääminen ja irtisanoutuminen.

3.4. Eläköityminen

Kaupungin palveluksessa oleva henkilöstö voi KuEL-järjestelmän mukaan siirtyä vanhuuseläkkeelle, työkyvyttömyyseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle. Vanhuuseläkettä voi lisäksi varhentaa ja työkyvyttömyyseläke voi olla joko määräaikainen tai osittainen, jolloin osa-aikainen työ on mahdollista. Vanhuuseläke on kuntatyöntekijän ensisijainen reitti eläkkeelle.

Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Uudistuksessa vanhuuseläkeikää nostetaan vaiheittain 65 vuoteen siten, että vuonna 62 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Eläkeuudistuksen merkittävän tavoitteena on työurien pidentäminen. Keskeisintä työurien pidentämisen kannalta on eläkeikärajojen nosto ja niiden sitominen elinajanodotteen kehitykseen. Henkilökohtainen eläkeikä 63 - 65 ikävuoden välillä säilyi ennallaan. Työssä voi edelleen jatkaa 68-vuotiaaksi saakka. Työssä jatkaminen tarkoittaa suurempaa eläkettä, kun taas eläkkeelle jääminen ennen henkilökohtaista vanhuuseläkeikää pienentää eläkettä.

Uudistuksessa osa-aikaeläke poistui ja tilalle tuli osittain varhennettu vanhuuseläke. Varhennettu vanhuuseläke poistui ja eikä sille voi enää jäädä. Uutena eläkelajina tuli työraeläke. Työkyvyttömyyseläke ja osatyökyvyttömyyseläke säilyivät ennallaan, eivätkä niiden myöntämiskriteerit muuttuneet.

Uudistuksesta johtuen eläkkeelle jäämisen ennustettavuus on heikentynyt. Näyttää kuitenkin siltä, että ainakaan tässä vaiheessa ei ole suurta kiinnostusta jatkaa henkilökohtaisen eläkeiän jälkeen.

Kertomusvuoden aikana vakinaisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstön eläköityminen oli seuraava:

- vanhuuseläkkeelle henkilöä 15 (22)
- täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle 3 (2)
- osittaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle 7 (7) henkilöä
- täydelle kuntoutustuelle 6 (5)
- osa-aikaeläkkeelle jäi 0 (0) henkilöä.
- Yhteensä 31 (36).

Eläkkeelle jääneistä 18 henkilön (24) palvelussuhde päättyi kokonaan.

Vanhuuseläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 64,1 vuotta (63,2 v.). Kaikki eläkemuodot huomioon ottaen eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli kertomusvuonna 60,6, joka oli sama kuin edellisenä vuonnakin.

Eläköitymistilastosta voidaan päätellä, että työurien pidentäminen on eläköitymisen suhteen toteutunut toivotulla tavalla, koska vanhuuseläkkeelle jäävien henkilöiden määrä vähentyi selvästi edellisestä vuodesta ja eläkkeelle jäämisikä nousi lähes vuodella. Negatiivisena kehityksenä voidaan pitää täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle ja täydelle kuntoutustuelle jääneiden määrän lisääntyminen kahdella henkilöllä. Osa-aikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle ja osa-aikaeläkkeelle jääneiden määrä pysyi samana edelliseen vuoteen verrattuna.

Kokonaan eläköityneitä koko henkilöstöstä oli 1,8 %:a (2,3), mikä tarkoittaa eläköitymisen vähentymistä edelliseen vuoteen verrattuna. Kunta-alalla vuosittainen eläkepoistuma vuodessa on keskimäärin 3,0 %. Ennusteen mukaan Akaan kaupungin organisaatiosta eläköityvien määrä on jonkin verran kunta-alan keskimääräistä määrää pienempi.

Eläköitymisen ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennusteessa on huomioon otettu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osa-työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt.

Eläköitymisennuste vuosina 2020 – 2029 on seuraava (KuEL ja VaEL):

- v. 2020: 33 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 23
- v. 2021: 40 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 30
- v. 2022: 42 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 31
- v. 2023: 45 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 35
- v. 2024: 35 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 25
- v. 2025: 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 27
- v. 2026: 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 27
- v. 2027: 36 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 27
- v. 2028: 38 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 29
- v. 2029: 32 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 23

Henkilöstön eläkkeelle jääminen hyödynnetään mahdollisuutena henkilöstörakenteen uudistamiseen ja työn tuottavuuden parantamiseen. Eläkepoistuman myönteisiä vaikutuksia ovat keski-ian aleneminen, jonka myötä koulutustaso, muutosvalmius ja innovatiivisuus saattavat parantua. Myönteisenä puolena voidaan nähdä myös tehtävien uudelleen järjestelymahdollisuudet ja töiden monipuolistuminen. Toisaalta taas organisaatiosta poistuu paljon hiljaista tietoa.

3.5 Eläkemaksut

Eläkekustannusten seurannan avulla voidaan ennakoida kustannuksia ja vaikuttaa niihin. Työnantajan KuEl-eläkemaksut koostuvat

- palkkaperusteisesta maksusta, jota seurataan osana työvoimakustannuksia
- eläkemenoperusteisesta maksusta, jota maksetaan niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005
- varhaiseläkemenoperusteisesta varhemaksusta, jota maksetaan työntekijän jäädessä työkyvyttömyyseläkkeelle, työttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle

	Maksut 1.000 euroa			% -osuus palkkakustannuksista		
	v. 2017	v. 2018	v. 2019	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Varhemaksu	392	432	0	1,1	1,25	0
Eläkemenoperusteinen maksu	1.559	1.526	1.624	4,4	4,4	3,62

4. Työvoimakustannukset, työllistäminen sekä virka- ja työehtosopimukset

4.1. Vuoden 2019 työvoimakustannukset

Työvoimavaltaisella kunta-alalla työvoimakustannukset muodostavat merkittävän osan kunnan taloudesta. Työvoimakustannusten rakenteen ja kehityksen seuranta ovat siten keskeisiä myös henkilöstöraportoinnissa. Työvoimakustannukset kattavat kuntaan palvelussuhteessa olevan henkilöstön.

Työvoimakustannuksissa näkyvät myös kunta- ja palvelurakennemuutokset tai henkilöstöön kohdistuneet talouden sopeuttamistoimenpiteet, mitkä ovat henkilöstöraportissa tarkemmin selitettäviä/kuvattavia tapahtumia ja toimenpiteitä. Myös ostopalveluiden käyttö voi näkyä työvoimakustannusten alenemisena.

Vuosien 2011 – 2019 työvoimakustannukset

Vuosi	Kaikki palkat	Muut henkilöstösivukulut	Eläkekulut	Yhteensä	%:a toimintakuluista	Muutos henkilöstökuluissa
2011	36 322	2 030	8 842	47 194	46,82	14,18
2012	38 428	2 145	9 376	49 950	46,79	5,84
2013	37 679	2 074	9 615	49 369	44,68	-1,16
2014	36 937	1 980	9 655	48 573	43,15	-1,61
2015	35 953	2 016	9 429	47 398	42,94	-2,41
2016	35 777	2 299	8 903	46 979	43,10	-0,89
2017	35 354	1 937	8 200	45 492	42,79	-3,17
2018	34 706	1 372	8 010	44 088	40,00	-3,00
2019	35 694	1 338	7 942	44 818	40,54	1,74

(Lähde: Talousarvion tilinpäätökset)

Henkilöstösivukuluihin sisältyvät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut, tapaturmavakuutusmaksut ja muut sosiaalivakuutusmaksut. Eläkekulut koostuvat Kuntien eläkevakuutuksen KuEL-maksuista, valtion VEL-maksuista, varhemaksuista ja muista työeläkemaksuista. Varhemaksujen perintä päättyi vuonna 2019.

Työvoimakustannukset nousivat vuoteen 2018 verrattuna 1,74 %:a ollen kertomusvuonna 44,8 miljoonaa euroa. Tähän kehitykseen on vaikuttanut henkilöstömäärän

muutos, palkkojen sopimuskorotukset ja myös nk. Kiky-sopimukseen liittyvä 30 prosentin lomarahaleikkaus.

Työvoimakustannusten osuus toimintamenoista oli 40,54 % (40,00). Lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,74 prosenttia (-3,00).

(Lähde: tilinpäätöstiedot)

Vuokratyövoimaa käytettiin kertomusvuoden aikana vain perusterveydenhuollossa ja sielläkin vain hammashuollossa, jossa lääkäripalveluita ostettiin 174.258 eurolla (234.257 euroa). Työvoiman vuokrauskustannukset vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna 60.000 eurolla. Akaan osuus vuokratyövoimasta oli noin neljännes, loppuosa oli Urjalan hammashuollon osuus.

Vuoden 2019 päättyessä lomapalkkavelka 5.242.036 euroa (4.695.359 euroa).

4.2. Palkkatuen käyttö, kesätyöllistäminen ja muu työllistäminen

Toimialoilla työskenteli kuntouttavan työtoiminnan työntekijöiden lisäksi työkohteissa useita palkkatuella palkattuja velvoitetyöllistettäviä. Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus palkata työllistämiselvoitteen piiriin kuuluva henkilö kaupungille määräajaksi. Palkkatuella palkatut työllisyydenhoidon työnsuunnittelijat toimivat työpajoilla kuntouttavan työtoiminnan ryhmänohjaajina.

Vuonna 2019 palkkatuella palkatut henkilöt sijoittuivat eri toimialoille seuraavasti:

- hallintotoimi 2 henkilöä (2)
- kaupunkikehitystoimi 0 henkilöä (0)
- perusturvatoimi 15 henkilöä (15)
- sivistystoimi 3 henkilöä (5)
- tekninen toimi 4 henkilöä (5)
- Yhteensä 24 henkilöä (27).

Velvoitetyöllistettyjä oli kertomusvuoden aikana yhteensä seitsemän.

Edellä mainittujen lisäksi edelleensijoituksessa hankkeessa/yhdistyksessä oli vuonna 2018 kaksi henkilöä (1).

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli kertomusvuoden päättyessä toimialoilla voimassa olevia sopimuksia yhteensä 48 (61). Koko vuoden aikana kuntouttavassa työtoiminnassa toimialoilla oli yhteensä 97 (104) asiakasta.

Palkkatukityöllistämisen palkkamenot ja muut kustannukset henkilöstösivukuluineen olivat kertomusvuonna 322.110 euroa (301.499 euroa). Palkkatuen osuus oli 90.248 euroa (130.934 euroa), joista velvoitetyöllistettävien osuus oli 32.846 euroa (53.337 euroa).

Kesätyöllistäminen

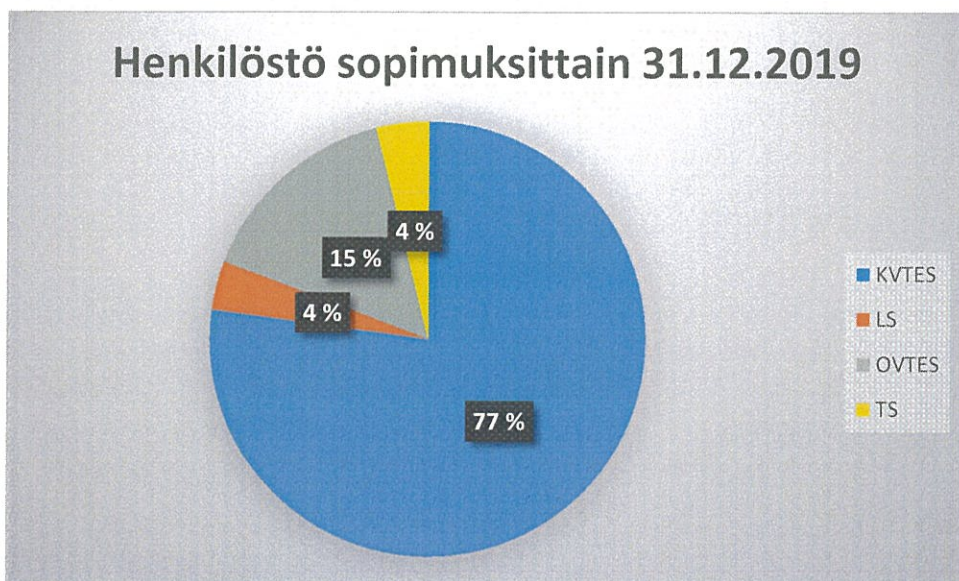
Kesätyöntekijöitä oli vuonna 2019 yhteensä 43 (43). Kesätyöllistämisen palkkamenot olivat henkilöstösivukuluineen 33.095 euroa (32.874 euroa). Työllistämisjaksot olivat 2 – 4 viikon pituisia.

Muu työllistäminen

Palkattomassa opiskeluun liittyvä harjoittelussa ja TET-harjoittelussa, oli työpaikoilla kertomusvuoden aikana useita henkilöitä. Lisäksi eri työpisteissä oli TE-toimiston ja vakuutusyhtiöiden työkokeilijoita.

4.3. Henkilöstön jakaantuminen eri sopimusaloille ja kertomusvuoden palkantarkistukset

Eniten henkilöstöä on KVTES:n soveltamispiirissä, jonka sisältää myös kotona työskentelevät perhepäivähoitajat.

(Lähde: Populus-raportti)

Kunta-alalla palkkausjärjestelmät perustuvat tehtävien vaativuuteen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen.

Akaan kaupungin organisaatiossa lääkärisopimusta lukuun ottamatta on käytössä tehtävien vaativuuden paikallinen arviointijärjestelmä. Kunkin viran/tehtävän tehtäväkohtainen palkka määritellään tehtävän vaativuuden mukaan. Tehtävän vaativuuden arviointi tulee päivittää aina, kun tehtävässä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Henkilökohtainen lisä on osa kannustavaa palkkausta. Se perustuu henkilökohtaisiin työtuloksiin ja ammatinhallintaan.

Uudet kunnalliset sopimukset tulivat voimaan 1.2.2018 lukien ja ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Kertomusvuonna palkkoja korotettiin yleiskorotuksella 1.4.2019 lukien sekä paikallisella järjestelyerällä ja tuloksellisuuteen perustuvalla kertaerällä 1.1.2019 lukien. Sopimuskorotusten kustannusvaikutus oli keskimäärin 2,16 prosenttia. Lisäksi kertomusvuonna jatkettiin kilpailukyky sopimukseen sisältyvää lomarahojen leikkausta 30 prosentilla (määräaikaisesti ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019 tehtävä leikkaus).

Kertomusvuoden talousarvioon sisältyi 15.000 euron määräraha kannustavaan palkkaukseen, jonka kriteerit hyväksyttiin henkilöstöjaostossa syksyllä. Kertapalkkio on henkilökohtainen, kertaluonteinen ja harkinnanvarainen rahapalkkio, joka on suuruudeltaan joko 100, 250 tai 350 euron suuruinen. Tiimikohtaisen palkkion suuruus on joko 25 tai 50 euroa tiimin jäsenen osalta. Sitä voidaan maksaa hyvästä tai poikkeuksellisen hyvästä toiminnasta tai kehittämistoimista kustannusten vähentämiseksi ja säästöjen aikaansaamiseksi sekä tuottavuuden/tehokkuuden parantamiseksi. Palkkio maksetaan suoraan tiimille työyhteisön kehittämiseen ja/tai henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseen ja käytettäväksi yhteisön itse päättämällä tavalla.

Kannustavaa palkkauksesta voidaan maksaa hyvästä työsuorituksesta, joka tukee työyksikön tavoitteiden toteutumista. Palkkion perusteena ovat esimerkiksi seuraavat kriteerit:

- positiivinen työote
- aktiivisuus työyhteisössä
- palveluhalukkuus ja yhteistyökyky työyhteisön sisällä ja sen ulkopuolella
- hyvä asiakaspalaute
- kehittämisote
- joustavuus
- luotettavuus
- aikataulutavoitteiden alittaminen
- erinomainen toiminta poikkeustilanteissa
- kustannus- ja laatuosaaminen
- päämäärä- ja tavoitetietoisuus
- prosessien ja menettelytapojen hallinta ja kehittäminen.

Kannustavan palkkauksen jako oli seuraava:

Toimiala	Määräraha	Yksilökohtainen palkitseminen (saajien lkm)	Tiimikohtainen palkitseminen (saajien lkm)	Yhteensä
Hallintotoimi	500,00	200,00 (2)	500,00 (3)	700,00
Kaupunkikehitystoimi	180,00*	0	0	0
Perusturvatoimi	7.350,00	3.450,00 (27)	3.925,00 (11)	7.325,00
Sivistystoimi	5.200,00	4.100,00 (41)	1.125,00 (6)	5.225,00
Tekninen toimi	1.750,00	1700,00 (13)	0	1700,00
Yhteensä	14.980,00	9.450,00 (83)	5.550,00 (20)	15.000,00

*) Määräraha siirretty kaupunkikehitysjohtajan viranhaltijapäätöksellä 18.12.2019/§ 61 hallintotoimen käytettäväksi.

5. Henkilöstön tila

5.1. Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämisen tavoitteena on turvata se osaaminen, jota tarvitaan kaupungin palvelutuotannossa. Työt muuttuvat ja uudet haasteet edellyttävät jatkuvaa oppimista. Sitä voidaan tukea koulutuksen lisäksi erilaisilla työssäoppimisen ja henkilöstön kehittämisen menetelmillä kuten työkierrolla, mentoroinnilla, tiimityöllä, itseopiskelulla jne. Myös oppimisille ilmapiiri on tärkeä tekijä.

Osaamisen kehittäminen vuosina 2018 – 2019

Osaamisen kehittäminen	Osallistujien määrä		Päiviä/osallistuja		Kalenteripäiviä	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ammatillinen henkilöstökoulutus,	531	644	4,08	4,88	2.168	3.144
josta lakisääteinen sosiaali- ja terveystoimen täydennyskoulutus	123	131	2,85	2,82	350	370
Opintovapaalla oleva henkilöstö	33	29	137,91	155,45	4.551	4.508
YHTEENSÄ	564	673	141,99	160,33	6719	7.652

(Lähde: Populus.raportti)

Vuonna 2019 koulutuspäiviä vakinaista henkilöstöä kohden henkilöä kohden oli 3,98 päivää (2,71), koko henkilöstön osalta koulutuspäiviä oli 3,07 päivää (2,12). Koulutuspäivien määrä vakinaisen henkilöstön osalta on raportoinnin mukaan lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna 0,91 päivällä henkilöä kohden.

Kertomusvuoden aikana ammattiyhdistyskoulutukseen osallistui palkallisella ajalla 11 (12) luottamusmiestä/työsuojeluvaltuutettua ja koulutuspäiviä oli yhteensä 63 päivää (78). Näistä päivistä työsuojelukoulutusta oli 13 päivää (9).

Henkilöstökoulutukset on toteutettu edellisten vuosien tapaan pääosin toimialoilla heidän omin määrärahoihin.

Toimialakohtaiset koulutuskustannukset euroina vuosina 2017 – 2019

Toimiala	Toteutuneet kustannukset euroina		
	v. 2017	v. 2018	2019
Hallintotoimi	15.950	29.511	23.761
Kaupunkikehitystoimi	4.828	2.833	11.547
Perusturvatoimi	63.878	79.442	86.118
Sivistystoimi	126.848	100.406	93.629
Tekninen toimi	9.774	7.593	38.386
YHTEENSÄ	221.278	219.785	253.441

Panostus henkilöstökoulutukseen on kertomusvuoden aikana lisääntynyt kaikilla muilla toimialoilla, paitsi ei hallintotoimessa eikä sivistystoimessa. Kokonaislisäys oli noin 34.000 euroa.

Koulutuskustannuksiin yllä olevassa taulukossa sisältyvät vain osallistumismaksut, koska esimerkiksi majoitus- ja matkustamiskustannuksia juuri koulutuksen osalta ei toistaiseksi pystytä kirjanpidollisesti erittelemään. Myöskään sijaiskuluja koulutuksen osalta ei pystytä erottelemaan.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin esimiesvalmennusta koskien varhaista puuttamista ja sairauspoissaolojen hallintaa.

Esimiehille järjestettiin säännöllisesti kesäaikaa lukuun ottamatta esimiesinfoja, joissa käsiteltiin ajankohtaisten asioiden lisäksi ennalta ilmoitettuja teemoja.

5.1.1. Kehityskeskustelut

Kehityskeskustelut ovat tärkeitä yhteisiä keskustelutilaisuuksia esimiehen ja työntekijän välillä. Kehityskeskusteluiden keskiössä ovat osaamisen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä tavoitteiden asettaminen. Tavoitteena on saada esimiehen ja työntekijän välisestä keskustelusta positiivinen, henkilökohtainen ja merkityksellinen tilanne, jossa syvennetään esimiehen ja työntekijän välistä vuorovaikutusta sekä ymmärrystä työn merkityksellisyydestä, onnistumisista ja tavoitteista.

Sitovana tavoitteena vuodelle 2019 asetettiin kehityskeskustelujen käyminen 100 prosenttisesti. Tavoitteessa ei kuitenkaan täysin onnistuttu, koska kehityskeskusteluja käytiin 75,00 prosenttisesti (70,00).

5.2. Työtyytyväisyys

Akaan kaupungin henkilöstökysely tehtiin syyskuussa 2018 ja sen vastausprosentti oli 54. Edellinen kysely tehtiin vuonna 2015, jolloin vastausprosentti oli 60.

Yleisarvosana (kokonaistyytyväisyys) kouluasteikolla kaikkien vastanneiden kesken oli 7,35 (aikaisemmat kyselyt 7,51 ja 7,63). Kokonaistyytyväisyys on laskenut jonkin verran, mutta ääripäissä eli arvosanoiksi kymmenen tai nelosen antaneissa ei juuri ole muutosta. Yhdeksän ja kahdeksan arvosanaksi antaneita on sen sijaan nyt noin 8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015 ja arvosanaksi seitsemän antaneita on noin kuusi prosenttia vähemmän.

Tuloksia teemoittain tarkasteltuna "esimiestoiminta" ja "avoimuus" parantuivat selvästi parantunut edellisen kyselyn tuloksiin verrattuna. Tästä huolimatta osa-alueet saivat kyselyn huonoimmat tulokset ja niihin kohdistettavia kehittämistoimenpiteitä tulee voimakkaasti jatkaa.

Erittäin positiivista on se, että vastaajien mielestä töihin on mukava tulla, oma työ tuntuu motivoivalta ja yhteistyö lähimpien työtovereiden kanssa sujuu hyvin. Myös työkyky ja tasa-arvoinen kohtelu koettiin hyviksi. Nämä ovat tärkeitä työhyvinvointia kuvaavia mittareita ja kertovat, että haasteista huolimatta töissä viihdytään, henkilöstö jaksaa työssään ja kohtelu on yhdenvertaista. Lisäksi sitoutuneisuutta toimia kaupungin arvojen ja päämäärien mukaisesti, voidaan pitää vahvuutena.

Kyselyn perusteella kehittämisen tärkeimmät painopistealueet ovat avoimuus sekä esimiestyön kehittäminen.

5.3. Työajan jakaantuminen

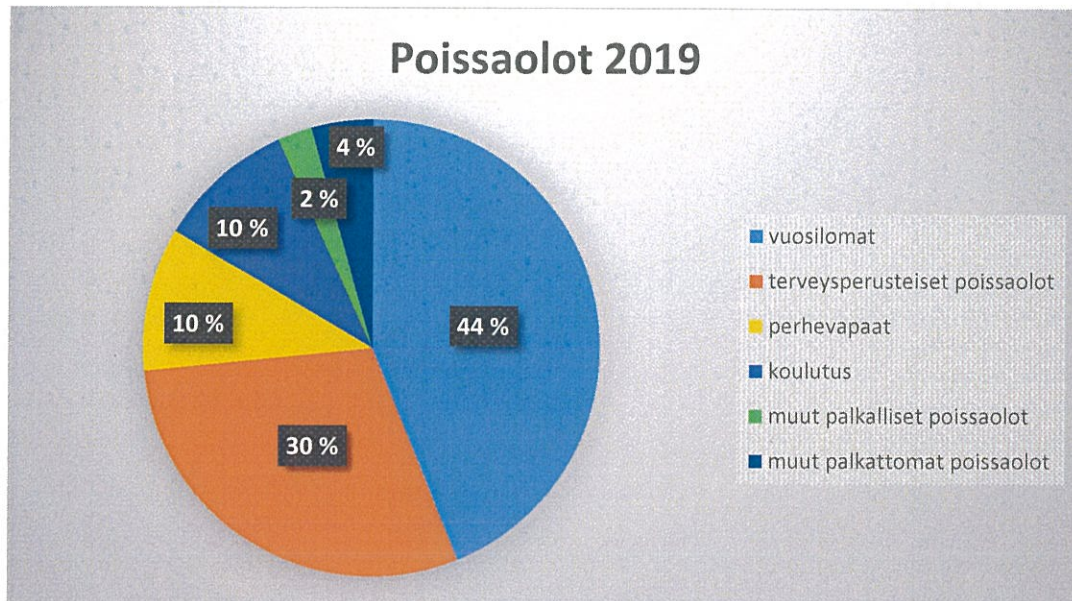
Henkilöstömäärä- ja henkilötyövuositunnuslukujen lisäksi työnantaja ja työyhteisöt tarvitsevat tietoa siitä, miten työntekoon tarkoitettua työaika todellisuudessa on käytetty. Palvelutarpeiden edellyttämien henkilöstöresurssien oikean mitoituksen, kohdentamisen ja kuormituksen suunnittelu perustuu tietoon työajoista ja poissaoloista.

Alla olevassa taulukossa työajan jakauma on laskettu ja raportoitu työpäivinä. Oleellista tässä on seurata prosentiosuuksia teoreettisesta säännöllisestä työajasta.

Poissaolooperusteen mukainen tilanne oli seuraava:

	Työpäivät			%osuus teorettisesta säännöllisestä vuosityöajasta		
	v. 2017	v. 2018	v. 2019	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Teoreettinen säännöllinen vuosityöaika työpäivinä	261 553	256 741	248 587	100 %	100 %	100 %
	Vähennetään työpäivinä					
	v. 2017	v. 2018	v. 2019	v. 2017	v. 2018	v. 2019
vuosilomat	26 768	35 001	24 586	10,2	13,7	9,9
terveysperusteiset poissaolot	17 261	25 379	16 591	6,6	9,9	6,7
perhevapaat	7 713	9 340	5 678	3	3,6	2,3
koulutus	5 491	6 853	5 461	2,1	2,7	2,2
muut palkalliset poissaolot	618	1 255	1 360	0,2	0,5	0,5
muut palkattomat poissaolot	7 190	9 741	2 444	2,8	3,8	1,0
YHTEENSÄ (tehty vuosityöaika)	196 512	178 913	192 467	75,1	65,8	77,4

(Lähde: Populus-raportti)

Teoreettista säännöllistä vuosityöaika laskettaessa kalenterivuoden päivistä vähennetään lauantait, sunnuntait ja työaika lyhentävät arkipyhät, mikä tarkoittaa vastaavaa viiden työpäivän ajattelua esimerkiksi jaksotyössä tai toimialueilla, joissa työskennellään ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä (24/7).

Perhevapaisiin sisältyvät äitiys-, isyys- ja vanhempainlomapäivät sekä hoitovapaat, tilapäiset hoitovapaat sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi/hoitamiseksi ja poissaolot pakottavista perhesyistä sekä poissaolot perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi. Muihin palkallisiin poissaoloihin sisältyvät mm. lomarahavapaat ja KVTES:n mukaiset eräät muut virkavapaudet. Palkattomia poissaoloja ovat mm. säästösyvypaikat ja harkinnanvaraiset palkattomat vapaat.

Suurimmat kokonaistyöaika vähentävät poissaolot vuonna 2019 johtuivat vuosilomista ja sairauslomista. Perhevapaat aiheuttavat naisvaltaisella kunta-alalla paljon pitkiä poissaoloja, koska naiset pitävät edelleenkin valtaosan perhevapaista. Työelämän ja perheen yhteensovittamisen osalta naisten osuus perhevapaiden käytössä on noin 99 % lain suomien tasa-arvoisista ja yhdenvertaisista mahdollisuuksista huolimatta.

Palkkasummaksi muutettuna poissaolojen hinnaksi vuosina 2017 – 2019 muodostui seuraavat summat:

	vuosi 2017 (€)	vuosi 2018 (€)	vuosi 2019 (€)
Sairauslomat	1.241.918	1.236.563	1.277.899
Työtapaturmat	71.795	34.005	52.193
Perhevapaat	-676.399	-529.592	-453.794
Tilapäinen hoitovapaa	62.571	65.229	59.990
Koulutus	-370.384	-318.666	-250.699
Lomarahavapaat	29.213	36.237	32.672
Vuosilomat	3.148.613	2.974.217	3.219.144
Muut vapaat	-432.645	-533.541	-442.640

Poissaoloissa suurin ryhmä on vuosilomat, joiden hinta on yli kaksi ja puolikertainen verrattuna sairauslomiin.

Perhevapaiden, koulutuksen ja muiden vapaiden osuus on negatiivinen, koska niissä on enemmän palkattomia kuin palkallisia päiviä – luonnollisesti niiden aikana jää työpanos saamatta tai sitä paikataan sijaisella.

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloilla on yhteys työhyvinvointiin ja työn kuormitustekijöihin. Sairauspoissaolojen kehitykseen vaikuttavat myös mm. resursointi, ikärakenne ja ikääntymisen yleensä, työn fyysisyys sekä asenteelliset muutokset työelämässä ja organisatiossa yleensä.

Sairauspoissaoloista on yksinään harhauttavaa tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Sen sijaan sairauspoissaolojen vaikutukset ovat selkeämpiä, sillä usein poissaolot merkitsevät kustannusten lisäksi työyhteisön muille jäsenille kuormituksen lisääntymistä.

Henkilökunnan sairauspoissaolopäivät kalenteripäivinä toimialoittain vuosina 2014 – 2019 olivat seuraavat:

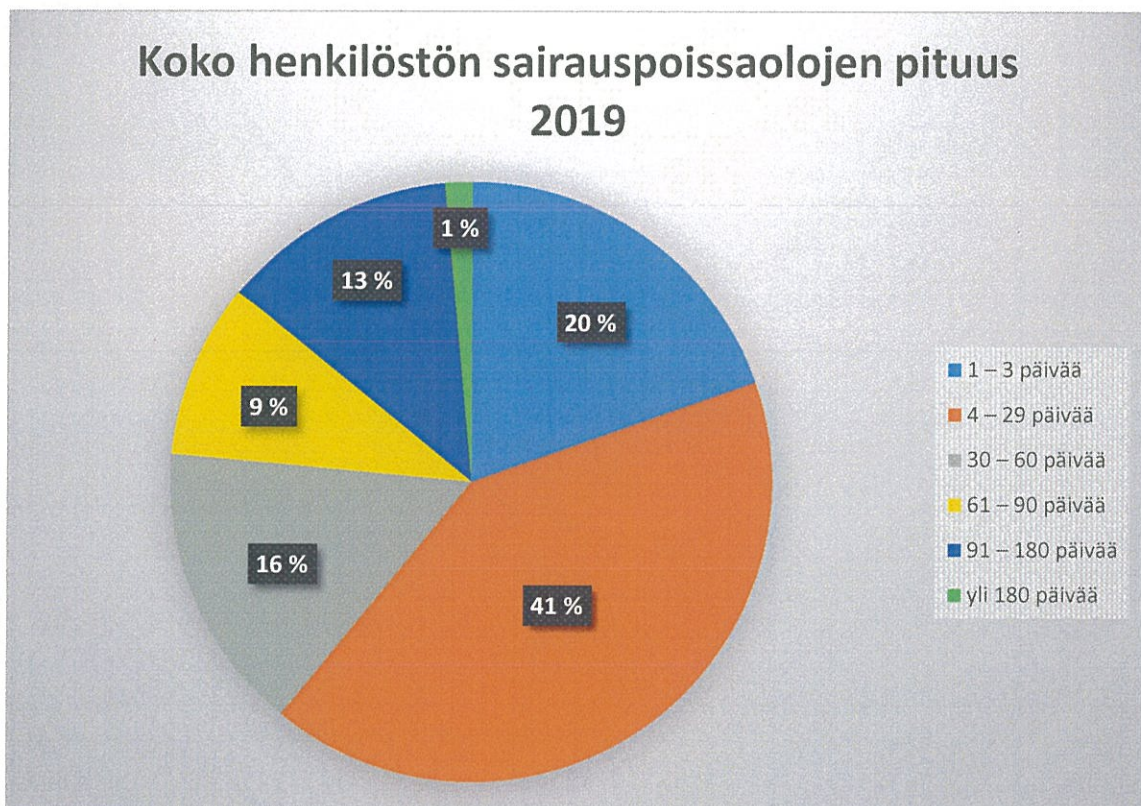
Toimiala	Kalenteripäivää/henkilötyövuosi					
	V. 2014	V. 2015	V. 2016	V. 2017	V. 2018	V. 2019
Hallintotoimi	16,60	16,58	10,76	16,11	10,01	9,51
Kaupunkikehitystoimi	-	-	17,79	19,76	31,07	8,33
Perusturvatoimi	21,83	23,82	24,04	23,00	26,54	20,58
Sivistystoimi	16,10	15,53	18,07	19,33	18,10	20,05
Tekninen toimi	25,16	33,69	33,35	31,84	33,30	28,37
YHTEENSÄ	20,59	22,28	22,70	22,01	24,04	20,51

Kertomusvuonna sairauspoissaolopäiviä henkilötyövuotta kohti kaupungin henkilöstöllä oli keskimäärin 20,51 kalenteripäivää (24,04). Työpäiviksi muutettuina tämä tarkoittaa noin 14 - 15 päivää.

Sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 3,53 kalenteripäivää. Niiden vähentämisessä onnistuttiin ja vuonna 2019 oltiin vuoden 2014 tasolla. Matkaa esimerkiksi kunta-alan keskimääräiseen sairauspoissaolomäärään on vielä 3 – 4 päivää. Työ niiden vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi jatkuu edelleen aktiivisena.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kertomusvuoden sairauspoissaolot niiden kestön mukaan.

Sairauspoissaolot	kalenteripäivää			%osuus sairauspoissaolopäivistä			%:a teorettisesta työajasta		
	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.	v.
kalenteripäivien lkm	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
1 – 3 päivää	3.642	4.039	4.042	15,52	17,07	19,61	1,39	1,57	1,58
4 – 29 päivää	9.890	9.079	8.516	42,13	38,38	41,32	3,78	3,54	3,34
30 – 60 päivää	3.729	3.940	3.201	15,89	16,65	15,53	1,43	1,53	1,25
61 – 90 päivää	1.635	2.466	1.933	6,97	10,04	9,38	0,63	0,96	0,76
91 – 180 päivää	3.482	3.016	2.614	14,83	12,75	12,68	1,33	1,17	1,02
yli 180 päivää	1095	1.095	304	4,66	4,62	1,48	0,42	0,43	0,12
YHTEENSÄ	23.473	23.653	20.610	100	100	100	8,97	9,99	8,07
keskimäärin/ henkilötyövuosi	22,01	24,04	20,51						

Kertomusvuonna vakinaisesta henkilöstöstä 166 henkilöä (250) eivät olleet sairauden takia päivääkään poissa työstä.

Lyhyiden sairauspoissaolojen (1 – 3 pv.) määrät ovat kunta-alalla laskeneet viime vuosina. Akaan kaupungin organisaatiossa kehitys on ollut pitkään päinvastainen lukuun ottamatta vuotta 2016, jolloin lyhyiden poissaolojen osuus lähti laskemaan.

Oheisesta taulukosta ilmenee kehitys vuodesta 2014 alkaen omalla ilmoituksella esimiehen luvalla-sairauspoissaolojen määräst:

Vuosi	päivien lukumäärä	%-osuus
2014	1.998	8,56
2015	1.510	6,35
2016	1.702	7,05
2017	1.513	6,44
2018	2.005	7,82
2019	1.904	9,35

Akaan kaupungin käytäntönä on, että omalla ilmoituksella (ilman lääkärintodistusta), mikäli esimies antaa tähän luvan, voi olla töistä pois 1 - 5 päivän ajan. Vuonna 2019 tällaisten poissaolojen määrä oli yli yhdeksän prosenttia kaikista sairauspoissaaloista (7,82 %), joten niiden vähenemä ei ole ollut toivotun lainen.

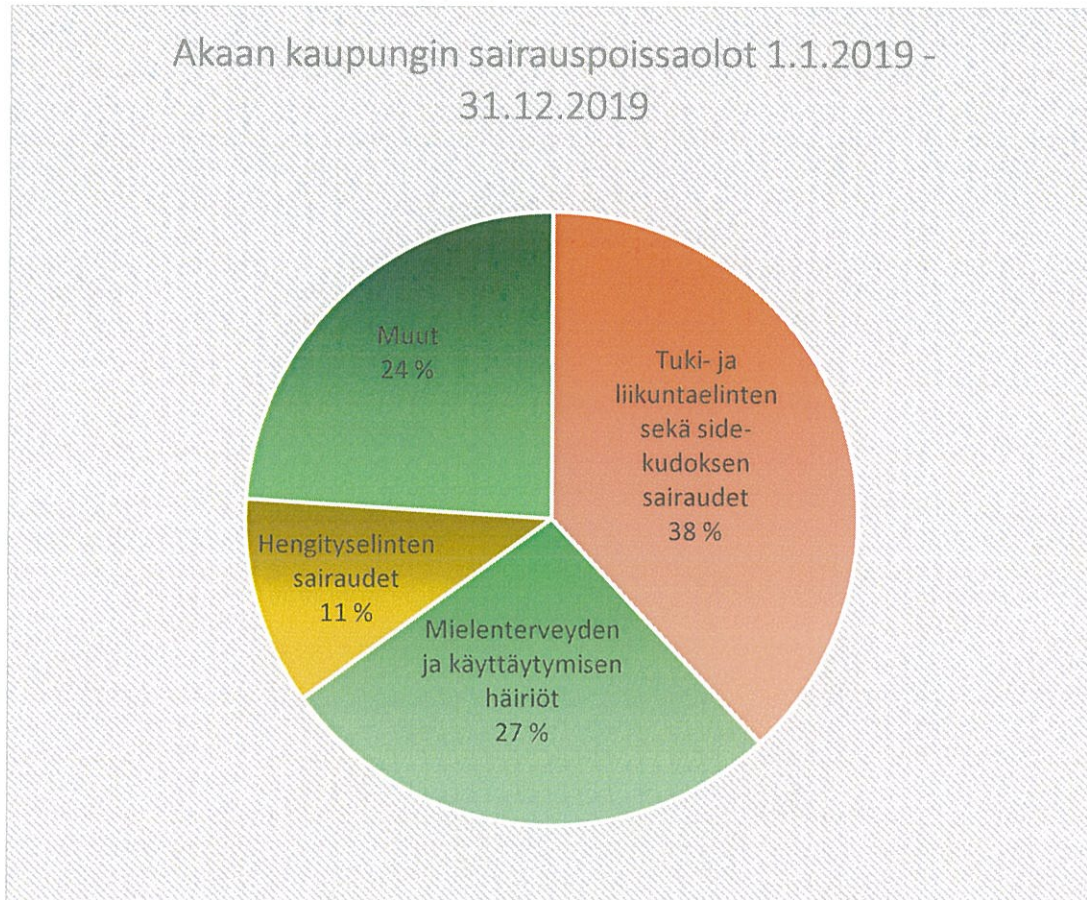
Sairauspoissaolojen diagnoosiseuranta aloitettiin vuonna 2014.

Sairauspoissaolodiagnoosit vuosina 2017 – 2019

Diagnoosi	osuus %:na kaikista sairauspoissaaloista		
	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudoksen sairaudet	30,3	37	38
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	21,5	23	27
Hengityselinten sairaudet	24,3	14	11
Muut	23,8	26	24
Yhteensä	100,00	100,00	100,00

Muita diagnooseja ovat mm. kasvaimet, hermoston sairaudet sekä vammat, tapaturmat, myrkytykset, verenkierto- ja aineenvaihduntasairaudet ja eräiden muiden ulkoisten syiden seuraukset.

Yllä olevasta taulukosta voidaan päätellä, että muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna on tapahtunut kaikissa diagnoosiryhmissä. Tule-sairausdiagnoosit ovat suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisenä vuotenakin, hengityselinten sairausdiagnoosit ovat sen sijaan vähentyneet kolmella prosentilla, mutta mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriödiagnoosit ovat sen sijaan lisääntyneet neljällä prosentilla.

Sairauspoissaolojen vaihtelulle ja niiden syille ei ole löydettävissä yksiselitteistä selvää selitystä. Vaikka määrät ja diagnoositkin pystytään selvittämään, niiden aiheuttajia ei – johtuvatko ne työstä, työyhteisöstä vai henkilön omista elämäntilanteistaan. Tärkeää kuitenkin on, että niitä pystyttäisiin ennalta ehkäisemään mm. puuttamalla mahdollisimman varhain tilanteisiin, jotka saattavat johtaa varsinkin pitkiin ja toistuviin sairauspoissaoloihin.

Syytä on kuitenkin huomioon ottaa se, että Akaan kaupungin organisaatiossa eräillä tehtäväalueilla henkilöstö on varsin ikääntynyt, henkilöstöresurssit vähenevät ja työmäärä lisääntyy. Lisäksi monilla tehtäväalueilla työ on fyysisesti raskasta. Kun työn fyysisyyden yhdistää ikääntymiseen, alentuneeseen työkykyyn ja työmäärän lisääntymiseen, edeltää eläköitymistä monissa tapauksissa pitkät sairauslomamat, jotka osaltaan nostavat sairauspoissaolopäivien lukumäärää. Edelleen sisäilmaoireilu ja sen pitkittyminen on myös aiheuttanut sairauspoissaoloja. Sairauspoissaolojen vähentämiseksi pitää pureutua kaikkiin työhyvinvoinnin osa-alueisiin – työkykyyn, työympäristöön, työyhteisön toimintaan, esimiestyöhön sekä osaamiseen. Koska sairauslomien syyt kohdistuvat ensisijaisesti mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöihin sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, ennaltaehkäisevä toiminta tulee kohdistaa näille alueille. Näin on toimittukin vuonna 2019 yhteistyössä työterveyshuollon ja Kevan kanssa.

5.4. Varhainen tuki, puheeksiotto ja sairauspoissaolojen hallinta

Sairausvakuutus- ja työterveyshuoltolaki muuttui 1.2.2012. Muutoksen tavoitteena on työkyvyttömyyden pitkittymisen ehkäisy. Muutoksella halutaan parantaa mahdollisuuksia havaita pitkittävät työkyvyttömyydet riittävän varhain ja helpottaa toipumista ja paluuta työhön sairauspoissaolojen jälkeen.

Työntekijän työkyvyn arvioimiseksi ja työssä jatkamismahdollisuuksien selvittämiseksi työnantajan tulee lain mukaan ilmoittaa työntekijän sairauspoissaolosta työterveyshuoltoon viimeistään silloin, kun poissaolo on jatkunut kuukauden ajan.

Laki edellyttää, että sairauspoissaolon aikana on työnantajan ja työntekijän pidettävä yhteyttä, jotta työhön paluuta tukevia järjestelyjä, esimerkiksi työaikoja tai työtehtäviä voidaan suunnitella ajoissa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Työterveyshuoltolain uudistuksen myötä työkyvyttömyyden pitkittyessä työterveyshuolto arvioi työntekijän jäljellä olevan työkyvyn ja työnantaja selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työntekijän mahdollisuudet työssä jatkamiseksi.

Sairauspäivärahan maksaminen 90 päivän jälkeen edellyttää työterveyslääkärin lausuntoa työntekijän jäljellä olevasta työkyvystä ja työssä jatkamisen mahdollisuuksista. Lisäksi työnantaja selvittää yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa, voidaanko paluuta työhön helpottaa joillakin toimenpiteillä kuten esimerkiksi osa-aikaisella tai kevennetyllä työllä.

Kaupungin organisaatiossa on käytössä toimintamalli varhaiseksi tueksi, puheeksiottamiseksi ja sairauspoissaolojen hallitsemiseksi. Se sisältää toimintaohjeet siitä, miten esimiehen tulee menetellä sairauspoissaolohälytysrajojen täytyessä.

Varhainen puuttuminen ja tuki on aiheellista, kun

- sairausloman hälytysrajat ylittyvät (3 kertaa lyhyitä sairauspoissaoloja tai yli 30 päivää kuuden kuukauden jaksolla)
- sovitut asiat eivät toteudu
- epäillään tai todetaan päihteiden käyttöä
- työssä tai työnteossa esiintyy ongelmia
- työntekijä itse tai työtoverit tekevät aloitteen
- sairausloma pitkittyy.

Puheeksioton tarkoituksena on keskustella työntekijän kanssa ongelmien syistä ja mahdollisista tukitoimenpiteistä, joilla työterveyshuollon, työyhteisön tai muiden toimijoiden avulla voitaisiin auttaa työntekijän tilannetta ja vähentää esimerkiksi poissaoloja. Varhainen puuttuminen on sekä työyhteisön että yksittäisen työntekijän etu – se on merkki siitä, että välitetään.

Akaan kaupungilla on käytössä Populus-henkilöstöhallintajärjestelmään liittyvä sairauspoissaolojen hälytysjärjestelmä. Hälytysrajojen täytyessä esimiehelle tulee sähköpostitse heräte toimenpiteisiin ryhtymiseksi. Henkilöstöpalveluissa seurataan tehostetusti puheeksi ottamisen toteutumista.

Työhön paluun tuki

Varhaisen puuttumisen malliin lisättiin kertomusvuonna työhön paluun tuki. Työhön paluussa on keskeistä erityisesti lähiesimiehen ja työyhteisön tuki. Työhön paluuta aletaan valmistella mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tärkeintä siinä on aktiivinen yhteydenpito työhön palaajaan jo poissaolon aikana. Töihin paluuta suunnitellaan yhdessä työntekijän kanssa hyvissä ajoin ennen paluuta. Punnittavia työhön paluun vaihtoehtoja ovat mm.:

- paluu entiseen työhön ilman erityisjärjestelyjä
- paluu entiseen työhön tilapäisin järjestelyin (työtehtävän rajaaminen, apuväli

- neet, ergonomiset parannukset, korvaavat työtehtävät, työskentely osasairauspäivärahalta, työkokeilu omaan työhön tuunattuna työnä)
- paluu entiseen työhön pysyvin työjärjestelyin (esim. osatyökyvyttömyyseläke)
- työhön paluun nopeuttaminen työjärjestelyin (esim. työkokeilu toiseen tehtävään tai uudelleensijoitus).

Työtapaturmat

Oheisesta taulukosta ilmenevät henkilökunnalle kertomusvuoden aikana sattuneet työtapaturmat, työmatkatapaturmat ja ammattitaudit. Korvauspäivistä ilmenevät niiden päivien lukumäärät, joilta on maksettu päivärahaa. Lain mukaan päivärahaa maksetaan, mikäli työkyvyttömyys kestää vähintään kolme peräkkäistä päivää tapaturmapäivää lukuun ottamatta.

Työtapaturmien jakaumat vuonna 2019 olosuhteen mukaan (suluissa vuoden 2018 luvut)

Olosuhde	Tapaturmien lkm	Tapaturmakorvaukset euroina
Työssä/työpaikalla	42 (53)	80 042 (80.042)
Työmatkalla		
Työstä johtuva matkustaminen	13 (13)	4298. (31.490)
Ammattitautiepäily	1 (0)	38 (0)
Yhteensä	56 (66)	60.416 (111.532)

(Lähde: LähiTapiola, työsuojelutilasto 2019)

Tapaturmia sattui vuonna 2019 yhteensä 56 (66), vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli kymmenen tapaturmaa. Tapaturmista työmatka- tai muutoin matkustamisen yhteydessä tapahtuneita tapaturmia oli 13, saman verran kuin edellisellä vuonna. Ammattitautiepäilyjä oli yksi (0).

Tapaturmat ovat yleensä mm. sijoiltaanmenoja ja venähdyksiä, haavoja ja muita pinnallisia vammoja.

5.5. Työsuojelu ja työturvallisuus

Työsuojelu on kaikkien niiden toimenpiteiden kokonaisuus, joilla työympäristö tehdään turvalliseksi ja terveelliseksi. Se on päivittäistä linjaorganisaation toimintaa ja keskeinen osa työyhteisön johtamista ja kehittämistä. Työsuojelulliset näkökohdat otetaan huomioon ennakoivasti kaupungin toiminnan kaikissa vaiheissa – erityisesti suunnittelussa, hankinnoissa ja johtamisessa. Työsuojelutoiminta tukee omalta osaltaan kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Akaan kaupungin työsuojeluorganisaatio on vuoden 2017 sopuvaalien pohjalta määritelty vuosiksi 2018 - 2021. Työsuojeluvaltuutettuja on kaupungin organisaatiossa edelleen kaksi.

Työsuojelu- ja työturvallisuustoimintaa koordinoi ja seuraa kaupungin yhteistyötoimikunta. Työsuojeluasioiden hoitamista osittain vaikeuttaa ajallisten resurssien niukkuus, koska sekä työsuojelupäällikkö että molemmat työsuojeluvaltuutetut hoitavat työsuojeluasioita varsinaisten työtehtäviensä ohella. Molemmille valtuutetuille on luonnollisesti järjestetty vapautusta omista tehtävistään työsuojeluasioiden hoitamiseksi.

Työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2018 - 2021 hyväksyttiin keväällä 2019. Toimintakauden 2018 - 2021 työsuojelu- ja työturvallisuustoiminnan painopistealueet kehittämiskohteineen ovat:

1. Työntekijän työkyvyn ja muutosvalmiuksien ylläpitäminen ja kehittäminen ja henkilöstön työssä jaksamisen tukeminen

- sairauspoissaolojen ja niiden diagnoosien seuranta ja raportointia tehostetaan yhteistyössä työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön ja työterveyshuollon kanssa
- työkykyä ja muutosvalmiutta tuetaan ennakoivasti avoimella vuorovaikutuksella sekä havainnoimalla ja tunnistamalla työkyvyn muutoksia
- varhaisen tuen, tuunatun työn ja sairauspoissaolojen hallinnan toimintamallia sovelletaan aktiivisesti käytäntöön
- henkilöstöä aktivoidaan oman fyysisen kunnon ylläpitämiseen ja kaupunki panostaa henkilöstönsä työhyvinvointiin mm. liikunnan ja kulttuurin tukimuotoja kehittämällä
- psykososiaaliseen kuormitukseen ja työstä palautumiseen kiinnitetään erityistä huomiota
- esimiehille ja henkilöstölle järjestetään muutostukikoulutusta
- henkilöstön jaksamista lisätään hyödyntämällä erilaisia työaikajoustoja

2. Terveen ja turvallisen työympäristön varmistaminen

- vaarojen arvioinnin seuranta yhteistyössä henkilöstön kanssa on jatkuvaa ja päivitykset tehdään toiminnan/olosuhteiden muuttuessa tai vähintään vuosittain
- huolehditaan puhtaasta sisäilmasta ja sisäilmaongelmia koskevat menettelytavat ovat kaikkien tiedossa
- tuetaan henkilöstön savuttomuutta
- työpisteiden ergonomia on kunnossa ja työvälaineet työhön sopivia ja turvallisia
- johtaminen on oikeudenmukaista ja perustuu luottamuksen kulttuuriin
- jokainen työntekijä huolehtii työyhteisötaitoistaan
- epäasiallista käytöstä ei sallita

3. Perehdyttämisen ja osaamisen hallinnan tehostaminen

- esimiehet huolehtivat uusien ja pidempään poissaolleiden henkilöiden asianmukaisesta perehdyttämisestä
- työyksiköissä on käytössä ajantasainen perehdytysmateriaali
- henkilöstön osaaminen on tasapainossa työn vaatimusten kanssa
- henkilöstön osaamista kehitetään järjestelmällisesti ja strategialähtöisesti
- työssä oppimiseen kannustetaan oman työnsä, työyhteisönsä ja työprosessien kehittämiseen
- henkilöstö saa säännöllistä palautetta työstään.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tarkastajat suorittivat yhteensä 11 (21) työsuojelutarkastusta. Näistä kolme (6) on tehty asiakirjojen perusteella. Tarkastukset tehtiin seuraaviin kohteisiin:

- Pajantien päiväkotia (asiakirjojen perusteella)
- Sahurin päiväkotia (asiakirjojen perusteella)

- Nahkialan koulu
- Sosiaalityö (Pätsiniemi, kaksi tarkastusta, joista toinen asiakirjojen perusteella)
- Perhekeskus (Wiiala-talo)
- Havulinnan asumispalveluyksikkö
- Toijalan terveysaseman vastaanotto
- Urjalan terveysaseman vastaanotto
- Viialan terveysaseman vastaanotto
- Lääkärien vastaanotto.

Työsuojeluvaltuutetut ovat kertomusvuoden aikana osallistuneet Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston tekemiin työsuojelutarkastuksiin, yhteistyötoimikunnan, kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien ja sisäilman ohjausryhmän kokouksiin sekä tehneet omia työpaikkakäyntejään.

Akaan kaupungin organisaatioon on perustettu työkykyjohtamisen ohjausryhmä, joka kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa. Toisella kokoontumiskerralla pidettiin työkykyjohtamisen laadullisen analyysin työpaja.

Työpaikkakäynneillä on kiinnitetty huomiota työn ja työolojen aiheuttamaan haitalliseen fyysiseen ja psykososiaaliseen kuormittumiseen. Työsuojeluvaltuutetut ovat tehneet omaehtoisia seurantakäyntejä näihin työyksiköihin.

Kertomusvuoden aikana on toiminut 11 kohdekohtaista sisäilmatyöryhmää, kokouksia oli yhteensä 18. Ryhmät ovat selvittäneet kohteen nykytilannetta sekä suunnitelleet tilojen tulevaa korjaustarvetta. Ryhmissä on myös arvioitu kohteisiin tehtyjen korjauksien vaikuttavuutta.

Kaupunginhallituksen hyväksymien ja käyttöön otettujen toimitilahankkeiden menettelytapaohjeiden myötä toimitilojen hankinta on selkeytynyt.

5.6. Työterveyshuolto

Työnantajalla on työterveyshuoltolain perusteella velvollisuus järjestää henkilöstölleen ehkäisevä työterveyshuolto.

Kaupungin henkilökunnan työterveyshuollon palveluiden tuottajana toimii Terveystalo Oy. Palveluiden sisältöön kuuluu lakisääteinen, ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, työterveyshuoltopainotteinen yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä muun terveydenhuollon palvelut, jotka sisältävät tarvittaessa erikoislääkärin konsultaatiot ja työtapa-
turmien ja ammattitautien hoidon.

Työterveyshuolto on henkilöstön terveyden ja työolojen kehittämiseen tähtäävää toimintaa, jolla tuetaan henkilön työkykyisyyttä koko työuran ajan. Akaan kaupunki ja Terveystalo suunnittelevat yhdessä työterveyshuollon toiminnan sisällön ja toimenpiteet, jotka perustuvat työyksiköiden tarpeisiin. Kela korvaa työnantajalle työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset sairausvakuutuslain perusteella. Työterveyshuoltosopimus ja voimassa oleva toimintasuunnitelma ovat edellytyksiä korvauksen saamiselle.

Työterveyshuolto on kaupungin henkilöstölle maksutonta.

Työterveyshuollon palvelut kohdistuvat työolosuhteisiin, työyhteisöön tai yksittäiseen työntekijään. Näistä aiheutuvat kustannukset jaetaan kahteen korvausluokkaan:

- korvausluokka I: ehkäisevän toiminnan ja työntekijöiden työkykyä ylläpitävän toiminnan kustannukset, joita syntyy esimerkiksi työpaikkaselvityksistä, työpaikkakäynneistä, terveystarkastuksista ja ensiapuvalmiuden ylläpitämisestä
- korvausluokka II: työterveyshuollon lisäksi järjestetyn yleislääkäritasoinen sairaanhoito, joka sisältää yleislääkäritasoinen sairaanhoidon ja siihen määritellyt laboratorio- ja röntgentutkimukset sekä erikoislääkärin vastaanoton työterveyslääkärin läheteellä työkyvyn, kuntoutusarvion tai hoitomahdollisuuksien arvioimiseksi.

Sairaanhoito suunnataan keskeisiin, pitkittyvää työkyvyttömyyttä aiheuttavien sairauksien varhaiseen toteamiseen ja tehokkaaseen hoitoon. Sairaanhoitopalveluun eivät kuulu mm. vapaa-ajan tapaturmien hoito, luomien poistot eikä fysikaaliset hoidot, myös osa pitkäaikaissairauksien seurannasta ei kuulu palveluiden piiriin.

Työterveyshuolto on mukana sellaisissa uudelleensijoitustilanteissa, joissa työntekijän työkyvyttömyyden uhka on olemassa.

Kertomusvuonna ennaltaehkäisevän toiminnan painopistealueet olivat seuraavat:

- työntekijöiden työkyvyn ylläpitäminen ja parantaminen
- sairauspoissaolojen vähentäminen
- työterveyshuollon toiminnan painottuminen ennalta ehkäisevään toimintaan
- työstä johtuvien terveys- ja turvallisuusriskien vähentäminen
- fyysisen työergonomian kehittäminen
- korvaavan työn mallin luominen ja sen käyttöönotto
- esimiesten jaksamisen tukeminen
- työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen (aktiivinen tuki) mallin jalkauttaminen

Terveystalo Oy:lle maksettavat menot olivat 453.767 euroa (469.841 euroa), josta Kela korvaa runsaat puolet ottaen huomioon kuitenkin työntekijäkohtaisen enimmäismäärän. Käytännössä korvaus jää alle puolen aiheutuneista kustannuksista.

Työterveyshuollon kustannukset nousivat vuonna 2016 varsin suuresti, noin 13,5 prosentilla. Vuonna 2017 työterveyshuollon menot taas pienentyivät lähes 138.000 eurolla eli yli viidenneksellä. Kertomusvuonna työterveyshuollon kustannukset laskivat 16.000 eurolla.

Kustannukset jakaantuivat siten, että korvausluokka I osuus oli 54,00 % (46,50 %) ja korvausluokka II 46,00 % (53,50 %). Kehitys kustannusten jakaantumisesta korvausluokkien välillä on kehittynyt toivottuun suuntaan. Tilanne ei kuitenkaan ole paras mahdollinen, sillä korvausluokka I osuuden tulisi olla lähellä 70 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Työympäristöön ja työyhteisöön kohdistunut toiminta:

Työpaikkaselvityksiin käytettiin aikaa yhteensä 434 tuntia (396 h), josta työterveyslääkäreiden tekemiä selvityksiä oli 72 tuntia (60 h), työterveyshoitajien 177 tuntia (187 h), työfysioterapeuttien 121 tuntia (88,5 h) ja työterveyspsykologien 64 tuntia (60,5 h). Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkaselvityksiin käytetty aika on lisääntynyt 38 tunnilla (138 h). Kasvua on erityisesti työfysioterapeuttien osalta.

Tietojen antamista ja ohjausta oli 210 tuntia (289 h), josta lääkäreiden osuus oli 78,5 tuntia (101,5 h), työterveyshoitajien 81 tuntia (137 h), työfysioterapeuttien 23,5 tuntia (8 h), työterveyspsykologin 35 tuntia (35 h) ja ravitsemusterapeutin 0 (7,5 h).

Työpaikkaselvityksiä tehtiin yhteensä 20 (18) seuraaviin kohteisiin:

- Viialan yhtenäiskoulun väistötilat
- Viialan yhtenäiskoulun keittiö
- Nahkialan päiväkot
- Nahkalinnan päiväkot
- Kylmäkosken päiväkot
- Nuorisopalvelut
- Tarpiakoti
- Mäntymäen vanhainkoti
- Havulinna asumispalveluyksikkö
- Urjalan kotihoitoyksikkö
- Ajulantuvan yksikkö
- Toimintakeskus Resiina
- Lääkäreiden vastaanotot Toijalassa, Viialassa ja Urjalassa
- Fysioterapia
- Välinehuolto
- Kiinteistöjen huolto
- Viheralueiden kunnossapito.

Työpaikkaselvitysten seurantakäyntejä erinäisistä syistä tehtiin Torkonkartanoon, terveydenhoitajien osalta, lääkäreiden vastaanotto toiminnan osalta, Kirkonkylän kouluun ja Viialan yhtenäiskoululle.

Työfysioterapeutit tekivät erilaisia yksilö- tai ryhmäkohtaisia ergonomiaan liittyviä selvityksiä tms. seuraavasti:

- suunnatut ergonomiaselvitykset 15 (30)
- koulutukset (potilassiirtoergonomia ja ergonomia työpaikoilla) 11 (4)
- yksilöneuvontaa työpaikalla 6 (0)
- ryhmätoimintaa ei ollut kertomusvuoden aikana (1).

Lisäksi työterveyshuolto on osallistunut kaupungin sisäilmatyöryhmän ja kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien toimintaan.

Työntekijään kohdistunut toiminta:

	Terveystarkastukset (korvausluokka I)	Sairaanhoitokäynnit/ muu terveydenhuolto
työterveyslääkärillä	496 (482)	1.975 (2.139)
työterveydenhoitajalla	196 (381)	248 (250)
työfysioterapeutilla	10 (167)	0 (0)
työterveyspsykologilla	141 (141)	0 (1)
erikoislääkärillä	109 (76)	131 (121)
laboratoriotutkimukset	826 (766)	2.887 (3.489)
radiologiatutkimukset	70 (33)	323 (388)

(Lähde: Työnantajan korvaushakemus KELA:lle työterveyshuollon kustannuksista)

Terveystarkastukset jakaantuvat työhönsijoitus- ja alkutarkastuksiin, tarkastuksiin, joita tehdään työntekijöille, jotka työskentelevät tehtävissä, joihin sisältyy riski erityisesti sairastumisvaarasta sekä tietyille ammattiryhmittäin tietyin välein suoritettavista tarkastuksista.

Osatyökykyisten työkyvyn tukeminen ja erilaisen ammatillisen kuntoutuksen prosessien suunnittelu ovat vieneet huomattavan osan työterveyshoitajien työpanoksesta kertomusvuoden aikana. Varhaista eläköitymistä on pyritty ehkäisemään ja vähentämään työterveyshuollon, työsuojelun, työnantajan ja asianomaisen välisellä nk. kolmikantayhteistyöllä. Tähän kolmikantayhteistyöhön liittyviä työkykyneuvotteluja pidettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 59 (81).

Tuunattu työ

Korvaavan työn, akaalaisittain Tuunattu työ-malli, otettiin käyttöön kokeiluluonteisesti ajalla 1.4.2019 – 31.8.2020 lukien. Tuunatulla työllä tarkoitetaan sitä, että työntekijä on tilapäisesti sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä täysipainoisesti kaikkia tehtäväkuvaansa tavanomaisesti kuuluvia töitä, mutta kykenee terveystään tai toipumistaan vaarantamatta tekemään väliaikaisesti rajallisesti tehtäväkuvansa töitä tai muita työpaikalla osoitettuja tarpeellisia töitä, jotka vastaavat työntekijän osaamista ja työkykyä. Tuunattu työ työntekijälle aina vapaaehtoista.

Tuunattu työ voi olla esimerkiksi omien työtehtävien tekemistä ilman tehtäviin normaalisti kuuluvia fyysisesti raskaita tehtäviä ja nostoja (jos henkilöllä on esim. tuki- ja liikuntaelinvaivoja) tai omien tehtävien tekemistä siten, että työssä ei joudu käyttämään ääntä (esimerkiksi jos henkilön ääni on käheytynyt). Tuunattu työ voi olla myös henkilön tehtäviin kiinteästi liittyvää täydennyskoulutusta.

Tuunattuna työnä voidaan töitä tehdä työaikajärjestelyin siten, että esim. vuorotyössä työskentelevän voi olla perusteltua työskennellä tehtävänkuvan muutoksen ajan päivätyössä, kuitenkin siten, että viikoittainen työaika pysyy samana.

Tehtäväjärjestelyt ovat aina määräaikaaisia, tuunattu työ voi kuitenkin kestää enintään kahdeksan viikkoa.

Kertomusvuonna tuunattua työtä teki 12 työntekijää yhteensä 269 päivää.

5.7. Työkykyä ylläpitävä toiminta

Kaupungilla on työhyvinvointiohjelma, joka sisältää yleiset asiat ja sitä täydentävät kevään ja syksyn tyhy-jumppa-ohjelmat.

Kertomusvuonna tyhy-toimintaa järjestettiin seuraavasti:

Kuntosalikäyntejä Akaan monitoimitalolla oli 1.618 kertaa (1.607). Henkilökunnan kuntosalikäyntien kuukausittainen määrä on lähes sama kuin edellisenä vuonnakin. Kuntosalilla on mahdollisuus käydä maksutta kahdesti viikossa. Kuntosalin käyttömahdollisuus on myös Viialassa Rasin koululla ja Kylmäkosken kuntoilusalilla.

Uimahallikäyntejä Valkeakoskella oli yhteensä 848 käyntiä (840). Forssan Vesihelmässä käyntikertoja oli 125 (114). Käyntien määrät ovat lähes samaa luokkaa kuin edellisenä vuonnakin. Kaupunki kustantaa henkilöstölle yhden käyntikerran viikossa.

Nahkialan koululla järjestettiin tyhy-liikuntaa (DanFITce, RVP, lihaskuntojumppa) vuoden aikana eri ryhmissä. Osallistujia oli keskimäärin 11 henkilöä/kerta. Keväällä käytiin myös Nahkialanvuoren portailla ja kuntoradalla.

Sählyä pelattiin keskiviikkoisin Toijalan yhteiskoululla. Osallistujia oli noin kahdeksan henkilöä/kerta.

6. Päätöksenteko ja yhteistoiminta

6.1 Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto

Henkilöstöjaosto kokoontui kahdeksan kertaa seitsemän (8) ja käsitteli mm. seuraavia asioita:

- KVTES- ja OVTES-TVA:n paikallisten järjestelmien päivittämistä
- paikallisten järjestelyerien jakamista
- vakansseihin liittyviä muutoksia ja täyttölupia
- yksittäisiä palkkausasioita
- työkykyjohtamista ja sen kehittämistä
- sairauspoissaoloseurantaa
- vuoden 2019 henkilöstösuunnitelmaa ja virkajärjestelyitä
- talouden tasapainottamisohjelman henkilöstösäästöjen seurantaa ja raportointia
- vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä henkilöstömenojen vähentämiseksi
- vuoden 2018 henkilöstökertomusta
- työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa ja kustannuksia
- henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa
- oppisopimuskoulutusasioita.

Lisäksi laadittiin tai päivitettiin seuraavat koko organisaatiota koskevat toiminta- tai menettelytapaohjeistukset

- työsuojelun toimintaohjelma vuosille 2017 – 2021
- varhaisen tuki, puheeksiotto ja sairauspoissaolojen hallinta
- henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämissuunnitelma
- Tuunatun työn malli
- etätyö
- työhyvinvointisuunnitelma
- lähtöhaastattelu
- perehdyttämisohjeet
- sisäinen työkierto
- viestintäohje ja sosiaalisen median ohje
- kannustavan palkitsemisen periaatteet.

6.2. Yt-toimikunta ja kehittämistyöryhmät

Kaupungin yt-toimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana seitsemän kertaa (7). Yt-toimikunta valmistelee osan kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston päätettäviksi kuuluvista asioista. Kehittämistyöryhmät liittyvät palkkaukseen, KVTES-TVA-kehittämistyöryhmä ja Ts-kehittämistyöryhmä.

6.3 Sisäilmaan liittyvät työryhmät

Kaupungin organisaatiossa toimii sisäilman ohjausryhmä, joka koostuu eri tahojen asiantuntijoista. Ryhmän jäsenet ovat tilapalveluiden, työsuojelun, henkilöstöpalveluiden, työterveyshuollon ja ympäristöterveydenhuollon edustajia. Sen kokouksiin kutsutaan myös käsiteltävien kohteiden edustajat.

Sisäilman ohjausryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi (2) kertaa. Kokouksissa käytiin läpi ongelmakohteiden tilanteita.

Kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä oli 11 (4). Ryhmät ovat selvittäneet ongelmaisen kohteen nykytilannetta sekä suunnitelleet tilojen tutkimis- ja korjaustarvetta. Ryhmässä on myös arvioitu kohteisiin tehtyjen korjauksien vaikuttavuutta.